

R E I Z E

TE VOET DOOR HET EILAND.

C E I L O N .

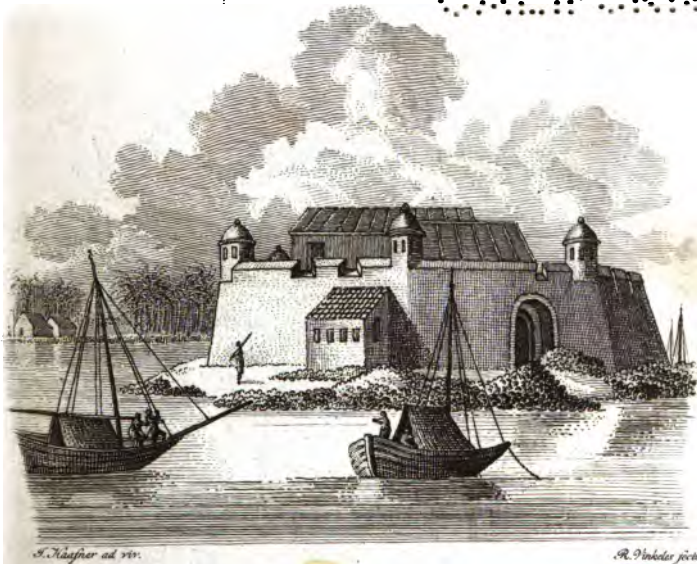
DOOR

JACOB HAAFNER.

TWEEDE DRUK.

MET PLATEN.

JOHN OF
CALIFORNIA

J. Haafner del. vvv.

R. Vinkler fecit.

Te AMSTERDAM, bij
G. J. A. BEIJERINCK.
MDCCCXXVI.

DS489
H15

TO VNU
ABSORBIAO

Carpentier

G. E. P.

VOORBERIGT.

Ziedaar, Lezer! eene reis zoo als zij weinig zijt
gedaan, en even min befohren: de dood des Schrijvers
verhinderde hem dezelve zelf in het licht te geven. De
uitgave bleef dus voor mij over.

Het werk kwam mij te onderhoudend en te zeldzaam
voor, om het in de vergetelheid begraven te laten. En
daar ik meende, het Publiek met de uitgave dezer be-
langrijke Reize, eene wezenlijke dienst te zullen bewij-
zen, heb ik mij gaarne de moeite, daaraan verbonden,
getroost.

C. M. HAAFNER.

De platen tot dit werk behoorende, zijn :

Ontmoeting met eenen beer . . . . . bladz: 40.

Modelleer, Generaal der Singaleezen. . . . . — 70.

De Pambou-râjahi. . . . . — 228.

De beschrijving van het vignet, te vinden . . . — 3.

I N H O U D.

I. HOOFDSTUK.

Mijne vlugt van Madras over Tranquebaar naar Ceilon. — Aankomst te Jaffanapatnam. — Mijne leefwijze aldaar. — De pasfo de Catchaf. — Lof der Zonne . . . . . bl. 1.

II. HOOFDSTUK.

De zucht tot reizen. — Geheime wensch. — Onverwachte vervulling. — Mijne reismakkers. — De Oppa. . . 9.

III. HOOFDSTUK.

Drdfehêd van ANNA. — Verdeeling van ons gepak. — Vertrek. — Aankomst te Calmonie. — De Tiirmiin. — Huwelijkstooheelen van den Bakker. — Ongesteldheid van den Kuiper. — Aankomst te Panortijn. . . . . 22.

IV. HOOFDSTUK.

Vreesfelijke ontmoeting met eenen beer. — Shoumberongonde. — Onvoorzigtigheid. — Polverencadou. — Het woud des nachts. — De Apen. — De Ronkedor. . . . . 38.

V. HOOFDSTUK.

Aankomst te Palliar. — „Pillie, aya!” — Droevig toeval en verrijdeling van het geheele plan. — De verrotte stam. — Vedativé. — Vrolijk gezelschap aldaar. — Jagt der Vaddak's. — Gevecht met eenen tijger. — Aankomst te Mantotte. . . . . 54.

VI. HOOFDSTUK.

Aankomst te Baingala. — Onaangenaam voorval aldaar. — Moeijelijke weg. — De bramin van Calaar. — Woedend gevecht van twee wilde buffels. — Vreesfelijk levensgevaar. — Vertrek. — Morgam. — De tijgerreuk. — Onaangename legerplaats. . . bl. 69.

VII. HOOFDSTUK.

Het gelukkige schot. — De verraderlijke vijand. — Heldhaftigheid van den Bakker. — De bloedzuigers. — De nachtegaal van Ceilon. — Het schoone woud. — Opeenslapeling van tegenspoeden. — Verschrikkelijk onweder. . . . . 89.

VIII. HOOFDSTUK.

De krokodillen. — Gevaarlijke overtocht. — De Oedoembo. — De vriendelijke Asjaulie. — Gologom. — „ Po, longa! Polonga!” — Poetlan. — Madompe. — Aankomst te Chilaw. — De Heer VAN DER WEIJDEN. — Chilaw. — De bruiloft. — Vertrek. . . 103.

IX. HOOFDSTUK.

De Ambellan van Marawille. — De edelmoeëdige vijanden. — Staaltje van de Singaleefche Taal — De vriendelijke Pastoor. — Kwalijk geslaagde onderneming der Hollanders, tegen den Keizer van Condé-oeda. — Negombó. — De afvallende Kokosnoot. — Het lusthuis van den Dessave KOCK. — Levensgevaar van den Kuiper. — Aankomst te Colombo. . . 120.

X. HOOFDSTUK.

Vermakelijke leefwijze te Colombo. — Geheim verlangen. — MANUEL DE CRUZ. — Zonderlinge voorflag. —

Weigering. — Heilzame raad van den Kuiper. — Vertrek van Colombo. — Beschrijving dier plaats. bl. 139.

XI. HOOFDSTUK.

Nacht van tegenspoeden. — Werigoer. — Het land na den regentijd. — Woedend gevecht. — Onaangenaam nachtverblijf te Negombo. — Misoeghdheid van den Kuiper. — Scheiding van denzelfden. — Herhaalde aanzoecken van den Portugees. — Toestemming. — Aankomst te Chilaw. . . . . 153.

XII. HOOFDSTUK.

Aanvang van eenen gevaarvollen togt. — Het eerste levensgevaar. — Voortzetting der reize. — Aankomst en intrede in het groote woud. — Moeijeligheden, hindernissen, tegenspoeden en gevaren. — Het vreemde geluid. — De moedige beer. . . . 170.

XIII. HOOFDSTUK.

Verdubbeling der zwarigheden. — Gevaarvolle nacht. — Treurige toestand en voortzetting der reize. — De verhevene slaapplaats. — De kringen. — Te vroege blijdschap. — Onvoorzien hinderpaal. . . . . 187.

XIV. HOOFDSTUK.

Vruchteloze pogingen tot den overtogt. — Wanhopige onderneming. — Beklagenswaardig uiteinde van den Portugees. — Allerakeligste toestand. — Treurige overdenkingen, en zwaarmoedige gepeinzen. . . . 203.

XV. HOOFDSTUK.

Verschrikkelijke nacht. — De gehorende spin. — Het onweder. — Ijselijke ontwaking. — Voortzetting der reize. — Herlevende hoop. — Wanhopige toestand. 214.

XVI. HOOFDSTUK.

De Pambou-rajah. — Gewaagde sprong. — Wonderbare redding. — Moedbenemende vooruitzigten. — De afgrijselijke stem. . . . . bl. 227.

XVII. HOOFDSTUK.

Gevaarlijke bergbestijging. — De slang. — De nevel. — De val. — De kuikendief. — Trage vordering. — De aangename vond. . . . . 239.

XVIII. HOOFDSTUK.

Wanhopig vooruitzigt. — Flaauwe fraal van hoop. — Teleurstelling en laatste poging. — Het kanaal. — De Oedoembo. — Redding. — MANIOPPOE. — Aankomst te Poetlan en Jaffanapatnam. — Besluit. . . . . 252.

C E I L O N.

Gij zijt schoon, *Taprobant!* (*) — Boven andere eilanden, die den oceaan omgorden — zijt gij schoon! Wijd beroemd zijt gij, in de jaren der vervlogene eeuwen! — Zoo als ik u zag, o! liefelijk eiland! vergeet ik u nooit: uw aandenken is mij als een zachte regen, op het dorstige aardrijk, als de verkwikkende dauw des morgenstonds, die op bebloemde velden nederdaalt.

Zijt van mij gegroet, uit verre gewesten, magtige burg der zee! — gij vruchtbare toepen (†) — gij stille eenzame boschjes! waar de tortelduif hare verliefde klagen uitstort! — gij boomgaarden! die met gulden vruchten prijkt! — gij digte, wilde en wijduitgestrekte wouden, in welker diepste schaduwen ik eens doordrong, — zijt van mij gegroet! Jaren en zeeën scheiden mij wel van u, scheiden mij van al mijne toenmalige vrienden en bekenden: doch het herdenken aan u, — o bekooftlijk gewest! — en der vermaken, en kortstondige gelukzaligheid, die ik in uwen schoot genoot, blijft mij staag bij; nimmer zal ik u vergeten; al mijne gedachten en plannen van geluk zijn vaak op u gevestigd. Als mijn geest door droevige herfenschimmen, en zwaarmoedige denkbeelden, is beneveld, en mijne ziel, onder den last van opwellende smarten, zich kromt, dan herinner ik mij deze, za-

(*) *Ceilon.*

(†) Boschjes of dreeven van palm-, kokot- en andere boomstam-
CEIL.

lige uren van mijn leven, toen jeugdige kracht nog mijne zenuwen spande, en het vlugtige bloed door mijne aderen stroomde; hoe ik vergenoegd eens uwe wilde gewesten, in gezelschap van waarde vrienden doorkruiste, en met nieuwsgierige en navorschende blikken, de geheimen der ontzaggelijke en prachtige wildernis doorzocht.

Bloeiend land! door de natuur met hare rijkste schatten gefierd! waar zij, aan hare vruchtbaarheid overgelaten, de zeldzaamste en verschillendste gewassen voortbrengt! — verrukkelijk gewest, vol mannelijke schoonheid! waar groene heuvelen over lagchende velden zien, en zonnige dalen, tusschen de met bosch bekrante bergen, zich slingeren; waar liefelijke toopen, en aangename boschjes van eeuwig groen, in bevallige wildheid zich verheffen; priëlen door de natuur gevormd, en donkere, eenzame gangen, waar de kunst nooit deel aan had; daar, als de zon hare brandendste stralen neder schiet, men nauwelijks eene bevende schemering gewaar wordt; en onder wier verrukkende schaduwen, men het heelal vergeet; waar het vermengd en verward concert der glinsterende vogelenscharen in eenen onophoudelijken kring weergalmt; een stage jubel, van den graauwen morgen tot den zinkenden nacht, heerscht; en de lucht door spelende zefirs wordt verkoeld, die tusschen de bladeren ridfelen, en op hunne wiekjes, de sterkende uitwaseming des kaneels, en der aromatische planten, of den verkwikkenden geur van vreemde vruchten en gestadige bloesems verspreiden. — Wijde velden, waar het verrukte oog op de mengeling der heerlijkste verwen dwaalt, — onafzienlijke akkers, met goudgele aren, die onder de ligte vleugelen des winds golven en ruischen, — verzilverde beekjes, die met een vleijend gemurmel, over het witte zand voortsnellen, en met hun doorzigtig kristal, het heldere blaauw des hemels weërkaatsen, en op welker vlakke dartelende vischjes, door de zon naar boven ge-

lokt, spelen, en zich in den verkwikkenden glans baden, — majestueuze rivieren, waarin de gloeiende robbijn fonkelt; en de schemerende opaal deszelfs, verwisselende kleuren en vermengde stralen, gelijk het snelschietende noorderlicht, bij de minste beweging; naar de oppervlakte des waters, werpt; — diepe aan elkander geketende wouden, en onmetelijke schaduwen; waarover de zon zich vergeefs verheft, en; in spijt van den gloed hares wagens, al haar vuur verliest; waar zich de morgen ver in den dag verlengt, en al de frischheid en koelte van den dageraad behoudt, — hooge bergen, zwanger van edelgesteenten, — mijnen van kristal, — rijke parelbanken, — ontallijke soorten van boomen en gewassen, wier voortteling nimmer doot de ongesteldheid der verschillende jaargetijden verhinderd wordt, — heilzame kruiden en genezende planten; door de weldadige natuur in verwilderde bosschen, liefelijke vlakten, en beschaduwde dalen, voortgebracht; en die onder verwarde struiken, langs steile oevers, of tuschen onbeklimbare rotfen, onbekend en ongezien, opgaan en weder verslensfen: vele bekend aan den vrijheidsminnenden *Vaddah* (*), en aan de dieren des wouds; en mogelijk onafelbare hulpmiddelen, tegen de scherpste pijlen der duizendhoofdige krankheid. — Deze en meet andere zijne uwe schoonheden en rijkdommen, o onwaardeerbaar eiland! deze zijn uwe aanlokkelikheden, die mijne ziel bekoorden.

Zelfs ook daár, waár de natuur in ontzagelijke wildheid woont; zijt gij schoon, in voorwerpen, vreeselijke prachtig. Met diepen eerbied aanschouwt men uwe ondoordringelijke en duistere wouden, in rijzende hoogte, zich onmetelijk verspreidende; deze ongestoorde woonplaats der wilde dieren, en verschreurende monsters; de-

(*) Een wild geslacht van menschen, die in de bosschen van Ceilon wonen.

ze van ouds door de natuur geplante borstswering der onderdrukte *Singaleezen*; — uwe verwilderde bergen, welker wolkendragende kruinen de bedwelmde verbeelding alleen in staat is te bereiken; — uwe diepe dalen, die de zon slechts op den middag bescijnt; waarover, met hemost voorhoofd, getakte rotfen hangen, en in welke verdorde wortelen van nedergeplofte boomen zich slijrgeren; — uwe zwarte afgronden, nooit door den dag verlicht, in welke diepte afgescheurde klippen, die de middernachtelijke storm van hunne grondvesten rukte, uit dik verward kreupelbosch slijgen; — uwe onstuimig afftortende watervallen, die, met wild en donderend geraas, van de steile zijden der rotfen, of langs het uitgeholde gebergte, in het met bosfschaadjen bezaaide dal storten, en, bruisende en schuimende, tusfchen de ontbloote wortelen der voor hun geweld buigende en waggelende boomen, heenfchieten; — uwe razende bergftröomen, die brullend nedertnimelen; — uwe uitgerökte rivieren, waarvan sommige door eenzame en vruchtbare woestijnen vlosjen, door steenachtige heiden, en zandige vlakten voortrollen, of, door het wilde weeffel van digte ftruiken, zich moeilijk eenen weg banen; dan wel, in een naauw bed te zamen gedrongen, ftuivende over breede rotfen heen bruisen.

Doch ook zij, zijt geene roze zonder doornen; geen edelgesteente zonder vlek. In uwen boezem bevinden zich ook vreesfelijke wildernissen, die de verbeelding zelfs vrees te betreden, waat schrik en afgrijzen in duistere holen woont; verlatene, eenzame streken, die eeuwig in nachtelijke ftilte rusten; waar geen geluid eener menfchenftem klinkt, indien heb niet de wanhopige klagten des ongelukkigen reizigers zijn, die, van zijnen weg verdwaald, van zijne reismakkers afgesneden, alleen in dit treurig geweest omdoolt.

Zoodanig zijn de woeste en verschrikkelijke rotfen van

Hewotkar (*) in het midden eener dorre en onvruchtbare heide gelegen, waar de zon hare brandende stralen op naakte klippen schiet, en eene verftikkende hitte de lucht door den weerschijn ontsteekt; zoodanig zijn de wild door elkander geflingerde bergen van *Cauragahing* (†), en *Wellaponahoy* (§), waar lasten van gefcheurde en opeengeworpene klippen, in ongenaakbare wildheid, dreigend omhoog rijzen, en zich over het zwarte dal buigen; waar, van wijd overhangende rotfen, fomtijds verschrikkelijke klompen zich door oudérdom of stormwinden, afscheuren, en, met doffen weergalm, van uithoek tot uithoek botsende, diep in den klagenden afgrond storten; daar, waar geene gepluimde zangers hun nest bouwen, en alleen de gehorende nachtuil, aan den rand eener vreesfelijke diepte, slaperig zit te knikken, en elk oogenblik in gevaar van een' wreedten val is; waar, aan het graauwe voorhoofd eener overhellende en hooge rots, de steenadelaar zijne bloedgierige jongen voedt, en de gieren hunne ruifschende vleugelen schudden; waar het blazen der bergflangen, uit diepe holen, naar boven stijgt, gelijk het suizen van eenen onderaardschen wind uit het opengeborstene aardrijk; daar zijn spelonken van onmetelijke diepte, die geen straal van daglicht ooit bescheen, en waar een eeuwige koude nacht heerscht; gapende kloven van gespletene rotfen, uit welke geene redding is te hopen; zwarte afgronden, waar van, met uitpuilende oogen, duizelig, sprakeloos en bleek, de ontzette reiziger terug treedt, als hij, aan den kant des steffen bergs, in de nooit betredene diepte

(*) Deze woestijn bevindt zich bijna in het midden des eilands, en een weinig bezuiden *Candé* of de hoofdstad van den Keizer.

(†) Dit gebergte scheidt het geheele eiland in een oostelijk en westelijk gedeelte.

(§) In het oostelijk gedeelte van *Céilon*, en in de provincie van *Jak* gelegen.

blijkt. — Boschduivels wonen daar, in vermolmdē boomen, en hun blaffen weergalmt van verre in de eenzame woestijn; zij verheffen hunne schrikverwekkende stemmen op de winden, en juichen in den middernacht. De verscheyrende dieren vlugten in hunne holen en bevōn; de vogelen ontwaken verschrikt uit hunnen slaap; verward fladderen ze rond, tusfchen de takken der boomen; de nachtuil zelf keert snelijk terug, naar de klove der rots; en de dwalende vledermuis vliedt verre weg en verlaat haar verblijf voor altoos; — stilte en schrik heerschen rondom, als het afgrijselijk geluid, gelijk een bliksem, van de eene plaats naar de andere schiet, en zich, dan op eenige mijlen ver verwijderden afstand doet hooren, en dan weder een oogenblik daarna, onder de voeten van den ongelukkige schijnt voort te komen, dien zijn kwaadaardig noodlot in deze woeste streken voerde; — ijzend springt hij terug, zijne haren rijzen op zijn ongelukkig hoofd, als de pennen van een getergd stekeivarken; aan alle kanten breekt het klamme zweet uit zijn bevend lichaam; nog lang snakt zijn benaauwd hart naar lucht, en angstig zucht hij om den dag.

En uwe verwassene wouden, waar geen zonnestraal ooit doordrong, en alleen een flauwe dag, eene duistere doodfche schemering heerscht; deze woeste woning des afgrijzens, deze akelige wildernisfen, waar treurigheid den looden sceppter zwaait, waar het bleeke stilzwijgen tusfchen de boomen sluipt, en den dorren vinger op de lippen drukt; waar, tusfchen verwarde struiken, een treurige zwerm van eenzame vogels zwaarmoedig rondvliegt en hun gezang vergeten; de droevige nachtuil alleen, met klagend geschreeuw en verhaaste snikken, hare smarte zucht, en trosfen van vledermuizen, hare lederen vlerken in knoopen te zamen geslagen, aan de takken der boomen hangen; — in deze dompige wouden blaast geen verfrischende wind; een huiverige en ver-

derfelijke damp rijst uit drabbige poelen, de woonplaats van walgelijk en giftig gewormte; treurige en modderige beken schuiven langzaam tusfchen bemoste en half verrotte fiammen; daar is het geliefkoosd verblijf der afschuwelijke gehorende spin, die, met rollende oogen, op den groenen kikvorsch loert. — De verdwaalde reiziger, die zijn verloren pad zoekt, zinkt tot aan de knien in eenen stinkenden en gistenden poel; en terwijl hij met de handen de menigvuldige takken der boomen en klimōpranken, die hem het gezigt belemmeren, verwijdert, regenen honderden van bloedgierige *Gandie's* (*), *Mangai's* (†), en andere bijtende, en giftige infekten, op hem neder, en vervullen zijn vermoeid ligchaam met brandende smarten.

WILDE BOSCHBEWONERS.

V A D D A H ' S

Echter zwerft in deze wildernissen, door ondoordringelijke bosfchen en diepe moerasfen, van alle zamenleving afgefneeden, een wild geflacht; de zoon der woude, de vrijheidminnende *Vaddah*; verachtende alle onderwerping, en erkennende geenen heer; tevreden met zijne woeste bosfchen, die geen Europeër hem benijdt,

(* *Gandie's* zijn vliegende weegluizen, zoo groot als meikevers, en in alles de gewone gelijk; zij geven denzelfden onaangename reuk van zich, bijten even fel, en zijn heet naar bloed.)

(† *Mangai's*, zijn eene soort van kleine, en bijna onzichtbare, zwarte vliegjes, die zich in de rijpe mangabosfchen, en bij poelen en waterplassen, onthouden: zij hebben een venijnig vocht bij zich, en zweven menschen en dieren staag voor het gezigt; men moet zich zeer in acht nemen, dat men er geenen van in het oog krijgt, alzoo hetzelfde onherstelbaar verloren is, indien men er het diertje niet nog in tijds uithaalt.

heeft hij gelukkig en vrij van zorgen, en zoo lang het det natuur behaagt in zene gelukkige armoede; de goederen, die de meer verlichte wereld als hare grootste gelukkigheid acht, zijn hem onbekend; in de donkere wouden, alléén door den verzorgenden hemel gevoed, heeft de nood zijn huisraad uitgevonden; de holle hand is zijn glas, en een boomblad zijn schotel. Te gelijk met den olifant, die hem kent, en van hem niets heeft te vreezen, drinkt hij zich aan den beschaduwden stroom, die raschen de met mos begroeide boomen vloéit; geene ijdele begeerte naar onnoodige zaken stoort de kalmte zijner ziel; en onnutte wetenschappen pijnigen zijne hersenen niet; zon en maan laat hij over zich schijnen, zonder te trachten derzelve loop te doorgronden; geen zware arbeid mat zijne leden af, en hij zweet niet achter den ploeg; de jacht is zijne eenigste en aangenaamste bezigheid, en de onuitputtelijke wouden verschaffen hem overvloedig voedsel; de honig is zijn zout, in hetwelk hij, in holle boomen, het gevelde wild voor bederf bewaart, en dat zijn drabbig water verzoet; de wilde vruchtbomen neigen hunne zwaarbeladene takken boven zijn hoofd, en in de aarde vindt hij smakelijke en voedzame wortelen; voor ongemakken, onvermijdelijk aan de menschelijke natuur, kent hij heilzame kruiden en genezende planten, die het toeval en de dieren des wouds hem hebben geleerd.

Met de handbijl gewapend, en verzeld van zijnen zoon, wandelt hij in de padooze wouden en gaat ter jacht; snuivende omgeven hem zijne steiloorige honden, en zijn pijl, die zeker treft, beschermt hem tegen de aanvallen der verscheurende diéren; ontmoét hij den wreeden tijger op zijnen weg, dan treedt hij hem, de vlugt verachtende, onbevreesd te gemoet; doorboort hem terzelve tijd, met zijnen nooit misfenden pijl, en de pees zijns boogs snort in den wind; of met den brommenden beer,

wegens den bjen-voorraad in twist gekrukt, zendt hij hem de huilende werpspies in het hart, en bedekt zich met deszelfs ruige vacht; vermoeid van de jagt, rust hij onder groene piëelen, aan den kant van eenen rustigheden stroom, terwijl de liefelijke harmonie der ontalrijke lucht-bewoners hem in slaap wiegt.

Eene hut van gevlochtene takken, ruim genoeg voor hem en zijn huisgezin, is zijne woning; onder de digt beschaduwde wouden woont hij zeker voor de brandende stralen der zon, en de waaijer des *Tallipots* (*) beschermt hem voor den regen. Hij vreest geenén vijand, noch overval, dan dien der wilde dieren; doch het geridfel der drooge bladeren en takken, die hij te dien einde, in groote hoopen, rondom zijne legerstede spreidt, ontdekt hem het naderen des sluipenden wurgers.

Zijn tempel en altaar is de voet eens booms, waar hij zijne offerande nederlegt, en de Godheid om een' tijdigen regen, zijne eenigste behoefte, smeekt. — Dus leeft hij tevreden en vergenoegd met zijnen staat, in deze diepe wildernissen; omgeven van vreemde natiën, drijft de nieuwsgierigheid hem niet, hunne zeden en gewoonten te onderzoeken; zijne bosschen zijn zijne wereld, aan welke hij, boven alle anderen landen, de voorkeur geeft; zijne leefwijze acht hij de beste.

O! gelukkig vooroordeel! — gezegende neiging! die in onze zielen met het leven geboren wordt! — neiging die alle gebreken der natuur verbergt, en aan het allerobgunstigdste, het allerwoestste land, en den treurigsten hemel, zijne bewoners met geheime banden ketent! Het is deze neiging die den zwervenden Arabier aan zijne woestijnen verbindt; aan deze verschrikkelijke eenzaamheid; deze onmetelijke pleinen van bewege-

(*) Een boom, wiens buitengemeen groote bladeren, in den vorm van eenen waaijer, gebruikt worden als éen beschutsel tegen den regen.

lijk zand; waar alles het afbeeldfel des doods vertoont; een gewest, van den hemel onterft; dat de dag met verdriet verlicht, en waar de stervende natuur hare kwijnende stem laat hooren: nimmer hebben de giften van Pomona en Flora deze van den hemel gehate velden verrijkt; nimmer heeft een verkwikkende dauw hunnen zandigen grond bevochtigd; men ziet er geen lagchend groen, men hoort het geruisch der beken zich niet met het gezang der vogelen vermengen: en echter zijn deze treurige streken zijne geliefkoosde porden, en een door de natuur gezegend landschap maakt zijne, aan eenvormigheid gewone oogen, verward, en met een zuchtend verlangen, tracht hij naar zijne eenzame woestenijen terug. — Deze zelfde neiging is het, waardoor de Poollander zoo sterk aan zijne barre en gure gewesten is verkleefd, dat hij buiten dezelve kwijnt en sterft.

VIERVOETIGE DIEREN.

Nog zal ik u niet verlaten, gij digte en ondoordringelijke wouden! schoon een ander voorwerp, wild en woest gelijk gij, zich voor mij vertoont: uwe viervoetige bewoners zullen het onderwerp van mijn verhaal zijn, hunne verschillende hoedanigheden, driften en neigingen zal ik nu kortelijk ontvouwen; doch niet van alle zal ik even uitvoerig spreken, van de voornaamste en minst bekende, of die door hunne hoedanigheden opmerkelijkst zijn, zal ik alleen gewagen, en de overige met stilzwijgen voorbijgaan, of slechts kortelijk aanroeren. Deze schikking zal ik in de beschrijving van al uwe andere scheptels en voortbrengfelen, o al te vruchtbaar eiland! volgen, en uit allen, mij alleen bij de verwonderlijkste, aanmerkelykste, of beroemdste bepalen; want had ik duizend tongen en leefde ik duizend jaren, ik zoude

evenwel uwe ontallijke wonderen, vreemdigheden, wildernissen, bosfchen, rivieren, bergen, mijnen, wilde en andere dieren, vogelen, visfchen, infekten en ongedierte, of uwe menigvuldige foorten van boomen, planten, gewasfen, heesters, kruiden en andere rijke voortbrengfelen, niet kunnen opnoemen.

O L I F A N T.

U zij de voorrang, magtigfte onder de magtige! — redelijkfte der onredelijke fchepfelen! — uw aard zal het eerst mij bezig houden.

Wie is u gelijk? o edel dier! wie is u gelijk, onder de geraasmakende burgers 'der wouden? — Uw voorhoofd is als een ondoordringbaar fchild; uwe magtige tromp als eene vernielende waterhoos; uwe fchrikkelijke flagtanden, zijn als twee uitftekende klippen in het midden der verbolgene zee; uwe ftem is als een stormwind, die tufchen de kloven der bergen huilt! — De omvang van uw ligchaam is als eene graauwe rots, die zich, met haren breeden rug, over de toppen der boomen verheft; uw gang is ftatelijk, als de gang eens helds, die van de overwinning terug keert; trotsch en vol zelfvertrouwen treedt gij voort, in het gevqel van uwe kracht. — Wie durft u ongeftraft aanranden? gij sterke! wie zoude tegen u kunnen beftaan, zoo gij lust tot moorden hadt, of u met prooi voedde? doch gij haat het vergieten van bloed; onbevreesd graast de fchichtige ree aan uwe zijde, — zachtmoedigheid is in uw gelaat, gevoel en erkentelijkheid in uwe oogen. — Gij, die wonderlijke begaafdheden bezit, den mensch alleen eigen; die genotene weldaden niet vergeet, noch geleden fmaad, ongewroken laat; en uwe vrienden kent, wanneer uw magtig hart van toorn zwelt! — Als de alles beheerfchende drift der liefde zijn bloed doet koken, en het herdenken aan gelukkiger da-

gen, toen hij nog in vrijheid, met zijne gezellinnen door de boschen dwaalde, hem in woede ontsteekt; dan luistert hij naar de troostende woorden van zijnen geleider, en bedaart op zijne beloften en vleijende redenen; hem bemint hij als eenen vriend; opmerkzaam volgt hij zijnen wil, en gehoorzaamt stiptelijk zijne bevelen. Zoo hij ten strijde wordt aangevoerd, paart hij moed met voorzigtigheid; in den woedenden kamp beschermt hij zijnen meester, ten koste van zijn leven. — Wie staat niet verwonderd over zijn oordeel, zijn snedig begrip, en bijna menschelijk verstand?

Doch genoeg van hunnen lof: deelen wij nu hunne leefwijze in het diepste der boschen mede, als zij nog de dierbare vrijheid smaken en troepsgewijze (want ook zij vlieden de eenzaamheid, en beminnen de gezelschappelijke zamenleving) zorgeloos en ongehinderd rondwahlen. — Dan wandelen ze onder het groene gewelf, aan de zijde hunner gezellinnen, terwijl hunne talrijke kinderen om hen heen dartelen, en al spelende de jonge takken der boomen knakken, tot dat zij er eenen vinden, met malsche geurige bladeren bedekt, of met de zoete *palpalam* (*) voorzien; daar staan zij stil te kijken, met hunne lange trompen tusschen de dichtbewasfene takken, en plukken de jonge telgen voor hun voedsel, en het krakende geruisch loopt in den ganschen kring voort; — of zich in de zon willende bakeren, zakken ze neder; op een' kleinen grazigen heuvel, die hier en daar in het midden der aaneengeschakelde wouden zich bevindt; daar ligt de ontzaggelijke kudde, als eené rij van graauwe klippen, en sluimert tot dat, met de ondergaande zon, de schaduwen des nachts nederdalen, en de duisternis zich over het woud verspreidt; dan rijzen ze weder van hunne ingedrukte legerstede, staan eene poos en snuiven den verkwikkelijken geur der avondlucht in, terwijl de

(*) Melkvrucht.

jongen, al knielende, onverschillig hunne eigene of vreemde moeders zuigen; en nu breken ze op, naar de naastgelegene beek of stroom. — Voor hen draaft de geleider, de verdediger en beschermmer van het geheele gezelschap, door hen zelve tot dezen post verheven, dewijl hij magtig is, met schrikkelijke slagtanden gewapend, en ze alle in jaren en grootte overtreft; de gansche troep volgt kort achter elkander, in dichte gestotens gelederen met hunne jongen in het midden; eene verschrikkelijke phalanx van wandelende bergen; stammen van middelbare dikte, rennen ze omverre, en overtrappen de hooft en dichte struiken; alles buigt en breekt onder deze reusachtige gevaarten; het gekraak der nederstortende boomen, nu en dan vermengd met hun krijshend schreeuwen, weergalmt in de tristerende wildernis; de reiziger hoort het des nachts uit de verte naderen, en heeft in het midden zijner hem omringende vuren. — Gelijk een vernietende orkaan; die, met ijselijk gebrul, in een dicht palmbosch dringende, in zijnen doortocht, de gladde stammen, in rijen na elkanderen ter neder veert, en verre achter zich verwoestende sporen zijns vreesfelijken wegs laat, — dus maken ook zij, onafgebroken voorttrekkende, eene lange scheuring in het woud; eene verwilderde baan, met omgestorte boomen en vertrapt kreupelbosch bedekt. — Is het een stilstaande poel, dien zij bereiken hebben, een plas door den regen veroorzaakt, dan be-roeren ze eerst het water, uit vreesse voor schadelijke infecties, en vergiftig gewormte, dan steken ze onbeschermd hunne trompen in hetzelfde om een langen dorst te lesschen, zuigen het troebels na, dat onder hun bereik wegzinkt, en gieten het in hunne verdroogde kelen: doch snelvlietende rivieren, en kabbelende beken met beschaduwde oevers, waar de overhangende boomen zich in den doorzigtigen boezem spiegelen, beminnen ze bovenal, en begeerig zakken ze in het verfrischende wa-

ter, om hunne verhitte zijden te koelen; — op eens stuit de afvlietende stroom, tegen hunne breede zijden, als tegen een' dijk, terug; en vliegt bruisend over hen heen; terwijl ze het schuimende nat, als eene hoos optrekken; en spelende op hunne onbedrevene kinderen spuiten; dan stijgen ze weder op het drooge, wandelen langs den begraasden oeyer en verzadigen zich met de wilde vruchten of de toppen der jonge boomen; tot dat eene schemering den naderenden dag vermeldt; en zij weder in het diepste des wouds terug keeren. — Gelukkige schepsels! — zoo zij maar de strikken ontwijken konden, die voor hen gespannen worden! Noeh de reusachtige omvang van hun ligchaam, noch hun snedig begrip, en verbazende kracht, kunnen hen tegen de listen der menschen beschermen, die hen het ondragelijke juk sener levenslange dienstbaarheid weten op te leggen, en, door honger en slagen, de razende waede over het verlies hunner vrijheid dempen; hen leeren gehoorzamen, slaafachtig knielen, en de dreigende spits van den *ankosjh* (*) vreezen, als zij den kornak (†) zien, die hun magtig hart vernederde.

Vaak wordt eene algemeene jagt op hen besloten, en duizenden omfingelen het uitgestrekte woud; ongelukkig zoo alsdan de aangename boschjes en ridselende beekjes van *Maturé* (§) hen benedenwaarts gelokt hebben. — Eensklaps door het schelle geluid der instrumenten en cimbalen, het wilde geschreeuw, het klateren der vuuroeren en het flikkeren der brandende toortsen, van achteren omgeven, drijft men hen, verschrikt door het ongewoon en woest oproer, in de allengs vernaauwendé

(*) *Ankosjh* is de haak, waarmede men den olifant regeert.

(†) De bestuurder van een' olifant.

(§) *Maturé* is eene provincie ten zuid zuidoosten van het eiland gelegen, waar ze, gemeenlijk, gevangen worden.

kraal (*), waar ze door hun eigen geslacht (aan het smadelijk juk gewoon, en die reeds het geheugen der beminnelijke vrijheid hebben verloren) verraden, en in de magt hunner tirannen geleverd worden, om, naar derzelyer goedvinden, den verachteljksten arbeid te verrigten; of om, met goud doorwrochte kleeden omhangen, met zilveren bellen en schilden gefierd, tot vermeerdering der ijdele pracht eens vorsten te dienen, en een leven van overvloed en gemak te leiden; dan wel den magtigen storp met tienvoudig nederhangende bogten van zware ketenen gewapend, in de digte drommen der vijanden gezonden te worden, om ganfche rijen en gelederen neder te maaken en te verpletteren.

Dus berooft men hen van hunne vrijheid; doch de onverzadelijke hebzucht fpreidt hen nog verschrikkelijker lagen, en vernielt vaak het edelmoedige dier, om het geringe gewin van dezelfs blinkende flagtanden.

Op den weg, die tot eene watergroeve, of naar een bemind boschje leidt, graaft de listige jager eenen diepen en breedten kuil, in wiens midden een korte en puntige paal dreigend gevestigd staat; dunne latten kruifen zich over het gapende graf; eene mat van biezen, verbergt hetzelfde voor het gezicht; bloemen des velds, en geurige planten, rijzen er uit den grond; takken met gulden vruchten beladen verheffen zich hier en daar, en noodigen het argelooze dier tot den maaltijd des doods, Onkundig van het gevaar, en zijn naderend en smartelijk

(* *Kraal* wordt eene soort van fuik genaamd, uit boomen gevormd, met twee wijde vleugels, die in eene naauwe beurs eindigen, en waar de olifanten allengs door een groot geraas, dat men achter hen maakt, in gejaagd worden; het einde van de kraal is zoo naauw dat slechts één dezer dieren er door kan gaan, die dan door twee tamme opgewacht, en naar een' dikken boom geleid wordt, waar men hem aan vast ketent; en zoo doet men met al de overigen.

einde, niet vermoedende, betreedt het den waggelenden afgrond, die zich krakende onder hem opent; verschrikt stort hij neder, en het gescherpte hout, begraaft zich diep in zijne ingewanden. — Daar ligt nu het edele dier, badende in zijn bloed, en in ijselijke smarten zich wringende. Waantoe dienen hem nu zijne magtige wapenen, de fobrikkelijke slagstanden, die verre voor hem heen zich krommen, de lange lenige slurp, die uit zijn voorhoofd schiet, en vaak de kruin des palmbooms in het stof legde; zijn reusachtig gevaarte, en verhaazende omvang? — Daar ligt het, een slagtoffer der hebzucht en ijdele prachte. Vergeefs trachten zijne makkers, op zijn jammerlijk kermen toegeschooten, hem te redden; vergeefs reiken ze hem hunne trompen, en slingeren ze in de zijde, om er hem uit te helpen; ijdel zijn al hunne pogingen, — troosteloos verlaten ze hem eindelijk, en zijn smartelijk geloof weergalmt nog lang door de boschen,

OLIFANTEN GEVECHT.

Nu zal ik spreken van de oorzaak, waarom zij eikenander somtijds bestrijden; en van het verbitterd en razend gevecht van twee magtige medeminnaars, die om eene sehooan in het bloedige strijdperk treden; de woede van den afgeslagenen, en zijn wanhopig besluit.

Als de jonge olifant, voor de eerstemaal, de alles beheerschende drift der liefde gevoelt, of een ongepaarde eene ega zoekt (want ook zij verbinden zich aan eene gezellin) dan dwaalt hij eenzaam rond, in onbezochte wildernissen; verlaat zijn gezelschap, de beminde beken en liefelijke boschjes, en klaagt, met diep gebrul, zijn lijden aan den wedergalm; tot dat hij in het uitgestrekte woud, eene gezellin gevonden hebbende, zich met haar vereenigt, en, van haar verzeld, en hoogmoedig op zijne yerovering, tot zijne verlatene vrienden wederkeert. — Doch niet altijd gelukt hem deze onderneming; vaak

wordt hem haar gerust bezit, door een' geducht' medeminaar, die een euder regt vermeent te hebben, of zich mede om hare gunst beijvert, betwist. Ontmoet deze hem, waar hij aan de zijde van zijne beminde, onder de altijd groene boomen wandelt, de jong bebladerde takken voor haar afplukt, of in een helderen stroom te zamen badende, beken van water over haren rug spuit; dan, van minnenijd en toorn brandende, verheft hij een' schrikkelijken kreet, en daagt hem tot den beslissenden tweestrijd uit. Dreigend bereidt de andere zich om hem te ontvangen; dreigend zwaait hij den vreeslijken slurp.

Eensklaps rennen ze op elkanderen in, met vlamme woede, en ijsfelijk geloei; de aarde dreunt onder hunne voeten; en het opringende woud zucht van het geweld, doldriftig stooten ze elkander de ivoren balken in de borst, en stroomen van bloed vloeijen uit de wijdgapende wonden; dan weder hunne gespierde trompen in één windende, trekken ze hunne reusachtige lichamen, met onbegrijpelijke kracht, naar elkanderen toe; of de lenige kabels verheffende, zweepen zij suizende hunne breede zijden; het kletteren der zware en op een volgende slagen weergalmt in het rond, en de verschrikte apen kijken grijnzende van achter de bladeren der boomen; terwijl zij, die de oorzaak van dit woedend geyecht is, onverschillig zich vermaakt, om hare verhitte zijden in het verfrischende water te koelen, of met een' bebladerden tak, de vliegen van haar ligchaam te verjagen. Intusfchen duurt de strijd met een' twijfelachtigen uitflag voort; dan eens schijnt de een, dan weder de ander, de overhand te hebben, tot dat eindelijk de zwakste, of meest gewonde den terugtogt neemt, en njettegenstaande zijne herhaalde aanvallen, genoodzaakt is, het slagveld en de schoone aan den overwinnaar af te staan.

RONKEDOOR, OF AFGESLAGEN OLIFANT.

De schaamte en wanhoop doen hem de plaats en de makkers, die getuigen waren van zijne nederlaag, ontwijken; woedend rent hij door het woud, en verwijdert zich van hen voor altoos; — alsdan besluit hij, ten ongelukke der menschheid, de boschen te verlaten, die hem voedden en hebben zien geboren worden, en zich naar bewoonde streken te begeven. Voor het laatst werpt hij nog een langen en treurigen blik op de voorwerpen, die hem omringen, en die hij voor eeuwig vaarwel zegt; en ongevoeliglijk zakt hij nu naar het bewoonde strand af; langzamerhand komt hij hetzelfde nader; de verschillende leefwijze, de eenzaamheid, en het herdenken aan de bron van zijn ongeluk, veroorzaken bij hem eene gezette razernij, eene gedurige woede en verbittering, die zijnen anders zachtmoedigen en vreedzamen aard in een wanhoopig besluit doen veranderen, om zijne smart door moord en verdelging te verzachten; en wreedelijk vormt hij het voorniemen, van zijnen moed aan weerlooze en zwakke schepselen te koelen; verraderlijk loert hij op de bogtige paden, achter de digte struiken, of uitstekende rotsen. Ongelukkig de niets kwaadsvermoedende reiziger, die achteloos en onbekommerd zijnen weg voorbij de plaats neemt, waar hij, in eene hinderlaag verborgen, schuilt; ongehoord volgt hij hem op het zachte zand na, geene wolk van stof omhult zijne breede voeten, en het geraas zijner stappen verraaft zijne verschrikkelijke nabijheid niet; tot dat hij, zich eindelijk met de ingebeelde zekerheid van zijn slagtoffer, dat hem niet ontglippen kan, genoeg vermaakt hebbende, op eens, digt achter deszelfs ooren, een vreesselijken en verdoovenden kreet verheft, die in de naburige wouden weergalmt; en op hetzelfde oogenblik, dat de ongelukkige verschrikt omziet en een gedrogtelijken vleeschklomp boven zich gewaar

wordt, ligt hij reeds door een eenigen slag ter aarde gestrekt; of door den gespierden romp opgenomen, waer hij wervelende boven de soppen der boom en gestreut, en onder zijns voeten verpletterd.

Dusdanig is het, idd' de Ronkedor, verscheidene d'gen achter een, de schrik van het geheele landschap blijft, dorpen en velden verwoestende, en doodende al wat hen te voren komt; tot dat zene algemeene jacht op hem wordt ondernomen, en hij eindelijk, onder de menigvuldige, hem toegebragte wonden, bezwijkt, en, met zija leven, het gevoel zijner smarten overliest.

TIJGER-ROYAL, OF KONINGSTIJGER (*).

Niet minder vreesfelijk, en ongelijk bloeddorstiger, en verraderlijker dan gij, o edel-dier! — in niets bij u te vergelijken, en geene van uwe deugden bezittende; doch in rang op u volgende, is de wreede tijger.

Als de nacht zich over de aarde verspreidt, en alles met zijn' digten sluier bedekt heeft, dan doen honger en bloeddorst het slapende monster ontwaken; hij rekt zich uit in zija hol, wijd opent hij zijne seherpe klanwen met geronnen bijed beylekt; ijsfelijk gaapt hij, en de verhitte tong, kromt zich uk den verschrikkelijken muil; hij rijst uit het midden van afgeknaagde beenderen, en schudt zijne geylekte zijden; ongeduldig, naar roof, treedt hij brullende van vreugde uit zija duister hol, en verre in het rond, vlugen de verschrikte dieren op zijne gevreesde en welbekende stem. Snel als een bliksem doorkruist hij de wouden, en zoekt zich zijne prooi; de zorgelooze reiziger of slapende wachter der velden verliest vaak het leven onder zijne verscheurende tanden; elke nacht

(*) Zijne glinsterende huid, met lange zwarte strepen geteekend; zija gele kop, groote muil, bij uitstek levendige oogen; maar voornamelijk zija meerdere moed, bloeddorst en grootte, onderscheiden hem van anderen van zija geslacht.

de met nieuwen moord gekenmerkt; elken nacht vindt een schepfel het graf in zijne ingewanden. — Doch ook somtijds keert hij hongerig en vermoeid van de vergeefse jacht, naar zijne schuilplaats terug, troost zich met een beter geluk, en verlaat den langen dag, tot dat duisternis weder het aardrijk bedekt, en hij met verdubbelde moede en wraakzucht het woud op nieuw doorkruist. Ook dan is hij wel eens in zijne verwachting te lein gesteld, en de dag verrast hem hijgende en moede. Loos, zijne klauwen nog ongeverwd in het rookende bloed, en zijne holle maag staande tegen zijne verhitte zijden.

B U F F E L.

In eene kleine vlakte met hoog verhevene wouden omgord, graast de ontrembare buffel, en plukt zorgeloos de geurige toppen der planten, of weidt op het nog bedauwde gras. — Wilde ernst is op zijn gerimpeld voorhoofd, en geweldige kracht in zijnen dik gespierden nek; — uit zijnen ijzeren kop rijzen de scherpe hoorns; dreigend stijgen zij uit het boschachtig haar, als de spitstige klippen van *Leavawa* (*) uit het midden der wilde struiken; — zijne neusgaten zijn als de hopen van den onaat (†), zijn adem is als de mist die uit de kloven der bergen rijst, en zijn loeijen als het rollen der baren tegen den zandigen oever. Nu en dan rekt hij den kwabbigen hals uit, en zijne heefche stem dreunt door het woud; zijne gezellin hoort en beantwoordt zijn ge-roep; snoevend ligt zij bij den afvlietenden stroom, onder hooge en wijdutgespreide takken, die eene bevende schaduwe over haren breeden rug vormen.

(*) Eene woeste landstreek, vol klippen en rotsen; in de provincie van *Jalé*, ten zuidoosten van het eiland gelegen.

(†) *Onaai*, een viervoetig dier, hopen in den grond makende als een konijn.

GEVECHT VAN DEN TIJGER, MET EEN WILDEN BUFFEL.

Lichter dan het dorre gras der helde, door het verwaarloosde vuur van den nachtelijken reiziger ontstoken, ontvlamt zijn toorn, en onvermoed vervolgt hij zijnen vijand. Echter door razenden honger gedreven, waagt het de gevleete wuzger hem aan te randen; — verraderlijk zoekt hij hem te overvallen, en zich van achteren op den ronden rug te vestigen, ten einde zich onbevreesd eenen weg tot zijne ingewanden te banen. Doch de gedreigde, op zijne hoede, ziet den moorder komen, ziet, hoe hij, als geen kwaad in den zin hebbende, zich achter een kreupelbosch nederlegt, of onachtzaam nu aan deze, dan aan gene zijde onder de struiken snuffelt; hij merkt zijn voornemen, en duister loert hij van ter zijde, op al zijne bewegingen. De wreedard zich nu ontdekt, en alle hoop op eene gemakkelijke proof verdwenen ziende, — aarzelt. — Doch, door honger en bloeddorst aangespoord; besluit hij eindelijk tot een openbaar gevecht; betrouwende op zijne behendigheid en list, treedt hij stoutmoedig zijnen vijand te gemoet, en schrikkelijk grijnzende, toont hij de scherpe slaganden; terwijl de andere het ontzaggelijke hoofd dreigend verheft, damp uit de opgespalkte neusgaten blaast, snuivende van toorn, eene wolk van zand in de lucht schrap, en hem onverschrokken verwacht; niet tot een gevecht, als toen hij met zijn medeminnaar, om het ongeffoorde bezit zijner gezellen kampfte, waar kracht tegen kracht, en wapens tegen wapens gesteld waren; waar twee vijanden met gelijke woede beziel, in het strijperk treden; waar het dampende bloed uit diepe wonden vloeit, en verwaiselende slagen gegeven en ontvangen worden; maar tot een gevecht, waar de eene zoekt aan te vallen, en de andere te vermijden; waar de strijders zich vermoeijen,

zonder zich te bereiken, en op het oogenblik dat de kamp beëindigd is, de overwonnenen eerst de doodelijke wapens zijner tepenpartij voelt.

Het gestreepte bloeddorstige dier, rad als de wijd, met sehige en buigzame leden, vlug in het draaijen en springen, grijpt met veranderde wendingen, nu van deze, dan van gene zijde aan; dreigt nu hier, dan daar, nadert, wijkt snel terug, en nadert weder in onophoudelijke bewegingen, veranderende elk oogenblik zijnen aanval, en tracht vergeefs zijnen vijand te vermoeijen, of hem zijnen voordeelligen stand te doen verliezen. Bedrukt, hoe wel schuldig van woede, volgt deze nauwkeurig al de wendingen van het radde monster, en biedt hem staag de spitsen der horens, en het dreigende voorhoofd; met een scheefgebogen nek, en wijd opgespakte blikken, loert hij van onder het boschachtig haar, dat zijne oogleden dik beschaduwde, op zijne listige tegenpartij, die eindelijk eene voordeelige kans, een gelukkig tijdstip, of blootgegevene zijde meeneide te zien; snel als de bliksem, een gevleugelden sprong naar den rug van zijnen gebulden vijand doet. Even snel werpt deze het neêrgebakte hoofd omhoog, en spiest hem in de scherpe holten; dan bukt hij nogmaals tot op den grond, en werpt den spattelenden tiran hoog in de lucht, dat hij rukmelende van tak tot tak naar beneden komt, en zijne rookende ingewonden in den boom slingeren; of hij sleept hem over den ruwen grond, tot hij, vermoeid van den last, den hnjgenden en bewusteloozen ellendeling, met menige diepe wond afmaakt, zoodat hij zich sidderende uitrekt en roghelende sterft. — Daar ligt nu de schrik der wouden, de onverzoenlijke vijand der zwakke dieren; zijne vlammeke oogen zijn uitgedoofd; verstomd is zijne vreesfelijke stem; als de afgehouwene wortel eens booms, ligt de nooit rustende staart; zijn breede bloeddorstige snuil is met zand gevuld; over hem huppelt de veldmuis; de jakhals verzadigt zich met zijn vleesch.

Nu keert de fere overwinnaar naar zijne gezellin terug, om zich in den ruischenden stroom te koelen; de bosfchen weërgalmen van zijn herhaald gebrul, en van het zeggpralende en blijde geschreeuw der schichtige dieren in het ronde, die van verre getuigen waren van dit vreesfelijke gevecht, en van den dood van hunnen algemeenen vijand.

Doch somtijds gelukt den waaghals zijn sprong, en hij schiet onbeschadigd over de puntige horens. Oogenblikkelijk kleeft hij op den rug van zijne ongelukkige prooi, en vestigt de scherpe klauwen in deszelfs breede zijden; terwijl hij met zijne verscheurende tanden het ligchaam ontgint, zijn' verhitte muil in de diepe wonden steekt, en het uitbarstende bloed inzwelgt. Te vergeefs arbeidt het razende dier, om zich van hem te ontdoen; het jonge aapje kleeft minder vast aan de rutge borst zijner moeder; steigende werpt het zich met hem om, en zet het met ijsfelijk gebrul door de wildste bosfchen, de digste struiken, vloedten en moerassen; driemaal stort hij neder, driemaal heft hij zich weder op, en doet telken reize eene verbazende maar ijdele poging, om den doodelijken last af te schudden, tot dat hij eindelijk, steil voorover stort, en vreesfelijk steunende sterft.

R O L L E W A I J S.

Een vernietend en kwaadaardig geslacht zal mij nu bezig houden; de diefachtige en listige *Rollewajjs* (*); de faters dezer wouden. — Uit de bosfchen of klipplige holen komen ze bij nacht in stille partijen bijeen, en tegen elkander het afgesproken wachtsein grinnkende, zakken ze in luchtige sprongen naar het slapende dorp af.

O Landman! tuwen vruchtrijken boomgaard geldt het,

(*) Eene soort van apen, graauw van haar, en wel zoo groot als een volkomen jagthond; voor het overige in alles aan die van hun geslacht gelijk.

uwe voorraadschuur, den arbeid uwer handen; uwe vleijende hoop van gewin zal haast in rook verdwijnen; met het aanbreken van den dag, zult gij uwe boomen vinden afgestroopt; van al hun smakelijk sieraad beroofd, en vergeefs zult gij uw verlies betreuren.

De roovende hoop aan het bestemde oord komende, stellen ze wachten uit, om met luid geschreeuw te verwittigen, als vijandelijke stappen naderen; en nu voor overval verzekerd, storten ze langs de moestuinen, in het digte mangabosch, en verzadigen hunnen eersten honger met de sappige vrucht, of plukken gretig de rozenkleurige jamboe, en blozende casjoe (*). Dan, bezorgd voor een aanstaand gebrek, sluipen ze onder de breede bladeren van den nederigen pifangboom, en elk verrijkt zich met een' digten tros van de goudgele vijgen, terwijl andere de zware jakka van den knoestigen stam afdraaijen, en diep gebukt onder den last, voortwaggelen; tot dat eindelijk, alle met buit beladen, de ganfche bende een eenparig yreugdegejuich opheft, en schaterende naar derzelvezelve ontoegankelijke schuilplaatsen ijlt.

De ongelukkige Indiaan ontwaakt fomtijds van het woelend geraas, en ziet zuchtende en met betraande wangen, uit zijne nederige hut, het plunderend gespuis zijnen boomgaard berooven; vergeefs tracht hij door zijn geschreeuw, door het ongeladen vuurroer, of den zwaren klank der dool (†), hen af te schrikken, of in hun verwoestend werk te storen; zij kennen altwel den eerbied, dien het bijgeloof hun toedraagt (§); wel verre van

(* Al deze vruchten, zijn in het vervolg dezer beschrijving, onder de vruchtboomen beschreven.

(†) Eene soort van langwerpige trommel.

(§) De Indianen dragen deze soort van apen eenen grooten eerbied toe, dewijl ze gelooven, dat RAM, toen hij RABON, eenen verschrikkelijken reus en Koning van het eiland *Ceilon*, beoorloogde, door den oppersten der apen, HANNOEMAAN, met een leger versterkt en ondersteund werd.

te vlieden, dreigen ze hem, vervaardijk grinnende, en zijn leven loopt gevaar; treurig treedt hij terug, en wacht met smart, tot zij, voldaan met hunnen roof, de roep al scheldende verlaten. — Doch nadert bij geval de gevreesde blanke, als zij onbeschroomd, met hun spood bestaan, in ijverigen arbeid door elkander woelen: schoon ongewapend, is zijn gezicht alléén genoegzaam, om hun de doodelijkste vrees in te boezemen. Dan wetrgalmt het dubbele geschreeuw der wachten door het bosch; de bezige menigte kent het schrikkelijke sein, en hun angstig gekrijsch verheft zich tusfchen de boomen; van alle kanten, hoort men ze nederploffen; in algemeene verwarring zoekt elk een goed heenkomen, en haastig werpen ze den kwalijk verkregen buit van zich. Maar verre van de woonplaatsen dier geduchte vreemden, diep in het land, waar eenzame dorpen aan den voet der bergen of zoom der wouden staan, oefenen ze, onbevreesd voor den Europeaan, hunne schelmsche streken uit, en geven den ruimen tēgel aan hunnen moedwil. Somsijds sluipt een van hen in de verlatene hut, terwijl de bewoners den akker bearbeiten, en verzadigt zich met hunnen voorraad; en vindt hij den vergetenen of verwaarloosden zuigeling, slapende of spelende op de harde mat liggen; met vooruitstekenden kop, klappert hij tegen het onnoozel lagchende kind, trekt het nu aan de eene, dan aan de andere hand, huppelt nu hier, dan daar, en bedrijft met hetzelfde zijne snoode kuren, totdat hij in de verte het naderende geruisch van menschenstemmen hoorende, het haastig onder den arm neemt en op het dak der hut klautert; of, schrikkelijk om aan te zien, met hetzelfde den hoog getopten palmboom opschuift, en uit de verhevene kruin de vergaderde menigte aangrijnst, die angstig van verre staat, en bevende wacht; totdat hij eindelijk, vermoeid van zijne gouterijen, het wicht vrijwillig weder afbrengt, en aan den stam des booms nederlegt;

terwijl de dwaze ouders, door bijgeloof verblind, het vol vreugde in hunne armen drukken, en het gebeurde als eene ontwijfelbare voorspelling van deszelfs toekomstig geluk aanmerken.

VERSCHILLENDE VIERVOETIGE DIEREN.

Wat zal ik zeggen van den grimigen beer? en van den onaanzienlijken en walgelijken jakhals (*), bij wier bloohartigheid met vraatzucht gepaard gaat, die even onverschillig het stinkende kréng, en het jonge teedere reebokje verslindt, of op de kerkhoven over het uitgekraabde en halfverslondene lijk, in den eenzamen middernacht, een akelig afgebroken gehuil verheft? wat van den schubbig en gevlekt krokodil? wat van het wilde zwijn en paard (†)? of van het menigvuldige wild, dat zich in deze onafgebroken bosschen bevindt, en niet reeds bekend is?

AAÏ, OF LUIAARD.

En onder welk geslacht zal ik u plaatsen, rampzalige ~~sof~~ (§) uitwerpsel der natuur; onvolmaakt door haar

(*) De jakhals is een dier, veel op een' vos gelijkende, doch zijn haar is graauwachtig en wat langer; hij heeft bijna het voorkomen van een' mageren schurftigen hond.

(†) Het is genoeg bekend dat de Hollandsche compagnie eene paarde fokkerij op drie eilandjes, *Ilhas de Cavalhos* genaamd, hield, op welke zij in het wild liepen. Op een dezer eilandjes waren de merriën met hare hengsten, op het tweede de hengsten, en op het derde de jonge merriën, die met hun vijfde jaar op het eerste gebragt werden. Wanneer men een dezer wilde hebben, liep een Indiaan hetzelfde na, en wierp het een' strik om den achterpoot; deze waren daar zoo verwonderenswaardig op aigerigt, dat ze hierin nooit seilden.

(§) Dit dier is zonder twijfel de *Bradypus tridactylus*, LINNÆI, of de drievingerige luiard van LINNÆUS: het heeft de grootte van eene middelmatige huiskat, een breed gezigt, roode oogen, en vingers aan de pooten, waarmede het, even als een mensch, de boombladen van de takken afrukt, die zijn voedsel zijn.

voortgebracht, en uitgewischt van de lijst der wezens, die het leven met vermaak genieten; die alleen schijnt geschapen, om de schoonheid en het geluk der andere schepselen, door uwe afzigtelijkheid en vreugdeloozen toestand, eenen meerderen luister bij te zetten, en te doen uitkomen.

Hoe treurig is zijn lot! — hoe ellendig zijn staat! ongelukkiger nog, dan de ongelukkige mol, heeft hij geene schuilplaats voor de verscheurende klauwen der roofvogels, die vaak met zijn vleesch hunne bloedgierige jongen voeden; even onbekwaam tot verdediging als tot vlugt, is hij een gevangene in vrijheid; en bij de geringste beweging zijns lichaams schiet rijtende smart hem door de wanstaltige en stramme leden. — Voor hem is niet het heldere nat der kabbelende beek; het verfrischende water gleed nooit door zijne schorre keel; de groene heuvels en lagchende velden betreedt hij niet; de smaak der geurige vruchten en planten, en het malsche gras zijn hem onbekend. Naar de bladeren alleen, die hem verbergen, strekt hij de loome hand uit, en eet siddrende tot aan het daglicht; totdat hij, omringd van afgestroopte takken, en door knagenden honger gedrukt, angstig de lange reis aannemt, en onder bitter en pijnlijk kermen, en bijna onmerklijk, den boom afzakt, om, blootgesteld aan eene menigte gevaren, en eene ligte prooi voor den zwaksten vijand, eenen anderen op te kruipen, die hem weder voor woning en tot spijs kan dienen, en op welken hij eindelijk, na lang sukkelende, aankomt, door gebrek aan voedsel tot een gersaamte uitgeleerd, en doodelijk afgemat van den voor hem verren weg. — Daar zit hij weder verlaten en eenzaam, verbergt zich tusschen de digte bladeren, en zich vast aan een tak klemmende, verslaapt hij den langen dag; des nachts alleen ontwaakt hij, om zich te voeden; des nachts alleen waagt hij het, zijne droevige stem te verheffen, en het pijnlijke, „ aai, ” klinkt door het stille woud.

V O G E L E N.

Doch genoeg van de viervoetige en krulpende dieren ; zigt nu ook op uwe beurt mijn onderwerp, schoon gepluimde luchtbewoners ! die in deze uitgestrekte wouden door elkanderen zwiert, en ze met duizend verschillende toonen doet weërgalmen.

AVOUTROU, OF BERGADELAAR.

Eerste in grootte en kracht, zult gij ook de eerste plaats bekleeden ! — magtige *avoutrou* ! — bewoner der ruwe bergen !

Van de hooge klip vliegt hij onder de wolken den naderenden dageraad te gemoet, en staart met onwrikbare oogen op den schemerenden god van den dag. — Nu spoedt hij eenen snellen weg in zijne snijdende vlugt, en scheurt den hemel met zijne uitgespannen wieken, of teekent prachtige kringen, in het wijde uitspanfel ; dan weder zweeft hij met onbewegelijke vleugelen, op de dunne lucht, en overziet hoogmoedig uit de onmetelijke hoogte, de onder hem zwevende wereld ; van deze verhevene standplaats kiest hij zijnen buit, en zijn doordringend oog ontdekt de zorgelooze prooi, tusfchen digt verwarde struiken, en breede kreupelbosfchen ; als een bruifende stormwind stort hij neder op den weerloozen haas, of het jonge reebokje ; slaat zijne fcherpe klauwen diep in de zijden van het schreeuwende fchepfel, en verheft zich met hetzelfde in eene snelle vaart door de huilende lucht, terwijl zijne breede fchaduw, gelijk eene lage wolk, over bosfchen en heuvelen loopt ; hoog verheven, aan den rand eener overhangende rots, heeft hij zijn ongenaakbaar nest gebouwd ; daar wachten zijne hongerige en bloedglerige jongen met luid gekras naar

zijne wederkomst, en welhaast is de ongelukkige proef van een gereten en verslonden. Soms tijds vat hij van den zandigen oever de trage schildpad op, en spoedt met langzame en zware slagen, en bukkende onder den last, moeijelijk naar het schreeuwende gebroed; terwijl het tweeflachtige dier, den langen hals uit de schelp steekt, kijkt en verwonderd is, waar het zich bevindt; — op eens laat hij het verbaasde schepsel van de hoogte op eene breede en vlakke klip vallen, dat de harde schaal aan duizend stukken van een splijt, en het naakt als een vorsch ligt te spartelen.

B A I J A, OF H A N G V O G E L.

Oij on aanzienlijke *Baija* (*) zult nu volgen; uwe goe-

(*) Deze vogel heeft de grootte, en ten naastenbij de kleur van de Europeansche musch; doch iets geler. Hij is zeer tam, leerzaam en buitengemeen getrouw; zoodat wanneer hij op een zekeren afstand van zijnen meester gebragt wordt, en men hem dan loslaat, hij niet rust voor hij denzelven heeft wedergevonden, zonder van de goede gelegenheid ter vlugt gebruik te maken. Hij is echter wel het meest aanmerkelijk, wegens den bouw en de samenstelling van zijn nestje, dat uit kunstig door elkanderen gevlochten stroo en riet bestaat, de gedaante van een eenigzins langwerpig zakje heeft, en van onderen met een naauwen en langen ingang, even als eene pijp is voorzien; zoodat het geheel niet kwalijk op een fleschje gelijkt, hij hecht het gemeenlijk vast aan de uiterste einden van de hoogste en dunste takjes der boomen, die aan den kant van een water of vijver staan; alle jaren maakt hij weder een nieuw, van dezelfde gedaante en met even zulk eene pijp aan het vorige vast, en zoo vervolgens tot vijf en zes toe; hierdoor zijn zijne jongen tegen de aanvallen der roofvogels, slangen, hagedissen, enz. die zeer op derzelve vleesch gesteld zijn, beveiligd. Het is wegens deze bijzondere samenstelling van zijn nest, dat men hem ook wel hangvogel noemt. Deze vogel is voor het overige zeer gezellig; en het is niet vreemd eenige honderde van hunne nesten, aan éenen boom te zien.

de hoedanigheden verdienen dezen rang; indzelve zijt gij den olifant gelijk; even als hij, boven de magtige bewoners der wouden schijnt; gij in deugden onder uw geslacht uit. Ook gij zijt leetzaam, getrouw, schrander, bemint de gezellige zamenleving, en uw jaegen is den hoogsten graad, en verlaat nooit vrijwillig de plaats, waar ze, naast uw wederloop, om hulp en voedsel schreut. Hoog aan de toppen der boomen bouwt gij, met honderden zwaartjes, het uit verscheidene verdiepingen bestaande nestje; ongenaakbaar en ontoegankelijk voor bloedgierige roofvogels, en andere vijanden, die uw kroost belagen; aan de dunste twijgjes der boomen hebt gij het gehecht, door den minsten wind wordt het heen en weder bevoogen en tegen de naastbijzijnde takken gezweept.

MIENKOERWIE.

Ziet de schoon gevederde *Mienkoerwie* (*), op de takken der overheerende boomen, die een fidelend beekje of verzilverden vijver beschaduwen, zitten met uitgerekte halzen en half geopende wicken, loeren ze onbewegelijk op de dartele vischjes, die, door de warmte der zon naar boven gelokt, zich onder de schemerende schaduw vermaken. Hier en daar ziet men er eenige, als een steen, van de overhangende takken in het water plompen, en voor eenige oogenblikken in hetzelfde verdwijnen, tot zij, met de schubbige prool in den bek, weder boven komen. — Des nachts alleen hoort men hen, elkaander met melodisch gefluit toeroepen en beantwoofden, en hunne schelle stemmen klinken door het eenzame woud.

(*) Deze vogel heeft de grootte van een' spreeuw, zeer schoon gekleurde vederen, en eene buitengemeen schelle stem; zijn snavel is even als die van een' papegaai gekromd.

P I P O J A.

Hoort hoe de verliefde *Pipaja* (*), in de ruischende palmtopen, de welluidendste toonen door de kleine keel gorgelt! terwijl scharen van *Perrokieten* (†), met luid geschreeuw, en onderling twistende, op de bewegelijke takken nederstrijken.

KOWIEL, CARLO EN SJAROEK.

Daar zit de gespikkelde *Kowiel* (§), fluitende in het dichte mangabosch, en verzadigt zich met de gulden vrucht; de zwaarlijvige *Carlo* (**), tracht vergeefs zijne melodische toonen na te bootfen, en zijne knorrende stem klinkt nog even onwelluidend; terwijl het heldere groep van den *Sjaroek* (††) elke pauze verwtift.

(*) Hij heeft een korten staart, de grootte van eene swalw, en zeer schoon gekleurde vederen; hij zingt buitengemeen liefelijk, voornamelijk in het begin van den regentijd.

(†) *Perrokieten* zijn eene soort van papegaaijen, doch iets kleiner, hebbende de grootte van eene duif; hunne staart, die wel tweemaal de lengte van hun ligchaam heeft, is zeer schoon, en, even als bijna de geheele vogel, van eene helder groene kleur; om den hals hebben ze een' smalle regenboog van blauw, wit en rood; de oogen zijn klein, levendig en vaarckleurig.

(§) *Kowiel* is een trekvogel van de grootte van eene duif; hij houdt zich gemeenlijk in de rijpe mangaboschen op, en heeft een' langen staart en bloedroode oogen. Het mannetje is bijna zwart en het wijfje gespikkeld. De *Indianen* zeggen dat deze vogel verliefd is op de roos.

(**) *Carlo* heeft de grootte van eene gans, de vederen zijn gespikkeld en de bek is rood; op denzelfven is een rond uitwas even als een appel; hij heeft eene schelle stem en maakt een geluid omtrent als het knarren van een ongesmeerd wiel van een wagen; men kan het wel eene engelsche mijl ver hooren; gemeenlijk, wanneer hij aanhoudend roept, volgt een sterke regen.

(††) *Sjaroek*, eene soort van kwartel.

NACHTUIL. BAOER.

In de diepe kloof der rots zit de droevige *Nachtuil*; voor hem hebben de bloemrijke velden en geurige boschjes geene aantrekkelijkheid; hij vliedt het gezelschap der andere vogelen, en in verlatene ruïnen of met mos begroeide boomen is zijne woning, waar hij eenzaam en ongestoord zijne eentonige klagten kan uiten; het gezigt van den dag verbaast hem, en de aangename tooneelen der natuur geven hem verdriet; alles schuwte zijne nabijheid, de yale *Baoer* (*) alleen hangt zich onbevreesd aan de takken der boomen, die zijn verblijf omgeven.

S L A N G E N.

Ditmaal genoeg van u, gij wreede en wilde dieren! die brullende of met woest geschreeuw het uitgestrekte woud doorwaaert; gij vlugge herten! en schichtigte elanden! ongelukkige prooi der verslindende monsters, en alle die, als gij, in angst en sidderende hun voedsel zoeken, in stage vrees hun leven slijten, en op elk geridfel, dat uit de struiken hunne opmerkzame ooren treft, ijlings vluggen, en vaak de heldere beek of het bebloemde dal, om den dood te ontvlieden, droefgeestig verlaten, eer zij hunnen honger geffild, of hunnen brandenden dorst ge-

(*) *Baoer*, eene soort van groote vledermuisen, en uitermate wild; wanneer zij gevangen zijn, bijten ze al wat onder hun bereik is, tot hunne eigene pooten en vlerken toe, met hunne scherpe tanden af. Zij vliegen zeer hoog en snel, en hebben een doordringend gezigt; hunne vlerken zijn met twee haken voorzien, waarmede, benevens met hunnen bek, zij zich al kruipende voortzetten en aan de takken der boomen hangen. Het is ten hoogste gevaarlijk in de opene lucht te slapen, dewijl zij den slaper ongevoelig eene ader openen, en eene groote menigte bloed uitzuigen, makende met hunne uitgespreide vlerken eene aangename koelte, hetwelk belet dat men door den beet ontwaakt.

lescht hebben; ook u, gij huppelende en vliegende schepseltjes! die de verhevene kruinen van het lommerrijk geboupte bewoont, en de digt bebladerde takken tot een schuilplaats kiest, — u zeg ik mede vaart wel!

Het glibberige geslacht, dat zich in golvende beweging langs de aarde sleept; de kronkelende bewoners der nederige struiken, en verschimmelde poelen; dat gevaarlijk gewormte, van elk gevloekt en gevreesd, niettegenstaande de levendige verwen hunner schoon gevlamde huid, zal ik nu beschrijven.

Ik zal al die hatelijke dieren opnoemen zoo veel mij bekend zijn; ik zal hunnen aard en hunne hoedanigheden ontvouwen, de eigenschappen van hun doordringend vergift, en de vreemde en schrikkelijke toevallen die het veroorzaakt; ik zal de gevolgen ontdekken van hunnen beet, en den verschillenden dood, dien zij veroorzaken, als zij het groene zwadder, door de holle slag tanden, in de opengerevene ader drukken; als het door de naauw zichtbare wonde zich met het bloed vermengt, hetzelfde ontbindt, verdikt, in vollen gloed ontsteekt, of als ijs, in de in een gekrompene buizen doet stollen, dan de roode golven, door de gezwollene kanalen, gelijk een storm voortjaagt, zoodat de zwakke dijken verbreken en het zich uit alle openingen des ligchaams giet.

Liefelijk gewest! door de natuur met heerlijkheid en pracht gefierd! waar zij met milde handen hare schatten uitdeelt! — aanlokkelijk land! dat de vriendelijk zegnende hemel gedurig toelacht, en de eeuwige lente tot hare woonplaats heeft verkozen! nog veel aanminniger zoudt gij wezen, zoo men, onbevreesd voor dit gevaarlijk ongedierte, al de vermaken, die gij gulhartig aanbiedt, konde genieten; zoo men, onbescroomd voor een verborgen dood, zich onder de spelende schaduw der ruischende toopen, op het witte zand, of tuschen de geurig riekende planten konde nederleggen; terwijl

het duizendstemmige concert der schoon gepluimde vogelcharen de zinnen streelt, en zachte zefirs de wangen koelen, — O! konde men aan den bebloemden oever van het zilveren beekje, in hetwelk de geringde kokosboomen hunne lange bladeren spiegelen, onbevreesd van door den dood te worden gewekt, zich gerust aan den zoeten en verkwikkenden slaap overgeven, dien het suizelen der windjes, en het eentoonig ridselen der golfjes over de oogleden spreidt!

PAMBOU-RAJAH, OF KONINGSLANG.

Wie is de schrik der bergen van *Wellaponahay*? — wie doet den reiziger angstig zijnen weg vervolgen, in het uitgestrekte woud van *Jalé*? — Het is de vreeselijke *Rambou-Rajah* (*); de geschubde Koningin der slangen! — Hare reusachtige lengte is als een twintigjarige palm, die zich welig aan de zandige boorden van eenen suelvluetenden stroom verheft; haar omvang als de gladde stam van den *Panam* (†); evenredigs zwarte vlekken loopen over den schubbiggen rug, en de wijde kaken zijn gewapend met zagende tanden; haar geblaas is als het ruischen van een palmbosch in den storm; en wolken van giftigen damp stijgen uit de diepe keel.

In tiendubbele bogten hangt zij over den nederigsten

(*) Zij is verschrikkelijk groot, hebbende de lengte van 60 à 70 voeten, en wel driemaal de dikte van een volwassen man; de huid is geel, met donkere vlekken. Zij houden zich gemeenlijk, op de hier beschrevene wijze, in boomen op; doch wanneer zij in lang geene prooi hebben kunnen verrassen, drijft haar de honger, haar gewoon verblijf te verlaten, en haar voedsel op de aarde te zoeken, alsdan vervolgen zij al wat zich aan haar vertoont.

(†) *Panam* is een geweldig hooge boom, en zeer dicht met langwerpige ronde bladeren begroeid; de bloemen van dezen boom hebben eenen aangename maar hultengemeen sterken reuk, die hoofdpijn en duizeligheid veroorzaakt.

ak van een' magtigen boom, en loert op proof; de vlugtige ree, die onder haar bereik graast; is een ligte buit; de verschauwende tijger zelfs spartelt te vergeefs; zijne scherpe klauwen en tanden baten hem niet; noch de luchtigheid van zijnen sprong en radde leden. Vaak verrast zij hem, als hij bij het verbleeken der sterren, vergenoegd van zijne nacht, ruste, met uitgedeide zijden en bebloeden maul, naar zijn hol terug keert, en zonder vrees voor gevaar, onder het gapende monster voortreedt. — Snel als de straal des hemels, die uit gistende oaweerswolken het zwaarte beweert, schiet zij neder, vat hem in den gepikkelden rug, en bindt hem met den verschonden staart aan den knoestigen stam; dan de lenige knoopen aanhalende, verbrijzelt ze zijne beenderen, zoodat hun gekraak zich in de verte doet hooren. Nog lewend en jammerlijk brullend, wordt het ongelukkige schepsel eerst door haar zevens beslobberd, in het afgrijselijke hol hare ampuls ingezogen; uit het diepste van hare ingewanden laat hij nog een maar en dompig gekerm hooren, totdat hij in den bewegelijken kerker smooert. Nu tot berstens toe opgevuld, strekt zij zich uit, en slaapt een' langen en ongevoeligen slaap; ongelukkig zij, zoo op dit tijdstip der bedwelming de zondwalande *Vaddah* haar vindt; als hij, met den klinkenden boog en sammelenden pijlkoker gewapend, ter jagt gaat; onbevreesd knipt hij haar met zijnen handbijd den vreesfelijken kop van den gedrogtelijken romp, die onmagtig zich vergeefs in duizend bogten wringt; juichende over den buit zoekt hij zijne mekkers, en lange nog vergasten zij zich op het maltsche en smakelijke vleesch.

NAGA, BRILSLANG OF COBRA CAPELLA.

Daar komt zij aan, de giftige; uit hare duistere schuilplaats komt zij te voorschijn, nadat zij door lange schuring tussehen digte struiken, of aan eene ruwe klip zich

van de oude huid heeft ontdaan; verjongd en vol van nieuwe kracht, glijdt zij in graauwe golven over het gras; belust op wraak, draait zij den opgehevenen kop aan alle zijden;—uit hare gloeiende oogen schieten brandende stralen, en angstig vlieden de dieren voor haar heen.

Beklagenswaardig hij, die onverhoeds met een haastigen stap den boozen worm drukt, of haar onwetende aanraakt, als hij zorgeloos voor gevaar in het hooge en welige *nagagaasj* (*) wandelt; of, door nieuwsgierigheid gedreven, door woeste en onbewoonde gebouwen, met distelen en dorens digt bewassen, dringt; onder hangende ruïnen, over ingestorte muren en vermoldde painhooopen klautert. Sisfende schiet zij op hem toe, en leegt de volle blaasjes in zijne aderen, terwijl hij gillende terug vliegt, en in wilde vertwijfeling de handen wringt. Het vergifte schuim is nauwelijks in de wonde gespoten, of vloeit met het rustelodze bloed door al de kronkelende kanalen, besmet het met een scherp en bijtend zuur, welke het van de karmozijne kleur berooft, en zwart en modderig deszelfs loop vertraagt; eene doove en loome pijn woelt den magteloozen lijder door de leden, en de dofte oogen vergieten onwillige tranen; welhaast bevangt hem duizeligheid met koude rilling, en de walgende maag verheft zich tegen de keel: totdat eindelijk herhaalde stuipen zijne zenuwen schudden, en de trage pols zich vaak verliest; de bange borst moeilijk naar adem hijgt, en, in eene lange flaauwte, de bevende ziel uit hare woning sluipt.

Dit zijn de smartelijke gevolgen van haren giftigen beet. Hierom, o landman of reiziger! vermijd de plaatsen waar zij zich gaarne ophoudt, en in het verborgen loert. Dat geen verkeerd medelijden of ijdel bijgeloof (†) u haar

(*) *Nagagaasj* beduidt slangengras, dewijl zij zich gaarne in hetzelfde ophoudt.

(†) De Heidenen door bijna gansch Indië, eerbiedigen de Naga

doe sparen, als gij haar slapende in het zand vindt liggen, of zij u stoutmoedig den weg durft betwisten; verbreek den gladden rug met stokken, verpletter haren boozen kop met steenen, zoodat zij zich vergeefs kromme, en de afgeknotte leden eerst met het ondergaan der zon hunne krimpemde beweging verliezen. — En gij voornamelijk, wandelende pelgrim! dien de gelofte eene lange reize doet ondernemen naar het wijdberoemde *Jagermaat* (*), of die de geboorteplaats van KISHTNA bezoekt (†), dan wel met het heilige water beladen vergenoegd terug keert (§), of uit verre landen uwe zonden brengt, om ze aan het bulderende strand van *Ramasfourin* (**), af te

of brilslang, uit godsdienstige begrippen, en zullen haar nooit dooden of beleedigen. Volgens hun gevoelen is het een *ojatra* of kwaad voortteeken, wanneer zij over of tusschen de voeten van dengenen, die haar geslagen of gekwetst heeft, ontvlugt, zonder denzelven te bijten.

(*) De *Indianen* gelooven dat aldaar het in steen veranderde ligchaam van KISHTNA VISHNOU in zijne achtste invleesching, welke gedaante hij aangenomen heeft, om de tirannische Koningen te straffen, wordt bewaard.

(†) De geboorteplaats van KISHTNA is de stad *Madara*, in het Koningrijk van dien naam.

(§) Dit doen eene soort van pelgrims of monniken, *Kasjje kauries* genaamd; die naar *Kasjje* of *Benares* in bedevaart reizen, van waar ze, in ronde aarden potten, ieder omtrent 20 à 25 mengelen kunnende houden, water uit den *Ganges* halen. Dit water verkoopen ze aan rijke lieden, die het godsdienstig bewaren, en als een zieke op sterven ligt, giet men hem daarvan iets in den mond en op het hoofd; ook wordt het op groote gastmalen aan de gasten voorgediend.

(**) *Ramasourin* is een eiland in de bogt van *Manaar*, tegenover *Ceylon*, waar zich de vijver *Danoucobie* bevindt, door den God RAM zelfen gegraven, ten einde er de zondaren hunne zonden zouden kunnen afwasschen; hebbende hij verklaard, dat wie zich in denzelven baadde, met een wezenlijk berouw over zijne kwade daden, dezelve hem zouden vergeven zijn, mits hij ze niet weder bedreef.

wasſchen: waar ook uwe Godsdienst of pligt u kenert, leidt, boetdoende *Jagtes!* en omzwervende *Saniasties* (*) ! vergeet niet, als gij met den laten avond de herbergzame, chauderie (†) bereikt hebt; om, eer gij uwe vermoede leden op de harde mat uitſtrekt, alle duistere hoeken te onderzoeken en herhaalde reizen in de handen te klappen, opdat, zoo het kwaadaardige ſchepſel in verborgene achterhoede ligt, gij hare ſchuilplaats moogt ontdekken, of zij u tusſchen de geborstene muren, of uit het vermoelde ſtroodak; met haar geblaas moge beantwoorden; ook doet gij wel, afgeſchlide look in uwen gordel te knoopen, welks sterke rouk haar onverdragelijk is, en haar van uwe legerſtede verwijderd houdt; doch beter dan dit alles, zoo gij magtige bezweringen weet uit te ſpreken, en zingende kunt dreigen met RAMA's snelle *Bahannam* (§), den witborſtigen *Garoe* (**), en met den ſchitterenden *Soerdjoe* (††); angſtig vliedt zij voor deze gevreesde namen, en ſnelt ſchuifelend over het veld; verre weg van de plaats waar zij zich in ſtille geruſtheid, met de piepende vledermuis of ſchuilende vogeltjes voedde. Doch overvalt u de nacht op eenzame en onbewoonde vlakten, zoodat gij, dwalende tusſchen verwarde ſtruisken en digte kreupeľbosſchen; met moeite uwen weg zoekt, dat dan de raaie en knoestige wandelſtaf; bij elken tred met kracht tegen den grond ſtoote, en het gerammel der

(*) Boetdoende en omzwervende monniken.

(†) Ruſthuis.

(§) *Bahannam*, dus worden de dierten genoemd, die den Goden tot rijpaarden dienen.

(**) *Garoe* wordt verbeeld, met het aangezicht van een' jongeling, en het ligchaam van eenen gedrogtelijken vogel; hij wordt ook wel *Tarksjia* genoemd; en is een getrouw dienaar van *RAM* geweest.

(††) *Soerdjoe* is de zon; *Garoe* en *Soerdjoe* zijn, volgens het gevoel der *Indianen*, onverzoenlijke vijanden der *Naga* of *brilslang*.

ijzere ringen zich van verre late hooren (*); opdat het venijnig ongedierte, door het schelle geraas verschrikt, ijlings vlugte, en gij uwen voet niet onvoorziens op deszelfs kouden en glibberigen rug zet.

VIJANDEN DER BRILSLANG.

Vele zijn de onverzoenlijke vijanden der *Naga*, welke de algoede natuur een' eeuwigen haat voor haar heeft ingeplant: de rood gespikkelde *Polonga* doch wel voornamelijk de gezellige en menschenbeminuende *Mongoe* (†), een gering diertje met een leeuwenhart; dat den kamp nooit weigerde, en van vretigde juicht, als het de felle slang ontmoet, waar zij aan den kant eens poels op den roeienden kikvorsch loert, of trots en hoovaardig haar kronketend pad, op den zandigen oever eener rivier teekent; nu den bast rimpelig in een trekt, dan zich wedet verlengt, en de wijde ringen achter aansleept. —

GEVECHT VAN DE BRILSLANG EN DEN MONGOE.

Nauwelijks wordt ze hem gewaar, of zij stijgt dreigende omhoog; haar gladde hals zwelt van boosheid; zij ontvouwt den glinsterenden zwarten bril aan den gezwollenen kop, en drilt de gevorkte tong tuschen de doodelijke slag tanden; driftig vervolgt ze hem, terwijl hij wijkt en listig deinst, tot aan de plaats, waar de bij hem bekende plant, het onfeilbaar hulpmiddel tegen haren gevréeden beet, de gezegende *Colouppa* (§) groeit; hier houdt hij

(*) Men gebruikt des nachts om de slangen te verjagen eenen stok met koperen ringen bezet, waarmede men een geraas maakt, dat men zeer verre kan hooren.

(†) Dit diertje heeft de grootte van een middelmatig konijn, korte beenen en is roodachtig van haar. — Deszelfs snuit is in het klein aan die van een varken gelijk

(§) Eene plant met purperkleurige bladeren, waardoor de beet der brilslang zijne uitwerking verliest.

stand, en vertrouwende op het krachtige tegengift, bereidt hij zich tot het gevecht; moed schittert in zijn oogen; zijn haar rijst als borstels overeind; ongeduldig krabt hij de aarde en een luid geknor is het teeken tot den strijd.

Even zoo als in de zandige vlakten van *Lybië*, de waakzame struis den dunnen hals in de lucht steekt, wanneer het doffe getrappel der paarden, en het gedruisch der jagers, ver achter den gezigtseinder door de eenzame woestijn zijne luisterende ooren treft, — dus verheft zich het kronkelende ongedierte, met ijsfelijk geblaas, op de geschubde borst, en dreigt met trillende tong vernieling en dood; onafgebroken staart ze met fonkelende oogen op den radden vijand, en volgt naauwkeurig al zijne schichtige wendingen; bij elken aanval vliegt zij schrikkelijk sifsende op hem in, en even snel ontwijkt de andere den gevaarlijken scheut; indien het haar gelukt hem te kwetsen, verhaast het alleen haar verderf, en terwijl zij het gistende venijn in zijn bloed drukt, scheurt hij met zijne scherpe klauwen, lange voren in den gladden buik; dan in haast van het genezende kruid etende, komt hij met nieuwe kracht en verdubbelde woede op haar aan, en belaagt haar zonder tuschenpoozen van alle kanten; tordat zij eindelijk, vermoeid van de vergeeffsche scheuten, duizelig van de snelle draaijingen, en magteloos door de ontvangene wonden, zich niet langer opgericht kan houden; haar steigerende kop zinkt allergrs ter aarde, en terwijl zij angstig naar de vlugt omziet, grijpt hij haar in den nek, en bijt den kop van den kronkelenden romp.

P O L O N G A.

Daar waar de doodelijke *Ningala* (*) hare ranken schiet,

(*) Eene plant welker vrucht, veel gelijkenis met roode aalbesen hebbende, een doodelijk vergift is.

en andere giftige planten in de slijmachtige aarde groeijen, aan den oever van gistende poelen, met het knikkende riet bewasfen, uit welke schadelijke dampen zich slaag verheffen; of in het vermolmde merg van omgestorte boomen, die de jaren of de herhaalde stormen hebben in het stof gelegd, — daar woont de vreesfelijke *Polonga*; daar vindt zij de stoffe waarmede zij op nieuw de blaasjes achter de spitse slagstanden vult, als zij dezelve in de bevede voeten van mensch of dier, die haar onwetend drukten, geleegd heeft — noodlottige stoffe, die de zenuwen verdooft, en hunne veerkracht doet verliezen; die eene bevende koude over het geheele ligchaam verspreidt en de oogen met een' onweerstaanbaren slaap overvalt; die de levende warmte van het bloed beneemt; het slaag loo-mer en trager doet vloeijen; (gelijk een afvlietende stroom, over welken de versteenende adem des barren winters blaast) totdat het allengs in de aderen stolt, en het kloppende hart doet stil staan.

GEVECHT VAN DE NAGA EN POLONGA.

Gelukkig voor het menschedom, dat zij de bewoonde plaatsen vliedt, vreesachtig is van aard, en niet ligt tot toorn geneigd, ten zij ze zich gedrongen voelt, of zich zelve in gevaar acht; doch op de graauwe *Naga* uit zij al hare woede; haar vervolgt zij in alle schuilplaatsen, en roept haar met luid gefis van tusfchen de struiken, of het fcherpe slangengras, haar liefste verblijf, tot den strijd. Somtjids vindt ze haar aan den voet van den weekstammigen *Papaija*, op wiens gestadigen bloesem zij gretig aant; of de booze ligt op het witte zand in de heete zon zich te bakeren.

Op de welbekende stem harer vijandin, stijgt zij uit het midden der cirkelvormige bogten, waarin zij haar ligchaam heeft gelegd, steil omhoog, ontspreidt den waaijer aan den platten kop, drilt toornig met de drie-

dubbele tong, en haren langen sloop onttollende, maakt zij zich tot den doodelijken kamp gereed.

Met verbazende snelheid schieten ze voorwaarts, en knooopen zich in een, met wonderlijke vlechten; woedend bijten zij op elkander los, met hare staarten zweeven ze den grond, hare oogen fonkelen als gloeiende robijnen; de lucht is vervuld met haar toornig gebraas, en de kleurige vlammen der uitgedijde huid vertoonen zich met meerderen luister. Nu winden ze zich los en slijden van verre; dan wederom verwarren zij elkander met hare buigzame lichamen, en tuimelen over het slijmerige zand, of vervolgen elkander voor eene poos, de eene half kruipende, de andere zwemmende langs de aarde, en hervatten den kamp op nieuw, met gelijke woede en gelijke kracht; bij wraakzucht list, bij list behendigheid voegende, verwickelen zij hare halzen met kunstige slagen, en zich met de staarten aan elken struik, aan elken boom klemmende, trekken zij met verbazende kracht, de onoplosselijke knooopen te zamen; hare uitgerekte lichamen verdunnen zich; stikkende openen zij de zwadderige kelen, en verre uit den kop puilen de brandende oogen; verzwakt door wonden en haar beider gift, onmagtig om zich weder te ontsrikken, zinken ze op elkander neder; nu en dan roept de wraakzucht het vluggende leven terug, en zij doen nog eene vergeeffsche poging om elkander te schaden, totdat eindelijk de ineen-gewrongene klomp onbewegelijk ligt, en scherpvretende mieren zich met haar vleesch vergasten.

Dit nu zijn de vijanden van de trotse *Naga*, die haar met razende verbittering onophoudelijk vervolgen; doch vreesfelijker voor haar dan al de overigen, is de hoogvliegende en snelle *Keroudin* (*), de geduchte vernielers

(*) *Keroudin* is de Malabaarsche naam van eene soort van arend of kuikendief, in het Portugeesch *Minhote* genaamd; hij heeft een' witten kop en hals; het overige van het lichaam is roodachtig.

van haar geslacht, uit wiens klauwen ze geene redding heeft te hopen, tegen wien alle verdediging vruchteloos is, en de aangename wraak den dood niet verzoet.

Met uitgespannen wieken, hangt hij onbewegelijk aan den rand eener duistere wolk, en overziet, kóngmoedig op de aanbidding van *VISHNOUS* nederige vereerders (*), nit de onmetelijke hoogte het onder hem zwevende landschap, totdat zijn doordringend oog de zorgelooze proef ontdekt, waar zij opgerold in het witte zand sluimert; een schreeuw van blijdschap klinkt door de wolken, en in wentelende bogtèn daalt hij lager en lager, tot hij eensklaps als een stormwind op de verschrikte slang nederstort, en haar den kop van den gladden hals afbijt;

(*) De *Hindous* vereeren hem, dewijl *VISHNOU* in eene zijner invleeschingen zich van hem als rijpaard bediende. Er is een berg, omtrent 4 mijlen ten noordwesten van *Sadraspatriam*, op de kust van *Chormandel* gelegen, die zeer vermaard is, wegens het voeden van twee dezer vogelen, hetwelk naar het voorgeven der Braminen reeds 2000 jaren zoude geduurd hebben.

Omtrent tegen den middag zet zich een bramin met eenen kleinen koperen pot, vol gekookte rijst, op een' grooten platten steen, die zich op den top van den berg bevindt, waarin twee kuilen zijn van een half voet diep die altijd met water aangevuld zijn; van deze rijst maakt hij kleine ronde balletjes, en legt die, gelijkelijk verdeeld, bezijden zich in twee koperen bekkens, waarop hij zich met het aangezigt voor overwerpt om te bidden. — Juist te 12 ure ziet men de twee vogelen van verre komen aanvliegen, die, na eenige kringen in de lucht rondom den top van den berg gemaakt te hebben, zich op den steen nederlaten, en in de met water gevulde kuiltjes baden, waarna zij zich achter den bramin plaatsen, de een aan zijne linker, de andere aan zijne rechter zijde, die hen met averegtsche handen de balletjes toereikt. — Zoodra zij verzadigd zijn, begeven ze zich elk weder naar zijn vijvertje, om zich te baden, verheffen zich in de lucht, en na op nieuw eenige kringen om den top van den berg gemaakt te hebben, vliegen ze te zamen weg, den koers naar het oosten nemende, vanwaar ze ook kwamen.

dan verheft hij zich met den spartelenden romp, om denzelfden tusfchen de waaiers van den palmboom, op zijn gemak te verflinden; of ijlt er mede naar zijn verheven nest, waar hij er zijne hongerige en fchreeuwendc jongen mede voedt.

Doch nog vcrfchrikkelijker noodlot wacht u fomtijds, geduchte worm! en gij, die door de wijde velden en digte ftruiken, in wilde vrijheid omdooledt, of verlatene tempels en weërgalmende zalen van waggelende ruïnen in ongeftoorde rust bewoondet, moet vaak eene naauwe en duistere gevangenis met meerderen van uw geflacht aanvullen, en, fchandelijk ontwapend, u in dezelve met gedrongene bogten krommen.

Hiertoe bragten u de betooverende fpreuken van den *Sorpojaan* (*), die u uit uwe fchuilplaats te voorfchijn deden komen; hoog op de borst leunende, luifteredt gij naar zijne vleijende woorden; en in flaap gewiegd door het zoete geluid der *magodie* (†), naamt gij niet waar, dat hij u al spelende ongemerkt naderde, tot hij u fnellijk om den gekartelden ftaf flingerde, in den gladden nek greep, en de fpitfe tanden uitrukte, welker doodelijke droppen onfchadelijk op de aarde vielen.

Nu zult gij u niet meer in de warme zonneftalen koesteren, noch den verfrifchenden wind door de brandende keel inademen; voortaan zult gij u niet meer met den fpartelenden vorsch verzadigen, noch de ongevederde vogeltjes in hunne nesten overvallen, en hunne teedere beentjes kraken; de flauwe en ontoëreikende inhoud van een ei, zal uw dagelijksch voedfel zijn, en in den platten en toegedekten korf gedrongen, met ftage duifternis omgeven, zult gij het licht niet zien, noch uwe pijnlijke leden uitrekken, dan om naar de eenvormige toonen der

(*) Slangenbezweerder.

(†) *Magodie* is een instrument, in gedaante en geluid, veel op den doedelzak gelijkende.

magodie, in steigerende houding, en met ijdel geblaas, uwe magtelooze razernij te uiten, en met vruchteloze scheuten, de tergingen van uwen dwingeland te beantwoorden, en tot schouwspel en spot van de nieuwsgierige menigte te strekken, die zich verheugt in uwe zwakheid, en om uwe onschadelijke pogingen lacht.

Wie kan al het vergiftige gewormte noemen, dat in deze nitgestrekte wonden krielt, in slijmige moerasfen, in de kloven en holen der bergen? — wie kan al hunne verschillende geslachten, gedaanten, hoedanigheden en aard beschrijven?

ANACONDO, BOJOBIE.

Wat zoude men niet kunnen zeggen van de gedrogtelijke *Anacondo* (*), in grootte en aard de *Pambou-rajah* het naaste. — Wat van de misvormige *Bojobie* (†), wier breede rug met wonderfchoone kleuren, en de gladde hals met groenvlammend goud is gesierd? doch mild haar, voorzigtig reiziger of pelgrim; haar gif spreidt in het bloed eene ijsfelijke plaag, — melaatschheid, — erger dan de dood.

RETTUM VIRIËN.

Veel konde ik vertellen van de zwarte *Rettum viriën*, en de verschrikkelijke uitwerkfelen van haren beet, die het bloed schuimend en met tiendubbele snelheid door de aderen jaagt, zoodat het, gedrongen in de nauwe ka-

(*) Is eene slang van de dikte van een volwassen mensch, en omtrent 30 voeten lang; haar geheel ligchaam is met donker groene en gele schubben bedekt. Zij ligt gemeenlijk in hare geheele lengte op den grond, en houdt den staart alleen om eenen boom geslingerd.

(†) *Bojobie*, eene schoon gekleurde slang, welke echter door hare omgekrulde lippen, die de doodelijke slag tanden laten zien, van eenen schrikverwekkenden aanblik is.

XLVI NELLA PAMBOU, KATTÉ VIRIËN, ERIE PAMBOU, ENZ.

nalen, stormende doorbreekt en zich bruifende uit alle openingen des ligchaams stort.

NELLA PAMBOU.

Ook van de geringde *Nella*, die met een klokkend geluid hare schrikkelijke nabijheid verradde, en den voorzigtigen reiziger, met verhaaste schreden, een' smartelijken dood doet vlieden.

KATTÉ VIRIËN.

En de goudgele *Katté viriën* die zich met herhaalde beten wreekt, en den ongelukkigen met hooggespannen zenuwen de leden doet krommen.

ERIE PAMBOU.

Ook van u vreeselijke *Erie pambou*, die een woedend yuur door het ligchaam spreidt, dat al de vochten verteert, en een onlijdelijken dorst veroorzaakt, dien de dood alleen kan bluschen.

Mijn afgematte geest dwaalt onder de verbazende menigte van dit schadelijke gebroed! de eenyormige toon verdriet mij; en mijne verbeelding zoekt vergeefs naar nieuwe uitdrukkingen, om de vaak herhaalde woorden te mijden!

OEDDA VIRIËN.

Ik zoude anders breedvoerig van de *Oedda viriën* melden, wier vergiftende adem het ligchaam wanfaltig doet zwellen.

MANNOU PAMBOU.

Van de grijze *Mannou pambou*, die de zandige vlakten bewoont, den gewonden aan langzame en slepende ziekten overgeeft, en hem vergeefs den tragen dood te hulp doet roepen.

NAAK PAMBOU, MAIR PAMBOU, PADEGAN KOETTÉ, ENZ. ELVIE

NAAK PAMBOU.

Van de *Naaik pambou*, die den slapenden met de zwaard-derige tong likt, en ongevoelig het dikke schuim in de zweetgaten drijft, dat al de vochten besmet, en — o wonder! — de gevleemde verwen en plekken op de huid doet voortkomen, die, naar mate de koningin des nachts haar aanschijn verbergt, verbleeken en verdwijnen; doch zich op nieuw vertoonen, als zij de aarde van ter zijde toelooft, staag dieper en dieper worden, met haar zich uitbreiden, en eindelijk weder even als te voren gloeijen, als zij in vollen luister aan het azuren gewelf des hemels praakt.

MAIR PAMBOU.

De dunne en naauw zichtbare *Mair pambou*, een gevaarlijke worm, die in het ligchaam van mensch of dier, door slaap bedweld, zoekt in te sluipen, en den lijder aan vreemde en ijsfelijke stuipen overgeeft.

PADEGAN KOETTÉ EN KANNOU PAMBOU.

De *Padegan koetté*, die de beenen met ongeneesfelijke zweren bedekt. De *Kannou pambou*, van helder groene kleur, die uit de digt bebladerde takken een brandend speekfel naar de oogen schiet, en ze met eeuwige duisternis bedekt.

UTTADIE.

Voor het vergif van al dit schadelijke gebroed, heeft de verzorgende natuur heilzame wortelen en planten voortgebracht, krachtige middelen, wanneer zij in tijds gebruikt worden. Doch voor uwen beet; o giftigste der giftigen! vreesfelijke *Uttadie!* is geen kruid voorhanden, en geene genezende plant bekend; ijdel zijn bezweringen, of magtige spreuken; de zuigende slangen-

fteen (*) hecht niet op de doodelijke wond. — Zoo snel als de straal, die uit de wolken dringt, en het ongelukkig hoofd des wandelaars treft, die onder de uitgebreide takken van den Ala maram, eene schuilplaats voor het woedende onweer heeft gezocht, hem levenloos ter neder strekt; zoo snel de gevederde pijl den klinkenden boog ontsnapt, zijn doel in het hart des krijgers vindende, hem ruimelend doet voorover storten: even snel werpt gij den rampzalige, dien gij uw ijlend vergif in de opgeretene ader schoot, in de armen des doods; het oogenblik van uwen beet is dat van het einde zijns levens; — haastig en ontsteld verlaat de ziel hare woning.

Zwarte adders met ontzigtbare oogen! tweehoofdige waterflangen en hoe gij alle heeten moogt, gij zijt slechts al te menigvuldig.

KALLOUDIE.

En gij onschadelijke *Kalloudie*, loom en traag schepfel! die het dikke en ineengedrongene ligchaam vergeefs tracht te krommen, en den onbuigzamen ruggegraad golvende te verheffen; die niet, als anderen van uw geslacht, in snelle beweging uwen weg voortzet, maar met langzame draaijingen den staarteloozen bast voortwentelt; die geduldig slagen en den dood verdraagt, en vaak den zwartborstigen Ever tot eene smakelijke spijsje verstrekt.

(*) Deze steen komt niet, zoo als sommige voorgeven, uit het hoofd der slang zelve voort; maar is eene kompositie van zekere *pandaroms* of monniken. Om te beproeven of zij echt is, neemt men ze in den mond, als wanneer ze terstond aan het gehemelte kleeft; of in een glas met water geworpen, komen er oogenblikkelijk eene menigte belletjes of blaasjes op de oppervlakte. Zij zijn rood, graauwachtig van kleur en zoo groot als een duit, in het midden meer verheven dan aan de kanten; die van *Agva* komt is de beste.

ELLIE PAMBOU.

Gij ook, menschenminnende *Ellie Pambou* (*)! goedaardig en vriendelijk, als zij, die u herbergzaam opnemen, en met hunne kinderen opvoeden, u freelen en beschermen, dankbaar dat gij hunne woningen van vuil ongedierte zuivert, snelle rattenvanger! en alle, die als gij, van het scherpe venijn ootbloomt, de digte struiken doorwoelt! ik ga u met stilzwijgen voorbij; eene andere, vrij aangenamer stoffe zal mij bezig houden, waar mijn geest vrij en ongedwongen ronddwalen kan, en zich niet genoodzaakt zal vinden, over onaangename en vervelende onderwerpen te handelen. — Lagchende velden! met een doolhof van beken doorsneden — vruchtbare valleijen! met bloemen en zwemmende rijstvelden bedekt — liefelijke heuvels! ik wil op uwe welriekende toppen wandelen; daar, waar de doornige *Rottan* (†) weelderig om den klapperboom (§) klimt, en hare ranken tusschen de uitgebreide takken slingert; en de zure, gesclubde vruchten, in digte gele trosfen, aan de zijde van den honigzoeten palpalam hangen.

BOOMEN, VRUCHTEN, PLANTEN EN GEWASSEN.

ALAMARAM OF WORTELBOOM.

Met u zal ik aanvangen, oude zoon der aarde! prach-

(*) Is eene gezelschappelijke slang, en dient den Indianen, om hunne woningen van ongedierte en voornamelijk van ratten, waar zij zeer op verlekkerd is, te zuiveren.

(†) *Rottan* is eene plant even als onse klimop, met det onderscheid dat zij dorens heeft, en gele, zure vruchten draagt.

(§) Ook wel *Palpalam* of melkvruchtbom geheeten.

CEIL.

****

tige *Ala* (*)! — Ongevoelig voór de stormen, die over hem bruifen, verheft hij zijn duizendjarig hoofd in de wolken; en in trotsche zekerheid plant hij zijn ontalrijk kroost over de wijde vlakke; de zón schijnt vergeefs op zijn labirintisch gewelf, hij torscht hare stralen op zijner rug; — dreigend verheft hij zijnen magtigen stam, en triomfeert over den hullenden orkaan; de snelle bliksem-schicht dringt niet in zijn hart, en glijdt sissend langs de knobbelige schors; — hij vreest niet de vernielende bijl, of de snijdende zaag; en bukt niet voor de zeisfen des tijds, of den ouderdom van eeuwen; trotsch overziet hij zijn talrijk kroost; wild rondom hem staan ze in haastige opvolging verspreid; en strengelen hunne misvormige leden in broederlijke eendragt te zamen. — Naar zijne ruime schaduw haakt de vermoeide reiziger; de huppelende geiten grazen onder zijne eeuwig groene priëlen, en tusschen zijne labirintische gangen bouwt de *Santrie* (†) zijne grafftede. — De vreemdeling beschouwt met verbazing den stouten groei, en zoekt vergeefs, met achterover gebogen hoofd, den top des trotschen booms; met verwondering ziet hij uit deszelfs breede armen de weelderige kinderen voortkomen, en het wijde veld met hunne stammen vervullen. — Wie kent het getal zijner jaren, en den dag, op welken het spruitje uit de aarde rees?

FIJNE HOUTEN.

Genoeg van u, aanmerkelykste der ontalijke woudpilarek, en der bosfschen van zwart, en hoog ébben-, góu-

(*) Dus genaamd; dewijl zijne takken op eene zekere hoogte zich buigen, in de aarde wortel schieten, en op nieuws een stam vormen, wiens takken insgelijks weder in den grond hechten. De moederstam is van eene gedrogtelijke hoogte en dikte, en somtijds kunnen twaalf menschen dezelve niet omvademen.

(†) Mubammedaansche monnik.

verneers- en salamanderhout (*)! Laat ons nu tusfchen de verkwikkende fchaduwen der geurige vruchtboomen wandelen, en kortelyk van de voornaamfte derzelveñ melding maken.

KOKOS-BOOM.

U zal ik het eerst bewonderen, — prachtige kokosboom! — die uwen ronden en gladden ftam lijnregt in de hoogte verheft; en met de lange bladeren de wolken gefelt; eenige boom van den weldadigen Schepper, uit het paradijs, aan de bewoners der heete werelddeelen gefchonken! onwaardeerbare gift! die alleen genoegzaam is tot de meeste noodwendigheden des levens! die in den onvruchtbaarften bodem groeit, en het dorre zand met de prachtige kroon befchadwt, en uit den ziltigen oever der zee zelfs verkwikkelyk vocht zuigt. Het bittere zee-water fpoelt onfchadelijk om zynen ftanken ftam, hij bloeit met te meêrder luifter, buigt zich over de donderende golven, en licht om hun geweld; klaterende ftaan de zware noten tegen elkanderen, doch geen eenige valt daardoor ter aarde.

Aan het uiterfte van den geringden ftam fchieten rechte, buigzame takken van alle kanten verre uit, aan welke eene dubbele rij lange geftreepde bladeren hangt; van deze takken onthloot de eigenaar den boom voor een groot gedeelte, fplijt ze in het midden van een, en vlecht er matten van, daar hij het dak zijner nederige hut mede bedekt, of dezelve tot andere einden fchikt. — Grootet is het voordeel, dat hij uit de vrucht trekt; digt onder de gewelfde kruin hangen de zware noten in trosfen, door taaije en lenige vezels aan de *Maijang* (†) geves-

(*) Dit hout heeft een' natuurlijken glans, is zeer fijn, met gele en roode strepen gevland, en heeft geene kwasten.

(†) *Maijang* is de steel of de tak, waaraan de kokosnoot doof eene vezelachtige zelfftandigheid is gelecht.

tigd, tot overloopens vol van het heerlijk en verfrischende vocht, dat zich van binnen rondom als weeke room aanzet, en allengs tot eene witte, harde en smakelijke kern verandert; deze schraapt hij, en perst er de zoete melk uit, waarmede hij zijne kerrys (*) en andere spijszen bereidt, of gebruikt ze, in stukjes gesneden, tot een nageregt; begeert hij wijn uit zijnen boom te trekken, dan snijdt hij, zoo haast de bloesem zich afzondert, en de noot de gedaante van een atreek verkregen heeft, met een snoeimes de *maijang*, eene span achter de jonggeboren vrucht, met eene enkele snede weg (†), en zijne potten er onderhangende, brengt hij ze gevuld weder af.

Olie voor de lamp, garen en touw tot netten, woning, voedsel en wijn, dit alles en nog meer, verkrijgt men van dezen gezegenden boom; hij heeft geene oppassing of vette aarde noodig, en onder zijnen stam kan men, zonder hem te benadeelen, andere vruchtboomen en moeskruiden planten.

PALMBOOM.

En gij, die hem gelijk zijt in schoonheid, en zelfs in aut hem overtreft! — welige palm! — gelijk hij, groeit gij in onvruchtbare gronden, en laat toe, dat andere vruchtboomen in uwe schaduw opschieten, gelijk hij, draagt gij uwe prachtige kruin aan den verheven top,

(*) Kerrys zijn eene soort van ragoet, genoeg hier te lande bekend.

(†) Wanneer de *maijang* omtrent eene half el lang is, en de noot zich even gevormd heeft, dan snijdt men ze een weinig aan den top af, en hangt er eenen pot onder, waarin het vocht druipt, dat eigenlijk tot voeding der vrucht zoude hebben moeten strekken; dit vocht is de kokos, of indien deze bewerking aan een palmboom wordt verrigt, de palmwijn of surie. Men kan echter wel denken, dat de vrucht van dit onontbeerlijk voedsel verstoken zijnde, niet meer wast, en eindelijk geheel verdroogt.

en geene lage takken ontfieren den flanken stam; ook uwe lange en getakte waaiervormige bladeren dienen tot dekfel der woningen en omheiningen der tuinen van uwent bezitter; of, in lange repen gesneden, schrijft hij met eene ijzeren griffel op dezelve aan zijne verre vrienden en bekenden; ook uwe smakelijke vruchten, die in verschillende grootte en rijpheid, onder de ruischende kruin hangen, zijn zijn voornaamste voedsel, het zij hij den rijpen goudgelen en sappigen appel eet of uitzuigt, dan wel denzelven van de dradige vezels reinigt, en den *poenat* (*) maakt, de *calenga* (†) plant, of den *palmkool* (§) gebruikt; ook gij geeft den zoeten blaauwen

(*) *Poenat* wordt op de volgende wijze bereid: men perst het dikke en gele sap, dat in kleur en lijvigheid volmaakt op den dojer van een ei gelijk, uit eene groote menigte vruchten, en zuivert het van de vezelen, waarna men het met de hand zeer dik op eene mat strijkt, en in de zon laat droogen; dit wordt herhaald, totdat men eene soort van koek van 3 à 4 duimen dik heeft verkregen, die men dan met de mat, waaraan hij gekleefd is, in vierkante stukjes snijdt en tot verder gebruik bewaart. Men bedient er zich van bij gebrek van rijst; het is aangenaam en zoet van smaak, doch eenigzins verhittend.

(†) *Calenga*. Men plant de pit, die zich in de vrucht bevindt, en laat dezelve weder opschieten; als het uitspruitsel de hoogte en dikte van een schorseneel verkregen heeft, snijdt men het af, roost en stampt het tot meel, en bakt er koeken van.

(§) *Palmkool*. Alle palmboomen hebben een zeer teeder gedeelte aan den top, en omtrent twee voeten lang, door de vergadering der nog ongeopende bladeren gevormd; dit merg of hart, dat de Hollanders palmkool of palmiet noemen, is, gekookt zijnde, een lekker doch duur gerecht; dewijl een palmboom van dit uitspruitsel beroofd, onherstelbaar verloren is, en oogenblikkelijk kwijnt en sterft. Er is eene soort van groote kever, die zeer op dit gedeelte van den boom verlekkerd is, en in hetzelfde zoekt in te dringen, hetwelk de versterving deszelven onvermijdelijk ten gevolge zoude hebben. Zoodra de *Sjana* of boomkweker een nieuwelijks gemaakt gat ontdekt, peilt hij er

wijn, die, matig gedronken, zeer gezond is, en menig-
'een' van schrikkelijke ziekten heeft genezen (*).

Doch laat gij den liefelijken palmwijn staan, in weinige uren verliest hij zijnen aangenamen smaak, en, door de heete lucht aan het gisten gebragt, neemt hij eene bedwelmende eigenschap aan, prikkelt de tong, en de sproedelende geest vliegt den drinker naar het hoofd; dan is het tijd, er de rinsche jager -suiker (†) uit te koken, of er de sterke en onsmakelijke *passij* (§) van te brouwen: een schadelijke drank, wanneer hij te veel gebruikt wordt, en in welken de Europe'sche dronkaard, weleer aan kostelijke wijnen gewoon, en die, om zijne ginds gepleegde misdaden of onbandig leven, deze verwijderde

met een' ijzeren, met weerhaken voorzienen priem in, ten einde niet alleen het kwaaddoende insekt te dooden, maar ook om het uit deszelfs schuilplaats te halen, waar het na zijnen dood nog veel nadeel zoude kunnen veroorzaken.

(*) De *Callou* of palmwijn is een middel tegen de scheurbuik, en de ongemakken der nieren, waarvan men radikaal genezen wordt, als men denzelfden gedurende acht maanden, des morgens op de nuchtere maag, drinkt.

(†) Men bestrijkt, den pot, die onder den boom hangt, en daar de palmwijn indruipt, met een weinig kalk, dan kristalliseert de wijn zich aan de randen van den pot tot eene ruwe suiker, die vervolgens in de zon gedroogd en eenigzins geraffineerd wordt; zij verkrijgt echter nooit de blankheid van die uit het suikerriet.

(§) De zure *Callou* of palmwijn wordt overgehaald en door bijvoeging van eenige wortelen, tot eene soort van brandewijn gestookt, die bijna zoo sterk is als de onze; doch voor hen, die er niet aan gewoon zijn, van een' walgelijken en onaangenamen smaak. Deze drank, onmatig gebruikt, is zeer nadeelig voor het ligchaam, en veroorzaakt dan zenuwziekten, waterzucht, verlies van het geheugen, en zij, die er zich te veel in hebben te buiten gegaan, zijn meest altijd in eene soort van wezenloosheid; men heeft menschen den brandewijn en andere sterke dranken, waaraan zij zich hadden overgegeven, zien verlaten, doch dit vocht nooit.

werelddeelen, als armzalig soldaat, heeft moeten bezoeken, zich vaak te buiten gaat, en het slagtoffer van geweldige ziekten wordt, welke niet dan met den dood eindigen. — Eindelijk ondergaat de *Callou* zijne derde en laatste verandering en wordt, in weinige dagen, tot een' scherpen azijn.

Aangenaam is het, met het aanbreken des daags, als de vlamme wereldtoorts uit de oostelijke kimmen rijst, en hare lange schuinſche ſtralen een' purperen gloed over boomen en velden ſpreidt, of als zij zich ten westen ſpoedt, en hare meeste kracht heeft verloren, het digte palmboſch te bezoeken. — Hoe vaak, als de drukkende hitte des middags was verminderd, en de koelende avondwind tuſſchen de boomen ridfelde, wandelde ik, in gezelfchap van jeugdige vrienden, naar de uitlokkende palmtoop; dan zochten wij van verre de leunende ladder eens opgeſtegenen *tijſeraars* (*); vrolijk en dartelende legerden wij ons onder den milden boom, en verkondigden met vreugdegejuich onze aankomst aan den verhevenen ſchenker; met luid geroep beantwoordde hij ons uit den gewelfden top, en gleeed welhaast met de gevulde kalabas neder; dan lieten wij den ſchuimenden pot in het rond gaan, en dronken (onder het rooken van opgerolde tabaksbladen (†), en onder grappig kouten, zoo dat menigmaal de ſchaterende lach door het boſch klonk) tot verzadigens toe, van den onſchadelijken blaauwen wijn; dus ſleten wij den tijd, tot dat de toop zich allengs verdonkerde, de naderende avond de ſtille ſchaduw voor zich henen dreef, en de gevlengelde burgers der lucht

(*) *Tijſeraar*; zoo noemt men den man, die in de palm- of kokosboomen klimt, en de potten met palmwijn afbrengt. Hij bedient zich, om in den boom te klimmen, van een klein ladderdje, omdat de ſtam gemeenlijk, eene manſlangte van den grond, met ſcherpe dorens is bewaſſen.

(†) Sigaren.

de nachtrust zochten, en van alle kanten naar hunne bekende rustplaatsen ijlden; dan keerden wij terug tusſchen de enge paden der golvende rijstvelden.

VERSCHILLENDE VRUCHTEN.

Door volkrijke dorpen of langs omheinde boomgaarden, uit welke de liefelijke uitwafemingen der ſchoon gekleurde *betel* (*), *ananas* (†), *cajouw* (§), en *goijava* (**), of der goudgele *bananas* (††), en *man-*

(*) *Betel*. De noten wassen bij bossen op den top van den boom, en wanneer ze rijp zijn, hebben ze eene ſchoone bloedroode kleur. De boom is regt en hoog, en middelmatig dik; uit de zijden der bladeren, die 5 tot 6 voeten lang zijn, spruiten weder andere, hetwelk een ſchoon gezigt oplevert.

(†) *Ananas* is genoeg hier te lande bekend; men heeft verſcheidene ſoorten, waarvan de grootste den aangenaamsten reuk, en de kleinste den besten smaak hebben.

(§) *Cajouw*. Een lage en gekrónde boom; de vrucht heeft de gedaante van eene peer, en eene gele en purperkleurige ſchil; zij zijn vol ſap doch een weinig wrang en zamentrekkend. De noot of pit van deze vrucht groeit buiten op dezelve aan den navel; deze noot heeft eene grijze ſchaal; de amandel of pit, die zich in dezelve bevindt, kan men nuttigen, en smaakt omtrent als eene hazelnoot. Men trekt ook uit dezen boom eene uitstekende gom.

(**) *Goijava* is eene vrucht, die aan enen kleinen digt bebladerden boom groeit; zij gelijkt veel op eene abrikoos, is van binnen rood en vol korrels, en is zeer gezond; met ſuiker gekookt of ingemaakt, dient zij tegen den buikloop.

(††) *Bananas*, of *pisang*, is een boom van 10 tot 12 voeten hoog, en wassende in zandige plaatsen; hij heeft een wonderlijk en buitengemeen ſchoon aanzien, daar hij, eigenlijk genomen, slechts eene groote plant is, hebbende hij geen hout noch ſchors, zoodat men den stam, met een mes zoude kunnen doorsnijden. Wanneer hij eerst geplant wordt, spruiten er eenige groote bladen, even als eene tabaksplant, uit den grond, uit het binnenste van welken weder eenige dergelijke opschieten.

gá (*), onze zianen streelden. — Daar ziet men de zware en honigzoete *jakka* (†) rondom den knobbeligen stam hangen, en de *jambou roseira* (§), welker rozengeur op de ligte wiekjes van den zachten avondwind wordt voortgedragen; — hier staan, in geregelde rijen, lange dreven van gladde *areekboomen* (**), die hunne rechte stammen steil in

en zoo voortdurend tot dat de boom volwassen is; de bladeren die het bovenste gedeelte van denzelven bekleeden, zijn langwerpig, rond en breed, en bijna tien voeten lang; in het midden, waar zij het breedst zijn, bedragen zij bijna anderhalf voet. De vruchten hangen als risten aan eenen langen en buigzamen steel, die uit den top des booms schiet; zij hebben de gedaante van kleine komkommers, en zijn omtrent eene span lang, hebbende eene gele schil.

(*) *Manga's* groeijen aan eenen boom, die twaalf tot veertien voeten hoog is, zij hebben de gedaante van een' grooten appel, en eene groene schil; het vleesch is vuurkleurig, vol sap en van een' uitmuntenden smaak.

(†) *Jakka*, of suurzak; deze vrucht groeit aan een' grooten boom, niet aan deszelfs takken, maar aan den stam, het zijn de grootste en zwaarste van alle bekende vruchten, daar zij gewoonlijk 20 tot 30, ja sommige wel 60 tot 80 ponden wegen; de schil, die zeer hard en knobbelig is, heeft eene donker groene kleur; het vleesch is van binnen geel en vast; de pitten, die zich in kleine celletjes bevinden, hebben volmaakt de kleur, gedaante en smaak der kastanjes.

(§) *Jambou*. Deze boom heeft eene gladde schors; en is aschverwig van hout, zijnde van hoogte en gestalte den appelboom niet ongelijk; hij draagt donker roode, en bijna zwarte vruchten, waarin zij, zoo wel als in de buitengemeene sijnheid van derzelve huid, volmaakt met de kersen overeenstemmen. De boom brengt vele bloemen voort, die bijna de gedaante en reuk der rozen hebben; doch zijn veel rijker en schooner van kleur; uit dezelve komen de vruchten ter grootte van eene peer voort. Het aanmerkelijkste van dezen boom is, dat hij altijd met bloesems, even gevormde onrijpe en rijpe vruchten is voorzien, zoodat de aarde rondom als bezaaid is, met de afgevallene rozenkleurige bloemen.

(**) De *Areekboom* is wat dikker, dan eene mans dije; de

de lucht werpen; in digte trosfen hangt de gulden vrucht tusfchen de dubbel uitschietende bladeren.

VERSCHILLENDE BOOMEN.

Verfchoon mij, vruchtbare *Illipé* (*)! oliegevende *Margozij* (†), *Tijpangam* (§), en weekflammige *Papaija* (**)! bloemige *Boné verou* (††)! *Mandarvé* (§§)! en sierlijke *Poprietsjé* (***)!

vrucht is geel, en zoo groot als een ei; doch als de fchaal er afgenomen is, zijn ze niet grooter dan eene kleine walnoot. Men kaauidt de vrucht met de betel.

(*) *Illipé*, draagt oliegevende vruchten, die veel op de olijven gelijken; aan dezen boom zijn fomtijds meer vruchten, dan bladen.

(†) *Margozij*, insgelijks een oliegevende vruchtboom; hij is aan MARIATALE, of de Godin der kinderpokken, gewijd; de vrucht is iets kleiner dan die van der *Illipé*, en van eene fchoone vuur- of oranjekleur.

(§) *Tijpangam* is de Malabaarsche naam van eene foort van boom, die in de bosschen van *Ceilon* en *Malabaar* groeit; de stam is gekromd en knoestig; de bladeren zijn zeer klein, even als de vruchten, die in trossen bij elkanderen hangen, een aangenaam reuk, en zeer fchoone roode kleur hebben; men kookt het hout, waardoor men eene roode verw, aan het vermiljoen niet ongelijk, verkrijgt.

(**) *Papaija*. Dit is een wonderschoone boom, en een der sierlijkste en bevalligste van die landen; gansch boven aan den top van zijnen regten en groenkleurigen stam pronkt zijne ronde kruin, met groote en diepgetande bladeren, aan lange gebogene stelen, waarvan de laagste de grootste zijn; bloesem, onrijpe en rijpe vruchten draagt hij te gelijker tijd, dat eene aangename verscheidenheid van kleuren oplevert. De vruchten gelijken, zoo in gedaante als grootte, volmaakt op den meloen, derzelver vleesch, zoo wel als schel, is citroengeel, en het is gevaarlijk er veel van te eten.

(††) *Boné-verou*, een hooge boom, met breede en lange bladeren, twee aan twee tegen elkander over, bruin en blinkende; de bloemen zijn goudgeel, en aangenaam van reuk.

(§§) *Mandarvé*, een hooge boom met zware, bladerrijke, uitgespreide takken, en roode, welriekende bloemen.

(***) *Poprietsjé*, een sierlijke boom, hoog en digt bebladerd; zijne takken vormen eene kroon; hij is van een lieflijk groen;

VERSCHILLENDE PLANTEN, HEESTERS, ENZ.

Gij hooge *Kandalou* (*)! vergeef mij, doornige *Kaldeira* (†)! sneeuwwitte *Nondie-vallou* (§), schoonbloemige *Monara-kudim* (**) en geneeskundige *Tsjangie cashpie* (††)!

de bloemen zijn donkerrood. De insecten kunnen op hem niet leven, schoon hij geenen reuk van zich geeft.

(*) *Kandalou*. Is een buitengemeen hooge en dikke boom, wiens bladeren van boven groen, en van onderen grijs zijn; de bloemen zijn klein, wit en van eenen liefelijken reuk; aan dezen boom groeit eene langwerpige vrucht, van grootte en gedaante als een kleine agurk, zonder pit van binnen, maar die er, even als aan de *kasjou*, buiten op groeijen, en bijna als kastanjes smaken; wanneer ze nog groen zijn, mengt men ze met kalk, en merkt er stoffen, lijnwaden, en andere dingen, met eene onuitwischbare kleur, mede.

(†) *Kaldeira* is een heesterboom, van 8 tot 9 voeten hoog; wanneer de takken eene zekere lengte verkregen hebben, buigen zij zich, en hechten weder in de aarde, waarin zij, even als de *ala*, op nieuw wortel schieten en opwassen; hij heeft zeer lange bladeren, met drie rijen dorens; een in het midden, en een aan ieder zijde; de bloem is wit, en heeft een zeer aangename, zich wijd verspreidende reuk, — de vrouwen der *Portugeezen* en *Mooren* versieren zich met dezelve; doch bij de Indianen zijn zij, wegens Godsdienstige begrippen, in afgrijzen. De vrucht is zoo groot als eene kokosnoot, van eene purperen kleur, vol knobels, en in gedaante volmaakt den ananas gelijk.

(§) *Nondie vallou*, eene spruit van 3 tot 4 voeten hoog, die eene menigte bloemen draagt, veel naar rozen gelijkende; doch van een schitterend wit en zeer aangename reuk.

(**) *Monaram-kudim*, is een heester, omtrent 7 voeten lang, met langwerpige roode bladeren, die op elk een doren even als een angel gekromd hebben; de bloemen van dit gewas zijn zoo buitengemeen schoon, dat men ze den naam van paauwenstaarten gegeven heeft; zij zijn sierlijk met rood en schitterende kleuren geschakeerd, en bij vijftigen aan eene lange aar, aan het uiterste der takken, gehecht.

(††) *Tsjangie cashpie*. Eene plant die aan de oevers der rivieren en meren wast, van een sterken doch niet onaangename

gij allen! en duizenden van nog ongenoemden, vergeeft mij! indien ik niet breedvoerig, en zoo als het behoort, in uwen welverdienden lof uitweide, en gij voortbrengfelen van dit gezegend land, geurige *kaneel!* liefelijke *kardamom!* en heete *peper!* alle te wel bekend; vergeef mij! o, onwaardeerbaar eiland! indien ik van uwe onuitputtelijke mijnen van goud, zilver, diamanten, robijnen, kristal en andere edelgesteenten, en van uwe rijke parelbanken (*), en ontallijke foorten van horens en schelpen, waarmede uwe stranden bezaaid zijn, niet gewage; reeds te lang heb ik rondgedwaald, onder uwe menigvuldige rijkdommen, en voortbrengfelen; het is tijd dat ik van de schrikkelijke rampen spreke, die mij in uwe treurige wildernissen hebben getroffen.

AFSCHEID VAN CEILON, EN EINDE.

Vaart wel dan, lommerrijke en eenzame priëlen! rotten, door de hand der natuur gegraven! vaarwel, bloemrijk tapijt! dat deze eeuwig groene velden bedekt; waar het welluidend concert der ontallijke vogelen, die hunne gezangen op de bewegelijke takken aan natuur en liefde opofferen, de zinnen streelt. — Ik zal u niet weder zien, geliefd verblijf! — noch mij meer, aan de slingerende boorden van de heldere beek, aan den verkwikkenden slaap overgeven, en de zefirs om de ligte bladeren der eeuwig groene boomen hooren spelen. — Vaart wel dus, beminnelijke voorwerpen, die mijne ziel bekoorden! — vaart wel!

reuk, met purperkleurige bloemen. Deze plant staat bij de Indiaansche medicijnmeesters in bijzondere achting, en wordt tegen vele ziekten en kwalen gebruikt.

(*) De parelvisserij, en wat daarop betrekking heeft, is al te wel bekend, beschreven, herhaald en weder beschreven, dan dat het noodig zou wezen, er iets bij te voegen.

REIZE TE VOET

DOOR

C E I L O N.

I. HOOFDSTUK.

*Mijne vlugt van Madras over Tranquebaar naar Ceilon. —
Aankomst te Jaffanapatnam. — Mijne leefwijze aldaar. —
De pasfo de Catchai. — Lof der Zonne.*

Een vreesfelijke en vernielende oorlog tusfchen de Engelschen en den *Nabab van Masfour*, HYDER ALYCHAN, verwoestte reeds, sedert bijna drie jaren, het ongelukkig *Carnatica* en *Zuider-Chormandel*: het geheele gewest was niet dan een tooneel van moord en afgrijzen, en duizende der ongelukkige inboorlingen van die weleer bloeiende en volkrijke landen, kwamen door het zwaard, en den nog vernietender hongersnood, om het leven.

Te *Madras* voornamelijk, de hoofdplaats der Engelschen, was het jammer en de ellende tot den hoogften top gestegen; de gansche stad was gedurende meer dan een geheel jaar achter een, dagelijks met de lichamen, der doode en stervende Indianen als bedekt.

Ik bevond mij ook, sedert eenen geruimen tijd, in die ongelukkige stad als krijgsgevangene: het was mij onmogelijk langer getuige te zijn van de ellende, die er heerschte; ik liep groot gevaar van in den algemeenen nood mede om te komen; en mijne kans waarnemende, ontvingtte ik over zee, in eene opene en lekke boot, naar *Tranquebaar*, een Deensch Etablisfement (*). Aan-

(* Zie Lotgevallen op eene Reize van *Madras* over *Tranquebaar* naar *Ceilon*.

vankelijk was mijn voornemen, mij hier neder te zetten en er het einde van den oorlog af te wachten; doch ik vond welhaast, dat ook hier geene blijvende plaats voor mij was, en dat deze stad, niettegenstaande hare onzijdigheid, even min zeker voor eenen overval en de roofzucht der oorlogende Mogendheden, dan andere plaatsen was; ook waren er de levensmiddelen tegen mijne verwachting schaars en van eenen verbazend hoogen prijs; het geld, dat ik had, zoude dus bij deze duurte welhaast verteerd zijn geweest; dienvolgens zag ik mij genoodzaakt, om een meer zeker en goedkoop verblif op te zoeken; en zoo dra mogelijk *Tranquebaar* te verlaten; — doch waarheen? — Tot de Engelschen durfde (*) en wilde ik niet wederkeeren; — met de Hollanders was het volstrekt gedaan; al hunne Etablissemten langs de kusten van *Orixa* en *Chormandel*, hadden de Engelschen genomen en in puinhoopen veranderd. — Het eiland *Ceylon* was het eenige land, daar men voor oorlog en hongersnood beveiligd was; ook lag het nabij; — in ééner dag konde ik met eené thony (†), chialeng, of ander klein inlandsch vaartuij den overtocht doen; ik was dan ook tevens weder onder de Hollanders. Zonder mij dus lang te beraden, verliet ik de kust, en kwam, na het uitstaan van het grootste levensgevaar, eindelijk behouden, en verzeld van een beminnelijk meisje (*ANNA*) te *Jaffanapatnam* aan. Ik had gedurende mijn lang verblif op de kust van *Chormandel*, menigmaal getracht, deze stad te zien, maar nooit had ik er gelegenheid of tijd toe gehad, en zoo die zich al nu en dan had opgedaan, waren er altoos andere veranderingen in den weg gekomen.

(*) Wegens de brieven van Lord *MACKAARTNEY*, die ik in handen der Franschen had overgegeven.

(†) *Thony* is een inlandsch vaartuij waarvan de planken aan elkander zijn vastgehecht. Men heeft ze van verschillende grootte; de dubbele Thonys van twee masten steken wel in zee, en gaan uit het gezicht van de kust.

Nu bevond ik mij dan eindelijk vóór deze zoo lang gewenschte plaats, en ik kan zeggen dat, wat hare ligging en voorkomen aangaat, zij mij bovenmate wel beviel, en mijne verwachting verre te boven ging.

Dien morgen, toen wij er aankwamen, zal ik niet ligt vergeten. — Den avond te voren had ik mij bij het dorp *Catchad* onder de tent van mijn vaartuijg ter rust begeven; wij hadden den geheelen nacht doorgeyaren; — een stoet van de chialeng tegen de kaai, — het luide geschreeuw der roeijers, het geraas dat zij met hunne zinnen maakten, die zij juichende in het vaartuijg wierpen, — deden mij ontwaken, — en ik trad uit de tent. Welk een gezicht! — welk eene verrassing! — hoe heerlijk! — hoe verrukkend!

De zon rees juist achter de kimmen in al hare pracht aan den blauwen hemel, en verkondigde den schoonen dag, die haar stond te volgen. — Vóór mij lag op een kleinen afstand het schoone en verblijdelijke *Jaffanapatnam* in een wijd amphitheater, met al dezelfs bonke huizen, met hafelijke boschjes en tuinen die doorweven, en die met het donker afstekende groen der reusachtige palm- en kokosboomen, een bekoorlijk en betooverend gezicht opleverden.

Ik vond in deze stad eene menigte vrienden en oude bekenden, die zich in tijds hier heen hadden begeven, om de rampen, de ellende, en den hongersnood te ontvrieden, welke zulk eene vreesfelijke verwoesting op de kust aantegste. Onder dezelve ontmoette ik, tot mijne grootte blijdschap, den gewezenen baas kuiper, van *Nagapatnam*, TEMPLIJN genaamd. De Engelschen hadden hem, na het innemen van die plaats, van meest al zijn vermogen beroofd; met het weinige dat hij had kunnen redden was hij na *Jaffanapatnam* gevlugt, alwaar hij eenen tuin met palm- kokos- en areek-boomen beplant had gekocht, welks voortbrengfels maar even toereikende

waren, om hem met zijn talrijk huisgezin te onderhouden. Beiden, man en vrouw, waren ten hoogste verblijd mij weder te zien, en ik achtte het insgelijks een groot geluk, in deze vreemde plaats, zoo een getrouwen en opregten vriend te vinden. Zijn tuin was even buiten de stad in de groote laan gelegen, en ik had het genoegen er eenen naast den zijnen te bekomen, dien mij de heer SCHRÖTER, Sekretaris van Politie, met wien ik den dag na mijne aankomst toevallig in kennis geraakte — tot mijn gebruik en woning aanbood.

Hier leefde ik nu gerust en tevreden, vrij van alle zorg, kommer en verdriet. Ik kan mij, gedurende mijn geheel leven, slechts weinige tijden herinneren, waarin ik zoo volmaakt gelukkig, zoo vergenoegd was, als toenmaals te *Jaffanapatnam*. — Geen wonder, ik bezat ook alles wat eenen mensch in deze wereld gelukkig kan maken. Ik had geld genoeg, om nog voor eenen langen tijd ruim en onbezorgd te kunnen leven, — en aan vader TEMELYN een eerlijken man tot vriend.

De onafhankelijkheid had ik altoos als het grootste en dierbaarste geschenk des hemels aangemerkt; — zij was mij ten deel geworden; — niemand had over mij te gebieden, ik behoefde niemand te vreezen, te vleijen, of naar de oogen te zien, en was volkomen mij eigen heer en meester. Ik beminde het buitenleven, ook hier in had ik mijnen wensch verkregen. De tuin of het buitenplaatsje, dat ik bewoonde, had van achteren eene toop vol hooge ruifchende palm- en kokos-boomen, van voren eenen moes- en bloemen-tuin, en het woonhuisje stond in het midden. Ik had mij altoos eene teedere vriendin gewenscht, die mij zonder eenig baartzuchtig inzicht beminde, en aan welke ik ongeveinsd mijn hart konde overgeven. Ik bezat haar in mijne ANNA; zij bezielde alles wat mij omringde; in haar betooverend gezelschap vloeiden mijne dagen heen — zacht en liefelijk, als eene heldere beek tusschen bebloemde oevers.

Komt weder te voorschijn, gij tooverbeelden van dien tijd! — komt! — omgoothelt mij nog eens met uwe bekoorlijke schaduwen. — Gij liefelijke uren! — gij aangename dagen van *Jaffanapatnam*! — ach! — stijgt nog eens uit de zee der vergetelheid, in al uwe heldere kleuren, voor mijnen geest!

Hoe zal ik zonder te vervelen al mijne vermaken opnoemen en beschrijven, mijne uitspanningen met mijne bekenden en vrienden, de staag afwisselende gezelschappen van vermaak, waarop wij genoodigd werden, nu naar het eene, dan weder naar het andere dorp, voornamelijk naar het, wegens deszelfs schoone en betooverende ligging, fraatje *Neloer*. — Het is eene geliefkoosde plaats der *Jaffanapatnamsche* inwoners, en wordt dikwijls door hen bezocht; zij gaan er somtijds met gansche gezelschappen, vrouwen en kinderen heen, en blijven er eenige dagen, om zich te vermaken. Wat zal ik zeggen van mijne andere uitspanningen, die mij den tijd zoo aangenaam deden doorbrengen, van mijne wandelingen met ANNA, naar de eene of andere eenzame, afgelegene toop, waar wij alleen den geheelen dag doorbragten, ons met allerlei spelletjes als kinderen vermaakten, en als kinderen gelukkig waren; daar lieten wij ons, door de eene of andere vrouw uit het naastgelegen dorp, eten, uit wat rijst en kerry bestaande, gereed maken, en verfrischten ons met het liefelijk kokosnat, of den verschegetapt palmwijn; en met verdriet zagen wij vaak de duisternis ons verrassen, en naar onze woning terug drijven.

En als ik aan mijne morgen- en avondwandeling naar den inham van *Catchai* (*) denk! — vergup mij, waarde lezer! dat ik ze u beschrijve, en daarna zal ik u over wezenlijker zaken onderhouden.

(*) Een inham of golf, die het schiereiland *Jaffanapatnam* van het overige van *Ceylon* scheidt.

Het is vier ure in den morgen, ik rij's van mijne legerstede, treed uit den tuin, en begeef mij op weg door boschjes en dreven van palm- en kokos-boomen, terwijl ANNA het ontbijt voor mijne terugkomst gereed maakt.

Hoe aangenaam, hoe verrukkelijk is de liefelijke morgenstond! — welk eenen krachtigen en onweerstaanbaren invloed heeft hij niet op het dierlijk gestel van alle schepselen! — hoe vrolijk en verblijd is de geheele natuur! — alles ontwaakt als tot een nieuw leven, en millioenen van levende wezens komen uit hunne schuilhoeken te voorschijn. — Hoe storten van alle kanten de vroege kraaijen met verward gelchreeuw bij honderden uit de boomen, en zwieren in wijde verwilderde kringen door elkander; het gonzen van hare slagpenne is als dat van de wiesken eens molens. Zie! — hoe de Avontrou (*) zijne breede vleugelen uitspreidt, en, zijne hooge rustplaats verlatende, met langzame slagen in de bovenlucht stijgt, om de aannaderende zon te begroeten.

Hier sta ik eindelijk aan den oever van den *passo de Catchai*, en wacht, even als de geheele schepping rondom mij, reikhalzende naar de verschijning van de Koningin van den dag. — Zie! hoe bevallig en weldadig zij zich achter het effene waterveld verheft, in stillen luister naar boven stijgt, en alles met licht vervult! — hoe heerlijk schijnt zij op de boschen, spreidt hare stralen over de vlakten, en verguldt de toppen der hooge palm, kokos- en areekboomen! Langzaam en met majesteit treedt zij voort in vollen luister, op hare blaauwe baan; ligte wolkjes met vergulde randen omgeven haar; elk oogenblik vermeerdert haar glans, en de bedauwde planten voelen reeds den invloed van hare koesterende stralen.

O oorsprong des levens! Diamant van den troon des

(*) *Berg-Adelaar*, zie deszelfs beschrijving in die der dieren, van *Ceilon*, welke bij dit werk gevoegd is.

Almachtigen! stralende kloon van licht en warmte! onmid-
delbare en eerste bron des levens! voor u vliedt de
nacht met hare verschrikkingen; voor uwen glans ver-
bergt zich het tintelende sterrenheer; de maan verbleekt
in uwe tegenwoordigheid; gij stort weder moed en
vreugde in het harte der stervelingen; — als gij uw
stralend hoofd boven den gezigteinder vertoon, ver-
hengt zich alles; — alles verandert en is versierd, ver-
rijkt en herboren; — ruischende en zangrijke koren
verheffen zich bij uwe wederkomst van alle kanten, tot
den magtigen Schepper, die uwen vlammenen bol in
den duisteren Chaos hing, — u aan het onthelelijk uit-
spanfel plaatste met miljoenen uws gelijken, om millioe-
nen werelden te verlichten.

Met welk eene verrukking en vermaak wandelde ik
dan langs dezen schoonen inham! — hoe schitteren de
kleine ruischende golfjes in de morgen-zon! — hoe
schoon is het verschillende groen der menigvuldige
boomsoorten, die zich langs de beide oevers in het wa-
ter spiegelen! — de reine blaauwe hemel, de digte
boschaadjen, hier en daar de groepen van hooge lommes-
rijke boomen, het zacht gemurmel van het water, —
alles — vervult de ziel met onuitsprekenlijke teedere ge-
waarwordingen, en liefelijke aandoeningen.

Doch tegen den avond, als de zon bijna haren loop
had voleindigd, en de verkoelende zeewind de hitte van
den dag temperde, had deze plaats nieuwe bekoorlijke-
den voor mij, en, verzeld van mijne vriendin, liet ik
zelden na, deze vermakelijke oevers te bezoeken. Ter-
wijl zij dartelende en spelende de kleine krabberjes aan
den zandigen oever naliep, of sponsjes, horentjes of
schildpadden (waarmede de oevers als bedekt zijn) op-
zocht, zette ik mij onder eenen hoogen palm- of kokos-
boom neder, en zag hoe de vergrootte en dalende schijf
der zonne, dit halfroond verlatende, steeds langere schaa-

duwen wierp — of de ruifchende golfjes en de beweging van het water, alle andere aandoeningen uit mijne ziel verbannende, dompelden dezelve in eene zoete mijmering. Liefelijk waaijen door de hooge toppen der boomen de zachte avondwindjes, en de planten door de zengende middag-zon verflenst, verheffen zich weder uit het stof.

Hoe trippelen de gezellige waterkoet, en het schreeuwend waterhoen met half uitgespreide wieken achter elk-anderen over de spiegelende watervlakte, en verbergen zich in de digte boschen van riet en gras, waarmede dezelve omzoomd is; geheele troepen van duikers, roode snippen, en andere watervogelen, vliegen op en begeven zich naar hunne schuilplaatfen op het land; — hoe sijn de langbeenige sneeuwwitte kokou's (*), naar hun-

(*) De Kokou is eene soort van Ooijevaar, die met de beschrijving, die wij van de Egyptische Ibis hebben, veel overeenkomst heeft. Hij is een eenzame vogel, en leeft alleenlijk van visch, kikvorschen, hagedissen, kleine slangen en ander ongedierte. Men ziet hem gemeenlijk aan de oevers van beken, vijvers, poelen en moerassen, ook in de rijstvelden, die, zoo als men weet, onder water staan, — op zijne prooi loeren. Des avonds rust hij gelijk andere vogels in de toppen van hooge en digte boomen. Hij heeft eenen statigen en langzamen tred, somtijds staat hij onbewegelijk op één' poot, de hals in zijne schouderen ingetrokken, en zijn bek op zijn borst rustende en in eene peinzende gestalte. Hij is van een schitterend wit zonder het minste bonte vlekje op zijne vederen en heeft een uitnemend fijn dons; doch zijn vleesch is droog, mager, en volstrekt oneetbaar.

De Indianen hebben voor den Kokou even zoo veel achting als wij voor den Ooijevaar, dewijl hij het land van veel ongedierte zuivert.

Deze vogel is zeer gulzig. Somtijds niet tevreden met vischjes en kikvorschen, hagedissen en andere diertjes van dien aard, waagt hij zich tusschen het riet, om den aal in deszeffs modderige schuilhoeken te verrassen. Stout woelt hij met zijnen langen snavel diep in het water en haalt den gladden buit voor den dag;

willen onderzoeken, en deze romaneske dulle drift naar vreemde ontmoetingen en avonturen, in hoe vels levensgevaaren hebben zij mij niet gésfort, en welke verdriete-lijkheden en tegenspoeden hebben zij mij niet veroorzaakt; hoe menigmaal heb ik mij niet daardoor ongelukkig gemaakt, of het geluk, dat ik reeds genoot, van mij verwijderd en afgestooten!

Ik had mij, zoo als ik reeds gezegd heb, om de Engelschen te *Madras* (bij welke ik krijgsgewonden was) te ontsnappen, in het uiterste levensgevaar gewaagd, en mij in eene kleine en lekke boot, in het midden van den stormenden monsoon, op zee begóven. Na eene aaneenschakeling van tegenspoeden kwam ik eindelijk te *Tranquebaar* (*). Ik stond, gedurende mijne reize van die plaats naar de kusten van *Ceylon*, de uiterste ellende uit, en redde ter naauwernood het leven. Dit had mij eenen afschrik voor alle gevaarlijke ondernemingen behooren in te boezemen; echter in spijt van dit alles kwam mijne oude drift welhaast weder boven, ik wilde in één woord — mijne vermaken — ANNA — het aangenaam en gelukkig leven dat ik te *Jaffanapatnam* genoot — alles — wilde ik voor eene poos verlaten, om in de onbekende en woeste wouden van *Ceylon* rond te zwerven.

Ja! hoe dwaas en belagchelijk dit den lezer ook moge schijnen, deze wensch om mij onder de verscheurende en wilde dieren van dit eiland te begeven, en dezelve (voornamelijk de Olifanten) in derzelve wilden natuurstaat te leeren kennen, was, sedert mijne aankomst te *Jaffanapatnam*, dikwijls in mij opgekomen; en er waren huttendien in deze onmetelijke bosschen, zoo vele vreemde planten, gewassen, boomen, insekten, en duizend andere dingen, die *Ceylon* alleen eigen zijn, en die ik

(* Zie lotgevallen op eene reize van *Madras* naar *Ceylon*, de beschrijving dezer rampen behelzende.

alle wenschte te zien en te onderzoeken; ja! ik zoude gaarne tot diep in het eiland, zelfs tot in *Condé-ocda*, de hoofdstad van den Keizer, hebben willen doordringen; om een land te onderzoeken, dat in de oude Indische geschiedenis zoo beroemd is, daar ik zoo veel van had hooren verhalen, en daar wij hier in *Europa* zoo weinig voldoende betigten van hebben. Doch er was geene de minste waarschijnlijkheid, dat mijn wensch en verlangen ooit zouden voldaan worden. Om mij alleen in deze onafmetelijke wouden te wagen, die de bezittingen der Hollanders langs de kusten van die des Keizers van *Condé-ocda* scheiden, zoude de uiterste dwaasheid zijn geweest; ik zoude zelfs den eersten dag in deze wildernissen verdwaald zijn, en welhaast van honger hebben moeten vergaan, of door de monsters, die dezelve vervullen, verscheurd zijn geworden.

De zekerheid dat geen Europeaan dwaas genoeg zoude zijn, om mij op zulk eenen togt, zonder doel, zonder inzicht, zonder eenige hoop van groot voordeel, te verzellen, was de oorzaak, dat ik er niemand van sprak, en deze reize voor mij zoo ondoenlijk oordeelde, als eene reize naar de maan. Ik kende ook niemand, diep ik tot zoodanig een' togt geloofde in staat te zijn, en met wien ik mij op denzelven zoude hebben durven begeven. Mijn vriend *TEMPLYN* was de eenigste man in gansch *Jaffanapatnam*, die tot zulk eene onderneming in alle opzichten het beste geschikt zoude zijn geweest; hij was sterk, onverschrokken, en tegen vermoedenssen gehard; doch nieuwsgierigheid naar vreemde zaken, onderzoekings-lust naar dieren, planten, gewassen, enz. moest men bij hem niet zoeken. Er was dus geene de minste waarschijnlijkheid, dat hij zich om niet en zonder reden, aan ongemakken en gevaren zoude willen blootstellen, dat hij zijnen tuin, zijn bestaan, zijne vrouw en kinderen, zoude verlaten, om met mij deze nuttelooze

en gevaarlijke reis te ondernemen. Ik sprak er hem eens, als bij geval, over, doch hij lachte mij helder nit, vragende of ik mijn leven moede was; — en echter was het niemand dan hij, die mij eenigen tijd daarna tot deze reis aanpoorde, aan dewelke ik anderzins niet verder gedacht zoude hebben.

„Ik ga nog wat naar onzen buurman,” zeide ik, op eenen zekeren avond, tot ANNA, „om eene figaar bij hem te rooken en een potje versche furie (*) te driaken; over een klein uurtje ben ik weder terug.”

„Gij komt juist van pas!” riep vader TEMPLIJN, zoo dra ik in den tuin trad, „ik wilde juist om u zenden; ik heb zoo even eenen brief met goede tijding ontvangen; mijn vriend, de baas kuiper van *Colombo*, schrijft mij, dat hij wegens zijn ziekelijk gestel besloten heeft, zijnen post neder te leggen, en met de eerste schepen naar het vaderland terug te keeren; hij heeft dit voornemen nog aan niemand geopenbaard, en verwacht mij binnen twee maanden te *Colombo*, om aldaar om dien vakanten post te solliciteren, waartoe hij mij met al zijn vermogen en vrienden behulpzaam wil zijn; — hier is de brief — lees hem zelf.”

Ik wenschte den goeden TEMPLIJN geluk met zijne aanstaandé bevordering, en raadde hem hiermede niet te draalen, maar, hoe eer hoe liever, met eene Thony of ander vaartuig, het zij compagnies wijze of als partikulier naar *Colombo* te vertrekken.

„Meent gij dat ik dwaas ben?” — riep hij uit — „hoe! om de Engelschen, die langt de gansche kust van *Ceilon* en *Jaffanapatnam*, en voornamelijk in de straat van *Manaar* kruifen, in de handen te vallen! Neen! — zoo dwaas is vader TEMPLIJN niet, ik ga over land, en twijfel niet, of gij zult vermaak hebben mij op deze reize te verzellen.”

(*) Palmwijn.

Hoe reiszuchtig ik ook was, had ik hier echter weinig zin in.

Ik zeide hem dat de weg van *Jaffanapatnam* naar *Colombo*, voor zoo veel ik van verscheiden menschen gehoord had, altoos langs strand ging, dat men onder weg niets dan armoedige dorpen en uitgeputte armzalige inwoners ontmoette, en dat deze gansche reize niets konde opleveren, hetwelk mijne nieuwgierigheid zoude kunnen voldoen, en de onkosten van eene *doelie* of *andol* (*) heen en weder, gevoegd bij die van mijn verblijf te *Colombo*, welk ik alles te zamen wel op honderd ropijen schatte, zoude kunnen vergoeden. „ Buitendien weet „ gij” — voegde ik er bij — „ dat ik niet alleen ben, „ waar zoude ik met ANNA heen? het zoude niet raad- „ zaam wezen die aan haar zelve over te laten.”

„ Wat ANNA aangaat” — hernam hij — „ maak u daar „ niet ongerust over; zij woont en blijft zoo lang bij „ mijne vrouw, tot onze terugkomst. Ook is mijn voor- „ nemen in het geheel niet, om den ouden gewonen weg „ langs het strand te nemen, ik zoude er zelf niet het „ geringste vermaak in hebben. Nog minder zullen wij „ ons in eene *andol* of *doelie* laten dragen; — wij rei- „ zen te voet!” — riep hij uit, mij juichende op den schouder kloppende — „ binnen door, hoog op in het „ land, door de groote boschen van *Ceylon*, zoo als gij „ dikwerf gewenscht hebt. Nu zult gij uwe onderzoe- „ kingslust, en ik mijne jagtlust kunnen voldoen; wij „ zullen wel gewapend, met pistolen, geweer en hou- „ wer, gaan, en nog twee of drie Europeanen, of „ Mestiezen zien te krijgen, die deze reis met ons zou-

(*) Eene soort van draagbaar even als een palanquin, uitgenomen dat dezelve eenen regten in plaats van eenen krommen bamboes heeft, en geene tent, maar alleen een stuk zeildoek van renige ellen, dat er over heen hangt om voor de zonnestralen te beschermen.

„den willen ondernemen; elk moet buiten dien eenige Chivia's (*) in dienst nemen, om onze levensmiddelen en andere benoodigdheden te dragen; en, dus gewapend en toegerust, zullen wij voor geen honger, of wilde dieren te vreezen hebben.”

Meer behoefde hij mij niet te zeggen; mijne reislust ontvlamde op eenmaal als een smeulend vuur, dat door een windje wordt aangeblazen, en ik gaf hem met blijdschap mijn woord, mits wij nog een paar Europeanen konden bekomen, om ons te verzellen.

Wij praatten over dit onderwerp nog eenen gerulmentijd, vormden onze ontwerpen en inrigtingen, tot dat er iemand van ANNA kwam, om mij tot het avondmaal te roepen; en, met de gedachten vol van deze reize, keerde ik naar mijne woning terug.

Ik zeide ANNA dien avond nog niets van ons voornemen, vooruit wetende dat het lieve kind er grootelijks over bedroefd zoude zijn; het was nog altoos tijds genoeg wanneer de zaak tot meerdere zekerheid en rijpheid gekomen was; want nog hing alles af van de vraag, of wij wel in geheel *Jaffanapatnam* een paar Europeanen of Mestiezen zouden vinden, die alleen om ons te behagen, en zonder reden of noodzakelijkheid, zoo eene lange en moeilijke reize zouden willen doen; schoon wij hen zelfs voor hunne moeite rijkelijk zouden hebben willen betalen, en van alle onkosten vrij houden. Ik zag dit als

(*) De *Chivia's* behooren tot de laagste caste onder de inboorlingen, en alhoewel zij niet in zoodanige verachting zijn onder hunne landgenooten, als de *Parriah's* onder de *Malabaren* van den vasten wal, worden zij echter in eenen nog vernederender staat gehouden.

De *Chivia's* mogen hunne hoofden met geen lijnwaad bedekken, noch hunne oorlellen door eenige zwaarte uitrekken, hunne vrouwen en jonge dochters mogen ook het bovenlijf niet bedekken, maar moeten altoos met den boezem bloot gaan. Men gebruikt deze *Chivia's* tot den verachtelijksten en gemeensten arbeid:

eene volstrekte onmogelijkheid aan; en maakte dus op deze geheele reize nog weinig staat; want om mij alleen met den baas *TEMPLIJN* in deze vreesfelijke wouden te wagen, oordeelde ik, na rijp overleg, niet raadzaam noch voorzigtig; een van ons beiden, had slechts in deze wildernissen iets moeten overkomen, wat zoude de andere hebben aangevangen?

De zaak bleef dus eenige dagen in onzekerheid, terwijl vader *TEMPLIJN* zich in dien tusschentijd alle mogelijke moeite gaf, om onder de vrije Europeanen of Messtiezen (want van dezulken, die in 's Compagnies dienst waren, sprak het van zelf, dat die tot dergelijke reizen geene vrijheid hadden, en zich, zonder zware straffen, van hun garnizoen of post, niet zouden hebben kunnen verwijderen) een paar avonturiers te vinden, die ons op onze voorgenomene reize zouden willen verzellen.

Eindelijk den vierden dag liet mij mijn vriend *TEMPLIJN* weten, dat hij een' derden man gevonden had, *GEORGE* genaamd, een gewezen soldaat van *Nagapatnam*, doch nu buiten dienst.

Ik was met dezen reismakker niet zeer tevreden; want die man had twee hoofdgebreken, die hem, zoo mij dacht, tot onze onderneming ten eenenmale ongeschikt maakten; hij was namelijk doof en daarbij meest altijd dronken, anderzins een goed kerel, altijd vrolijk en opgeruimd, niettegenstaande zijnen ellendigen staat, een groot liefhebber van al wat sterken drank kan genoemd worden, een onophoudelijke babbelaar, en de belagchelijkste en komiekste tronie die men zich met mogelijkheid kan verbeelden; voor het overige was hij groot en sterk, en het ontbrak hem geenszins aan moed.

Ik kende hem van *Nagapatnam*, waar hij als soldaat in 's Compagnies dienst was geweest, en tevens eene bakkerij had gehad. Hij was een *Straatsburger* van geboorte, in welke stad hij mede bakker was geweest. Eene

reeks van wonderlijke voorvallen en wederwaardigheden, waarvan ik den lezer welhaast iets ter loops zal mededeelen, waren oorzaak dat hij zich hier te *Jaffanapatnam* bevond, waar hij door de milddadige giften van eenige inwoners, het leven onderhield.

Hij had ons dikwijls zijnen wensch te kennen gegeven, om naar *Colombo* te gaan; en aldaar eene bakkerij op te rigten; want hij was inderdaad een goed bakker, en tevens een kundig en ervaren kok, en ware het niet wegens zijne ongelukkige zucht tot sterken drank geweest, het zoude hem gewis nergens aan een ruim bestaan ontbroken hebben.

Hoewel ik, zoo als gezegd is, weinig zin in hem als reismakker had, liet ik mij echter van den baas **TEMPLIJN** overreden, die mij zeide dat wij hem geen meer arak of sterken drank behoeften te geven, dan wij noodig oordeelden; dat voor het overige zijne doofheid hem niet zoude beletten ons bij te staan, wanneer wij door een wild dier mogten aangevallen worden.

Ik gaf dus mijne toestemming, en wij lieten hem roepen. Op de eerste voorstelling die wij hem deden, van ons te verzellen, en dat wij hem tot *Colombo* in alles wilden vrij houden, was hij terstond gereed, en ontving dezelve met de grootste blijdschap. Wij waren nu met ons drie Europeanen; doch daar men niet veel op onzen nieuwen makker vertrouwen konde, was het volstrekt noodzakelijk ons gezelschap met nog ten minste éénen avonturier te vermeerderen. — Het geval diende ons hierin boven onze verwachting.

Eenige dagen na onze laatste aanwerving, kwam te *Jaffanapatnam* een *Franschman* aan, of die er zich ten minste voor uit gaf. (in het vervolg ontdekte ik dat hij een *Zwitser* was.) Hij gaf voor, van door den Admiraal **DE SUFFREN** met gewigtige depeches aan den heer **de MONNERON**, Agent der *Franschen*, die zich toenmaals te *Colombo* bevond, te zijn belast.

De vrees van in de handen der *Engelschen* te vallen, die rondom het eiland, voornamelijk in de straat van *Manaar*, kruisten, was mede oorzaak dat hij deze reize over land en te voet wilde doen. Zijne beurs liet hem waarschijnlijk niet toe, zich van éene adol te bedienen. Daar hij nu niet gaarn alleen wilde reizen, onderzocht hij hier en daar, of er geen Europeaan was die in kort te voet, naar *Colombo* stond te vertrekken. — Ons voortnemen was door de geheele stad bekend, men wees hem dus natuurlijk naar mij; hij kwam en verzocht mij met veel beleefdheid, hem in ons gezelschap te willen ontvangen. Ik zelde hem dat wij verheugd zouden zijn hem tot reismaker te hebben, doch dat ik vreesde, dat onze manier van reizen hem niet zoude behagen, en dat ik het noodig oordeelde hem vooraf van ons ontwerp te onderrigten, dat wij, wel is waar, naar *Colombo* gingen, doch niet langs den gewonen weg, namelijk met de kust en den zeeoever te volgen; dat ons voornemen was, ons van deze beide zoo veel doenlijk te verwijderen, den koers zuid oostelijk te nemen, en door de uitgestrekte digte bosschen, en over de gebergten in het landschap van *Cond-oeda*, tot op de hoogte van *Colombo* door te dringen, als wanneer wij ons westwaarts naar hetzelfde zouden begeven; dat alhoewel wij daar ter plaatse bezigheden hadden, wij echter de reize zoo wel uit nieuwsgierigheid en vermaak, als uit noodzakelijkheid deden; dat wij buitendien op ons gemak, en zonder ons in het allerminste te haasten, wilden reizen, en het ons niet verscheelde, of wij eene halve maand later of vroeger, te *Colombo* aankwamen; zoo hij zich in dit ontwerp en plan konde vinden, en wilde beloven, ons op de reize in hetzelfde niet hinderlijk te zijn, maar zich volstrekt naar ons te voegen, dan zoude ik en mijne andere reismakers, verblijd zijn, hem in ons gezelschap te ontvangen.

De reisweg en voorwaarden waren in het geheel niet

naar zijn genoegen, en hij deed zijn pitterste best, mij dit ontwerp uit het hoofd te praten; hij hield mij in de sterkste bewoordingen al de gevaren en onoverkomelijke moeilijkheden voor oogen, waarmede wij zouden te worstelen hebben, met ons eenen weg te banen, dwars door vergroeide bosfchen, die van woeste en verflinden- de dieren wemelden, waarin wij ligt zouden kunnen verdwalen en ons leven in gestadig gevaar zoude zijn, en dergelijke meer; doch de goede man kende mij niet, en bracht al zijne welsprekendheid te vageefs aan; deze gevaren, waarmede hij mij van onze voorgenomen reize zocht af te schrikken, waren juist mede eene der voornaamste redenen, waarom ik dezelve ondernam. Eene reize zonder moeilijkheden en gevaren had bij mij geene de minste aantrekkelijkheid of bekoring. Alles was vreeselijk, schoon, wat groot, wat wonderlijk in de natuur is, kon mij behagen; — een orkaan, eene onstaimige zee, het geraas des donders, de blikfems, die door het uitfpanfel fchieten, — konde ik met vermaak aanschouwen; het gezicht van afgronden, fteilten, met wolken omgeven gebirgten, fcherpe onoverftijgbare overhangende klippen, het bruifen der watervallen, het nederfporten der bergftröomen in het weergalmende dal, en bovenal duistere digte en uitgeftekte wouden, vol zware grijze boomen, en wemelende van dieren van allerlei aard, waren zoo vele geneugten voor mijnen rusteloozen geest.

Monfr. D'ALLEMAND (das liet hij zich noemen) eindelijk ziende dat hij niets op mij vermagt, verzocht mij, hem met mijne andere reismakkers bekend te maken. Ik bragt hem terftond bij vader TEMPLIJN, die hem omtrent het ontwerp onzer reize, juist hetzelfde zaid, als hetgeen hij reeds van mij daarover gehoord had. Hij trachtte wel insgelijks vader TEMPLIJN, door hem de gevaren dezer reize voor te fteflen, van dezelfs voorne- men af te brengen; doch ziende dat hij ook hier voor

doove ooren predikte, verklaarde hij ons ten laatste, de reis mede te willen doen, ons alleen biddende, de voorbereidselen tot dezelve zoo veel doenlijk was te verhaasten. Daar wij de onkosten der levensmiddelen, drank, enz. voor ons en onze Chivia's gedurende de reize, te zamen op 60 ropijen berekend hadden, betaalde Mr. D'ALLEMAND zijne 20 ropijen zonder tegenspreken, en vatte TEMPLIJN nam op zich, voor den inkoop van het noodig te zorgen, waarmede hij dacht binnen een paar dagen gereed te zijn.

Nadat wij alles, wat onze wapenen, mondbehoeften enz. betrof, afgesproken en geregeld hadden, ving en wij den volgenden dag reeds aan voorbereidselen tot onze reize te maken. Ik nam drie Koelies of Chivia's in dienst, mijn vriend TEMPLIJN nam er even zoo veel, en dewijl Mr. D'ALLEMAND een grooten koffer had, was hij genoodzaakt eenen meer aan te nemen, zoo dat onze gansche troep uit vier Europeanen en tien Chivia's of Indiënen bestond, in alles zestien personen; twee slaven, een van Mr. D'ALLEMAND, en een van den kuiper, mede gerekend. Wat onzen bakker GEORGE betreft, voor hem hadden wij niemand noodig; hij droeg zijnen geheelen rijkdom in een toegeknoopten doek op zijnen rug.

Sedert den oorlog op de kust had men de jaarlijkse olifanten-jagt op *Ceylon* verzuimd, dewijl de kooplieden van den vasten wal, die gewoon zijn met deze dieren te handelen, wegens de onlusten niet overkwamen om dezelve te koopen, en toen eindelijk de oorlog met de Hollanders en Engelschen ook uitbrak, hadden deze eersten genoeg te doen, om zich tegen de aanvallen en listten der Engelschen te verdedigen, die hun dikwerf, zoo door openbaar geweld, als door eene geheime correspondentie met den Keizer of Vorst van het eiland, beaauwden; zoodat deze dieren, meer en meer stouter wordende, dikwerf de boschen en diepe wouden verlieten,

bij troepen afzakten, en in de eenzame en verspreide dorpen groote schaden aanrigten, de hutten omver wierpen, den oogst op de velden vertraden en opaten, en vele menschen om het leven bragten. Het was dus hoogst noodzakelijk dat wij wel gewapend waren, ten einde ons tegen hunne aanvallen te verdedigen, en ons leven te beschermen, of ten minste iets te hebben, waarmede wij hen van ons zouden kunnen afweren of ze verwijderen en verjagen; want een kogel uit een jagt-geweer geschoten, heeft niet veel uitwerking op deze reuzen-ligchamen. Diensvolgens voorzagen wij ons van honderd stuks *Fougeito's* (*) of vuurpijlen, en van twee koperen bekens of cimbalen, want deze dieren vreezen wel het meest voor het vuur en het schelle geluid, dat zij in hunnen wilden staat niet kunnen verdragen, hoewel men zich hier ook niet te veel op vertrouwen kan, zoo als wij in het vervolg ondervonden.

Deze voorzorg genomen hebbende, begaf ik mij naar den heer RAKET, toenmaals Kommandeur van *Jaffanapatnam*, en verzocht denzelven om eene *oppa* tot *Cokombo*, die ik ook oogenblikkelijk verkreeg. Het woord *oppa* beduidt zoo veel als order, en dient den reiziger tot een paspoort.

Er zijn tweederlei *oppa's*, met wit linnen en zonder hetzelfde. De eerste wordt alleenlijk gegeven aan aanzien-

(*) De Indianen bedienen zich in den oorlog van eene soort van vuurpijlen die men *fougeito's* noemt. Het is eene ijzere stang van acht à tien voeten lang, en omtrent drie duimen dik. Aan het eene einde derzelve, is een zware ijzere koker met kruid gevuld, hetwelk door een klein gat, dat zich van achteren in den koker bevindt, aangestoken zijnde, vliegt de stang met eene verbazende snelheid, en gestadig in het ronde draaijende, voort, en kan somtijds wel vijf of zes menschen dooden of zwaar kwetsen. Het zijn bijzondere lieden, die met deze vuurpijlen omgaan, en er behoort veel kracht en kunst toe, om ze wel te besturen en aan dezelve eene horizontale rigting te geven.

lijke beambten en compagnies dienaren, die in bezigheden naar de eene of andere plaats van een der Hollandische Etabliffementen op het eiland reizen. Een peon of looper wordt een paar dagen voor het vertrek van dien heer, met deze *oppa* vooruitgezonden, die al de dorpen aandoet, welke dezelve op zijne reize moet doortrekken, of waar hij denkt ftill te houden. De *Majorals*, of hoofden dezer dorpen, worden in zulk eene *oppa* uitdrukkelijk bevolen, den *Ambellan* (*) rondom met wit linnen te behangen. Dit linnen nu moeten de wasfchers leveren, zijnde de kleedjes der dorpelingen, die hetzelfde bij hen laten wasfchen, en dus wordt deze heer verwacht, welken de *Majorals* nog bovendien, zoo wel als zijn volk, om niet van levensmiddelen moeten voorzien, zoo lang het hem behaagt in het dorp te blijven. De hoofden der dorpen moeten wel volgens compagnies order, eene naauwkeurige aanteekening houden van al de reizigers, die met dusdanig eene *oppa* door hun dorp trekken, en jaarlijks de rekening van al de onkosten die zij voor hen hebben gemaakt, bij den Kommandant inleveren; doch dit geld wordt hun zelden weder vergoed.

De *oppa* zonder wit linnen is een *ola* of palmblad, waarop, in de *Malabaarsche* en *Chinguleische* talen, iederen *Majoral* bevolen wordt, den brenger, tegen betaling, van het noodige te voorzien; eene dergelijke *oppa* wordt aan niemand geweigerd, en zij kost een rijksdaalder; zij is volftrekt noodzakelijk in een land, waar de inboorlingen, door de onderdrukking hunner meesters, tegen al wat *Europeaan* heet, ten hoogste verbitterd zijn, en geene gelegenheid, om hem te krenken, zullen laten voorbijgaan, zonder zich daarvan te bedienen.

(*) Eene groote vierkante strooijen hut, hoedanig zich eene in elk dorp bevindt, en den reiziger in stede eener *Chauderie* (a) (want die heeft men in *Ceilon* niet) dient.

(a) *Chauderie*, eene soort van rustplaats.

III. HOOFDSTUK.

*Droefheid van ANNA. — Verdeeling van ons gepak. — Ver-
trek. — Aankomst te Calmonie. — De Tuurmin. —
Huwelykssceneelen van den bakker. — Ongeveldeheid van
den kuiper. — Aankomst te Pastorijn.*

Het was eindelijk tijd, dat er aan ons vertrek ge-
dacht werd; — alles was gereed; — maar welke moeite
heb ik niet met ANNA gehad, om haar eenigzins wegens
mijne reize gerust te stellen. Zij was wanhopig, zoo
dra zij mijn voornemen ontdekte; haar onophoudelijk
weenen en kermen had mij bijna van besluit doen veran-
deren, offchoon zij mij ook door bondige redenen de
dwaasheid mijner onderneming voor oogen trachtte te stel-
len, en mij voorhield, dat ik, hoewel in een talrijk ge-
zelschap, daarom niet minder aan het grootste levensge-
vaar was blootgesteld. Doch dit was, zoo als ik reeds
gezegd heb, geene reden, die mij konde afschrikken;
door dit gezucht en geweene, echter, begon ik eeniger-
mate berouw te gevoelen, van mij zoo verre in deze
reize te hebben ingelaten; en, had ik mij niet gesehaamd,
en de billijke verontwaardiging en toorn mijner andere
reismakkers gevreesd, die, op mijn woord en gezelschap
vertrouwende, alles tot deze reize in gereedheid hadden
gebracht, ik geloof, dat ik wederom achter uit zoude
zijn getreden.

„Eene reize te voet” — zeide ANNA — is niets, is
„zelfs aangenaam en vermakelijk, door bewoonde en
„opene landen, waar men overal menschen, woningen,
„dorpen, bazaars en rustplaatsen vindt; doch in deze
„ongehaande wouden en wildernissen, waar niets dan
„het geloei en brullen der wilde dieren, de diepe een-
„zaamheid die er heerscht, afbreekt, waar men geene

„ help, gotten bijstand te wachten heeft: hoe ligt kan
 „ u daar iets overkomen! De ondoordringbare hoogte
 „ struiken, door welke gij u moet heen worstelen, zijn
 „ het verblijf van venijnige slangen en gewormte; en
 „ loopt gij mede niet groot gevaar, door den vergiftigen
 „ dampkring dezer diepe wouden, door welke zelden
 „ eene zuivere lucht waait, of wel nit vermoeidheids,
 „ door eene ziekte overvallen te worden, onder welke
 „ gij zoudt bezwiken zijn, eer men u aan eene bewoon-
 „ de plaats had gebragt.”

Hij antwoordde haar daarop, dat het nu reeds te laat
 was om medes terug te treden, ik beloofde haar, echter
 ter allermogelijke zorg voor mijne gezondheid te zuffen
 dragen, mij onder van het gezelschap te verwijderen, en
 ook een paar narzen te laten maken, ten einde minder
 aan de beten der slaagen blootgesteld te zijn. Zij liet
 zich eindelijk rooosten, daar zij wel zag, dat de zaak
 niet kon veranderd worden, en nam reeds des daags voor
 onze afreis, bij den bass kupper haren intrek. Deze
 zijne vrouw had in den begane ook sterk tegen hem uit-
 gevaren, en zij dwars betuan, van zoo eene onnodige
 en gevaarlijke reis te onderneemen, ten hoogste gefarkt
 te meeg: dat hij een zwart huisgezin had, welks wel-
 voort van zijn leven sning; doch vader TEMPLYN had in
 zijn huis de gewoonte ingevoerd van niet door zijne
 vrouw tegengesproken of beslopt te worden. Hij zoude
 eene zaak, van welker schadelijkheid en nadeel hij volko-
 men overtuigd was, juist gedaan hebben, om haar te
 trotseeren, zoo zij hem daarin had willen berispen of de
 wetten voorschrijven; want hij was van een zeer eigen-
 zinnig en ongezeggelijk karakter; zij kropte dus haar har-
 teled zoo veel doenlijk op, nog verblijd zijnde dat ANNA
 haar gezelschap zoude blijven houden.

Op den morgen van den dag, die tot onze afreis be-
 stemd was, kwamen wij allen bij vader TEMPLYN in zijner

zijn bijeen. Onze eerste zorg was, de pakzadje en de mondbehoefsten onder ons volk te verdeelen, en elk zijne vracht aan te wijzen.

Drie Chivia's waren alleen tot het dragen van het zoo hoognoodige artikel, de rijst, bestemd; wij kozen hier toe de sterkste; ieder van hen was beladen met 60 ponden, die hij aan een bamboes op den schouder droeg. Twee anderen moesten den koffer van Mr. D'ALLEMAND dragen; de zesde had twee groote koperen potten met eenen nauwen hals, *Kodé* genaamd, en waarvan ieder om trent eenen emmer vocht bevat; deze potten waren voor onzen voorraad van zoet water geschikt. De zevende Koelie droeg twee manden in welke zich onze drank, koffij, thee, suiker, alsmede de kokos-olie en specerijen voor de kerry's bevond; ook was hij met nog 25 ponden rijst belast. De achtste droeg onze en hunne kúkengeredschappen, die in twee groote koperen potten bestonden om rijst in te koken, benevens eenige koperen schalen, in stede van borden, en vier bekertjes van hetzelfde metaal, om uit te drinken; ook deze had nog 25 ponden rijst. Onze honderd fougeitó's of vuutpijlen, als ook de matten om op te slapen en te eten, met een paar kleine runde hoofdkussens waren de vracht van den negenden. De kleederen en het linnen van mijnen vriend *REMPLYN*, en het mijne (wij hadden ons alleen van het hoogst noodige voorzien) werden met nog eenige andere kleinigheden door den tienden man gedragen. De slavenjongen van Mr. D'ALLEMAND was onze cimbalist, en droeg tevens eenen lederen zak met onze amunitie, kruid, kogels en gevulde kardoezen; terwijl de jongen van den kuiper de andere cimbaal moest slaan, en ons op de reize als kokdieneu.

Dit alles nu gefchied zijnde, namen wij met der haast een middagmaal bij den kuiper in den tuin, en na een teeder afscheid van onze vrouwtjes, die in tranen smol-

ten, genomen te hebben, brak de ganfche trein op, met flaaude cimbalen en begeleid van eene groote menigte inwoners, die gekomen waren om dezen wonderlijken optogt te zien.

Wij vier Europeanen geleken niet kwalijk naar eenen troep roovers, die op eene expeditie uitgingen. De baas **TEMPLIJN**, **Mr. D'ALLEMAND** en ik hadden elk eenen harts-vanger op zijde, een paar pistolen in den gordel, eene patroontasch voor den buik, en een jagtgeweer over den schouder, en de doove bakker was met een grooten huzaren pallas gewapend, die hem tot op den grond sleepte.

Het was op den 9den Junij 1783, des namiddags te drie ure, toen wij aftrokken, en tegen vier ure kwamen wij te *Colombogamme*, anders ook *Colombatoer* genaamd, een klein vischders dorp aan den oever van den *pasfo de Cat-chai* gelegen. Het is daar, dat de booten afgaan, om de reizigers, die dezen inham willen overtrekken, aan den anderen oever over te brengen; elke persoon die overvaart, betaalt twee stuivers pasfagie-geld.

De heer **SCHRÖTER**, die ons uitgeleide deed, was ons reeds in zijnen Palanquin (*) tot hiertoe voor uit gegaan, en had de noodige bevelen voor drie booten gegeven. In twee derzelver lieten wij onze Chivia's en pakkaadje terftond afteken, terwijl wij met gemelden heer en sommige vrienden, die ons tot hier toe verzeld hadden, nog eenige fleschen wijn, die zij hadden medegebragt, leegden.

Eindelijk namen wij omtrent te vijf ure afscheid van onze vrienden, en scheepten ons naar de overzijde in.

De wind was ons vlak tegen, zoodat wij het zeil niet konden gebruiken, maar roeijen moesten. In deze over-

(*) Een draagtuig van Bamboes gemaakt, hetwelk door dragers of Koelies gedragen wordt, en waarin men zeer gemakkelijk en zeker reist. Men kan er in slapen, zitten, lezen, en zelfs schrijven.

waer schoot een Tiirmiin of pijlvisch over ons vaartuig, en zoo nabij den neus van onzen bakker, die juist een glas drank aan den mond zette, om het op onze behouden reize te legen, dat hij hetzelfde van schrik uit de hand liet vallen.

Het woord Tiirmiin beteekent, zoo als ik reeds gezegd heb, pijlvisch, en het is niet zonder reden, dat men hem dien naam gegeven heeft; — een afgeschoten pijl kliëft niet zoo snel de lucht, als deze visch, wanneer hij zich uit het water verheft, om de vervolgingen zijner vijanden te ontkomen. Hij heeft gemeentlijk de lengte van twee voeten; in gedaante en kleur komt hij veel overeen met eenen snoek, doch is wat dunner; zijn bek gelijkt naar de nebbe van eenen vogel, is verbazend hard, van voren spits toeloopende, en steekt wel een halve voet uit zijnen kop. Hij is zeer getrokken wegens zijnen aangenamen smaak, doch niet zeer overvloedig. Hij doorkliëft in een oogenblik de lengte van twintig en meerder schreden in eene regte lijn, en schiet somtijds, met zijnen langen puntigen bek, in het boord van een vaartuig, zoodat men moeite heeft, om hem weder los te maken, en dikwijls genoodzaakt is zijnen spitsen snuit af te breken. De vischers van dezen inham, die volgens gewoonte gedurig halver lijf in het water loopen, hetzij om door het slaan met een stok in hetzelfde de vischen in hunne netten te jagen, of om schildpadden te vangen, vreezen dezen Tiirmiin zeer, en zijn vaak blootgesteld, om door denzelven gewond te worden. Men heeft genoeg voorbeelden, dat lieden er van doorboord zijn geworden, en er het leven bij verloren hebben; en dit had ongelukkiglijk het lot van onzen armen bakker kunnen geweest zijn, want indien de visch hem in den slomp van het hoofd getroffen had, waarvan hij niet boven eene groote span verwijderd was, toen hij hem voorbij schoot, hij zoude het drank drinken wel voor

afga vergeten hebben. — Aan welken wonderlijken god is de mensch soms niet Blootgesteld!

Ik heb menigmaal op mijne wandelingen langs den *pasfo de Catches*, dezen visch op zien schieten, en altijd eene zichtbare verbazend trillende beweging aan hem waargenomen, wanneer hij dus over de oppervlakte van het water heen vloog; en het is ontwijfelbaar deze algemeene flddering of beving van zijn ligchaam, die hem voor eene pobs in de lucht draagt, en aan zijne vaart deze verbazende kracht en snelheid geeft.

Het zal zes ure geweest zijn, toen wij aan de andere zijde van den *pasfo* op het eigenlijke *Ceylon* aanlandden ons volk, dat, gelijk ik gezegd heb, een groot uit voor ons was overgevaren, had zich onder een grooten bangalo of stulp gelegerd, die zich niet ver van den oever bevond, en waarschijnlijk diende tot een beschutstel tegen zon en regen, voor de passagiers en hunne goederen, die na de aankomst van een vaartuig van *Colombogamma* wachtten, om hen af te halen, en naar het schiereiland *Jaffanapatnam* over te brengen.

Wij waren verheugd dat zij deze plaats gekozen hadden, in stede van het vischers dorp *Calmonte* eenige honderd schreden van daar, waar wij tusschen of in de hutten der vischers den nacht zouden hebben moeten doorbrengen. Bij onze aankomst had onze kok en die der *Chivis* den rijstpot reeds te vuur, en welhaast was het avondmaal gereed. Wij lieten de matten onder een grooten digtbladerden boom, die voor den bangalo stond, spreken. Hier namen wij ons avondmaal, en maakten ons toen gereed, op die zelfde plaats te slapen. Doch de *barke*, die onze drankflesch te veel had toegesproken, liet ons tot geen slapen komen, door zijn onophoudelijk gesney, waarmede hij ons, hoe zeer wij hem zulks ook verboden, de ooren verdoofde. Eindelijk zich het teeder afzichtheid herinnerende, dat ik en ANNA bij ons vertrek van

elkanderen nansen, en de tranen die zij bij die gelegenheid stortte, zeide hij, zich met een spotachtig gelaat tot mij wendende:

„ In waarheid, Mijnheer! indien gij de vrouwen zoo wel als ik kendet, indien zij u als mij geplaagd, geslagen, weggejaagd en geruineerd hadden, gij zoudt er zoo veel werks niet van maken, en nog veel minder op hare krokodillen-tranen vertrouwen. Daar ik toch aan het praten ben” — vervolgde hij „ en geen den minsten lust tot slapen gevoel, moet ik om den tijd door te brengen, u iets van mijnen levensloop, in zoo verre het de vrouwen betreft, en al de rampen en ongelukken, die zij mij verwekt hebben, verhalen. — Helaas! — zij zijn de oorzaak dat ik tegenwoordig verplicht ben, als een ellendige rond te zwerven en een rampzalig, jammerlijk en armoedig leven te leiden. Gij zult oordeelen, of ik niet alle reden heb, dit valsch verraderlijk, onstandvastig, en trouwelooz geslacht, te vervloeken en er een' affchuw van te hebben.”

Na deze inleiding begon hij met het verhaal van zijnen levensloop, elk oogenblik afgebroken, door aanmerkingen en verwenfchingen tegen de vrouwen. Daar hij eene gemengde taal van slecht hollandsch en hoogduitsch, rijkelijk met vloeken doorspekt, en met den Straatsburger tongval sprak, en tevens het verhaal zijner avonturen met belagchelijke gebaren en toornige gezigtstrekken yezelde, was het ons onmogelijk hem aan te hooren, zonder telkens in eenen schaterenden lach uit te barsten.

Hij had in *Europa* in verschillende steden vier vrouwen getrouwd, die, zoo veel hem bewust was, bij zijn vertrek naar de Oost, nog alle in het leven waren, en niets van elkanderen wisten. Zij hadden hem al de kwellingen aangedaan, die ooit slechte en booze wijven eenen man kunnen toebrengen. Zijne huwelijksgevallen, die hij ons breedvoerig verhaalde, waren inderdaad vreemd en grappig.

Zijne eerste vrouw was hij verplicht geweest te verlaten, uit vreeze voor zijn leven; het was eene duivelin in menschen-gedaante. De tweede had hem aan de Pruisische wervers verkocht, waar hij het ongeluk had, in den slag bij *Rosbach*, doof te worden. De derde was een doorbrengster en zuipster, en maakte hem van ge-goed, zoo als hij was toen hij zich met haar verbond, tot eenen bedelaar. En de vierde, die hij in *Hamburg* trouwde, verronfelde hem aan de Hollandsche zielverkoopers, en zoo kwam hij als soldaat te *Nagapatnam*, waar hij eene bakkerij oprigtte, en ook wel zoude geslaagd zijn, ware het niet geweest wegens zijn onmanierlijk zuipen, tot hetwelk hij, zoo als menig een, was gekomen, door het gevoel van huisfelijke ellende voor eenige oogenblikken met drank te willen verdooven. Hier trouwde hij zijne vijfde vrouw, een zwart parriah's meisje van den roomsch katholieken godsdienst; zij was jong en zag er voor het uiterlijke niet kwalijk uit; zij diende als meid bij een Europeansch soldaten wijf, BARBARA genaamd, die eene koffij kazie ophield. Onze bakker zag haar, en door aanpraten van BARBARA beging hij de dwaasheid, deze meid te trouwen.

Eenige dagen daarna pasfeerde ik, met nog eenige vrienden, gevallig zijn huis; wij traden er in met voornemen om te zien, hoe hij het met zijne jonge vrouw al maakte; doch hoe verwonderd waren wij, ziende het huis open en geheel ledig, geen mensch, geene meubelen, geen bakkers gereedschappen, niets was er te vinden. Wij gingen naar BARBARA, die niet ver van daar woonde, en vragden haar of GEORGE verhuisd was; zij zeide ons dat hij den dag te voren naar het hospitaal was gebracht, waar hij zeer ziek lag; van DOORTJE (dus heette zijne vrouw) wist zij niets. De nieuwsgierigheid dreef mij, hem eenigen tijd daarna, in het hospitaal te gaan bezoeken; daar vond ik hem in eenen staat, die

medelijden baarde, en in het midden eener verlichrikkelijke kuur, om zich van het vergif te ontlasten, waarmede zijne vijfde vrouw hem beschoonken had.

Dit, waarde lezer! zijn in het kort de huwelijks-tafereelen van onzen GEORGE. Mijne overige reismakkers waren onder zijn langdradig verhaal ingeslapen; doch dewijl ik daartoe geen lust had, en het ook der moeite niet waardig oordeelde, daar de dag niet verre af konde zijn, stak ik eene sigaar aan, en wandelde naar den nabij gelegen oever van den *Pasfo*.

De hemel was nog in zijne volle pracht, bezaaid met schitterende sterren, en de koninginne der nacht, door geene dampen verhinderd, verspreidde op het water, de zandduinen, en de boomen, een kwijnend en teeder sicht. Het zacht, maar aanhoudend, geroisch der ligte golfjes, die tegen den oever braken, de stilte, de eenzaamheid, die rondom mij heerschten, wekten in mijne ziel eene onweêrstaanbare aandoening van zwaarmoedige denkbeelden op.

Ik zette mij aan den voet eens booms neder, en na eenigen tijd het beeld der maan, dat op het bewegelijke water danste, aanschouwd te hebben, gaf ik mij aan mijne gevoeligheid over. Ik herriep in mijne gedachten het verhaal van den bakker GEORGE, en in al zijn lijden oordeelde ik hem nog gelukkig, dat zijne ongevoeligheid hem voor al de kwellingen bevrijd had, aan welke diegenen, die een teeder hart hebben, zijn blootgesteld.

Hij had nooit bemind; hij wist niet wat liefde was, nooit hadden de wroegingen van den verterenden minnenijd zijn hart verscheurd; zijne vrouwen had hij getrouwd door overreding, of dewijl hij oordeelde, een dergelijkschepsel in zijn huishouden noodig te hebben, en had ze wederom verlaten zonder het minste hartzeer.

Deze zoo geprezene gevoeligheid en teederheid der ziele, en die eigenlijk een der noodlottigste geschenken

die de mensch van de natuur kan ontvangen, was hem ten eenenmale onbekend. Wilde God dat ik er even zoo veel van bedeed was geworden! hoe vele ellenden, hoe vele kwellingen en rampen, en hoe veel zieleverdriet, zoude ik niet ontgaan zijn. Wat men ook tot den welverdienden lof van een teérgevoelig hart moge zeggen: het is waar dat het de eenigste gewaarwording is, die deze wereld tot eene régt goede wereld konde maken, indien deze teérgevoeligheid algemeen ware; zij is het wel, die elke gelukzaligheid des levens tot hare hoogste waarde, en tot het genot der zuiverste vreugde verheft, — doch zij is tevens de eenige oorzaak van al die pijnlijke gewaarwordingen welke den mensch zoo dikwijls volkomen ellendig maken.

Ik werd uit mijne droomerijen getrokken, door het geraas en de beweging, die ik in onze legerplaats vernam. Reeds begonnen de sterren in het oosten te verbleeken; het verward gekras der kraaijen, die bij troepen de boomen verlieten, welke haar gedurende den nacht tot schuilplaats verstrekt hadden, het geruisch en het sjerpen van geheele drommen en zwermen van vogeltjes van allerlei soorten, die zich gereed maakten den dageraad met hun gezang en stemmen te begroeten, verkondigden den aannaderenden dag.

Ik keerde naar onze legerplaats terug, en vond de Chia's onledig met hunne overgeblevene rijst en canjé (*) van den vorigen avond, al staande te nuttigen, terwijl eenige bezig waren met onze reisgoederen aan het einde der stokken of bamboezen, waaraan zij hetzelfde dragen, vast te maken; en nadat wij een gering ontbijt genomen hadden, begaven wij ons op reis. Wij verlieten den gewonen weg, die over het dorp *Paniacoer* leidt, om het diepe zand te vermijden en volgden den oever van den *pasfo de Caschat*.

(*) Rijstwater.

Nu rees de zon in volle majesteit ; blaauw en helder was de hemel , en de naauw ontloken dag gaf aan alle voorwerpen rondom mij een betooverend en jeugdig aanzien ; de fraai gebogen en met hooge boomen bezoomde oevers van den *pasfo* , in wier blaauwe oppervlakte de overhangende takken zich spiegelde , het suizelen van den koelen morgenwind , het eentonige plasfen der kleine golfjes , het geschreeuw van eenige meeuwen , die in kringen over de oppervlakte van het water zweefden , het melodisch gefluit der roodbeenige poelsnippen , die elkanderen toeriepen , de ontallijke watervogelen , die zich uit de boschjes van riet verhieven , deden mij een opuitsprekelijk vergenoegen smaken , en op dat oogenblik alle gevaren , alle moeilijkheden onzer voorgenomen reize , vergeten.

Wij waren nog geen kwartier uurs onder weg geweest , toen onze bakker , na eerst al zijne zakken het binnenste buiten gekeerd te hebben , plotselijk een luid jammergeklag aanhief , en ons verzocht , hem toe te staan naar onze vorige legerplaats terug te mogen keeren , waar hij zonder twijfel twee ropijen , de eenigste die hij in de wereld bezat , moest verloren hebben . Wat wij hem ook zeggen mogten , om hem deze vergeeffsche moeite af te raden , hij wilde volstrekt vertrekken , en om geene verhindering in onze reize te veroorzaken , waren wij genoodzaakt , hem twee andere ropijen in de plaats te geven .

Na omtrent eene groote mijl den oever van den *pasfo* gevolgd te hebben , verlieten wij denzelven en floegen réchts af landwaarts in . — Na een paar uren gaans tuschen hooge zandheuveld , waarvan sommige met palmboomen bedekt waren , kwamen wij aan eenen ambellan of rusthuis , aan den ingang van een dorp , *Manoer* genaamd , opgerigt , en in het midden der duinen gelegen .

Men verbeelde zich niet , dat het zulke rusthuizen zijn , als de *Chauderies* op de kust van *Bengalen* enz. waaron-

der zich, voor het grootst gedeelte, gemakkelijke en dikwêrf zelfs groote, schoone en aanzienlijke gebotwen bevinden. Neen; — de rusthuizen, die wij maar zeer spaarzaam op onze gansche reis ontmoetten, waren meest stulpen met stroo bedekt, en zoo klein, dat ze geen tien menschen konden bevatten, en dit is zoo door het geheele eiland. De reizigers op *Ceylon* zijn er slecht aan, met opzigt tot eene nachtherberg, en brengen den nacht gemeenlijk onder een boom, of, zoo het in den regeentijd is, onder hunnen Talpat (*) door. —

Uit de Chauderies zoo wel, als uit vele andere liefdadige gestichten, die in zoo grootte menigte, van het uiterste van *Hindostan* tot aan de verste grenzen van *Malabara*, alomme verspreid zijn, zoude men alleen kunnen bewijzen, dat de oude bewoners dezer landen, en die

(*) Deze boom wordt door de Indianen Talpat genoemd, en omléent zijnen naam van twee *Malabarsche* woorden *Takij* en *Pat*, hoofd en blad, of hoofblad, uit oorzak dat de Indianen zich van deze bladen bedienen, om zich voor den regen en de zon te beschutten; derzelver lengte en breedte is ten naastenbij twee ellen, in eene cirkelvormige gedaante; men vouwt ze als een waaijer, en draagt ze op het hoofd, met de puntige gedeelten voorwaarts gekeerd; het zijn slechts de voornaamste lieden in het Koninkrijk *Candia*, die de breede punt na voren mogen dragen. Men moet van eene hooge Caste onder de Malabars zijn, of een gewichtig ambt bekleeden, indien men zich door een slaaf mag laten volgen die de Talpaj nadraagt. De Portugesche en Mestiesche Dames zijn zoodanig aan deze soort van weelde verkleefd, dat zij nooit zullen uitgaan, al ware het zelfs het schoonste weer van de wereld, zonder een slaaf achter zich te hebben, die met zulk eene parasol gewapend is.

De boom, aan welks top deze bladeren groeijen, is buitengewoon regt en hoog, en brengt niet dan in zijn laatste levensjaar vruchten voort, die de grootte van eene noot hebben en oneetbaar zijn, kunnende tot niets dan tot voortplanting dienen; de bloemen, die dezelve voorafgaan, zijn van eenen sterken en onaangename reuk.

van het eiland *Ceylon* geheel verschillende volken waren, en zoowel in godsdienst, zeden, als denkwijze, ten eenenmale van elkanderen verschilden en afweken. Deze godsdienstigheid, deze liefdadigheid, die medelijdende aard, was zeker bij de laatstgenoemden niet te vinden, en ik zoude kunnen aantoonen, dat dit eiland voorheen door wilde en woeste natiën bewoond werd, die van zee-rooverijen en invallen op den vasten wal leefden, en waarvan de Indiaanische geschiedboeken, onder den verbloemden naam van reuzen, spreken, en die eindelijk door *RAM* beoorloofd en geheel uitgerooid werden.

Ik keere weder tot onze reize. Nadat onze *Chivia's* een weinig hadden uitgerust, en de kallou of palmwijn gedronken, begaven wij ons weder op weg, door eene dorre en zandige landstreek, vol duinen, die, tot aan den top, meest met palm en fommige ook met kokosboomen bedekt waren. Dorpen werden wij niet gewaar, uitgenomen eenige gehuchten en eenzame hutten. Deze landstreek scheen weinig bebouwd en was zeer schaars van bewoners voorzien.

Het zal elf ure geweest zijn. Reeds zagen wij het fort van *Panorijn* van verre langs eene uitgebreide zandige vlakte voor ons, toen de kuiper, die sedert ons vertrek van *Manoor*, over een hevig kolijk geklagd had, zich eensklaps aan den voet van eenen boom, die eene hut beschaduwde, neder wierp, en, zoo hij zeide, niet verder konde; hij vreesde te zullen sterven, en verlangde dat wij iemand van zijn volk, met den meesten spoed, naar *Jaffanapatnam* terug zouden zenden, om eene andol te halen, ten einde wederom bij zijne familie terug te kunnen keeren.

Wij toonden hem aan, dat deze andol niet voor des anderen daags, en wel zeer laat in den avond konde aankomen, en dat hij binnen dien tijd van zijn ongemak genezen, of onder hetzelfde bezweken zoude zijn; en in

stede van iemand naar *Jaffanapatnam* te zenden, deden wij ons best, om hem te helpen. — Wrijving, — rak, alles stelden wij in het werk om hem eenige verlichting toe te brengen; — doch te vergeefs — zijne pijn vermeerderde zoodanig, dat ik inderdaad ongerust voor zijn leven begon te worden.

Terwijl wij dus met hem bezig waren, en ons in de grootste verlegenheid bevonden, trad een eerwaardig grijsaard uit de hut, voor welke onze zieke lag, en vraagde ons, wat onze makker deerde. Wij gaven het hem te kennen, en tevens ons vermoeden, dat hij zich dit ongemak te *Manoer* had op den hals gehaald, door het drinken van lanjas, of het water van jonge kokosnoten, terwijl hij verhit door het gaan was, hetwelk hem naar onze gissing eené plotselinge verkoeling in de maag veroorzaakt had.

De grijsaard trad daarop in zijne hut, en bragt terstond iets in een betel-blad gewikkeld, dat hij aan onzen reis-makker gaf, om het te kaauwen en er het speeksel van door te slikken. Dit middel had de gewenschte uitwerking, en gaf hem groote verlichting, zoodat hij een half uur daarna zich in staat bevond om de reis langzaam voort te zetten. Wij begaven ons dan weder op weg, nadat wij den goeden ouden man voor zijne hulp hadden bedankt, en de kuiper denzelven te vergeefs een paar ropijen had aangeboden, die hij standvastig weigerde.

Met langzame schreden naderden wij *Panorijn*, over de zandige vlakte, die ons van hetzelfde scheidde. De zon brandde hevig, hare stralen hadden het zand doorgloefd, en het was reeds twee ure, toen wij aan het fort kwamen.

De kommandant van dezen post ontving ons met de grootste hartelijkheid, hij heette KONING, en was, zoo als hij zeide, ruim vijfenzeventig jaren oud. Nooit heb ik een Europeaan van zulk een hoogen ouderdom, en die tevens nog zoo een gezond en frisch voorkomen had, in de Indiën aangetroffen. Men zoude hem op zijn hoogst

niet meer dan op vijftig jaren geschat hebben. — Hij had reeds drie en dertig jaren op dien post van *Panorijn* gelegen. Naauwelijks had hij het ongemak van onzen reis-makker *TEMPLIJN* verstaan, of hij gaf hem een goed glas met het extract van den *Colomba-wortel*, hetwelk hem ten eenenmale van zijn kolijk herstelde. Hij had intus-chen het middagmaal doen gereed maken, en onthaalde ons op een stuk van een wild zwijn, dat hij den vorigen dag zelf geschoten had; want het jagen, verhaalde hij ons, was altoos zijne eenigste, en aangenaamste uitspanning in deze eenzame en afgelegene plaats. Hij had in het gezigt en over het lijf verscheidene groote en diepe litteekenen, die hij van eenen tijger had onvangen. Het dier had hem onverhoeds aangevallen, en hem door eenen sprong ter neder geworpen; onder het worstelen met hetzelfde had hij gelukkig nog even den tijd gehad, een mes, dat hij in zijnen gordel droeg, uit de scheede te trekken, en er het monster den buik mede open te snijden, op het oogenblik dat hij deszelfs prooi stond te worden; hij wees ons nog de huid, die hij als een bewijs van zijn geluk en dapperheid bewaarde.

Panorijn ligt onder het regtsgebied van *Jaffanapatnam*; de Compagnie onderhoudt op dezen post eenen serjant en twaalf soldaten, allen invaliden, alsmede eenige lascarijns of Indiaansche soldaten, zoo veel als cipaay's op de kust. Het fort of liever fortje, door de Portugeezen, de vorige bezitters van *Ceilan* gebouwd, is vierkant en ellendig klein; het heeft alleenlijk twee bastions op twee tegenovergestelde hoeken, — doch is nu volstrekt onbruikbaar, en een enkele steenhoop. Ten zuiden van hetzelfde, ligt het dorp, dat mede geen bij uitstek bloeiend voorkomen heeft, en alleenlijk uit een honderdtal armzalige hutten bestaat, waaruit men genoeg de armoede der inwoners afnemen kan. De landstreek, rondom *Panorijn* gelegen, is buitendien zeer schraal bevolkt, zandig en onvrucht-

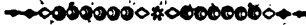
baar, wegens de slechte hoedanigheid van het water, dat brak en zeer ongezond is.

De serjant, of gezaghebber KONING, klaagde zeer over de wilde olifanten, die eenige dagen geleden hem een magazijn vol neltie, of rijst in den dop, hadden omvergereten en verwoest. Zij kwamen, zeide hij, onbeschroomd bij gansche troepen uit de boschen, en veroorzaakten veel schade aan de inwoners; daarbij waren zij zoo stout, dat zij voor geene vuren of wachten vreesden. Hij wenschte dat men eene algemeene jagt op dezelve wilde ondernemen, om ze daardoor weder in de diepe boschen te drijven, en ried, ja bad ons, het voornemen, van diep in het land door de boschen te dringen, te willen opgeven, ons het gevaar, dat wij zouden loopen, op de krachtigste wijze voorstellende. Doch de kuiper en ik wilden van ons voornemen niet afzien, hoewel Mr. D'ALLEMAND, door de voorstellingen van den serjant bevreemd gemaakt, al zijn vermogen in het werk stelde, om ons hiertoe over te halen.

Terstond na het middagmaal maakten wij ons tot de afreize gereed, wij laadden onze geweren en pistolen met kogels, zetteden nieuwe steenen op den haan, en, na een hartelijk afscheid van onzen vriendelijken serjant genomen te hebben, begaven wij ons gezamenlijk op reis.

Het mag vier ure geweest zijn; wij lieten den gewonen weg, die zuidwaarts loopt, liggen, en gingen recht op het bosch aan, hetwelk omtrent eene halve mijl oostelijk van ons aflag, en eene groote uitgestrektheid van den horizon besloeg. Het was een prachtig en grootsch gezigt, zulk een donker en onafzienlijk woud voor zich te zien; het verblijf van zoo een onnoemelijk getal wreede, verscheurende, wilde en reusachtige dieren van allerlei aard en grootte, en ik moet bekennen dat ik niet vrij van vrees en ongerustheid was, hoe meer wij hetzelfde naderden. Eene onwillekeurige huivering en ver-

baasheid trof mij, toen wij in hetzelfde traden; want reeds op den weg van *Panorijn*, toen wij over de zamige vlakke trokken, die deze plaats van de zoomen des woords scheidde, hadden wij hier en daar olifanten-mest gevonden; die niet zeer oud scheen te zijn.

IV. HOOFDSTUK.

Vreeselijke ontmoeting met eenen beer. — Shoumberongonde. — Onvoorzigtigheid. — Polverencadou. — Het woud des nachts. — De Apen. — De Ronkedor.

Wij traden nu in deze duistere, eerbied verwekkende schaduwen, en wandelden voort tusschen de hooge majestueuse kolommen, die het ondoordringbaar groen en met bloemen doorweven gewelf ondersteunden, dat zich boven onze hoofden bevond; eene zachte kwijnende schemering omringde ons, die hoe verder wij kwamen, hoe langer hoe merkelijker werd.

Het woud was in den beginne open en vrij, de boomen waren hoog en regt, doch schenen niet zeer oud en dik; hoe verder wij echter voorttrokken; hoe dezelfde dikker werden en digter bij elkander stonden; kreupelbosch en ruigte vereenigden somwijlen eene ganse groep, hetwelk allensg zoodanig vermenigvuldigde, dat wij menigmaal geene tien schreden doen konden, zonder ons met eene bij den weg te moeten banen, en wij waren blijde, toen onze gids ons eindelijk op een zeer naauw paadje bragt, dat slangswijze door het bosch liep en dat wij volgen moesten.

Deze gids was een van onze Chivia's of Koelies, een man die weleer Vaidana of olifanten-jager was geweest, en de boschen van *Ceilon* nacht en dag doorkruist had. Hij sprak het Chinguleesch en was zelfs te *Condé-oeda* en onder de *Vaddak's* geweest, en het is van hem, dat ik

vete bijzonderheden, dit volk betreffende; heb breed verzameld. Wij waren verheugd geweest dezen man te hebben gevonden; ook betaalden wij hem het dubbel van hetgeen de andere Koelies ontvingen; wij hebben, echter, zoo als men in het vervolg zal zien, weinig dienst van hem kunnen hebben.

Het pad dat wij nu volgden, en hetwelk, zoo veel ik konde opmerken, zuid oostwaarts liep, was zoo buitengewoon smal, dat niet meer dan één mensch er ruim in konde gaan. Zoodanige paden loopen hier en daar door deze digte boschen, en sommige doorkruisen het geheele eiland; er zijn drie of vier, die tot na *Conde oeda* en het binnenste van het land leiden. Het verwonderlijkste van deze paden is, dat zij aan weers zijden door eens twee mans hooge haag zijn bezet, die zoo steil, zoo regt opgaande, en zoo effen en digt van binnen is, dat men zoude zeggen, dat ze door menschenhanden daar geplant, en door een ervaren tuinman gesnoeid en glad gehouden ware.

Wij hadden dit pad nog geen kwartier uurs gevolgd, toen mij een geval ontmoette; hetwelk bijna een einde van mijn leven en reize zoude gemaakt hebben.

Het pad was, zoo als ik gezegd heb, zeer smal; wij waren dus verpligt, achter elkanderen te gaan, gelijk eens vlugt wilde ganzen. Mr. D'ALLEMAND en ik waren aan het hoofd van den troep; wij wandelden naast elkander en waren in een diep gesprek verzonken, toen eensklaps een beer van een buitengewone grootte vlak voor onze voeten uit de hegge schoot, om het pad over te steken. De digtheid van de haag had hem zekerlijk belet ons te zien, en de snelheid van zijne vaart, ons door den reuk ontwaar te worden.

De onverwachte nabijheid van dit monster, dat voor mijne voeten stond, en besluiteloos scheen, of het mij aanvallen of terug keeren zoude, belette mij om terug te springen. Ik werd hem nauwelijks gewaar, toen ik

ook reeds, over zijnen breeden rug heen buitelende, aan de andere zijde op den grond viel. Daar het pad ter dezer plaats te smal was, dan dat twee menschen naast elkanderen konden gaan, waren wij genoodzaakt geweest, in eene schuinsche rigting voort te wandelen; dus bevond Mr. D'ALLEMAND zich, bij de verschijning van den beer, omtrent eene trede achter mij, waardoor hij den tijd had gehad, zich te redden.

Intusschen had ik mij, zoodra ik was gevallen, oogenblikkelijk weder willen oprigten, om te ontylugten, of mij te verdedigen; doch voor ik daartoe den tijd had, zag ik den beer reeds schrikkelijk grijzende en brommende, met opgeheven klauwen voor mij staan, gereed om op mij aan te vallen. Ik was nog niet ten halve opgerigt, toen dit verschrikkelijk gezicht mij deed verstijven, en het mij onmogelijk maakte, mij te verroeren. Alle menschelijke hulp scheen hier verloren, want de geringste beweging van mij of mijn volk had den beer zijne klauwen in mijn hoofd doen slaan, dien hij juist daar boven hield. Hij scheen slechts al zijne krachten bijeen te verzamelen, om des te zekerder van zijnen slag te zijn. Ik gaf reeds mijne ziel aan God over, en verwachtte den dood met gesloten oogen. — Op dit beslissend oogenblik hoorde ik iets voorbij mijne ooren sissen, en een schot, dat te gelijker tijd viel, verschrikte den beer zoodanig, dat hij, in stede van mij aan te vallen, een vreesfelijk gehuil aanhief, en door dezelfde opening in het bosch vlugtte, waardoor hij gekomen was.

Zelden was ik zoo nabij het einde van mijn leven geweest, niet alleen uit hoofde van den beer, die mij door een eenigen slag met zijne pooten, waarin zij ongelooflijk veel kracht hebben, het hoofd had kunnen splijten, maar voornamelijk door den kogel, dien Mr. D'ALLEMAND met eene bevende hand op hem had afgeschoten, en dien ik dicht voorbij mijne ooten had hooren snorren. Dit pistoolschot.

was het echter, dat mij het leven redde; want hoewel mijne andere reismakkers, en de Koelies, die eenige treden achter ons waren, terstond tot mijne hulp kwamen toeschieten, zoude dit den doodelijken slag slechts verhaast hebben. Ook was het een geluk, dat de beer niet door het schot was getroffen geweest; want in dat geval zoude hij mij, in zijne woede of val, evenwel door eene stuiptrekkende beweging van een gereten hebben.

Terwijl men mij geluk wenschte, de ruwe omhelzingen van dezen ruigen heer zoo gelukkig ontsnapt te zijn, deed de bakker zijn best, om door de haag te kruipen, ten einde den beer, die hij geloofde dat zich nog in de nabijheid bevond, met zijne bloote sabel aan te randen. Na verscheidene vruchteloze pogingen, ziende dat het hem onmogelijk was, door de haag te dringen, wegens de doornen, wilde hij ons ten minste, zoo hij zeide, een onfeilbaar middel aanwijzen, om het wreedste en stoutste dier op de vlugt te jagen. Hij nam te dien einde zijnen hoed tusfchen de tanden, liep op handen en voeten, en begon zoodanig te brullen en te huilen, verzeld van zulke wonderlijke sprongen, dat wij allen in lachen uitfchaterden, en zijne grappen ons wederom in eene vrolijke geestgesteldheid bragten.

Dewijl het pad slangswijze door het bosch liep, en wij dus niet ver voor ons uit konden zien, was het mogelijk dat ons weder een dergelijk geval gebeurde, daar ons slechts een olifant, of ander wild dier, behoefde te ontmoeten, als wanneer aan geen uitwijken of verweren te denken zoude zijn, zoo wel wegens de smaane van het pad, als door deszelfs krommingen, waardoor wij onzen vijand, even als den beer, niet dan te laat zouden gewaar worden. Om zulke onheilen, echter, in het vervolg zoo veel mogelijk te vermijden, besloten wij onzen cimbalist benevens twee Koelies met pieken gewapend, twintig treden aan het hoofd van onze karavane te doen

vooruittrekken, ten einde ons te waarschuwen, ingeval zij onraad bemerkten. Hierop trokken wij geruster en met meer zekerheid voort.

De avond begon te vallen, en de digtheid van het woud vermeerderde de duisternis. De wilde dieren deden zich hier en daar hooren, en wij waren nog verre van de plaats, waar onze gids ons wilde doen overnachten, verwijderd. Wij staken dus de toortsen aan, welke de Kommandant van *Panorijn* ons geschonken had, daar wij het niet wagen durfden, verder in de duisternis voort te gaan. Deze toortsen zijn takken van een zeer harsachtig hout, en dat zoo helder als eene wasflambouw brandt. Het gansche woud was er van in de verte verlicht, hetwelk eene grootfche vertooping maakte. Het fchelle geluid der cimbalen deed al de gevederde woudbewoners ontwaken, die, verblind door het sterke licht, verward door elkanderen rondfladderden; en verscheidene spen, die op de takken der boomen insgelijks in hunne rust gestoord werden, gaven door hun geschreeuw, en het werpen met bladeren en vruchten, hun ongenoegen te kennen.

Eindelijk kwamen wij te negen ure, vermoeid en afgemat, aan eenen eenzamen ambellan midden in het bosch aan, die meer de gedaante van eene oude vervallene strooijen hut, dan van een rusthuis had. Wij beslofen onze nachtrust liever onder den blooten hemel te nemen, dewijl zich de slangen gewoonlijk in dergelijke vermolmden stroomden ophouden.

Wij leiden hierop een groot vuur aan, om hetwelk wij ons legerden, en nog drie andere, aan weerszijden, eenige schreden van ons af, dewijl het ons aan droog hout niet ontbrak. Ons avondmaal bestond uit een stuk van het wilde zwijn, waarvan ons de goedhartige posthouder van *Panorijn* een tamelijken voorraad mede op reis had gegeven. Uit vreeze dat de vuren mogten uit-

dooven, en om gedurende den nacht voor wilde dieren beveiligd te zijn, waren wij over een gekomen, dat een van ons met twee Koelies des nachts de wacht zoude houden, en na verloop van twee uren door een gelijk getal afgelost zoude worden. Deze voorzorg genomen hebbende, leiden wij ons neder, en bragten den nacht gerust door. Hoewel wij van tijd tot tijd het brullen van tijgers en andere vreemde mij onbekende stemmen vernamen, werden wij echter niet door dezelve ontrust.

Des anderen daags 's morgens verlieten wij deze plaats die *Shoumberongonde* genaamd was. De doortogt werd allengs moeilijker; dikwijls verloor zich het pad in de struiken, of was verstoep door eene menigte takken die de olifanten van de boomen gescheurd hadden, om zich met derzelve bladen te voeden, en somtijds geheele uren achter een was de haag, die te voren het pad beheersde, zoo laag, dat men dezelve van de struiken, waarmede ze begroeid was, nauwelijks onderscheiden kon. Dit gaf ons gelegenheid het woud, waardoor onze weg liep, nauwkeuriger te beschouwen; wij vonden hetzelfde zeer dicht met zwaar geboomte bewasfen, waarvan vele mij onbekend waren, en die ik te voren nooit op den vasten wal gezien had.

O! hoe liefelijk, hoe onuitsprekelijk aangenaam, is het des morgens vroeg in deze bosschen! Alles leeft; alles wemelt door elkander. Aapjes met hunne jongen aan de borst huppelen van den eenen tak op den anderen, met de wonderlijkste grimassen en gebaren; vogelen van de heerlijkste verwen doorstrijken het bosch; scharen van paauwen verfraaijen deze aanminnjge wouden, als ze voor de doorstralende zon tusschen de takken hunne ganfche pracht en schoonheid uitbreiden en ontvouwen. Men ademt eene hartsterkende lucht van de geurige planten in, die ongezien en onopgefmuikt tusschen de struiken groeijen, eene verfrisfchende koelte omfuisst u; het verward

geraas en gekweel van millioenen vogeltjes, het eentoonig gebrom der infekten, die om u heen vliegen, alles, vervult de ziel met een onuitsprekelijk genoegen en gerustheid, die men alleen, en nergens anders, dan in deze Indische bosschen kan gevoelen.

Hier had mij bijna weder een noodlottig ongeval getroffen.

Voor dat wij ons op weg begaven, had ik eene sigaar aangestoken, door middel van eene tondeldoos. Na dezelve volgens mijne gedachten wel gefloten te hebben, deed ik ze weder in eenen zak, die door den slavenjongen van den kuiper gedragen werd, en waarin zich een groot gedeelte van ons buskruid, en op hetzelfde omtrent zestig pistool- en snaphaan- kardoezen bevonden. Maar hoe verschrikten wij, toen wij na eenigen tijd, iets uit den zak noodig hebbende, zagen, dat het tondeldoosje niet goed gefloten geweest, de brandende tondel er uit gevallen was, en het papier van eene der kardoezen reeds vuur gevat had, hetwelk, na hetzelfde aan eene zijde, tot dicht bij het kruid, verteerd te hebben, van zelf weder was uitgedoofd. Welk vreesfelijker ongeval had ons kunnen overkomen. De arme slavenjongen, zoo wel als degene, die hem op het oogenblik der uitbarsting ter zijde had geloopt, waren ontwijfelbaar een offer van een der droevigste en smartelijkste ongelukken geweest. Dit vreesfelijk lot zoude mij weder getroffen hebben, daar ik den jongen gedurig naast mijne zijde deed gaan, ten einde de tondeldoos voor mijne sigaren bij der hand te hebben. Dat wij dezelve niet weder in de ammunitiezak deden, kan men ligt nagaan. —

Voor de eerste maal zagen wij tuschen de boomen een' troep wilde zwijnen, met hunne jongen, die, in vollen galop, door het bosch ter zijde van ons renden, zonder eenige acht op ons te slaan, daar wij hartelijk verblijd over waren; want het zijn zeer gevaarlijke en

booze diëren; wanneer zij jongen hebben, en men hen te nabij komt. Hier en daar zagen wij kleine troepjes herten weiden, waarvan sommige, die ons te nabij dachten te zijn, zich al huppelende verwijderden; terwijl andere, door eenen grooteren afstand geruster, zich vergenoegden met alleen op te staan, en ons onbewegelijk aan- en na- te zien. Hazen ontmoetten wij in zulk eene menigte, dat de kuiper en Mr. D'ALLEMAND er vier schoten, zonder uit den weg te treden.

Omtreeks elf ure des morgens, kwamen wij aan eene strooijen hut *Polverencadou* genaamd. Eenige treden verder vonden wij eenen put met zoet en helder water, hetwelk ons zeer te pas kwam, om onze kode's of waterpotten te vullen, die bijna ledig waren; dit was eene heerlijke vond voor ons, dewijl men in dit gedeelte van het eiland, waar de grond vlak en zandig is, ten tijde van het drooge seizoen, gemeenlijk gebrek aan versch water heeft; wat men nog in poelen en gaten vindt, is meestendeels brak en drabbig.

Wij deden hier een goed middagmaal van onze geschotene hazen, die uitmuntend, en malscher waren, dan de paauwen, wier vleesch wij hard en droog, hoewel ongemeen blank bevonden; daardoor overreedde ik den kuiper, er niet meer van te schieten, en zulk eenen schoonen vogel te sparen, te meer daar het woud van allerlei soort van wild wemelde.

Terwijl wij ons middagmaal houden, zal ik den lezer een verhaal geven van de wijze, waarop wij ons in deze bosfchen legerden.

De plaatfen, in welker nabijheid zich water bevond, verkregen altoos de voorkeur, en wij legerden ons onverschillig daar, waar ons de grond het reinste, en het minst met struiken begroeid, voorkwam.

De legerplaats was niet verkozen en bepaald, of wij spreidden op het zand onze matten, die ons voor tafel, stoel en

bed diendes. Eenige Koelies haastten zich met droog hout en bladeren bij een te zoeken, om vuur aan te leggen; hierna werd het eten gereed gemaakt, terwijl zij, die het meest vermoeid waren, in dien tusschentijd zich te slapen legden. Eenigen zongen, anderen rookten of kuiserden, tot dat het eten gereed was; dan zag men hen, in groepen van drie of vier vereenigd, met de beenen kruisfelings onder elkanderen, elk met zijn bord van bladeren voor zich, onder een grooten boom, hunne portien verteren. Was verder zaten wij, rondom ons gebrad of kerry, met even dergelijke bordes voor ons. Vrolijkheid, boert en lagchen heerschaen aan ons maal, waartoe ons de bakker door zijne kuren overvloedige stoffe verschaft. Zoodra het eten gedaan was, werden de bordes weggesmeten, de potten en pannen gereinigd, en alles wederom ingepakt. Wij legden ons hierna een paar uren te slapen. Die tijd verstreken zijnde, riepen zij, die de wacht hadden: *overal*, en alles was in beweging. De bagaadje werd vastgemaakt, en opgenomen en wij hervatteden onze reis met frischen moed.

Doch wanneer wij des avonds onze legerplaats opfloegen, waren wij voorzigtiger in derzelver keuze, en wij gebruikten dan meer behoedzaamheid. De plaatsen, waar zich water in de nabijheid bevond, vermeden wij nu zorgvuldig, om niet door de wilde dieren ontrust te worden, die alsdan hunne holen verlatende, gewoonlijk eer zij om prooi uitgaan, hunnen dorst in deze plaatsen en poelen leschen, en zich in dezelve baden. Wij zochten voornamelijk een plekje gronds, vrij van kreupebosch en ruigte, waar het bosch eenigzins open en vrij was.

Een van ons met twee geladene pistolen in de hand, en de bakker met zijne bloote sabel, vergezelden de Koelies, die droog hout moesten zoeken, waarvan wij eene tamelijke hoeveelheid noodig hadden, zop wel voor

het groote vuur, om hetwelk wij gelegard waren, als om eenige kleiners, die wij rondom ons tot zekerheid aanlegden, te onderhouden.

Ons maal werd nu ongelijk stiller bereid en gebruikt, dan des middags; men was minder luidruchtig en vrolijk; de vermoeidheid, zoo wel als eene zekere soort van ongeruste zwaarmoedigheid, die ik niet kan beschrijven, waren hier de oorzaak van. De duisternis heeft altijd iets, dat de ziel met vrees vervult, en haar als vreemde beneemt; wij kropen dicht bij elkanderen, en elk was bevreesd zich van de vuren te verwijderen. Zoo aangenaam deze bosfschen over dag zijn, zoo akelig en schrikverwekkend zijn zij des nachts.

Het is niet meer dat uitgestrekte wond; dat denzelfden morgen nog van de vrolijke en verwardé stemmen der vogelen weergalmde. De bekoorlijke guinea schemering, door de stralen der zonne, in weerswil der dichte bladeren, door het wond verspreid, heeft voor eene dikke duisternis plaats gemaakt; eene doodsche filte vervangt nu het luidruchtig gezang, waarmede de gevederde woudbewoners den nu verloopenen dag, bij zijne geboorte begroeteden. — Nu én dan slechts hoort men de treurige toonen van den nachtuil, die, door eene akelige echo weergalmende, de ziel met naarheid vervullen; dan weder wordt het gebrul en afgebroken gehuil der jakhalzen, tijgers en andere wilde dieren, dat men op verschillende afftanden hoort, plotselijk door eene stilte als die van het graf vervangen; dan weder verneemt men het gekraak der jonge boomen en takken, die de olifanten ontwortelen en afrukken, om zich met derzelwer vruchten en bladen te voeden. — Op eens nadert een schrikbarend gedruisch; men hoort een gekraak en geknap alsof eene halve stad door de woedende vlammen wordt verteerd; het ruischt als een orkaan in de toppen der boomen, de grond dreunt als bij eene aardbeving, en een onafgebro-

ken schaterend geluid; als dat van eene menigte trompetten, schijnt het teeken tot eenen aanval te zijn; — in één woord — het is een troep van eenige honderd van de grootste olifanten, die, na hun vorfg verblif kaal gevreten te hebben, zich naar een ander gedeelte van het bosch begeven, en met gezamenlijke krachten, er op eenen stijven draf zich eenen weg door het digte en begroeide woud banen, omverwerpende en vertredende al wat hun voorkomt, uitgenomen boomen van eenen al te grooten omvang of dikte. Het is mij onmogelijk, het geraas en gekraak door het bersten en splijten van honderde boomen veroorzaakt; naar waarheid te beschrijven; Men kan het zich echter eenigermate voorstellen; wanneer men zich een dergelijk geluid verbeeldt, door een eenigen boom van middelmatige grootte en dikte; veroorzaakt, wanneer dezelve door eene geweldige kracht halver weg den stam, even als een rijsje, in hetzelfde oogenblik, omgebogen, geknakt en verbroken wordt, en men dan berekent hoe gering dit is, in vergelijking van de menigte boomen, als zoo vele olifanten tot hun breed pad noodig hebben, en die ter zelve tijd en voortdurend verbroken worden. Voeg hier bij de dreuning van den grond, door het draven van zulk een groot getal olifanten veroorzaakt, waarvan één enkele reeds de aarde doet daveren; dit alles door een schaterend geluid verzeld, even als dat van eene menigte trompetten, en men zal zich een slaanw denkbeeld kunnen maken van dit onbeschrijfelijk en schrikverwekkend gedruisch. Helaas! ik dacht weinig dat ik welhaast in eene omstandigheid zoude geraken, waarin ik overvloedig den tijd zoude hebben, mij met dergelijke schrikbeelden, en zelfs nog vreeselijker, gemeenzaam te maken. — Doch daarvan op zijne plaats.

Nadat wij ons middagmaal te *Polverencadou* genomen hadden, gingen wij te drie ure in den namiddag op weg,

en zagen kort daarna het geheele geraamte van eenen olifant ter zijde van ons liggen. Het dier moest reeds lang dood geweest zijn; het had echter nog zeer schoone tanden van eene buitengewone dikte en lengte. Hier werd onze weg zeer moeilijk; het pad was elk oogenblik door verrotte en omgevallen boomen verstoep; wij hadden dikwijls alle bedenkelijke moeite, om hetzelfde in de struiken weder te vinden, en ons eene opening te maken door de doornen en heestergewassen, waarmede het begroeid was. Dus vervolgden wij onzen weg met veel moeite, tot dat wij te vijf ure aan een beekje van een zoet en klaar water kwamen, hetwelk wij doorwaadden. Toen wij aan de andere zijde eenigen tijd voortgegaan waren, bemerkten wij dat het bosch opener en minder door rugte belemmerd werd. Het pad, dat reeds lang te voren allengs opgehouden had met eene haag bezoomd te zijn, verloor zich hier geheel en al, en wij moesten ons toen op een klein kompasje, dat ik bij mij had, verlaten. Wij namen den koers zuid-west.

Hier werden wij een troep herbeesten gewaar, die ons met uitgerakte halzen onbewegelijk aanzagen. Zij hadden zoo geheel hunne aandacht op ons gevestigd, dat zij aan den kuiper den tijd gaven, er een van neder te schieten. Naauwelijks viel het schot, of wij hoorden oogenblikkelijk daarna iets niet verre achter ons nederploffen. De beer (want het was er een) had zoodra de aarde niet beroerd, of hij vlugtte terstond al brommende van ons af, en wij verloren hem welhaast uit het gezigt. Onze gids zeide ons daarop, dat hij geloofde, dat de beer op den boom was geklommen, om de bijen van hunnen honig te berooven. Wij naderden den boom, uit den welken hij was nedergetuimeld, en zagen wel eenen hoop bijen in denzelven rondvliegen, doch konden wegens de digtheid der bladeren, en de duisternis, die reeds begon te vallen, niets anders ontdekken. De kuiper en de bakker

het bert ontfeet, en er de beste stukken van gehouden hebbende, lieten wij het overige liggen, en vervorderden onzen weg.

Door het eenen ander hadden wij veel tijds verloren, en de dag liep tén einde. Eene valse schemering begon zich reeds door het bosch te verspreiden, en wij konden nauwelijks de voorwerpen, op eenen tamelijken afstand, meer onderkennen. De vogelen hadden zich reeds naar hunne rustplaatsen begeven; zoo dra het eenigzins duister begint te worden, houden de gepluimde zangers alléngkens op, en verbergen zich op de dicht bebladerde takken. Wij besloten mede in dit fraaije bosch onze legerplaats op te slaan, en niet verdér voort te trekken. Na ons ruim van water voorzien te hebben, legerden wij ons in eene tamelijke verwijdering van de beek, die wij waren overgetrokken, uit vrees van de wilde dieren te storen, die hier hunnen doot mogten willen leschen.

Hoewel wij getracht hadden, den oorponkelijken bewoneren van dit bosch geene hindernis of aanstoet te geven, konden wij dit evenwel niet vermijden.

Het ongewone gerass en de beweging, door zoo vele menschen veroorzaakt, het afhakken van drooge takken en struiken, (die wij dagelijks oordeelden noodig te hebben, dewijl wij zoo wel aan deze als aan gene zijde der beek, eene menigte versche olifanten en buffelsmest hadden vinden liggen) het kraken der vlammen, die het geheele woud in het rond verlichtten, — hadden schrik en verwarring onder eene gansche bevolking apen veroorzaakt, die dit bosch bij uitsluiting schenen te bewonen, en die voor onze aankomst gerust in de boomen sliepen. De eerste, die ontwaakten, waren die, welke zich in de boomen boven ons en onze vuren bevonden, en door hun angstig geschreeuw eenen schrik onder hunne verdere makers verspreidden. In één oogenblik was er boven onze hoofden eene geheele vergadering te zamen; het scheen alsof

er een algemeene aanval op ons werd beraamd; ten einde ons van daar te verdrijven. Tot op eenen grooten afstand, hoorde men verschiedene troepen elkander toeroepen en beantwoorden; dit gruwelijk geraas, dat ons in den beginne deed lagchen, maar weldra ten uiterste verveette, hield, naar mijne gissing, wel twee uren aan, toen het zich allengkens vernederde en verwijderde, tot dat er eindelijk eene doodenjke stilte op volgde, zoo als gewoonlijk in deze boschen heerscht.

Ons eenvoudig avondmaal was welhaast gereed; en wij zaten nu om ons hertenvleesch, waarvan de kok een gedeelte tot kerry gemaakt, en een ander gedeelte gebraden had. Het onbekende ons niet aan zuur, want de wilde limoen en oranjeboomen groeijen bij menigte in deze boschen; er was zelfs een, geene vijf schreden van onze legerplaats verwijderd, waaraan wij, bij het licht onzer vuren, de goudgele vrucht tuschen de donker groene bladeren zagten doorschemeren.

Terwijl wij nog gerust en smakelijk met ons avondeten bezig waren, zaghen wij van verre in eenige schemering groote troepen olifanten de beek naderen. Zij bleven op eenen tamelyken afstand van onze vuren, en trokken tegen hunne gewoonte stil en vreedzaam heuen gelijk eene groote kudde oeyen. Wij hoorden hen van de andere zijde der beek insgelijks, en hun schaterend geschreeuw weergalmde onder het donker gewelf des wouds.

Wij oordeelden het noodzakelyk, op onze hoede te zijn, dewyl de olifanten door andere vrij boozere en wildere dieren stonden gevolgd te worden. Onze lust tot slapen verdween, hoe vermoed wij ook waren. Op de wacht onzer Koelies konden wij niet veel vertrouwen; het was dezen goeden menschen niet kwalijk te nemen, wanneer zij niet wakker konden blyven, als men bedenkt welken zwaren last ieder van hen dagelyks op zijne schouders torfchen moest, en meestal over eenen ruwen en

ongebaanden weg. Het was met moeite dat wij er een paar in zoo verre konden doen waken, dat zij de vuren, in welke midden wij ons bevonden, aanhielden.

Omstreeks middernacht hoorden wij een sterk geraas en een dreunen van den grond, alsof een troep zware dieren in vollen galop achter ons op kwam rennen. Ik had met Mr. D'ALLEMAND de wacht; wij wekten den kuiper en ons volk in haast op; den bakker lieten wij maar slapen, uit vreeze dat wij, dewijl hij alreeds meer gedronken had, dan hem nuttig was, door zijne zotte dronkemanskuren in gevaar konden gebracht worden. Inderdaad het speet ons hartelijk, dat wij ons met dien man hadden ingelaten, die ons allen buitengemeen begon te vervelen, zoo wel door zijn onophoudelijk gesnap, waarmede hij ons, als wij met elkander spraken, in de rede viel, als wel voornamelijk wegens het gedurig plagen om sterken drank, waarmede hij ons zonder ophouden lastig viel. Hierbij kwam het onaangename van het schreeuwen, dat wij verplicht waren aan zijne ooren te doen, wanneer wij hem iets te zeggen hadden. Wij lieten hem dus liggen, en nauwelijks hadden wij den kuiper gewekt, toen wij dicht achter ons een schrikverwekkenden en doordringenden kreet hoorden, die zich uit den muil van eenen gedrogtelijken olifant verhoef, welchen wij ook terstond bij het licht onzer vuren achter eenige boomen ontwaar werden; hij zag ons onbewegelijk aan, zwaaijende met zijnen tromp zoo snel en met zulk eene kracht in het rond, dat er een geluid, als dat van het gonzen eens spinnewiels, door veroorzaakt werd.

Wij maakten ons gereed, hem met eenige schoten te verwelkomen. Onze gids bezwoer ons echter, uit eenen dikken boom, waarin hij benevens de Koeliers geklommen was, om dit niet te doen, ons verzekerende, dat het een Ronkedor was, die (zoo als ik in mijne beschrijving der dieren gezegd heb) ten uiterste gevaarlijk, en oneindig meer te vreezen is, dan de andere olifanten. Het was

niet waarschijnlijk, vervolgde hij, dat wij hem in het duister juist achter het oor zouden treffen, de eenige plaats, waar men ze met eenen kogel dood ter neder kan vellen, daar elke andere wond hem slechts in de vreesfelijkste woede zoude brengen, en oogenblikkelijk op ons doen instorten. Wij wisten echter niet, hoe dezen lastigen gast te verjagen. Onze voorraad van vuurpijlen en flambouwen bevond zich ongelukkiglijk nabij het vreesfelijk dier, en hij, die zoo stout ware geweest, van ze te hebben durven halen, had zich zonder twijfel aan eenen zekeren dood blootgesteld. In deze radeloze omstandigheid dachten wij aan onze cimbalen, en meenden hem hierdoor ontwijfelbaar te verjagen; doch nauwelijks had het geluid daarvan zijne ooren getroffen, of eenen vreesfelijken kreet opheffende, in staat om het moedigste hart van schrik te doen verstijven, en ter zelve tijd zijnen tromp met eene onbegrijpelijke woede om een teeder boompje slaande, dat hem ter zijde stond, scheurde hij hetzelfde uit de aarde, boog het verscheiden malen te zamen, en verkneusde het als een plantje, onder zijne voeten. Hierop keerde hij zich langzaam naar onze legerplaats, zonder twijfel met voornemen om er alles te vernielen. Eene onwillekeurige beweging deed ons, ter redding onzer goederen, op dezelfde toeijlen, en te zelfden tijde een doordringenden schreeuw uiten, welke door ons volk op de boomen, die waarschijnlijk dachten, dat het dier ons reeds verweldigd had, niet min vervaarlijk beantwoord werd. Dit, verzeld met eenen plotselijken en hevigen slag op onze cimbalen, deed den olifant zoodanig verschrikken, dat hij zich eensklaps omkeerde en, op eene grappige wijze met de ooren wapperende, ten teeken dat hem dit concert gansch niet aangenaam was geweest, nam hij zoo overhaast de vlugt, dat hij in een oogenblik, buiten het bereik der kogels was, die wij hem nazonden.

Wij waren ongemeen verheugd, van dezen lastigen gast
CEIL.

zoo gelukkig verlost te zijn; doch wij zagen tevens hierdoor, hoe weinig wij op onze Koelies in tijd van nood konden vertrouwen. Wij verdeelden nu de vuurpijlen en flambouwen onder het volk, om in het vervolg niet weder aan zulke gevaren blootgesteld te zijn; want voor het vuur hebben de wilde dieren, en voornamelijk de olifanten, eenen onverwinnelijken affchrik.

V. HOOFDSTUK.

Aankomst te Palliar. — „, Pillie, aya P' — Droevig toeval en verijdeling van het geheele plan. — De verrotte flam. — Vedativé. — Vrolijk gezelschap aldaar. — Jagt der Vaddah's. — Gevecht met eenen tijger. — Aankomst te Mantotte.

Des anderen daags vervolgden wij onzen weg zonder eenig toeval. Tegen den avond staken wij onze flambouwen aan, en kwamen aan eene kleine vlakke of opening in het bosch, in welker midden wij vier olifanten zagen, die bij de verschijning van onze flambouwen en het gerucht der cimbalen, midden door een moeras de vlugt namen. De weg werd nu verbaasd steenachtig, en vol gaten en scheuren. Onze gids zeide ons toen, dat, slechts eenige mijlen ter linkerhand, de bergen van *Cauragahing* gelegen waren, en dat dit de oorzaak van den ruwen weg was. Eindelijk kwamen wij tegen tien ure aan eene derde eenzame hut of ambellam, *Palliar* genaamd, en met boomen van eene buitengewone hoogte en dikte omringd.

Ik was zoo vermoeid, dat ik nauwelijks meer staan konde. Ongewoon zulke lange dagreizen te voet te doen, gevoelde ik des morgens de vermoijenissen van den vorigen dag; mijne beenen waren alsdan stijf en gezwollen, en in een' staat van verdooving, die zich niet, dan na weder eenigen tijd geloopt te hebben, en na het bloed

daardoor weder in omloop was gebragt, verloor. Het waren, echter, maar de eerste dagen, dat ik aan die ongemak leed; in het vervolg werd ik beter aan het gaan gewoon.

Na ons avondmaal geëindigd te hebben, nam de slaaf van Mr. d'ALLEMAND, die redelijk wel op de viool konde spelen, zijn instrument ter hand. De kuiper en de bakker vingen hierop oogenblikkelijk aan te dansen. De bakker, die een weinig te veel gedronken had, vergezeld zijnen dans met zulke grappige sprongen, en zoö genaamde *sours de force*, dat zich niemand van lagchen konde onthouden. Het denkbeeld, dat ik aan mijne overige reismakkers mededeelde, dat hij naar de beweging van den strijktok danste, en in het geheel geen acht op de muziek gaf, verschafte ons nieuwe stof tot lagchen. Eindelijk vielen zij vermoeid op hunne matten neder en oogenblikkelijk in eenen diepen slaap.

Midden in den nacht wekten mij de twee Koelies, met welke ik de wacht had, uit eene soort van bewusteloosheid, die mij ondanks mij zelven had overvallen. Het, — „*Pillie, aya*” — „een tijger mijnheer” — dat een van hen mij toeriep, was echter voldoende, om mij in een oogenblik klaar wakker te maken. Men wees mij te zelfden tijde twee kleine schitterende bolletjes, niet ver van een der buitenste vuren. Ik twijfelde niet, of het waren de oogen van eenen tijger, die op het tijdstip wachtte, dat een van ons zich van de vuren zoude verwijderen, om hem in het duister te overvallen, en tot zijne prooi te maken. Ik wekte den kuiper op, dewijl hij de beste schutter was, en wij besloten, juist op het midden dezer twee vurige lichtjes aan te leggen, en te gelijk af te schieten. De schoten vielen, en wij hoorden, gedurende eenige oogenblikken, eens kortsondige beweging, even als iets, dat met den dood worstelt, hetwelk allengs verminderde, en eindelijk geheel ophield.

Het was grappig te zien, met welk eenen schrik ons volk, en bijzonder de bakker, uit den slaap ontwaakte. Na hun het geval verhaald te hebben, gingen wij nog wat nederliggen, uitgenomen de bakker, die, voor het overige van den nacht, van mij de wacht overnam.

De dag was naauwelijks aan den hemel, of hij maakte ons reeds, door een luid vreugdegeschreeuw en met het nieuws, wakker, dat wij eenen buitengewonen grooten tijger gefchoten hadden. Hij sprong en danste als een bezeten mensch, en had het dier reeds met behulp der Koelies in het midden onzer legerplaats gesleept. Beide de kogels hadden getroffen, waarvan een hetzelfde den kop had verbrijzeld, en de andere in de zijde was blijven zitten. De kuiper, zoo wel als ik, een gelijk regt op de huid hebbende, die zeer schoon gevlakt was, lieten wij het lot beflissen, hetwelk mij begunstigde, en, na hem geuild te hebben, vervolgden wij onze reis.

Onze weg was nu, wegens de nabijheid der bergen van *Cauragahing*, zeer schraal van geboomte voorzien, doch tevens ten uiterste ongelijk, vol diepe gaten, scheuren en kloven, en zeer rotsachtig. Eene menigte mierennesten verhinderden onzen voortgang, daar wij genoodzaakt waren dezelve elk oogenblik te vermijden, hetwelk onzen weg nog moeilijker maakte.

Deze mieren worden door de inwoners *vay* genoemd, en verschillen niet veel van de *Caria's* of witte mieren, die men door geheel Indiën vindt, uitgenomen dat ze grooter zijn. Zij maken hoopen of heuveltjes, waarvan sommige vijf tot zes voeten hoog zijn, en wel tien treden in den omtrek hebben, en van boven spits-toelopen. De aarde of klei, waarvan zij dezelve maken, is zoo hard dat men ze naauwelijks met eene bijl kan verbreken. Deze hardheid wordt voornamelijk veroorzaakt, door een zeker vocht; waarmede zij deze aarde vermengen en bestrijken.

Deze hindernissen maakten den weg zoo vermoëjend, dat wij besloten onzen koers naar de bergen van *Cauragahing*, die niet ver van ons ten oosten lagen, te rigten, zoo wel in de hoop van er eenen beteren weg te vinden, als om onze nieuwsgierigheid te voldoen. Mr. D'ALLEMAND was op dit besluit wanhopig, en poogde te vergeefs ons van voornemen te doen veranderen. Een droevig en onverwacht voorval, echter, bragt tot zijne overgrootte vreugde, datgene te weeg, waartoe zijne welsprekendheid ons te vergeefs had willen verplichten.

Na onzen koers eenigen tijd oostelijk genomen te hebben, ten einde de bergen van *Cauragahing* te bereiken, bemerkten wij gevaltig eene honigraat van eene bijzondere grootte, in eenen niet zeer bebladerden boom. Wij zouden ons gaarne daarvan meester gemaakt hebben, maar de hoogte van den tak, waaraan dezelve hing, verhinderde ons, de bijen door den rook te verjagen, zoo als men gewoonlijk doet. Wij wilden dus reeds onzen weg vervolgen, toen een der Koelies zich aanbod, in den boom te klimmen, en den tak, waar aan de gemelde honigraat gehecht was, met een paar bijlslagen naar beneden te doen tuimelen, als wanneer wij onze kleine vijanden ligtelijk met rook zouden kunnen verjagen. Wij namen dit voorstel aan, en beloofden hem het dubbel deel van zijne makkers te geven, indien wij den honig magtig wierden.

Vol vreugde klom hij hierop in den boom, en bereikte weldra den bewusten tak, doch had er nauwelijks eenen slag met de bijl opgegeven, toen de bijen, eer hij den tijd tot eenen tweeden slag had, in zoo groot eene menigte, en met zulk eene woede op zijn naakt ligchaam aanvielen, dat hij op eene vreemde wijze begon te brullen; en met geflotene oogen in groote haast den boom willende afklimmen, trad hij mis, viel met eenen ijsfelijken gil van eene merkelyke hoogte, en brak het been op eene jammerlyke wijze. Dit toeval vernietigde ons

geheel plan; wij konden dezen ongelukkigen niet in het midden dezer wildernissen, aan de genade der verschuerende dieren, en aan al de ijsfelikheden van door honger en dorst te sterven, overlaten. En wanneer wij zelve zoo onmenschelijk wreed hadden kunnen zijn, zouden zijne makkers zich hier tegen verzet, en ons verlaten hebben. Wij besloten dus, tot groote vreugde van Mr. D'ALLEMAND, ons weder naar het westen te keeren, en bewoonde plaatsen op te zoeken.

Wij legden onzen gewonde op eene soort van draagbaar, die wij in der haast van eenige boomtakken hadden zamengesteld, en waarop hij tamelijk zacht konde vervoerd worden. Wij verdeelden hierop zijne vracht, en die der twee Koelies, die hem droegen, onder de anderen, en zerteden onze reis met den meesten spoed westwaarts voort. Het was toen tien ure des morgens, en wij hoopten nog voor het einde van den dag eenen Hollandschen post of bezetting te ontmoeten.

Wij zakten dus met de grootste haast, doch met veel moeite, naar het strand af, en waren gedurig genoodzaakt, ons eenen weg door de struiken te banen. Hoe meer wij ten westen kwamen, hoe meer het bosch dicht en onbegaanbaar werd. Mr. D'ALLEMAND liet eene hatelijke vreugde blijken over het ongeluk, den armen Koelie overgekomen, dewijl wij hierdoor genoodzaakt waren, weder naar bewoonde plaatsen te keeren. Hij zegende de bijen, en wilde een lofgedicht op haar en haren moed maken; doch werd welhaast voor zijne ongevoeligheid en ongepaste blijdschap bestraft.

Ons eenigen tijd met zijne ergerlijke uitdrukkingen lastig gevallen hebbende, wilde hij in de vreugde van zijn hart, behendig op den stam van eenen grooten boom, die door ouderdom omgevallen was, springen; doch nauwelijks hadden zijne voeten deszelfs oppervlakte aangeraakt, toen hij er eensklaps tot aan de schouders toe

inzakte. Wij konden ons niet onthouden, wegens die plotselinge verdwijning, in een luid gelach uit te bersten. Met moeite verlostten wij hem uit zijne gevangenis, en nadat hij zich van stof en asch gereinigt had, boden wij hem aan een lofgedicht op oude vermolmde boomen aan te heffen, waarvan hij echter met veel beleefdheid verzocht verschoond te blijven. Hij was ditmaal met den schrik vrij gekomen, doch het had hem het leven kunnen kosten, dewijl eene zekere soort van slangen en venijnige spinnen van eene ontzagelijke grootte, zich dikwijls in dusdanige verrotte stammen onthouden.

Omtrent één uur des namiddags, kwamen wij aan eene kleine opene plaats of pleintje, waarvan de grond zacht en modderig was. Wij vonden er eene menigte geraamen van olifanten. Na dit moeras omgegaan te hebben, namen wij in haast, onder eenen grooten Talpat-boom, eenige ververfchingen, want tot eenen geregelden maaltijd hadden wij geenen tijd.

Hierop hervatteden wij onze reis, en zagen, na eenigen tijd, niet ver van ons, eenen beer, die zich gereed maakte op eenen boom te klimmen, doch op onze aannadering in de struiken vlood. Wij bemerkten, dat hij zich aan de palpalam of melkvrukt, had willen vergasten, van welke boomen het woud vervuld was. De vrucht heeft, zoowel in gedaante als grootte, veel gelijkenis met de olijf, en verbergt, onder eene dunne gele huid, eene witte lijmerige vochtigheid, zeer zoet, en even als room smakende. De beeren en wilde zwijnen zijn er zeer op verlekkerd; de inboorlingen droogen de vrucht in de zon, als wanneer zij bijna den smaak van rozijnen heeft.

Hier zagen wij eene groote menigte wilde zwijnen, maar buitengemeen schuw; nooit zag ik ze anders dan bij troepen, loopende altijd in vollen draf en gedurig grommende, met hunne jongen in het midden. Zij zijn

niet zoo groot als die van de noorderlanden bij ons; en ik twijfel zeer of zij zoo boosaardig zijn.

Het klagen en kermen van onzen armen Koelie, de affchuwelijke weg, en voornamelijk het gebrek aan water, hebbende wij slechts hier en daar eenige modderige en stinkende poelen ontmoet, deden ons hartelijk wenschen van eene bewoonde plaats aan te treffen. Tegen acht ure des avonds kwamen wij tot onze groote vreugde eindelijk uit deze uitgestrekte wouden, en traden in eene groote vlakte, die als bezaaid was met olifantenmest, hoewel wij geen dezer dieren bespeurden. Eindelijk kwamen wij omstreeks tien ure te *Vedativé*, een groot dorp, aan; zijnde de eerste plaats waar wij federt ons vertrek van *Panorijn*, weder menschelijke schepfelen zagen. Zoodra wij aankwamen lieten wij den kommanderenden serjant roepen, die onzen Koelie in handen van eenen pottbakker stelde.

De Indiaansche pottbakkers geven zich, buiten hun beroep, nog af met het te regt stellen van verstuikte of uit het lid geraakte ledematen, en het genezen van beenbreuken, waarin zij zeer handig en geschikt zijn. Zij bedienen zich, buiten de gewoonlijke voorafgaande gebeden en bezweringen, van eenige planten, die zij in het bosch zoeken, en waarvan zij een geheim maken, dat onder hunne caste blijft. Wanneer de kruiden op de wond gelegd worden, herhalen zij hunne gebeden andermaal, zonder twijfel om den lijder meer vertrouwen in hunne geneeswijze te doen stellen, en een groot denkbeeld van hunne bekwaamheid te geven. De Indiaan is over het algemeen bijgeloovig; hij stelt vast dat een Pondian of heelmeeester, die zijne geneeswijze met gebeden en bezweringen verzelt, oneindig geleerder is, dan de Waitiam, die alleen door kruiden geneest.

Na onzen armen Koelie met eenig geld voorzien te hebben, volgden wij den serjant naar zijne hut. Wij

vonden er een groot gezelschap; vier jonge meisjes en drie mestiesche vrouwen met hare mannen, waren voor de deur, onder eenen grooten tamarindeboom, gezeten, en vermaakten zich, met het geluid van eene Rabanna of Indiaansche citer met hare stemmen te verzellen. De serjant berigte ons, dat hij een klein familie-feest gaf, bij gelegenheid dat zijne dochter, die de vorige week met een jong persoon van *Manaar* was getrouwd, hem met haren man was komen bezoeken. Hij deed ze ons kennen, zoowel als zijne vrouw, en zijne zuster met haren man; twee der jonge meisjes waren zijne dochters; en de twee andere die van zijnen broeder.

Men diende ons terstond vellapattie voor, zijnde eene soort van zeer sterke arak, van palmwijn en den bast van eenen zekeren boom gestookt, die aan dezelve eenen onaangenaamen reuk geeft, welken ik nergens beter bij kan vergelijken, dan bij den stank der weegluizen. Wij durfden dezen walgelijken drank niet weigeren, en nog minder van onzen eigen gebruik maken; want indien zij slechts het minste vermoeden hadden gehad, dat wij van wijn en andere goede likeuren voorzien waren geweest, zouden wij zekerlijk geenen druppel overgehouden hebben. Hierna diste men een avondmaal op, dat onze magen weder eenigzins herstelde, die door het misfelijke likeur, dat wij genoodzaakt waren geweest in te zwelgen, niet weinig ontsteld waren. Hetzelve bestond uit rijst en het uitmuntendste wildbraad; elk had zijn bord op de kniën, en wij aten met den grootsten smaak. Onder het eten verhaalde ons onze vriendelijke waard, dat hij slechts korporaal met de soldij van serjant was, zes ropaze soldaten onder zijn bevel had, en zijne bezigheden nergens in bestonden, dan op eenige zoutpannen te letten, die zich niet ver van het dorp bevonden, en de Compagnies regten en tollén van de inwoners te ontvangen; dat *Vedativé* nog onder het regtsgebied van *Jaffana*

patnam behoorde; dat hij JAN VOET genaamd was, en zijn grootvader reeds zijn geheel leven op dezen post had gefleten, even zoo als zijn vader, na wiens dood hij ook hier reeds vier en twintig jaren had doorgebracht; dat hij een Casties en een beminnaar van de jagt was; alles, met zulk eene kinderlijke snapachtigheid en opge-ruimdheid, dat ik mij niet onthouden kon, dezen man in het geheim te benijden, dien het niet eens scheen in te vallen, dat hij hier zoo goed als verbannen was, op eene plaats waar zijne voorouders reeds hun leven geëindigd hadden, en die niet, even als ik, door eene heillooze zucht in de wereld werd rond gejaagd. Hij gaf mij onder anderen eene beschrijving van zijne manier van jagen, welke die der Vaddah's is. Zij is in het geheel met geene vermoeyenissen, en slechts met weinig gevaar, verzeld.

Ter zijde van eenen vijver of grooten waterplas, maakt men een gat van vier voeten diepte, en wijd genoeg dat er twee of drie personen in kunnen zitten; men bedekt dit gat, voornamelijk aan de zijde van het water, met aarde, takken en bladeren, en laat slechts eene kleine opening, om door te kunnen schieten, en te zien wat er gebeurt. Tegen den avond verbergt men zich in deze kuilen, en wacht het wild af, dat uit het bosch komt om te drinken.

Verscheiden lieden hebben mij verzekerd, dat elke dierensoort in verschillende kudden komt, om haren dorst te leschen. De olifanten komen er altijd het eerst, en blijven het langst, dewijl zij zich, wanneer zij drinken, gewoonlijk te voren baden, en, als het water daartoe niet diep genoeg is, nemen zij daarvan in hunne tromp, en verfrischen zich, door er hun ligchaam mede te besproeijen. Vervolgens komen de buffels, die, na hunnen dorst gelescht te hebben, zich vermaken met in het water te liggen, zich te weptelen en te spelen. Ook de

tijgers en beeren hebben hunne beurt; en eindelijk tegen den morgen komen de wilde zwijnen, herten, elandsdieren, en anderen. Het is alsdan, dat de jagers hunnen slag waarnemen, onder den hoop schieten, en er eene menigte van kunnen nedervellen.

Deze jagt is evenwel niet geheel van gevaar ontbloot. Het gebeurt fomtijds, dat de wilde dieren, en voornamelijk de tijgers en de wilde buffels, de menschen ontwaar worden, hetzij door den reuk, hetzij door gevallen aan die zijde uit het water te komen, waar zij zich verborgen hebben. Men heeft zelfs voorbeelden dat olifanten in die kuilen gevallen zijn, en de menschen, die er zich in bevonden, verpletterd hebben. Om dusdanige ongelukken zoo veel mogelijk voor te komen, gaat men altijd in gezelschap van drie of vier te zamen, waarvan een het aangezicht gekeerd heeft naar de tegenovergestelde zijde van het water, om de anderen te waarschuwen, en alles, dat hen te nabij zoude willen komen, door eenige snaphaanschoten of vuurpijlen verwijderd te houden. Maar fomtijds wordt de grootste oplettendheid misleid, voornamelijk wanneer het te midden van een duister bosch is; want de olifant heeft zulk eenen zachten tred, dat men hem niet hoort, dan wanneer hij reeds zeer nabij is.

Om weder te keeren tot de zonderlinge schikking, die zich tusfchen de bewoners der wouden fchijnt gevormd te hebben, hoewel ik niet geloof dat dezelve zoo regelmatig is, als men wel voorgeeft, is het echter zeker, dat het instinkt of de natuurneiging de blooder dieren leert, het water niet te naderen, voor het aanbreken van den dag, als zijnde het tijdstip dat hunne vijanden, reeds met roof verzadigd, naar hunne schuilplaatsen terug keeren.

Zoodra wij het avondmaal geëindigd hadden, nam men weder de Rabanna ter hand. Mr. D'ALLEMAND, die in deze muziek niet veel behagen vond, gebood heimelijk zijnen slaaf het gezelschap met zijne viool te verrassen;

naauwelijks had het geluid van dit instrument hunne ooren getroffen, of zij schenen als van een elektriek vuur door-drongen te zijn. Zij stonden allen op, en de jonge meisjes door het voorbeeld hunner ouders aangemoedigd, vraagden met drift eenen Contredans, en namen ons, niettegenstaande onze tegenwerpingen en betuigingen van vermoeidheid, bij de handen, en trokken ons in de rij. Allen, zelfs de oude korporaal en zijne vrouw, wilden mede dansen. — Het was om van lagchen te bersten, wanneer men de sprongen en grimassen van den bakker, die uitgelaten van vreugde was, aanzag. Ik wenschte dat de lezer slechts eenmaal het vermaak gehad had, van zijne grappige tronie te zien, ten einde zich een denkbeeld te kunnen vormen, van die hoogst belagchelijke veranderingen, waarvoor dezelve zoo wel als zijn geheele persoon vatbaar was, — het was een waar origineel.

Eenigen tijd gedanst hebbende, was het ons onmogelijk het wegens de vermoeidheid langer vol te houden. Wij zetteden ons weder voor de hut neder. Het overige gezelschap zijnen lust nu ook voldaan hebbende, vervoegde zich bij ons; en nu begon men chicoties en chacras (beide eene soort van malabaarsche minneliederen) aan te heffen. Ik muntte in die soort van gezangen voornamelijk uit, en verwierf mij den bijval van het geheele gezelschap. Mijne reismakkers, die niets daarvan verstonden, en ze nog veel minder zingen konden, zagen mij met verwondering aan, en de hoogachting mijner Koelies, die op eenigen afstand toegelusterd hadden, rees van dit oogenblik af in eenen merkeliijken graad.

Tegen den morgen spreidden wij onze matten in een afgeschoten vertrek der hut, en genoten eene korte rust. Onze Koelies wekten ons met den dageraad, en wij vertrokken kort daarna, zonder onzen hospes te wekken, van wien wij den vorigen avond reeds afscheid genomen hadden.

Het zal een half uur vòór zonnecopgang geweest zijn,

toen wij opraken. Wij trokken aanvankelijk over eene groote vlakke, hier en daar met kleine toopen van kokos- en wilde palmboomen bezaaid. Het land was met verscheidene beekjes doorsneden, welker water wij echter brak bevonden.

Omtrent negen ure des morgens, kwamen wij aan een grooten staanden poel, door hoog en digt kreupelbosch omgeven. Van eenen kleinen zandheuvel, op denwelken wij ons bevonden, zagen wij dat het water met zulk eene tallooze menigte vogelen, als eenden, ganzen, snippen, en meer andere, bedekt was, dat men dezelfs oppervlakte nauwelijks konde zien. Wij waren begeerig om van eenigen derzelve eenen goeden maaltijd te verschaffen, dewijl het wilde varkens- en hertenvleesch ons reeds tegenstond. Mr. D'ALLEMAND bood aan, door het kreupelbosch te dringen, en wanneer hij den rand van den poel genaderd zoude zijn, op de vogelen, vuur te geven; wanneer ze alsdan opvlögen, zouden wij insgelijks onder den hoop schieten. — Zoo gezegd zoo gedaan. — Mr. D'ALLEMAND kroop in de struiken, en welhaast was hij in dezelfde verdwenen. Intusschen stonden wij met ongeduld op het schot te wachten. Doch te vergeefs; — wij hoorden niets, en hij konde reeds lang op de bestemde plaats zijn. Hierover ongerust, maakten wij ons gereed, om gezamenlijk in de struiken te dringen, door dewelke hij zich naar het moeras had begeven, toen wij hem, tot onze verwondering, zich met den grootsten spoed uit de doornen zagen wringen en in aller ijl naar ons toe begeven, waarbij wij bemerkten dat hij noch hoed, noch geweer meer had. — Schrik en ontsteltenis waren op zijn gelaat afgebeeld. — Hij verhaalde ons al hijgende, dat hij, na met veel moeite door de struiken en doornen ter plaatse gekomen te zijn, waar hij dacht de vogels te kunnen verjasen, en op het oogenblik dat hij had willen losdrukken, het snorken van eenig dier vernomen, en, zich om-

keerende, eenen slapenden tijger van eene ongemeene grootte, en omringd met afgeknaagde en bebloede beenderen, gezien had. Door schrik en ijzing bevangen, had hij toen getracht, zich zoo zacht mogelijk te verwijderen; maar naauwelijs eenige schreden gedaan hebbende, hoorde hij den tijger zich bewegen. Zich hierop reeds verloren achtende, had hij, ten einde zich te beter te kunnen redden, zijn geweer weg geworpen. — Dusdanig was het verhaal, dat hij ons van zijne ontmoeting deed. Wij hadden onzen weg nu wel kunnen vervolgen, doch het geweer was een al te noodzakelijk artikel, om het op zulk eene wijze te verliezen, zoowel als zijn hoed, die aan de doornen was blijven hangen. Wij besloten dus den tijger te verjagen, en maakten dienvolgens een groot gerucht met onze cimbalen, en toen een' vuurpijl naar de plaats, die Mr. D'ALBMAND ons aanwees, in de struiken werpende, zagen wij oogenblikkelijk het dier woedend uitkomen; doch waarschijnlijk zoo vele menschen niet verwacht hebbende stond hij plotselijk stil, en scheen besluiteloos wat te doen; hem toen bevreesd denkende te maken, trokken wij met een luid geschreeuw en met pistool en pieken gewapend, op hem aan; doch in stede van op onze aannadering te vlugten, zoo als wij verwacht hadden, begaf hij zich integendeel, zonder het geringste blijk van vrees, met langzame schreden naar eene kleine verhevenheid; zich toen naar ons keerende, ontblootte hij zijne groote sneeuw witte slag tanden, en ons met een verschrikkelijk gelaat aangrijnzende, wrong hij zijn lichaam in eene vreemde bogt, terwijl zijne lange haren als borstels overeind rezen, en aan het dier een verschrikkelijk aanzien gaven.

Deze houding sloeg onzen moed buitengemeen ter neder, en wij oordeelden het raadzamer hem uit de verte aan te tasten, de bakker uitgenomen, dien wij met moeite terug hielden, van met zijne sabel op hem af te gaan.

Wij zonden hem toen twee vuurpijlen toe, waarvan de laatste hem zoo dicht voorbij den neus gonsde, dat hij een geduchten zijfprong deed, en met den staart tusfchen de beenen, en uit al zijne magt huilende, wegvlood.

Na ons van dezen lastigen burger ontslagen te hebben, begaven wij ons in de struiken, waar wij eerst den hoed, die aan een doorngewas hing, en een weinig verder het geweer vonden. Ter plaatse gekomen zijnde, waar Mr. D'ALLEMAND den tijger ontwaar was geworden, zagen wij ze als bezaaid met beenderen van verschillende dieren. De nog bloedige kop van eenen grooten aap, dien wij er onder anderen bemerkten, deed ons denken, dat hij er zijn laatste maal mede gedaan had. Onze gids verzekerde ons echter dat de tijger eenen afkeer van het apenvleesch heeft, en er geen gebruik van maakt, dan in den grootsten nood, of, wanneer hij ziek is, als geneesmiddel; doch welke soort van apen hiertoe vereischt worden, wist hij mij niet te zeggen.

Dit voorval, daar het ons van het nut onzer vuurpijlen overtuigde, leerde ons te gelijken tijde, om nooit onze jagtmessen of hartsvangers af te leggen, hetwelk Mr. D'ALLEMAND gedaan had, om zich te beter door de doornen en struiken te kunnen wringen. De tijger was waarschijnlijk door prooi verzadigd of door ongesteldheid in eene soort van verdooving of bewusteloosheid geweest; hoe ligt had hij hem kunnen aanvallen! waarmede zoude hij zich verdedigd hebben? zijn geweer met ganzenhagel zoude op zoo eenen woedenden vijand weinig uitgerigt hebben; dus was hij er waarlijk gelukkig afgekomen.

Onzen weg door een diep zand genomen hebbende, kwamen wij ten twee ure te *Mantosse* aan, een groot en schoon dorp niet ver van het eiland *Manaar*. De Compagnie houdt er eenen malabaarschen Adigaar (*),

(*) Adigaar, Hoofdopziener, Inspecteur; hij is tevens Opperschout der dorpen.

die eenige peons onder zich heeft. Wij legerden ons in eene groote kerk, door de oude *Portugeezen* gebouwd; zij dient tegenwoordig den reizigers voor een rusthuis. Het ligchaam van dit gebouw scheen nog in een' zeer goeden staat, hoewel slechts door tigchelsteenen opgehaald, de deuren en vensters had men er uitgenomen.

Daar wij geene levensmiddelen in dit dorp vonden, er dezelve ons begonnen te ontbreken, zond ik eenen Koelie met eenen brief aan den heer NAGEL, Ingenieur te *Manaar*, af, met wien ik bijzonder bekend was, en waarin ik hem verzocht, ons eenige levensmiddelen en fleschen wijn voor geld te willen bezorgen. Wij maakten intusfchen onze keuken in de kerk gereed, zoo als ontwijfelbaar al diegenen gedaan hadden, die daar voor ons geweest waren, dewijl de muur aan eene zijde geheel zwart en beroekt was. Ons middagmaal bestond uit eenige patrijzen en veldhoenders, die wij onder weg geschooten hadden.

Tegen zeven ure des avonds kwam onze Koelie terug; hij bragt zes fleschen arak en twee met anijsbrandewijn, benevens eenige levensmiddelen mede. De heer NAGEL antwoordde mij, dat het hem leed deed, ons niet beter te hebben kunnen voorzien, daar men op het eiland zelf gebrek aan het noodige had, dewijl eene compagnie Maleijers, die men ter versterking naar *Jaffanapatnam* had gezonden, het grootste gedeelte verteerd, en het overige mede genomen had, en eene floep met levensmiddelen, die men dagelijks van *Colombo* verwachtte, nog niet aangekomen was; dat hij mij echter van zijn eigen voorraad zoo veel likeur en eetwaren zond, als hij misfen konde, en die hij mij verzocht, als een geschenk aan te nemen.

Daar wij den vorigen nacht te *Vedative* weinig geslapen hadden, besloten wij hier te overnachten, om ons van de vermoeyenissen der reize eens uit te rusten, ten einde ze daarna met frischen moed te kunnen voortzetten.

VI. HOOFDSTUK.

Aankomst te Bangala. — Onaangenaam vborval aldaar. — Moeijelijke weg. — De bramin van Calaar. — Woedend gevecht van twee wilde buffels. — Vreeselijk levensgevaar. — Vertrek. — Morgam. — De tijgerreuk. — Onaangename legerplaats.

Des anderen daags 's morgens, te vijf ure, vertrokken wij weder, nemende onzen weg dwars over eene groote zandige vlakte. De jakhalzen, hoewel door het geheele bosch verspreid, schenen hier voornamelijk hunne verblijfplaats gevestigd te hebben; wij zagen eene groote menigte hier en daar loopen, en zich bij onze aannadering in de struiken verbergen. Hier doodden wij eene slang, die ons volk *Gorunda* noemde: zij was geheel groen, omtrent vier voeten lang, en drie tot vier duimen dik.

Het diepe en heete zeestrand maakte ons den weg zeer moeijelijk, en wij haastten ons, om eenige bij elkanderen staande wilde palmboomen, die wij in de verte zagen, te bereiken, ten einde er een weinig uit te rusten en ons ontbijt te nemen. Wij yonden er drie malabaarsche reizigers, die, volgens hun zeggen, twee dagen te voren van *Chilaw* waren vertrokken, en zich naar *Manaar* begaven. Zij verhaalden ons onder anderen, dat een Fransch caré, of Franschman, die in eenen palanquin van *Colombo* kwam, even voorbij *Poetlan*, door eenen olifant was omgebracht, en dat de boschen hooger op van deze dieren wemelden.

Het groote bosch bleef ons nog gedurig ter linkerhand liggen, en bezoomde den gezigteinder van die zijde in deszelfs gansche uitgestrektheid. De vlakte werd nu eenigzins boomrijker, hoewel de grond nog gestadig een rui zand bleef. Hier en daar verhieven zich toopen van palm- en kokosboomen, onder welke wij nu en dan tegen

de brandende stralen der zonne beschut werden. Einde-
lijk bereikten wij omstreeks vijf ure *Bangala*, een groot
dorp, aan de rivier van dienzelfden naam gelegen, en
meestendeels door zwarte Christenen van de roomsch-
katholieke Godsdienst bewoond. Hier vonden wij wel
eenen Ambellan, maar zoo klein, zoo vuil, en tevens
zoo vol reizigers, dat wij den Majoral, uit kracht van
onze oppa, verzochten, ons van een beter nachtverblijf
te voorzien.

Hij gaf ons te kennen, dat dit bezwaarlijk zoude kun-
nen geschieden; voor een enkel perfoon ging dit nog
wel aan, maar voor ons vieren en een Koelie (om ons
eten te bereiden) ware een geheele hut niet genoeg;
buitendien was er voor het tegenwoordige geene ledig,
doch ten overvloede wilde hij nog wel eens zien.

Hierop vertrok hij, en kwam spoedig terug; hij zeide
ons dat het met de woningen was gelegen, zoo als hij
gedacht had, maar dat hij van de deurwaarder der kerke
verkregen had, dat wij dien nacht in dezelve zouden mo-
gen doorbrengen, mits wij beloven wilden, er niets in
te beschadigen, en onze vuren onder een afdak, het-
welk zich niet ver van daar bevond, aan te leggen. Hij
leidde ons toen naar ons geestelijk nachtverblijf, hetwelk
eenige duizend schreden van het dorp verwijderd mag
geweest zijn, en waar wij eenen stommen Indiaan von-
den, die mij toefcheen de deurwaarder te zijn, waarvan
de Majoral ons gesproken had. Hij bood ons door teeke-
nen zijne dienst aan, en bezorgde ons uitnemende goe-
de vischen, melk, vruchten, en al wat de plaats ople-
verde. De kerk was een klein langwerpig gebouw, aan
welks einde zich een altaar, en boven hetzelfde een slecht
houten Maria-beeld met het kindje bevond; het was daar-
bij zoo zwart van vliegendreuk, dat dezelfs voormalige
kleur te eenenmale onkenbaar was. De pastoor van de-
ze zwarte gemeente was afwezig en naar *Misnaar* ver-

A. Wagner del. viv.

B. Winkler fecit.

MODELIAAR.
Generaal der Singaleezen.

trokken, vanwaar men hem binnen eenige dagen terug verwachtte.

Des anderen daags, alles tot ons vertrek gereed zijnde, misten wij Mr. D'ALLEMAND. Wij allen dachten, dat hij eene wandeling in het dorp of langs de rivier was gaan doen, en zonden hem dus een van ons volk na, ten einde hem van ons vertrek te verwittigen; doch deze kwam zoo min als onze reismakker terug. — Reeds was ik voornemens mij zelf naar het dorp te begeven en hem op te zoeken, toen onze afgezondene ademloos kwam aanloopen, en ons verhaalde, dat de Fransche Parengui, of Fransche heer, door de inwoners van het dorp was aangehouden, die hem de handen op den rug gebonden hadden, en gevangen naar *Manaar* wilden voeren.

Ik stond eenigen tijd sprakeloos van verwondering, en konde niet begrijpen wat de oorzaak van dit vreemd geval mogt zijn. Ik riep in haast den kuiper, en na hem het gebeurde met korte woorden verhaald te hebben, spoedden wij ons naar het dorp, ten einde te vernemen, wat aanleiding tot dit vreemd voorval gegeven had. Hier vonden wij onzen reismakker, in het midden van een groot aantal Indianen, de handen op den rug gebonden, met een bebloed aangezicht, en gescheurde kleederen, die hem in lappen bij het lijf neder hingen.

Men maakte voor ons oogenblikkelijk plaats, en na ik den Majoral had laten roepen, vraagde ik hem: door welk regt hij de reizigers aanhield, en zoo onmenschelijk liet mishandelen? of het aldus was, dat hij aan het bevel van de oppa voldeed, en den reiziger hulp en bijstand bood?

Hij gaf mij ten antwoord, dat deze Vellecarens, of blanke, in eene hut was ingedrongen, en niet alleen een arm stom mensch mishandeld, maar nog bovendien het dak van deszelfs hut in brand gestoken had, hetwelk bij den sterken wind, die toen woei, het geheele dorp in de asche had kunnen leggen, indien niet eenige lieden op het ge-

rucht waren toegeſchoten, die het vuur gebluſcht, en hem in zijnen verderen moedwil geſluit hadden; dat, wat hem, Majoral, betrof, hij aan de oppa zelfs meer dan hij behoefde voldaan, en ons van het beſte, dat de plaats opleverde, voor eenen zeer billijken prijs voorzien had, maar dat dezelve ons geenzins regt gaf, om brand te ſlichten en de menſchen te mishandelen; dat hij den ſchuldigen naar *Manaar* zoude zenden, ten einde daar volgens de wetten geſtraft te worden.

Ik ontſelde grootelijks over deze woorden, die mij de Majoral op eenen vrij ſtraffen toon toevoegde; en mij met een misnoegd gelaat naar mijnen gevangenen reismakker keerende, vraagde ik hem, welke helfche geest hem ingegeven had, om ons met zulke dulle ſtreken in onaangenaamheden te wikkelen en onze reis te vertragen; want dewijl hij zich in ons gezelfchap bevond, zouden wij genoodzaakt zijn, hem naar *Manaar* te volgen en daar te vertoeven tot dat zijn vonnis uitgeſproken was.

Hij zeide mij, dat de ſtomme deurwaarder de eenige oorzaak van dit geheele geval was, en hem door teekenen beloofd had, hem des nachts een meisje te zullen bezorgen, mits hij hem twee pagoden op hand gaf; doch deze ſchelm had zijn woord niet gehouden, maar was met het geld weggebleven; hij had hem toen in zijne woning opgezocht, ten einde hem voor zijne bedriegerij te ſtraffen, en het geld weder te doen geven; maar woedende geworden van aan zijne wraak niet te hebben kunnen voldoen, had hij in zijne drift het dak van des bedriegers hut aangestoken, zonder op dat oogenblik de noodlottige gevolgen, die deze onbezonnen daad had kunnen hebben, te overwegen, waarop men hem gevat en tevens deerlijk mishandeld had.

Ik nam den Majoral ter zijde en waarſchuwde hem, van wel toe te zien, wat hij ging doen, dat deze Vellecaren, of blanke, een bijzonder goed vriend van den

heer DE NOY, Kommandant van *Manaar*, was, en bovendien met brieven van de uiterste aangelegenheid was belast, die hij persoonlijk in handen van den Gouverneur van *Colombo* moest overleveren; en dat hij verantwoordelijk zoude zijn voor alle nuttelooze vertragingen, die hij in onze reis mogt hebben veroorzaakt. Voorts toonde ik hem aan, dat het kwaad zoo groot niet, en de stomme er de voornaamste oorzaak van was, dien het, als een aan de dienst der kerke gewijd persoon, niet paste, de reizigers van hun geld te berooven, onder voorwendsel van ze des nachts vrouwlieden te verschaffen, van welk schandelijk gedrag ik niet nalaten zoude, den pastoor te verwittigen, die hem daar voor wel naar behooren zoude weten te straffen.

„Ik rade u dus als vriend” — vervolgde ik — „den „gevangenen los te laten, en u met eene billijke schadelijke „vergoeding tevreden te houden, die toereikende zal „zijn, om de hut van den stomme te herstellen, en de „slagen die hij ontvangen heeft eenigzins te verzachten.”

In het begin wilde hij zich hiertoe niet laten vinden, doch, na lang over en weder spreken, verkreeg ik eindelijk de loslating van mijnen reismakker, dien dit geval acht pagoden, zijne gescheurde kleederen en een rijkelijk aantal slagen kostte.

Wij haastten ons toen om deze noodlottige plaats te verlaten, uit vrees dat hun de koop mogt berouwen; en het pad verlatende, traden wij in een dicht bosch, waarin wij onzen weg met veel moeite voortzetteden. Toen wij eenigzins in zekerheid geloofden te zijn, verhaalde ons Mr. D'ALLEMAND omstandiglijk de oorzaak van het gansche voorval.

Hij had den vorigen avond aan den stomme door teekenen gevraagd, of hij hem niet een meisje konde bezorgen; deze, na hier omtrent eenige zwaarigheid gemaakt te hebben, nam dit aan, en had hem te verstaan gegeven, dat

hij, zoo dra wij zouden zijn ingeslapen; opstaan, en zich naar eene oude onbewoonde hut, die hij hem wees, begeven moest (het geen ligt te doen was, dewijl de kerk de gansche nacht open bleef,) waar hij hem alsdan een aardig meisje zoude brengen, hetwelk hij hem zelfs aan-toonde, en op dat oogenblik toevallig voorbij ging; hier-voor zoude hij drie pagoden genieten, waarvan hij er echter twee op hand verlangde.

Onze ligtgeloovige reisgenoot, zich op de belofte van dezen bedrieger verlatende, had den geheelen nacht in de hem aangewezen hut gewaakt, tot dat hij eindelijk met het aanbreken van den dag, wel ziende, dat hij door dien schurk bedrogen was, en woedende, van zijn geld en nachtrust verloren te hebben, zich, verzeld van zijnen slaaf, naar het dorp begaf, met voornemen, om den stomme voor zijne bedriegerij te straffen, en hem het reeds ontvangene geld weder af te nemen. Na met vele moeite deszelfs hut gevonden te hebben, trad hij er in, en vond den stomme in gezelschap van twee andere manspersonen. Zoodra de eerstgenemde hem gewaar was geworden, trachte hij te ontsnappen; doch onze vertoornde reisgezel hem de pas afhijdende, greep hem bij de borst, en wierp hem ter aarde, waarop hij hem met een stok, dien hij te dien einde had medegebragt, zoo duchtig begon af te roefen, dat hij de skeligste en belagchelijkste toonen, die men zich bij mogelijkheid kan verbeelden, uitstiet.

De twee andere steden hadden dit alles tot nog toe stilzwijgend, en met verbaasdheid, zoo het scheen, laten geschieden; doch kunnen makker zoo deernlijk ziende mishandelen, schoten zij nu tot zijne hulp toe. Een van hen beukte met eene ijzeren slaaf jammerlijk op den rug van den vijand, ten einde hem zijne prooi te doen loslaten, terwijl de andere met deszelfs slaaf worstelde, die zijnen meester wilde te hulp komen.

Wuедend rigtte zich toen onze makker op, om zijne wederpartij deszelfs slagen met woeker terug te geven, maar denzelven gereed vindende, om hem op de minste beweging, van zijnen kant, met zijn wapen het hoofd in te slaan, nam hij, zonder op dat oogenblik regt te weten wat hij deed, een brandend hout van het vuur, en droug hetzelfde in het palmbladen dak der hut, dat terstond begon te branden. Eenige lieden, die zich door het gerucht bijeen verzameld hadden, waren echter zoo gelukkig geweest van den brand nog spoedig genoeg te hebben gebiuscht; doch zich te gelijken tijde, niettegenstaande zijnen wanhopigen wederstand, van hem en zijnen slaaf meester makende, bragten zij hen, onder aanhoudende mishandelingen, voor den Majoral, die hen als geweldnaars en brand-stichters, naar *Manaar* wilde doen voeren, indien wij hen niet nog even bij tijds ontzet hadden.

Niettegenstaande wij hem reeds genoeg voor zijne onbezonnenheid gestraft hielden, konden wij evenwel niet nalaten, hem ons misnoegen over zijne handelwijze te betuigen, die noodlottige gevolgen had kunnen hebben, en eene langdurige vertraging in onze reis veroorzaken.

Wij traden weltraast weder uit het bosch en vervorderden onzen weg over eene zandige vlakte, vervuld met struiken en doornen, zonder eenen eenigen boom te vinden; die ons tegen de brandende stralen der zonne zoude hebben kunnen beschutten. Eindelijk kwamen wij, tot onze niet geringe blijdschap, te *Aripo* aan, zijnde een klein fortresje met twee bolwerken, en door de vorige *Portugeezen* daar gebouwd. De Compagnie onderhoudt er eene kleine bezetting, uit eenen korporaal en eenige invaliden bestaande, die echter, mogelijk vreeszende onder de ruinen dezer oude muren begraven te zullen worden, allen in het dorp woonden.

Van levensmiddelen was in dit dorp niets te krijgen, dan visch, doch hij was uitmuntend en goedkoop. Men

vaagt denzelven in eene rivier, die haren loop digt voorbij het dorp neemt, en den naam van *Courunda* draagt. Zij ontspringt uit de bergen van *Cauragahing*, en vloeit langs het fort van *Aripa* in zee. Voor het overige was dit vlek, hoe volkrijk en levendig het voormaals ook, ten tijde der parelvischerij, moge geweest zijn, tegenwoordig eene akelige, onvruchtbare en treurige plaats.

Omstreeks drie ure in den achtermiddag, begaven wij ons weder op reis. Onze weg liep nu, langs den zee-kant, over eenen door de natuur gevormden dijk. Hier vonden wij in de vlakte, op de plaats, waar men bij eene parelvischerij de oesters ontscheept en in afgeperkte ruimten sнит, en waar ze tevens geopend worden, verscheidene vrouwen en kinderen, bezig met het zand te wannen en te ziften, en naar paalen te zoeken, die sedert de laatste vischerij in hetzelfde mogten verloren zijn geraakt. Men zeide mij, dat deze lieden somtijds het geluk hebben, paalen van waarde te vinden.

Wij vervolgden onzen weg nog gedurig langs het zee-strand, hetwelk bezaaid was met eene menigte van fraaije schelpen, spons, en carret. Ter linkerzijde hadden wij een groot en uitgestrekt bosch, vol van hooge en dikke boomen, dat zich tot aan het strand uitstreckte, en er somtijds geene twintig schreden van verwijderd was. Intusschen werd onze weg hoe langs hoe moeilijker. Alle oogenblikken waren wij genoodzaakt eenen omweg te maken; nu eens landwaarts in, om eene reeks van rotfen en klippen; welker scherpe punten twee tot drie voeten boven het zand uitstaken, te vermijden; dan weder moesten wij vaak tot over de borst in de zee waden, om de volstrekt ondoordringelijke hooge doornen en heesterge-wassen om te gaan, die zich van het bosch dikwijls 10 tot 12 schreden in het water uitstrekten.

Door deze zwaarigheden kregen wij welhaast berouw, dat wij van den regten weg afgeweken waren, en besloten

dus het strand te verlaten en ons weder in de boschen te begeven. Doch ook hier reisden wij niet gemakkelijker; wij hadden met een diep en rut zand, vol doornen en ruigten; die ons telkens den doortogt beletteden, te worstelen, zonder van eene menigte andere hindernissen, die men gemeenlijk in ongebaande of zelden betredene wouden ontmoet, te gewagen. Dit gedeelte van het bosch wemelde van elanden en ander wild van dien aard. Ook zagen wij de mest van wilde buffels, en zelfs het spoor van eenen tijger, luipaard of dergelijk dier. Alle oogenblikken werden wij verschrikt door herten of reeën, die bij onze aannadering, voor onze voeten, uit het kreupebosch sprongen, en met verbazende snelheid de vlugt namen.

Het zal zeven ure geweest zijn, toen wij de rivier *Calaar* bereikten, die bijna uitgedroogd was, en over welker ontbloote en klipachtige bedding, wij ons naar eene Indiaansche Pagode begaven, die insgelijks *Calaar* genaamd, en aan den anderen oever gelegen was.

Deze rivier, die, gelijk ik gezegd heb, zoo goed als droog was, en in den regentijd door de stroomen, die van de bergen afdorten, in minder dan eenige uren tijds tot aan de boorden gevuld wordt, was daar, waar wij haar overtrokken, meer dan duizend schreden breed. Zij neemt haren oorsprong uit de gebergten van *Cawragahing* en loopt slangswijze voort tot aan de bergen van *Grudmale*, in welke zij zich verliest.

De bramijn van den tempel van *Calaar* ontving ons met hartelijkheid en genegenheid, en gaf ons melk, *taijer* (*), gedroogde palpalam, en eene andere wilde vrucht, die hij *pergodhé* noemde, en veel overeenkomst met de *atta* (†) had, te eten. Wij hadden ons onder twee groote

(*) Geronne melk.

(†) De *atta* is eene soort van appel, waarvan de schil hard en van eene grijsachtige groene kleur is; het binnenste is wit en

boomen, die voor de Pagode stonden, gelegerd, hoewel met zichtbaren tegenzin van den bramin, die ons zeide dat ze heilig en aan de godheid gewijd waren. Doch ziende dat wij deze plaats boven eene oude vuile hut verkozen, die hij ons herhaalde reizen aanbood, zweeg hij stil, ons alleenlijk biddende, van onze vuren op eenigen afstand aan te leggen, ten einde ze niet te beschadigen. Hij noemde deze boomen *Bogaija* (*).

Deze man bemerkte hebbende, dat wij verplicht waren, uit al onze magt aan de ooren van den bakker te schreeuwen, wilden wij ons van hem doen verstaan, bood aan, hem van zijne doofheid te genezen, mits hij een zwart hoen aan de Godheid der Pagode offerde, en zich eenige droppels van de olie uit eene lamp, die voor derzelver beekdenis brandde, in de ooren wilde laten gieten.

Ik gaf dit onzen dooven makker te kennen, en indien wij het hem niet belet hadden, zoude hij zich daaraan onderworpen hebben, doch ik vond het eensdeels eene soort van vernedering en beschimping voor de Christelijke Godsdienst, en ten andere was ik al te wel overtuigd dat het van geene de minste uitwerking zoude zijn.

Voor het overige was de bramin een zeer spraakzaam en vriendelijk man, en geenszins gebelgd over de weigering van onzen reisgenoot, om zich aan zijne geneeswijze toe te vertrouwen. Hij scheen buitengemeen verheugd te zijn, van aan mij iemand gevonden te hebben, met wien hij zich in zijne taal konde onderhouden. Ik vraagde hem onder anderen wat de reden was, van het stichten van dezen tempel in zulk een eenzaam en afgelegen oord, zoo ver van alle bewoonde plaatsen verwijderd.

zacht als appelmoes, wordt met een' lepel gegeten, en is van een zoeten en aangename smaak, wanneer ze ten volle rijp is. Zij is niet beter te vergelijken, dan bij eenen rijpen mispel, doch wit en liefelijker. Deze vrucht vindt men door gansch Indiën.

(*) Een boom, wiens bladeren onophoudelijk bevén, en bij de Indianen, wegens godsdienstige begrippen, zeer geacht is.

Hij verhaalde mij toen de volgende fabel of geschiedenis. Een *Modeliaar* (*) was in dit oord, door een *Pambou-rajah*, of konings slang, van eene schrikkelijke grootte, aangevallen; in gevaar van oogenblikkelijk door haar verflonden te worden, riep hij in een kort gebed de Godin *Rhadakistna* om hulp aan; hierop verscheen hem eene vrouw van wonderschoone gedaante, met lohangende haren, waarvan zij er een uitrukte, hetwelk terstond in een zwaard veranderde, waarmede zij de slang het hoofd affloeg, en toen verdween. Uit dankbaarheid voor deze weldadige hulp, had hij op dezelfde plaats eenen tempel laten stichten, die nog jaarlijks, door eene groote menigte pelgrims, van alle kanten bezocht werd.

Hoewel het bed der rivier geheel bloot was, waren er echter hier en daar verscheidene diepe plaatsen in hetzelfde, waar het water was blijven staan, en die, door de weligheid en vochtigheid van den grond, en de snelheid waarmede het onkruid zoowel, als de vrachten in die landen opschieten, meest alle met een hoog en dicht kreupelbosch omzoomd waren. Zulks door den kuipet bij onze aankomst opgemerkt zijnde, en zich toen herinnerende, wat de Kommandant of Gezaghebber van *Vedastivé* ons wegens zijne manier van jagen had medegedeeld, stelde hij ons voor, van ons in de dichte doornen en struiken, waarmede deze plaatsen omringd waren, te verbergen, en het wild af te wachten, dat er zijnen dorst zoude willen leschen. Dit voorstel had geen ander doel, dan om aan zijne onbepaalde zucht voor de jagt te voldoen, dewijl wij nog overvloedig van allerlei soort van wild voorzien waren, waarmede hij ons reeds meer, dan wij gebruiken konden, verzorgd had; want hij deed onder weg niet dan schieten op al wat hem voorkwam, onverschillig of wij het konden gebruiken, en hetzelfde eet-

(*) Een persoon van groot aanzien, en zoo als bij ons: Kolo-nel over de landmagt.

baar was of niet, hetwelk tusfchen ons beide tot menigvuldige twisten aanleiding gaf, dewijl ik niets verachtlijker, wreeder en onwaardiger vind, dan een onfchuldig, weerloos en onfchadelijk dier te dooden, alleen uit vermaak, of om den ijdel roem te hebben, van wel te kunnen treffen.

Ik weigerde dus standvastig om mede van de partij te zijn, en ftede hem, zoowel als aan Mr. D'ALLEMAND, het gevaar op de krachtigfte wijze voor oogen. De braminzelfs raadde het hem af; doch alles te vergeefs. Zij baden mij eindelijk, toen ze zagen dat ik onwrikbaar bij mijn besluit bleef, hen ten minfte te verzellen, om hen in geval van nood bij te ftaan en te helpen.

Ik liet mij eindelijk tot het laafte overhalen, na nogmaals, hoewel vruchteloos, getracht te hebben, hen van deze dwaze onderneming af te brengen. Al wat ik op hen konde verkrijgen, was, van niet eerder te gaan, dan omfrees met het aanbreken van den dag, daar het hun toch niet om het zwaar en verfcheurend, maar om het kleine wild te doen was, dat niet dan tegen den morgen komt; indien onze korporaal van *Vedativé* en anderen waar zeiden, waardoor wij het gevaar, van met olifanten, tijgers, buffels en andere woefte en verfcheurende dieren handgemeen te worden, konden vermijden. Dit ftemden zij toe, en wij legden ons ook wezenlijk ter rufte. De jongen van den kuiper en een Koelie zouden de wacht houden, en ons waarfchuwen, als het vier ure was.

In het beste van mijnen floop werd ik gewekt. „Op! op!” — riepen mijne reismakkers — „het is tijd, de dag zal haast aanbreken.” — Het was eerst twee ure; — de kuiper konde niet langer wachten, en wat ik er ook tegen in mogt brengen, wij moeften voort. De bakker wilde niet mede, en wij waren er hartelijk blijde om.

Voor dat wij vertrokken laadden wij onze geweren, en vulden onze zakken met patronen. — Zachtkens daalden wij nu in het bedde der rivier. — Van verre, aan de overzijde, weërgalmde het geluid der dieren, dof en akelig door het bosch, en wij hoorden, bijna van elken waterplas in het ronde, geruisch en beweging. — Aan eenen der grootsten besloten wij het wild af te wachten, en kropen zoo zacht als mogelijk, en eenige schreden van elkanderen verwijderd, in de struiken en doornen, waarmede dezelve omringd was. Deze plas had, naar gising, 400 treden in den omtrek. Mijne reismaakkers hadden mij moeten beloven, op geene olifanten of ander groot en verscheurend wild te vuren, maar geduldig de aankomst der mindere dieren af te wachten.

Nog niet lang hadden wij ons in onze doornige schuilplaatsen verborgen gehad, toen wij twee dieren, aan de overzijde van het water, gewaar werden, die bezig waren met hunnen dorst te leschen. De maan was op dat oogenblik achter eene dikke wolk, zoodat ik ze niet herkennen konde. Zoo veel is zeker dat ze tot het geslacht der tijgers behoorden, doch iets kleiner. Zoodra zij gedronken hadden, hetwelk zij, de een na den anderen, en niet gelijkelijk deden, hoewel er plaats genoeg toe was, begaven zij zich weder met den grootsten spoed naar het bosch.

Er was reeds bijna weder een half uur verlopen, zonder dat er zich verder eenig dier vertoonde; doch het geluid, dat rondom van alle kanten klonk, maakte mij in der daad beangst. Ik zag gedurig angstvallig om, en vreesde elk oogenblik door een' tijger, slang, of dergelijk dier, overvallen te worden. Mijne reismaakkers zelve werden verlegen, en wenschten van harte weder bij de Pagode te zijn. Eindelijk hoorden wij het heesche geloei van eenige naderende dieren, die wij welhaast voor drie buffels herkenden.

Na eene goede poos gedronken te hebben, traden zij tot over den buik in het water, en legden zich in hetzelfde neder, zoodat men maar even hunne snuiten kon zien. Op deze wijze bleven zij bijna een kwartier uurs naast elkanderen onbewegelijk liggen, en iemand, die hen niet in het water had zien ingaan, zoude gewis niet vermoed hebben, dat er zulke zware en logge dieren in bedekt en verscholen lagen.

Nu verscheen een vierde buffel, die, na een poos sterk rond gefnoven te hebben, zich ook aan het drinken begaf, zonder dat de drie anderen, die hunne koppen bij zijne aankomst uit het water gestoken hadden, hem hierin schenen te willen verhinderen. Zijnen dorst gelescht hebbende, wilde hij zich insgelijks naast de anderen vervoegen; doch zoo dra had een van deze drie dit niet bemerkt, of hij stond op en viel hem oogenblikkelijk met een ijsfelijk gesnuif aan. — De hemel was op dit tijdstip vrij van wolken; de maan scheen in al hare klaarheid, zoodat ik het genoeg had, dit vreesfelijk gevecht duidelijk te kunnen zien. Nu was ik niet te onvreden, dat ik mij tot deze jagtpartij had laten overreden. Zulke twee woedende dieren van zoo nabij te zien vechten, is waarlijk een ontzettend schouwspel.

Het geweld en de kracht waarmede zij elkanderen aanvielen, is niet te beschrijven. — Bij elken aanval weken zij eenige treden achterwaarts, krabden het zand in wolken achter zich uit, en met een vreesfelijk snuiven, stortten ze met de snelheid eens pijls, in vollen galop, zoo geweldig op elkanderen in, dat ze telkens eenige schreden weder terug drongen. — Soms tijds, na met eene snelle vaart genaderd te zijn, bleven ze op eens voor een oogenblik onbewegelijk staan, tot dat ze te gelijken tijde, hunne koppen ter aarde buigende, den strijd op nieuw begonnen. Langzamerhand werd de tuschenruimte, die zij tot eenen loop namen, korter; nu volgden

bijna slag op slag, met een verschrikkelijk gedruisch, dat langs de beide met bosch bezoomde oevers drievoudig weërgalmdede.

Gedurende dezen woedenden strijd, bleven de twee andere, dat gewis wijfjes waren, gerust in het water liggen; nu en dan keerden zij slechts het hoofd naar die zijde, waar het lot des oorlogs beslifen zoude, aan wien der beide kampvechters (die ik oordeelde sieren te zijn) zij ten deel zouden vallen.

Eindelijk gelukte het den eerstgekomenen, den anderen zulk eenen vreesfelijken stoot in de zijde te geven, dat hij, zonder eenen tweeden af te wachten, de kampplaats verliet, en met de grootste snelheid in het bosch vlugtte.

Nadat de trotsche overwinnaar, zonder zijnen vijand te vervolgen, tweemaal met zulk eene heldere en verschrikkelijke stemme geloeid had, dat het wijd en zijd weërgalmdede, begaf hij zich weder bij de anderen in het water.

Niettegenstaande den schrik, dien mij het gevecht van deze woeste en verwoede dieren veroorzaakt had, was het mij echter een groot genoegen, dit heerlijk schouwspel bijgewoond te hebben, en ik wachtte met ongeduld naar de aankomst van een anderen buffel, om het vermaak te hebben van het te zien vernieuwen. — Doch hoe groot was mijn schrik, toen ik in stede daarvan een schot hoorde vallen.

Gelijkelijc en vreesfelijk snuivende stonden de buffels op, en de stier met nog eene, doorneden in een oogenblik het water, naar die zijde, waar zij het vuur gezien hadden, terwijl de derde, aan den tegenovergestelden kant, uit den plas trad, ten einde de struiken om te gaan, en den vijand van buiten aan te vallen.

Vol doodelijken angst trachtte ik uit de doornen en struiken te zijn, eer het verschrikkelijk dier zijnen loop om dezelve volbragt zoude hebben; maar ongelukkig, (ik kan er zelfs nu nog niet dan met schrik en ontroe-

ring aan denken,) verwarden zich mijne lange haren, — want mijnen hoed had ik reeds verloren; — in de doornen, en het was mij onmogelijk dezelve spoedig genoeg los te maken. Reeds hoorde ik het woedende en brullende dier aankomen; met eene buitengemeene kracht scheurde ik mij zoo geweldig los, dat ik met het hoofd tegen de aarde sloeg, en een groot gedeelte mijner haren aan den heester bleef hangen. Nu zette ik het op een loopen, ten einde, indien het mogelijk ware, de Pagode te bereiken, die zich een paar honderd schreden van daar bevond. — Te vergeefs; — de vrees had mijne leden verlamd; het was mij even als iemand, die in eenen droom voor iets vlugt; het dunkt hem dat zijne beenen aan den grond zijn genageld, of dat eene onzichtbare magt hem tegenhoudt; — angstig en met een kloppend hart spant hij vruchteloos al zijne krachten in; eene onweêrstaanbare hand houdt hem terug.

Reeds was mij het verwoede dier nabij; reeds beroerde mij zijn adem; — ik zag om, geene zes schreden was het meer van mij verwijderd, als een bliksemstraal schoot mij te binnen, dat de buffels, wanneer ze hunnen vijand dicht genoeg genaderd zijn, met gebukten hoofde op denzelven aanloopen, en hij, die behendigheid genoeg heeft, op het oogenblik, dat het dier hem eenen stoot denkt toe te brengen, ter zijde te springen, kan zich redden; doordien het zich in zijne vaart niet zoo terstond kan tegenhouden, en het voor het overige niet in zijnen aard is, van om te keeren en zijnen vijand op nieuw te vervolgen. Doch van dit middel konde ik geen gebruik maken; mijn vervolger was mij reeds te nabij; in stede daarvan liet ik mij, op hetzelfde tijdstip dat ik zijne prooi stond te worden, zoo lang ik was, op den grond vallen. Oogenblikkelijk daarna schoot het vreesfelijk dier over mij heen. — God! hoe nabij was ik aan mijnen dood! — geene span breed was een zijner

achterste pooten van mijn hoofd verwijderd, en ik werd geheel met zand bedekt, dat het als eene wolk achteruit sneed.

Zoodra hij mij voorbij was, had ik de tegenwoordigheid van geest, van op handen en voeten onder een nabij zijnd kreupelbosch te kruipen. Hier bleef ik bevende en in de ijsfelijkste ongerustheid, totdat ik kort daarna, tot mijne onuitsprekelijke vreugd, de stem mijner reismakkers en Koelies vernam, die, met brandende houten gewapend, naar mij zochten, en op mijn geroep naar mij toe kwamen. Zij trokken mij met veel moeite uit mijne schuilplaats, ten hoogste verwonderd, hoe het mogelijk was geweest, van mij zoover in deze doornen te hebben kunnen indringen. Het geschreeuw van den kniper en van Mr. D'ALLEMAND, had den Bramin met zijne familie en al de Koelies doen ontwaken, men had mij gemist, en daar ze mij niet zagen aankomen, vreesden zij, dat ik door een van deze dieren verbrijzeld, of althans in levensgevaar was. Men kan denken hoe groot mijn toorn op hen was, daar zij mij, door hunne onvoorzigheid, aan den rand van eenen bijna onvermijdelijken dood hadden gebragt. Het was echter hunne schuld niet; een doorntak had zich, buiten hun weten, om den overgehaalden haan van het geweer des knipers geslingerd, en denzelven losgetrokken; hij bragt dit ten minste tot zijne versooning bij.

Ik bevond mij des anderen daags onpasfelijk, en had zware hoofdpijn met een weinig koorts. Wij bleven tot den middag, en hoewel ik mij niet veel beter gevoelde, oordeelde ik het raadzamer, om door kleine dagreizen *Poetlam* te bereiken, dan hier in deze eenzame wildernis ziek te worden, waar ik zonder hulp of bijstand had kunnen omkomen.

Wij vertrokken dan weder te drie ure in den achtermiddag, onzen weg door een zwaar bosch van hooge en digtgebladerde boomen nemende, dat buitengemeen schoon,

en vrij van kreupelbosch, onkruid en ruigte was, waarmede deze wouden anders meestal begroeid zijn. Hier zagen wij tusfchen de boomen kleine troepen van ekan- den en herten grazen. Ook bemerkte ik onder de velerlot foorten van apen, die tusfchen de takken huppelden, eenige, die volmaakt zwart waren met eenen witten baard, hetwelk aan hunne gedaante eene wonderlijke deftigheid bijzette; ons volk noemde ze *Wandrae*. Wij werden hier vele sporen van buffels en mest van olifanten gewaar; ook zagen wij hier en daar tusfchen het hoog geboomte palm- en kokos-boomen, hetwelk mij deed gelooven, dat deze ftreek weleer bewoond moet zijn geweest.

Omftreeks zeven ure des avonds kwamen wij te *Morgan*, een klein vlek, waat de armoede en ellende fchenen te heerfchen. Wij legerden ons onder eenen boom, ter zijde van eenen put, waarin wij redelijk goed water vonden. De inwoners hadden bijna niets te eten, behalve wat *stint*, eene foort van geel graan, hebbende de gedaante en fmaak van gierft. Wij bragten eenen onaangename nacht door, wegens eenen fterken regen, die niet dan tegen den morgen ophield.

Berst met zonneopgang begaven wij ons weder op reis, mit vreeze voor de olifanten, waarvan wij niet alleen alle tekenen den vorigen dag gezien, maar hun gefchreeuw ook den ganfchen nacht gehoord hadden, hetwelk met het zeggen der inwoners overeenkwam, die ons rieden, om niet te vroeg te vertrekken.

Omftreeks den middag bereikten wij eene groote en opene plek gronds, in het midden van het bosch, waar wij ons leger opsloegen, dewijl wij er eenen tamelijk grooten put vonden; doch tot onze verwondering waren al onze te zaam gebondene touwen niet toereikende, om tot aan het water te komen, hoewel ze meer dan dertig vadenten bedroegen. Niet ver van daar stond, rondom met ruigte en kreupelbosch omgeven, eene nog van de

oude *Portugeezen* herkomstige kerk. Zij was aan de eene zijde ingestort; de vrees voor slangen en ander ongedierte, die dergelijke bouwvallen gaarne bewonen, was oorzaak, dat ik ze niet van binnen onderzocht. Terwijl wij ons middagmaal namen, zagen wij twee beeren, geens honderd schreden van ons af; zij gingen ons met een statigen tred, en zonder in het minste eenige vrees te toonen, voorbij; zelfs bleven ze eens voor eenige oogenblikken staan, om ons aan te zien. Gelukkiglijk verdwenen ze weldra weder achter eenige ruigte, terwijl de kuiper en Mr. D'ALLEMAND reeds bezig waren, hunne geweren te laden, wij zouden anderzins mogelijk weder nieuwe tooneelen gehad hebben; want deze dieren laten zich niet ligt op de vlugt jagen, en zijn alles behalve gemakkelijk.

Te drie ure begaven wij ons weder op weg. Het bosch was nog even vol van zware boomen, doch niet meer zoo open en vrij; inzonderheid hinderde ons een menigte zwarte mieren, die zich aan sommige boomen bevonden, en ons, bij de minste beweging der takken, bij honderden op het lijf regenden. Zij staken zeer fel, en hunne beten bragten een menigte kleine pulstjes voort, die een ondragelijke jeukte veroorzaakten; onze arme Koelies inzonderheid waren er met hunne naakte lichamen het meest aan bloot gesteld.

Terwijl wij dus met zeer veel moeite voorttogen, keerde ons volk, dat ons eenigzins vooruit was, op eens overhaast terug, en waarschuwde ons van op onze hoede te zijn, dewijl zij eenen tijger roken. Ik had wel meer gehoord, dat men de tegenwoordigheid van dit dier door den reuk konde gewaar worden, doch het nooit willen gelooven. Desniettegenstaande gingen wij met geladene pistolen in de hand voort; en weldra roken wij niet alleen eenen stank, als die van den kastoer, maar zagen hem ook dadelijk achter eenig struikwerk liggen, zoni-

der op het geluid onzer cimbalen de minste vrees te doen blijken. Zoodra wij naderden, stond hij op, en hem zijne spieren ziende spannen, om op ons toe te schieten, losten wij twee pistolen op hem, waarvan ik niet geloof dat een eenige trof. Hij trok zich toen met de grootste bedaardheid achter eenige struiken terug, waarin hij verdween. Geenszins voornemens zijnde, hem zonder noodzakelijkheid aan te vallen, namen wij integendeel eenen omweg, om hem te vermijden, en trokken, zonder geuisch te maken, voort.

Het was reeds volkomen duister, toen wij aan eenige vervallene en verlatene hutten aankwamen, die, volgens het zeggen van mijn volk, eertijds tot een groot dorp, *Maderode* genaamd, behoorden, doch hetwelk door de inwoners verlaten was, wegens de olifanten, die er hen nit verjaagd hadden.

Het gebeurt somtijds, dat het eenen troep van deze dieren eenigen tijd behaagt, zulk een dorp des nachts aanhoudend te bezoeken, of dikwijls door te trekken. In dat geval is het onmogelijk, eene dergelijke plaats meer te bewonen, zoo wegens het gedurig levensgevaar, in hetwelk zich de dorpelingen bevinden, als omdat ze niet alleen hunnen oogst, maar zelfs de hutten, met menschen en al, vertreden en verpletteren, zoodat men verplicht is, zulk een oord, hoe eer hoe liever, te verlaten.

Wij legerden ons in het midden van een pleintje, dat geheel van buitengemeen zware boomen omringd was. Onder andere kleine, die hier en daar op het plein zelf verspreid waren, was er een van bovenmatige dikte; onder dezen besloten wij den nacht door te brengen. Wij verzamelden dus een groot deel droog hout bijeen, dewijl wij voor een bezoek der olifanten vreesden, die, zoo het ons toefcheen, deze plaats nog niet geheel hadden verlaten, zoo als wij uit hun spoor en mest konden bemerken.

Een sterke regen, die kort daarna viel, verhinderde ons het overige van den nacht te slapen, en wij vermaakten ons met eenige vuurpijlen naar de olifanten te werpen, die wij duidelijk de vlakke zagen overtrekken. Bij de nadering van het vuur namen zij met overhaasting de vlugt, en de echo, hun vreesfelijk schreeuwen terug kaatsende, zoude in staat geweest zijn, onze zielen met schrik te vervullen, indien wij ons achter onze vuren niet in zekerheid hadden geloofd. Ook vingen wij reeds aan, ons, sedert ons vertrek van *Jaffanapatnam*, eenigzins met deze dieren gemeenzaam te maken.

Niettegenstaande wij van tijd tot tijd een gerucht aan de overzijde der beek, die aan het woud grensde, vernamen, maakten wij er ons echter niet zeer verlegen over, dewijl de digte haag, waarvan ik reeds melding gemaakt heb, en die de geheele vlakke, waarin wij gelegerd waren, als een bolwerk doorstreed, ons voor alle aanvallen van die zijde in zekerheid stelde. Tegen drie ure des morgens vermeederde dit gerucht buitengemeen, en wij oordeelden door het plasfen in het water, en een aanhoudend gebrom, dat het een troep wilde zwijnen was, die er zich in wentelden.

Het was zeer donker, en hoewel wij niets konden bemerken, rigtten wij evenwel onze geweren naar die zijde, waar wij onderstelden dat ze zich bevonden, en gelijkelijk vuur gevende, hoorden wij ze met overhaasting de vlugt uit het water nemen. Niets was grappiger dan het verward geschreeuw, dat ze bij die gelegenheid aanhieven.

Het knorren van een dezer dieren, hetwelk wij, nadat de anderen reeds vertrokken waren, nog voortdurend vernamen, deed ons vermoeden, dat wij het gewond hadden, en wij wachtten met ongeduld naar het aanbreeken van den dag, ten einde ons van de waarheid te overtuigen.

Zoodra het eenigzins begon te dagen, gingen wij de beek aan alle zijden om, doch vonden niets. De slaaf van den kuiper echter werd het dier gewaar, juist toen wij, om geen tijd te verliezen, reeds voornemens waren terug te keeren. Het lag achter eenige struiken en was naar allen schijn dood. De bakker en ik waren de eersten die hetzelfde naderden, en daar wij er geen het minste teekken van leven meer in bemerkten, twijfelden wij geen oogenblik, of wij hadden het gedood. Hierop trok de eerstgenoemde een mes uit zijnen zak, om het den staart af te snijden, ten einde denzelfven uit spotternij Mr. D'ALLEMAND aan te bieden. Lagchende en met de grootste gerustheid nam hij hem in de hand; en maakte zich gereed zijn voornemen uit te voeren, toen het verraderlijk dier zich eensklaps met een verschrikkelijk gebrom op zijne voorpooten verhief.

De gedaante van den bakker op dit oogenblik was om te schilderen; ik kan ze mij niet zonder lagchen voorstellen; bleek als een doode, en met geopenden mond, stond hij onbewegelijk van schrik; ik zelf was er niet geheel van bevrijd; maar ziende, dat het dier zich te vergeefs poogde op te rigten, en oogenblikkelijk weder nederviel, herstelden wij ons welhaast, en de vertoornde bakker drukte hem uit wraak zijne lange sabel in de zijde. Onze overige makers, toen aankomende, waren verwonderd over zijne woede op dit doode beest; doch het gevat vernemende, vermaakten zij zich niet weinig te zijnen koste.

Wij vingden terstond aan, ons zwijn te ontleden, dat de grootte van een tamelijk vet Europeesch varken had, en, uitgenomen eenige witte vlakken, bijna volkomen zwart was. In zijne maag vonden wij Palpalam, of melkvrucht, en zand. Na wij er de beste stukken afgesneden hadden, keerden wij naar onze legerplaats terug en kort daarna begaven wij ons weder op reis.

Onderweg had ik het genoegen van een zeer schoonen

geheel witten sap te zien, met een' baard van dezelfde kleur. Onze gids noemde ook dezen *Wandroe*.

Bij mijn vertrek van *Jaffanapatnam* had ik onvoorzigtiglijk vergeten mij van een paar laarzen in voorraad te voorzien; die, welke ik droeg, waren zoo verbruikt, dat ik genoodzaakt was, ze weg te werpen, en, even als de Koelies, blootsvoets te gaan. De steenen, keijen en oneffenheden van den grond, die zich op onzen weg bevonden, maakten mij die manier van reizen zeer moeijelijk. Maar niets hinderde mij meer, dan eene soort van driehoekigen doorn, welks drie punten zoodanig geplaatst zijn, dat er altijd een opwaarts is gerigt. Dezen doorn vindt men voornamelijk in een diep zand, doch nooit heb ik den struik kunnen ontdekken, die denzelven voortbrengt.

Paauwen zagen wij in eene groote menigte. Ik heb reeds gezegd dat wij besloten hadden, er geene meer te doodden, dewijl hun vleesch buitengemeen hard en droog was, en wij slechts uit de andere menigvuldige soorten van wild te kiezen hadden, waarmede deze wouden vervuld zijn; als herten, antelopen, hazen, patrijzen, veldhoenders en anderen.

Eenigen tijd daarna vonden wij eene honigraat in het hol van eenen boom, waarvan wij ons, na de bijen door rook verjaagd te hebben, meester maakten. Zij waren van eene geheel verschillende soort; men zoude ze op het oog voor zwarte vliegen aangezien hebben; hunne koppen schenen mij, in vergelijking van hunne lichamen, vrij groot; hunne honig was buitengemeen vloeibaar en van een onaangenamen smaak. De Indianen noemen ze *Conna*.

Hier liep onze bakker groot gevaar van het leven te verliezen; want achteloos zijnen weg vervolgende, trad hij op eene slang, die hem in het dikke van het been beet, en zich toen in de struiken verborg. Het was zijn geluk dat hij laarzen droeg; wij zagen duidelijk de indrukfelen der tanden, en het venijn op het leder.

Te elf uur kwamen wij te *Canderipo*; weder eene eenzame hut of ambellan, in het midden van het bosch gelegen. Wij hoopten in dezelve eene schuilplaats te vinden voor den nu vallenden regen; doch toen wij ze naderden, wilde niemand de eerste zijn, om er in te treden, uit vrees dat een tijger of ander verscheurend dier, zijn verblijf er in gevestigd mogt hebben; want het weinige licht, dat er door de lage opening van den ingang inviel, was niet genoegzaam om er de voorwerpen in te kunnen onderscheiden. Wij oordeelden het dus raadzaam; er te voren eenige vuurpijlen in te zenden, en onze wapenen gereed te houden. Doch de bakker, zijne lange sabel ontblootende, en ons met een verachtelijken glimlach aanzieude, riep ons toe, dat wij hem maar volgen zouden, en zonder ons antwoord af te wachten, trad hij er in. Maar nauwelijks had hij eenige stappen in het duister gedaan, toen wij hem, bleek en bevende, en met de grootste haast weder terug en uit de hut zagen springen. Wij vraagden hem, wat hem deerde? Zonder ons te kunnen antwoorden, deed hij ons alleen eene naderende beweging opmerken, die wij op een geringen afstand in dezelve vernamen, hetwelk naar onze gedachten niets anders konde zijn, dan een verscheurend dier, dat zich deze plaats tot eene woning verkoren had. Wij waren dus voornemens onzen weg te vervolgen, en ons liever door en door nat te laten regenen, dan weder in een onnut en gevaarlijk gevecht te treden. Doch hoe groot was onze verwondering, ziende er een schoonen jagthond uitkruipen en naar ons toekomen. Het arme dier scheen ons, door het kwispelen met zijnen staart, eenig voedsel te vragen, dat het grootelijks noodig had; want het was zoo zwak en krachteloos, dat het zich met moeite staande hield. Wij voorzagen er hem rijkelijk van, en vertrokken weder te twee ure van deze plaats, de hond ons, zoo als ligt te denken is, gewillig volgende.

Welhaast traden wij in eene vlakke, welke vochtige en moerasige grond bedekt was met planten en onkruid; hier en daar bevonden zich kuilen en plassen, vol van een modderig en stinkend water, in welke dichte boschen van riet hunne schrale toppen verhieven. Naauwelijks hadden wij eenige stappen in deze vlakke gedaan, of wij werden van een onnoemelijk getal bloedzuigers besprongen. De Koetjes en ik hadden er in een oogenblik de beenen mede bedekt, waarover mijne reisnakkers, die geschoeid waren, niet deden dan lagchen. De Koetjes rieden mij, van ze niet af te scheuren, en hen slechts naar genoegen te laten zuigen. Zij hadden in den beginne de dikte van eene vlooishaar en de lengte van een vinger, en vielen af naarmate dat ze zich met bloed vulden, wanneer zij wel driemaal zoo dik als te voren waren.

Zoodra wij weder in het bosch kwamen, legden wij zout aan de snuiten dergenen, die nog aan onze voeten gehecht waren, waardoor ze oogenblikkelijk loslieten. Onze voeten en beenen waren geheel bebloed, en hoewel wij in minder dan een half kwartier uurs de vlakke waren over getrokken, ben ik verzekerd van, voor mijn gedeelte, ten minste twee oncen bloed verloren te hebben. Hetgeen mij het meest verwonderde was, hoe zij zich met mogelijkheid zoo snel hadden kunnen vasthechten, dewijl wij den overtocht meer loopende, dan gaande deden. Zij waren zoo verbazend talrijk en menigvuldig, dat ik geloof, dat ieder grascheutje er mede beladen was. In het vervolg onzer reize werden wij verscheidene malen door deze infekten aangevallen, doch nimmer in zulk eene ongehoorde menigte. Ik heb er zelfs naderhand wel gezien, die elk meer dan een half once bloeds in zich konden bevatten. Deze zijn echter niet zoo begeerig en behendig, als de kleine. De inwoners noemen ze *Rettum poetsje*.

In deze verbazende wouden vindt men van tijd tot tijd,

plaatfen van eene groote uitgestrektheid, waarvan de grond effen en zonder rugte of ftruiken is, en bedekt met een fchoon groen. Na de vorige moerasfge vlakke over getrokken te hebben, hielden wij op zoodanig eene plaats ftill, om uit te rusten.

In het algemeen hebben de wouden van *Cellon* iets onuitsprekelijk groots en majestueus, dat de ziel terftond met verwondering en verbazing vervult.

Men ziet er boomen van eene gedrogtelijke hoogte en dikte, die verfcheidene eeuwen overleefd hebben, en welker door elkander gevlochtene bladeren eene ondoordringelijke fchaduw vormen, en eene aangename en verfrifchende koelte aanbieden. Een onnoemelijk getal vogeltjes van allerlei aard, wemelen door elkanderen, die voornamelijk met het aanbreken van den dag, wanneer de gulden morgenftond alom leven en vrolijkheid verspreid, elk op zijne wijze, zingende en fchreeuwende, een verward maar aangenaam concert maken.

Onder de groote verfcheidenheid dezer vrolijke luchtbewoners, vindt men er twee, die, de een door de fchitterende fchoonheid zijner vederen, en de ander door de zelftreelende toonen zijner ftemme, alle overige te boven gaan.

De eerste is de prachtige paauw, wiens gloeiende kleuren, bij het donkere groen dezer oude en eerbiedwaardige wouden aftekende, door de ftralen der zonne, die met moeite door de bladeren dringen, nog vermeerderd worden.

De andere, een kleine zwarte vogel, van de grootte van een zijse, boezemt, door zijne verrukkelijke, klagende, en tot in het oneindige veranderende toonen, eene zoete zwaarmoedigheid in. Ik werd niet moede hem aan te hooren, en vaak liet ik mijne makkers eene tamelijke wijle vooruittrekken, om in volle mate de aangename aandoeningen mijner ziele te genieten, waarin zijne liefelijke

en overeenstemmende toonen dezelve gedompeld hadden. In mijn geheele leven heb ik nooit weder eenen vogel zoo schoon en tevens zoo regelmatig hooren zingen; indien men het niet beter wist, zoude men gedacht hebben, dat een bekwaam muzikant een meesterstuk uitvoerde. De zoo bewonderde nachtegaal komt op verre na bij dezen onbekenden zanger der eenzame wildernissen, in geene vergelijking. Naauwelijks heeft de stralende globe van licht, deszelfs weldadig hoofd boven den gezigteinder verheven, en de duisternisse des nachts verjaagd, of hij begint reeds zijn treffend en zacht lied aan te heffen; terwijl het koor van duizend verschillende zangers, aan zijne betooverende stemme beantwoordt.

Hoe schoon is de natuur! Wanneer zij zich in al hare eenvoudigheid en zonder de kwalijk geplaatste bijvoegselen en veranderingen der kunst, vertoont, dan heeft zij iets zoo aantrekkelijks, iets dat zoo volmaakt met den oorspronkelijken staat onzer zinnen en ziele overeenstemt, dat ik dikwijls eene onweérstaanlijke begeerte in mij voelde geboren worden, om mijne dagen in deze aardfche paradijzen door te brengen.

Ik herinner mij u met vermaak, gij duistere en digte wouden, wier altijd groene bladeren het beeld eener eeuwigdurende lente zijn. O, dat nooit de hand der menschen de vernielende bijl aan de eerwaardige stammen uwer grijze boomen legge, en de zachte en menschlievende Indiaan altoos, in u een ondoordringelijk bolwerk tegen de onderdrukking van den wreeden Europeaan vinden moge! In vele boschen heb ik gereisd; vele wouden heb ik doorgetrokken; maar geene heb ik gezien, welke men met die van *Ceylon* eenigermate zoude hebben kunnen vergelijken. Daar, waar de zon hare brandendste stralen schiet, ziet men naauwelijks een bevend en verkleurd licht. Boomen, bijna zoo oud als de wereld, en eene verfrisshende koelte verspreidende, verheffen zich trotsch

Onthoog, en werpen hunne armen, wijd en zijd in de lucht. Andere, met wilde vruchten beladen, beschermen aromatieke planten, die in hunne schaduwen groeijen, en den dampkring van rondom met een hartsterkenden en welriekenden wafem veryullen. Kapelletjes van de heerlijkste en vurigste kleuren, zweven op de trillende bladeren, of vervolgen elkanderen al dartelende. Hier en daar ziet men tuschen de boomen, als in een verschiep, troepen van herten, elanden en antelopen van alle soorten, ook somtijds wilde zwijnen of beeren. Het wemelt van wild, als hazen, patrijzen, veldhoenders, groene duiven en andere vogels van die soort, welker geschreeuw en gekakel onophoudelijk door het bosch klinkt. Apen van verschillende soorten, huppelen van tak op tak, en vermaakten ons vaak door duizend belagchelijke sprongen en kuren. In het kort, deze bekoorlijke wouden hebben voor mij zoo vele aantrekkelikheden gehad, dat ik elke reis, dat ik ze mij herinner, een onweerstaanbaar verlangen gevoel, van ze weder te zien. Met drift wensch ik nog eenmaal onder hunne aangename schaduwen te wandelen, en nog eens de vermengde en zoete stemmen van derzelver vrolijke bewoners te hooren.

Vaak vermoeide zich de eenzame echo, met de gezangen te beantwoorden, waarmede Mr. D'ALLEMAND en ik het bosch deden weergalmen. Een gezang voornamelijk, beginnende:

*Chloé, que la nature
Est belle sans parure
Au fond du bois, enz.*

was toen mijn geliefkoosde lied, en werd onophoudelijk door mij herhaald; en zelfs op dit oogenblik heeft het iets zoo aangenaams en herinnerends voor mij, dat, hoewel ik het bijna volkomen vergeten ben, ik mij de muziek en het eerste couplet, dat ik nog heb onthouden,

niet kan te binnen brengen, zonder te zelfden tijde een soort van zwaarmoedige gewaarwording te gevoelen, die ik niet kan beschrijven. Eene ongeduldige begeerte, om nog eens deze heerlijke wouden weder te zien, en het verdriet, van er zoo verre van verwijderd te zijn, make zich dan meester van mijne ziel. Ik heb altijd voor bergen en boschen zulk eens levendige zucht gehad, dat zij nooit geheel heeft kunnen uitgedoofd worden. Van daar mijn zonderlinge smaak, om in wildernissen en onbewoonde eenzame plaatsen rond te zwerven.

Met vermaak stel ik mij de genoegens voor den geest, die ik op deze reis gesmaakt heb; genoegens die mogelijk niemand dan ik van ons gansch gezelschap genoot. De rampen en ellenden zelfs, die ik, in afgrijselijke wildernissen alleen rondlopende, heb uitgestaan, hebben voor mij hare aantrekkelijkheid; hare herinnering is een wellust voor mijn hart, en brengt mij voor een oogenblik buiten mij zelven en in mijne vorige omstandigheden terug. Nog heb ik de hoop niet geheel opgegeven, van dit heerlijk eiland en deszelfs bekoorlijke boschen weder te aanschouwen, hoewel mijne afnemende jaren ten einde neigen, en knagend harteleed mijne kracht en moed vercoeld heeft. (*)

De gedachten aan deze vervlogene dagen hebben mij te verre gevoerd; — keeren wij weder tot onze reis.

Wij kwamen dan kort daarna aan eene andere opening, of vrije plaats in het bosch, doch veel grooter dan de vorige; het was, om eigenlijk te spreken, een meer of groot moeras, waarvan het water door de zon verdroogd was. Drie of vier dagen later, hadden wij er droogvoets over kunnen gaan; nu zonken wij, toen wij trachtten er over te trekken, tot halver weg de kniën in een zwarten en lijmigen modder, zoodat wij genood-

(*) Deze hoop des schrijvers is, door zijnen dood, vervlogene.

zaakt waren, eenen grooten omweg te nemen. Wij za- gen, er vele voetsporen van wilde zwijnen en buffels.

. De dag begon te naigen, toen wij de andere zijde van dit moeras bereikten, Zonder den verderfelijken stank, die er zich uit verhaaf, en het gebrek aan water, zou- den wij hier den nacht doorgebracht hebben, doch onze gids, die ons beloofde aan een bron van uitsluitend water te brengen, en die, volgens zijn zeggen, ten hoogste een mijl meer verwijderd konde zijn, haalde ons over, om onzen weg voort te zetten.

. Welhaast ontstond er een groot geschil tusfchen hem en de Koelies, dewijl hij, zoo als zij beweerden, eenan verkeerden weg nam. Doch daar wij meer vertrouwen in hem, dan in de anderen stelden, deden wij dezen twist een einde nemen, door te verklaren, dat wij den gids zouden volgen. Wij hadden intusfchen weldra be- rouw over onze eenzijdigheid; want na gedurende drie achtereenvolgende uren, nu ter regter dan ter linker zijde, in het bosch gezworven te hebben, zonder de bedoelde plaats te kunnen vinden, hoewel onze gids ons onophoudelijk verzekerde dat wij er zeer nabij waren, meende ik aan zijne ongeruste houding te kunnen bemer- ken, dat hij verdwaald was. Eindelijk bekende hij het zelf, waardoor hij zich van de zijde der Koelies, eenen vloed van schuldwoorden op den hals haalde.

Desniettegenstaande waren wij genoodzaakt onzen moedijlijken weg te hervatten, tot dat wij water zouden hebben gevonden, dewijl onze voorraad daarvan niet ge- noegzaam tot het bereiden van ons avondmaal was. De grond, die tot nu toe tamelijk effen was geweest, werd op eens als bedekt met brandenetsels, zoodat ik (barre- voets zijnde) genoodzaakt was, mijne beenen met doe- ken te omwinden, om eenigzins voor het steken en prikkelen dezer vijandige gewassen beveiligd te zijn, hetwelk mijnen voortgang echter ongemeen bezwaarlijk

maakte. Tot vermeerdering van tegenspoed, gaf de hemel ons in ruime mate, hetgeen wij op de aarde niet vinden konden; het begon namelijk hevig te regenen. Eindelijk kwamen wij aan eene kleine rivier, welker boorden zeer steil, en vol van puntige rotfen waren. Dewijl de zijde, aan welke wij ons bevonden, schaars van boomen was voorzien, en ons het bosch aan den tegenovergestelden oever dik en dicht toefcheen, besloten wij, ten einde meer voor den regen, die aanhoudend viel, beschut te zijn, er ons te legeren, en de rivier door te waden. Maar door onzen gids onderrigt zijnde, dat zij diep, en het gevaarlijk was, dezelve in het duister over te trekken, zoo wel ter oorzaak van de gaten, die zich in haar bed bevonden, als wegens de krokodillen, waarmede ze vervuld was, verloren wij er welhaast den lust toe, en maakten ons gereed, om te blijven, waar wij waren.

Het was reeds laat; het regende, en wij durfden ons niet ver van elkanderen verwijderen, om droog hout te zoeken. Hier vonden wij ter naauwernood genoeg, om gedurende den nacht een klein vuur te onderhouden, hetgeen ons zeer ontrustte; te meer, daar heikraken, dat wij in de verte hoorden, en de menigte van olifanten-mest; dien wij op onzen weg bemerk hadden, ons deed oordeelen, dat deze dieren zich in grooten getale in dit gedeelte van het bosch ophielden.

Toen men water zoude halen, om ons avondmaal te berelden; toonden de Koelies zulk eene vrees voor de krokodillen, dat zij eenstemmig weigerden de rivier te naderen, niettegenstaande wij aanboden hen met de toortfen en pistolen in de hand te verzellen. Het verwonderlijkste was, dat zij ons door hunne halstarrigheid dezelfde vrees inboezemden, zoodat wij ons, in stede van een avondmaal, met een glas likeur en eenige beschuiten moesten behelpen. De Koelies stilden hunnen honger met wat meel van *Calenga* en *Poenat*.

De regen verminderde wel eenigzins; maar de dikke wolken, waarmede de hemel oëvertogeh was, en die den nacht tot eene schrikverwekkende duisternis maakten, voorfpelden ons een naderend onweder. Reeds hoorden wij den donder rollen; de blikfems vermenigvuldigden zich van oogenblik tot oogenblik, en weldra fcheen het geheele nitfpanfel in volle vlam te staan. De zengende en drukkende dampkring maakte ons de adembaling moeilijk, en geen de minfte wind verfrifchte onze verfchroeiide leden. Eene diepe filte heerfchte in deze wilderniften, nu en dan flechts afgebroken door de fchrikverwekkende flagen des donders; geen enkel dier deed zich hooren. Naauwclijks waren onze oogen door de felle blikfems, die met fnelheid de lucht doorkruiften, verblind, of wij vonden ons eensklaps in het midden eener dikke en ondoordringelijke duisternis verplaatst. Hoewel reeds gewoon aan foortgelijke uitbarftingen der natuur, die zeer gemeenzaam in deze landen zijn, konden wij echter niet verhinderen, dat eene foort van ongeruftheid, een zeker onaangenaam gevoel onze zielen vermeefterde. Mifchien dat de plaats, waar wij ons bevonden, niet weinig daaraan toebragt.

Onze Koelies alleen fchenen onverfchillig, en zonder de minfte vrees voor dit verfchrikkelijk gedruifch te toonen, vermaakten zij zich met rooken en zingen; fomigen zelfs fliepen gerufteflijk. Waar toch mag het van komen, dat de in het algemeen befchroomde en vreesachtige Indiaan van den fchrik bevrijd is, of dien niet kent, aan welken bijna alle Europeanen, in een dergelijk geval, zijn onderworpen, en waarvoor dikwijls de grootfte wijsgeeren, niettegenftaande al hunne redeneringen, zelfs dappere krijgslieden, die duizendmaal den dood braveerden, eene onoverwinnelijke vrees hebben? Is het, van hunnen kant, ongevoeligheid, domheid of onverfchilligheid? of is het onze opvoeding, of een kwaad

gaven ten hetwelk ons voor dit natuurlijk verschijfel doet beven.

Eindelijk ontlastte zich de lucht, door een zwaren stortregen, die op nieuw als met stroomen van den hemel vloeide. Deze herhaalde plasregens doofden welhaast het vuur van den bliksem zoowel als het onze uit. Zonder ander dak, dan den hemel te hebben, waren wij onder onze talpats te zaam gekropen, hetwelk niet verhinderde dat wij doornat werden. Het was onmogelijk, ons vuur weder aan te maken; wij staken dus senige toortsen aan, met een pak van welke de korporaal van *Vedativé* onzen voorraad gelukkiglijk nog vermeerderd had; en er een half dozijn om ons heen geplant hebbende, hielden wij er elk een paar van in de hand, gereed om ze naar den eersten vijand te werpen, die ons zoude durven naderen.

Tegen drie ure des morgens hield eindelijk de regen geheel op, wij hoorden den donder nog wel rollen, maar in eene groote verwijdering en met een flauw en stervend geluid. Doch nu kwamen de wilde beesten, die zich bij het onweder in hunne holen en schuilplaatsen verborgen hadden, te voorschijn. Evenwel zagen wij ze gedurig op een zekeren afstand, waar de oevers der rivier waarschijnlijk minder steil waren, en hun een gemakkelijker overtocht verleenden, dan daar, waar wij ons, tot ons geluk, bevonden.

Dewijl wij niet geloofden, dat onze toortsen genoegzaam waren, om ons voor de aanvallen der wilde dieren te beveiligen, wierpen wij van tijd tot tijd eenen vuurpijl in de dikke duisternis, die ons omringde; want zoodra het opgehouden had te regenen, werden onze ooren zoo geweldig getroffen door het kwaken der kikvorschen en het bestendig geraas van duizende infekten, voornamelijk van eene soort van krekels, wier scherpe en doordringende stem zich uit elken struik verhief, dat wij moeite hadden, elkanderen te verstaan, veel minder de nadering der wilde dieren te vernemen.

Doornat, en afgemat door honger en slaap, wachteden wij met ongeduld naar het aanbreken van den dag, die eindelijk tot onze grootte blijdschap verscheen; doch met verdriet zagen wij tevens, dat de duistere en overdekte dampkring ons de voortduring van den regen, en het slechte weder aankondigde. De vogelen zelfs vootspelden het ons; men hoorde niet hunne verwarde morgenzangen; het woud weergalnde niet van de welluidende toonen van duizend vrolijke bewoners der lucht, en geen een van hen verhief zijne liefelijke stem; — alle schenen zij nog in eene diepe rust en stilzwijgendheid gedompeld, en men vernam bijna geen ander geruisch, dan dat van de regendroppelen, die van de boomen op de bladeren der hen omringende struikgewassen nedervielen.

VIII. HOOFDSTUK.

De krokodillen. — Gevaarlijke overtocht. — De Oedoembo. — De vriendelijke Asjaulie. — Gologom. — „ Polonga! Polonga!” — Poetlan. — Madompe. — Aankomst te Chilaw. — De Heer VAN DER WEJDEN. — Chilaw. — De bruiloft. — Vertrek.

Zoodra wij eenigzins de voorwerpen konden onderscheiden, bragten wij onze verdoofde en verstijfde leden in beweging, en terwijl wij met eenige Koelies een goed gedeelte droog hout bijeen zochten, traden de kulper en Mr. D'ALLEMAND in het bosch, en kwamen weldra met een' haas en twee patrijzen terug.

Thans zagen wij dat de Koelies ons de waarheid, ten aanzien der krokodillen, gezegd hadden; verscheidene dier tweeflachtige dieren, zagen wij hier en daar in de rivier zwemmen, een zelfs lag aan den tegenovergestelden oever op het strand; zij schenen mij toe, kleiner te zijn, dan die ik te *Batavia* en elders gezien had. Daar ons

volk zulk eene groote vrees voor hen had betoond, waren wij nieuwsgierig te zien, hoe zij zich in het doorwaden der rivier gedragen zouden. — Oogenblikkelijk na het ontbijt, en terwijl men de pakkaadje voor onze afreis gereed maakte, nam een van hen de helft eener kokosnoot, daar hij eenige droppels van zijn bloed in liet vallen; na dit met water en de olie van *Sjinsjelle* of *Sesame* (*) vermengd, en er zijne *mandaram* of bezwering, met eene zachte stem, over uitgesproken te hebben, zalfde hij er de voorhoofden van al zijne makkers mede. Doch hoe, wel hij alles in het werk stelde, ten einde ons tot het ondergaan dezer zelfder plegtigheid te bewegen, zeggende, dat er geen ander middel, om de rivier zonder gevaar over te trekken, was, dan deze *pilisuniam* of betoovering, met welke hij de muilen der krokodillen had gebonden, weigerden wij echter volstrekt, ons aan dezelve te onderwerpen, niet alleen omdat wij dachten, dat het ons als christenen niet betaamde, teekenen van tooverij, waarin mogelijk de duivel was aangeroepen, aan onze lichamen te ontvangen; maar voornamelijk, dewijl wij deze bijgeloovige plegtigheid, als nutteloos, en van geen gevolg en uitwerking op de verslindende kaken dier monsters, aanmerkten. Wij besloten dus liever de oevers der rivier nog eenigen tijd te volgen, in de hoop van eene plaats aan te treffen, waar wij haar, zonder gevaar, zouden kunnen overtrekken. Zoodra echter de Koelies dit ons besluit vernamen, zeiden zij ons, dat de rivier niet alleen wijder, dieper en sneller werd, hoe meer wij haar afzakten, maar dat de krokodillen zich er zelfs in veel grooter aantal bevonden dan hier, en wij buitendien eenen grooten omweg, op slechte en ongebaande wegen, gingen nemen. Deze

(*) Eene plant, wier hoekige vrucht eene groote menigte pitten of langwerpige zaden in zich bevat, uit welke men eene olie trekt, die zeer goed om te branden en te nuttigen is, en voornamelijk tot versterking der zenuwen dient.

verklaring, het zij dan waar of valsch, had de gewenschte uitwerking, en maakte ons besluiteloos, wat te doen; wij waren reeds bezig om andere middelen, tot den overtocht, te beramen, toen de Koelie, die de plegtigheid had verrigt, mij aansprak, en zeide:

„ Aija! (Mijnheer!) gij hebt ongelijk, met de bezwe-
 „ ring, die ik zoo even uitgesproken heb, te mistrou-
 „ wen; gelooft gij dan, dat wij ons aan het gevaar,
 „ van door de krokodillen verflonden te worden, zou-
 „ den durven blootstellen, indien wij van de onfeilbaar-
 „ heid mijner kunst niet zeker waren? — Om u daarvan
 „ te overtuigen, zal ik, aan het hoofd van de helft der
 „ Koelies, mij naar de overzijde der rivier begeven, en
 „ alleen weder terug keeren, om u en de anderen af te
 „ halen; dan zult gij zelf oordeelen kunnen, of er zoo
 „ veel gevaar mede is verzeld, als gij u verbeeldt —
 „ en gij hebt toch zeker meerder moed, dan mijne
 „ makkers?”

Deze welgepaste vleijerij, die onze eigenliefde opwekte, bragt te weeg, hetgeen al het overige niet had kunnen doen; wij stemden in zijnen voorslag, nieuwsgierig, hoe zij zich uit de zaak zouden redden.

Vijf van hen, de pakkaadje op hunne hoofden nemende, begaven zich met hem aan den oever der rivier; na hij eenige onverstaanbare woorden in zich zelve gepreveld had, roerde hij in het overfchot van zijn mengfel een goed gedeelte zand, en maakte er zoo veel kleine ronde bolletjes van, als zich personen in ons gezelschap bevonden, en na zes derzelven in het water geworpen te hebben, waadden zij door de rivier, zonder het minste blijk van ongerustheid, en bereikten behouden den anderen oever. Nu wierp onze toovenaar slechts één zijner bolletjes in het water, en kwam ook met hetzelfde geluk terug, zonder dat de krokodillen, waarvan wij duidelijk de kruinen, van eenigen die hier en daar zwom-

men, boven de oppervlakte van het water gewaar werden, de minste beweging maakten om hem aan te vallen, hoewel een dezer dieren, geene tien schreden van hem verwijderd was. Wij besloten dan eindelijk den overtocht te wagen, en er onzen geleider van verwittigd hebbende, deed hij ons de linkerhand op elkanders schouderen leggen, en smeet hier en daar de nog overgeblevene bolletjes in de rivier; tevens bezwoer hij ons, om niet van houding te veranderen, zeggende, dat dewijl wij niet hadden willen dulden, dat hij ons een teeken maakte, het eenigste middel om ongelukken te vermijden, was, van elkanderen niet los te laten, daar hij ons anderszins voor geene noodlottige toevallen konde instaan; toen de hond onder zijnen arm nemende, en den bakker, die zich volstrekt aan het hoofd van deze geduchte keten had willen stellen, bij de hand houdende, volgden wij hem met de overige Koelies in het water, doch hielden ten overvloede onze bloote jagtmessen in de hand, dat echter noodeloos was, dewijl de krokodillen ons niet schenen te bemerken of geen acht op ons te geven, en wij, zonder het minste toeval, den anderen oever bereikten.

Naauwelijks waren wij op het drooge, of onze makkers maakten hunne geweren gereed, om den krokodil, die, geen vijftig schreden van ons af, in het zand lag te slapen, aan te vallen; doch al ons volk zich vereenigende, baden hen, dat zij het dier wilden verschoonen, dewijl, zoo als zij zeiden, hunnen kameraad, die de *pilisuniam* verrigt had, alsdan ontwijfelbaar een ongeluk zoude trefsen; ik zelf ried het hen af, het niet raadzaam oordeelende, hen zonder noodzaak te verontrusten en mismoe-dig te maken. De kuiper echter, zijn geweer niet te vergeefs willende geladen hebben, doodde eene *Oedoembo*, eene foort van hagedis, van eene buitengewone grootte, die zich tusfchen de klippen in de rivier bevond.

Dit dier, dat in de Singaleesche taal *Teelgoïn* wordt ge-

heeten; en in niets van den krokodil, dan in grootte, verschilt, is op den rug van eene grijsachtige kleur; die aan den buik in het gele valt; hij dilt gedurig met eene blaauwe gespletene tong, en blaast met opgespalkte kaken; van zijnen langen en dunnen staart bedient hij zich, even als van eene zweep, ter zijner verdediging; zijn voedsel bestaat uit visch, en zonder twijfel ook uit groente, dewijl wij den buik desgenen, die wij gedood hadden, er grootendeels mede opgevuld vonden; hij was van den kop tot het uiterste van den staart, volkomen twee en een half voet lang. Zij zijn gewoonlijk zoo groot niet, en meten doorgaans slechts anderhalf of ten hoogste twee voeten. Men vindt dit dier door gansch Indië, zoodat ik het genoeg beschreven denk te zijn; alleenlijk zal ik er eenige bijzonderheden bijvoegen, die mij toefschijnen aan de aandacht der andere reizigers te zijn ontsnapt.

Zijn vleesch wordt als een middel tegen de ongemakken der maag beschouwd. De Indianen houden zelfs staande, dat de zwakste persoon hetzelfde kan verduwen, en dat diegenen, die anders geen voedsel hoegenaamd in staat zijn binnen te houden, dit vleesch echter wel kunnen verdragen. Ik zelf weet bij ondervinding, dat het eene buitengemeene versterkende eigenschap heeft. Om hetzelfde gereed te maken, werpt men den kop, de pooten en den staart weg, en na het dier gevild te hebben, snijdt men het vleesch in kleine stukjes en maakt er een *Casajja* of afkookfel van, die, koud geworden zijnde, zich tot eene lijmige zelfstandigheid, even als afgekookt hartshoorn, vormt, en ook even versterkende is; het vleesch lost zich ligtelijk op, en smaakt vischachtig, doch niet onaangenaam; men moet er echter aan gewoon zijn, om den afkeer, dien de schrikverwekkende gedaante van dit dier inboezemt, te kunnen overwinnen.

Het was reeds negen ure toen wij de overzijde van dit riviértje bereikt hadden. Tegen onze verwachting

helderde het weer op, en de dikke dampen, waarmede de lucht bezwangerd was, zich allengs verstrooiende, verscheen de zon weder in al hare pracht aan het azuren gewelf des hemels. — Duizenden van gevleugelde bewoners der altijd groene wouden, offerden haar hunnen gewonen morgengroet, en droogden hunne natte vederen aan hare koesterende stralen. — Daar de regen ons niet veel beter dan hen behandeld had, volgden wij hun voorbeeld, en ons met eene goede teng rum gesterkt hebbende, hernamen wij onze reis met vernieuwden moed en krachten.

Te een uur des namiddags trokken wij over eene rivier *Ambalanga* genaamd, door middel van eenen grooten, te dien einde omgehouden boom, wiens wortel ons in stede van eene brug diende. Toen wij de andere zijde bereikt hadden, bemerkte ik den diksten boom, dien ik ooit gezien heb; achttien menschen zouden den stam met moeite hebben kunnen omvademen; zijne takken wemelden van eené groote menigte vogelen van allerlei foort, van roode aapjes en inkhorentjes. Kort daarna traden wij in een verrukkelijk boschje, waar wij een gezelschap van *Singaleezen*, uit drie en twintig personen en zeventien osfen bestaande, vonden. Wij legerden ons niet ver van hen; en toen wij met het middagmaal geëindigd hadden, naderde ik hen, en vraagde in het malabaarsch, of er niemand onder hen was, die deze taal verstond. Een bejaard man rigtte zich toen op, en antwoordde mij in gebroken malabaarsch; hij deed mij naast hem op eene mat, die op den grond gespreid was, nederzitten, bood mij betel en sigaren aan, en wij onderhielden elkander over verschillende onderwerpen. Onder anderen deed ik hem eenige vragen over *Condé oeda*, en het binnenste des lands, en de wijze waarop de Keizer de Europeanen behandelde, die, het zij door defertie, het zij door verraad als anderzins, in zijne magt vielen.

De goede man voldeed mij in alles, en berigtte mij, dat juist toen hij *Colombo* verliet, twee Hollandsche Gezanten van *Candé*, de hoofdstad des Keizers, terug kwamen, die door denzelfden, met veel onderscheiding behandeld, en met twee groote olifanten beschonken waren geworden; ook had hij te zelfden tijde de gewoonte, volgens welke de gezanten te voren verplicht waren geweest, den troon al knielende, en met den brief van de Compagnie op het hoofd, te naderen, benevens verscheidene andere vernederende plegtigheden, afgeschafft. Voorts zeide hij mij, dat hij zelf *MANIOPPOZ* heette, en *Asjaulie* of Spijsverzorger van den Keizer, in de Provincie van *Colliwilla* was, en dat hij te *Colombo* areek, tabak, kardamom, enz. had verkocht, dat de twee met wit lijnwaad overdekte osfen, met verscheidene zaken voor des Keizers tafel waren beladen, en de overige hem behoorden. Ik gaf hem het verlangen te kennen dat ik had, om het binnenste van het land, voornamelijk de hoofdstad *Candé*, te bezigtigen, waarop hij mij antwoordde, dat dit slechts van mij zelven afhing; en de Mestiesfen niets te vreezen hadden, kunnende ik met een paspoort door het geheele land reizen; hij ried mij intusfchen, indien mijne reis geene andere beweegreden, dan de nieuwsgierigheid had, mij niet in *Candé* zelf te wagen, dewijl men mij van eenig kwaad oogmerk verdacht mogt houden, dat mij niet dan zeer nadeelig en gevaarlijk zoudé kunnen zijn.

Ik moest in mij zelven lagchen, dat die goede man mij voor een' Mesties aanzag. — Het is waar, ik had er geheel de houding en het uiterlijk voorkomen van, en hij bedroeg zich slechts ten halve; want behalve dat ik zonder schoenen en kousen was, was mijn aangezigt door de zon verbrand, en sprak ik de malabaarsche taal zeer zuiver en vloeiend. — Eindelijk zeide hij mij, dat, indien ik ooit mijnen weg door zijn dorp, (dat hij mij opnoemde) mogt nemen, ik slechts naar hem had te

vragen, als wanneer ik verzekerd konde zijn, dat hij mij alle mogelijke diensten, die in zijne magt stonden, zoude bewijzen. Ten laatste vereerde hij mij nog eenige witte jagerkooken of suiker van het land, benevens iets van eene soort van konfituren, die hij *ogullai* noemde, en van een uitmuntenden smaak waren. Ik gaf hem het potlood, daar ik den naam van zijn dorp, en eenige andere bijzonderheden, in mijn zakboekje mede had aangeteekend, en waarnaar hij eene groote begeerte liet blijken, tot een wederkeerig geschenk, en nam afscheid van dien goedaardigen grijsaard, zonder te weten dat ik nog eens naast God aan hem mijn leven zoude te danken hebben. Een oogenblik daarna braken zij op, en toen ze ons voorbij trokken, bragt mijn vriend zijne hand aan het hoofd, en riep mij gulhartig toe: — „*Salam, aya! nella jo-guem!*” — „vaarwel, mijnheer! veel geluks!” — Ik bemerkte dat zij drie *Lascarijns* of Indische soldaten, met lontroeren voorzien, bij zich hadden; de anderen waren met pieken en bogen gewapend.

Het speet ons buitengemeen dat wij geene vischlijnen van *Jafanapatnam* met ons mede hadden genomen, wij zouden anders aan visch geen gebrek hebben gehad; want de rivieren, en voornamelijk die, aan welker boorden wij ons bevonden, wemelden er van; zelfs de half verdroogde plasfen en poelen waren er mede vervuld.

Te drie ure zetteden wij onze reis weder voort; nu eens door verrukkelijke boschjes, uit hooge en dikke boomen te zamen gesteld, en die van de gezangen en het geschreeuw van een onnoemelijk getal vogeltjes weergalmden, onder welke de groene tortelduif voornamelijk uitmuntte; dan weder door zandige vlakten, met hoog en dicht kreupelbosch vervuld. Het zal vier ure geweest zijn, toen wij het geluid van menschenstemmen vernamen, en kort daarna in een arm dorpje, uit een twaalf-tal armzalige hutten bestaande, traden. Dit vlek werd

Golgom geheeten, en men sprak er niets dan *Singaboesch*; wij vonden er echter de levensmiddelen, zoo als melk, eijeren, kokosnoten, enz. goedkoop en in overvloed. Hoewel men ons eene groote en ledige loods, voor de doortrekkende reizigers bestemd, aanwees; legerden wij ons liever, zoo als naar gewoonte, in de vrije lucht onder de boomen. Tegen den avond begaven wij ons naar de ons aangewezene ledige hut, ten einde voor de aanvallen der wilde dieren in veiligheid te zijn, en waar wij eenen tamelijk gerusten nacht doorbragten.

Des anderen daags volgden wij bij ons vertrek een naauw en gekromd pad, dat ons midden door een schoon bosch voerde; omtrent te tien ure keerde zich hetzelfde op eens regts, en kort daarna bevonden wij ons op een groot zandig plein, vanwaar wij, tot onze niet geringe vreugde, de zee, en het dorp *Poestan* aan dezelfs strand, in het verschiet bemerkten; doch voor wij het bereikten, was ik bijna aan het einde van mijn leven en reis geweest, door het volgende toeval.

Niet ver van het dorp vond ik eenige jongens met stokken, bij den stam van een vermoelden boom bezig. Toen ik hen naderde bemerkte ik, dat eene slang zich in denzelven had ingedrongen: ik heb altijd eenen afkeer van dit schadelijk gebroed gehad, en hakte haar dus met mijnen hartsvanger een gedeelte van haren staart af, dat zich nog uit het gat, waardoor ze was ingekomen, verzoonde, mij toen bukkende om te zien, waar zij gebleven was, kwam zij uit eene andere opening boven mij te voorfchijn, en op het oogenblik dat zij gereed was mij in het hoofd (dat ik ongedekt had, ten einde beter te kunnen zien) te bijten, schreeuwden de jongens eenstemming — „ *Polonga! Polonga!*“ — en mij te gelijken tijde bij mijne kleederen terug trekkende, reddden zij mij van eenen bijna zekeren dood; want de beet der *Polonga* is, (zoo als ik in mijne algemeene beschrijving van *Cei-*

lan, onder het artikel: de slangen, gezegd heb) doodelijk.

Na het vifandig fchepfel in stukken gehouwen te hebben, vervoegde ik mij weder bij mijne reismakers, die mij reeds ver waren vooruitgetrokken, en wij bereikten omtrent te elf ure de woning van den Kommandant van *Poetlan*. Hij heette *BODENSCHATZ* en bevond zich toen, wegens bezigheden, te *Colombo*; zijn ferjant, de heer *TOURNOI*, die, gedurende de afwezigheid van zijnen meester, deszelfs post waarnam, ontving ons met veel beleefdheid; hij was ten hoogfte verwonderd, den hond; dien wij onder weg vonden, en ons gedurig gevolgd was, te zien; hij verhaalde ons dat het een der geliefde honden van den Kommandant was, die hem sedert drie weken op eene jagtpartij had vermist. Wij konden niet begrijpen hoe dit arme dier met mogelijkheid zoo ver en zoo lang had kunnen omzwerven, zonder van eenen tijger te zijn verscheurd geworden; waarmede hij zich gedurende dien tijd had gevoed was ons volstrekt een raadfel.

Ik had vast beflotan hier, eenige dagen, van de vermoeyenissen der reize uit te rusten, en het gelukte mij, den kuiper ook daartoe over te halen; doch *Mr. D'ALLEMAND* te veel haast hebbende, huurde eene andol en vertrok des anderen daags naar *Colombo*.

Poetlan is gelegen aan den oever van het naauw van *Calpentijn*; tegen over het eiland van dien naam. Het is een groot en zeer wel bevolkt dorp, doch niets minder dan aangenaam in deszelfs ommestrecken. Men heeft er een klein fortresje met vier bolwerken, en nog in een tamelijk goeden staat, doch geheel verlaten en ellendig; het garnizoen, uit vijftig foldaten, meestendeels topazen en lascarijns, bestaande, woonde in het dorp (welk eene zorgeloosheid in tijd van oorlog!). In hunne plaats had eene fransche dame, *Mad. DE MARINI* genaamd, er eenige vertrekken in bezit; zij gaf voor, de vrouw van eenen Luitenant ter zee te zijn; doch ik heb nooit te weten

kunnen komen, waarom zij zich zoo ver van *Colombo* verwijderd hield, waar zij meer op haar gemak en even goedkoop had kunnen leven. De heer *TOURNOI* zeide ons dat de Kommandant zeer tevreden zoude zijn, wanneer zij vertrok, daar zij hem dagelijks met klagten en verzoeken overhoopte. Toen wij haar een bezoek kwamen geven, ontving zij ons zeer beleefd en hare leelijke, omtrent twintigjarige dochter, toonde ons het fort en voerde ons op de bolwerken rond.

Men bouwt te *Poetlan* sloepen, thony's en andere kleine Indiaansche vaartuigen, waarmede men van de straat van *Calpentijn* af langs het geheele eiland en deszelfs kusten koophandel drijft. Hier bevindt zich ook eene der drie voornaamste zoutpannen van *Ceilon*; de twee andere zijn te *Baticalao* (*) en *Leavawa* (†), welke alle door de Hollanders, die de ganfche kust in hunne magt hebben, bezeten worden.

De heer *TOURNOI* onthaalde ons gedurende ons verblijf te *Poetlan* op de best mogelijke wijze. Wij hadden overvloed van levensmiddelen, als: uitmuntenden visch, vruchten, groente, wild en zeer goeden wijn. De twee dagen, die wij er bleven, grootendeels met jagen, wandelen en slapen doorgebracht hebbende, voorzagen wij ons van al het noodige voor onze verdere reis en namen van onzen gastvrijen serjant een hartelijk afscheid.

Gedurende eenigen tijd vervolgden wij onzen weg door eene dorre en zandige landstreek, maar die na een uur gaans merkelyk beter en vruchtbaarder werd. Tegen negen ure kwamen wij aan eenen met een drabbig water vervulden vijver, waar wij bijna een stekelvarken hadden gevangen, dat echter nog, hoewel gewond, in de struiken ontsnapte. Nu ving het aan te regenen. Een topaas,

(*) *Baticalao* eene Provincie ten oosten van het eiland.

(†) *Leavawa*. Het graafschap van *Leavawa* ligt ten oosten van *Ceilon* in de Provincie van *Jalé*.

die zich van *Pberlan* af bij ons gevoegd had, ten einde van ons gezelschap tot *Chilaw* gebruik te maken, ried ons van den oever der zee te volgen, waar wij dorpen en levensmiddelen in overvloed zouden vinden; doch onze gids en Koelies, die door de hitte en de rustheid van het diepe zand, ongemeen veel feden, overreedden ons het woud te naderen, dat omtrent eene halve mijl ter linkerhand van ons af lag, zeggende dat indien wij onzen weg langs den zoom van hetzelfde namen, wij zoowel voor den regen, als de zon zouden beveiligd zijn. Wij stemden het toe, en weldra traden wij in het bosch, dat echter niet aan onze verwachting, noch aan die der Koelies beantwoordde. Zij hadden, wel is waar, niet tegen den regen en het diepe zand te worstelen, doch daarentegen zoo veel te meer met de struiken en doornen, die de boomen omringden, en hunne naakte beenen deerlijk wonden en openscheurden. Het eerste, wat onze oogen trof, was een troep wilde zwijnen, waaruit de kniper goed geluk voor de jagt voorspelde, en hij had zich ook niet bedrogen; want kort daarna doodden wij een hert, waarvan wij slechts de beste stukken behielden, en het overige lieten liggen. Wij namen ons middagmaal aan den oever eener beek, die bijna droog en wier bed vol klippen en steenen was, tusschen welke wij hier en daar eenige roode vischjes zagen zwemmen. Na tot twee ure uitgerust te hebben, begaven wij ons weder op weg, en zagen kort daarna tusschen de boomen een buitengemeen grooten olifant, die zich vermaakte met kleine takjes af te rukken, nadat hij ze eerst gefchud en tegen zijne zijden geflagen had, om er de infekten, die er zich op bevinden mogten, van te verjagen en af te doen vallen; het is waarschijnlijk dat hij ons bemerkte, daar hij, zijnen kop naar ons toekeerend, met zijne breede ooren schadde; hij liet ons echter gerustelijk voorbij trekken, waar wij juist niet droevig om waren.

Met het vallen van den avond kwamen wij aan een door hooge boomen omringd pleintje. Wij vonden er eenige hutten, waaruit het dorp, *Madampe* genaamd, bestond. De inwoners niets dan Singaleesch sprekende, diende een onzer Koelies ons voor tolk. Hij deed ons wat gedroogd vleesch en visch, benevens wat *ihmo*, eene soort van gierst, bezorgen, en daar het weder ons regenachtig toefcheen, sliepen wij in eene der hutten, die men ons voor eene geringe erkentelijkheid aflond. Deze lieden waren genoodzaakt, des nachts niet ver van hunne woningen, verscheidene uren te onderhouden en beurtelings te waken, ten einde de olifanten, die het naburig woud bewoonden, en deze viakte sterk bezochten, verwijderd te houden. Wij hoorden hun schrikverwekkend schreeuwen, dat de echo in het stille van den nacht weergalme, en in het eenzame bosch deed klinken.

Des anderen daags morgens vroeg vertrokken wij weder. Het bosch, waardoor onze weg ons voerde, was rijkelijk van wilde vruchten voorzien, voornamelijk van eene, die door onze Koelies *Dong* werd genoemd, hebbende de grootte eener pruim, zwart van kleur en liefelijk zuur van smaak; alsmede van eene andere, *Pergodhe* geheeten, zijnde eene soort van zeer zoeten appel, met drie amandelen of pitten. Ook vonden wij, tot mijns groote verwondering, verscheidene *Morangaboomen*; een boom ongemeen knoestig van schors, en uit wiens hout men eene blaauwe verw trekt; de vrucht is omtrent een voet lang, rond en groen, en heeft bijna de gedaante en dikte eener aspergie, met eenen knop aan het uiterste einde; men eet ze gekookt even als groente; de Hollanders noemen het trommelfokken, wegens hunne gedaante; het is waarschijnlijk dat het zaad van dezen boom door de vogelen of den wind in dit woud is gebragt, daar hij anders niet wel, dan in bewoonde streken groeit.

De grond was hier ten uiterste ongelijk, en vol stuk-

ken van rotfen en klippen, denklijk wegens de nabijheid van een gebergte. Gelukkiglijk dat ik van den Kommandant van *Poestan* een paar schoenen had gekocht; zonder dat zoude ik niet dan met veel pijn hebben kunnen voortgaan. Nu begon het bosch eenigzins dunner te worden, en minder met struiken en doornen bewassen te zijn. Van tijd tot tijd vonden wij op onzen weg kleine pleintjes, en half verdroogde moerassen, wier oppervlakte het echter somtijds niet genoeg was om te verhinderen dat wij er tot halver weg de kniën inzonken, wanneer wij het waagden ze over te trekken, om eenen omweg te sparen. Wij legerden ons tegen den avond in het midden van een klein boschje, onder een grooten dicht bebladerden boom, in welken een onnoemelijk getal van kleine vogeltjes nederstreken, ten einde, onder de bescherming van zijn gastvrij loof, den nacht door te brengen, nadat zij ons te voren met hunne verwarde avondgezangen de ooren hadden verdoofd. Toen het vuur aangelegd was, vermaakten wij ons met rooken en drinken, tot dat het eten gereed was gemaakt, waarna de verwijderde kreten der olifanten, die wij gedurende den ganschen nacht onafgebroken vernamen, ons niet verhinderden, om tot het aanbreken van den volgenden dag, gerustelijk door te slapen, als wanneer wij onze reis op nieuw hervatteden.

Daar de grond van oogenblik tot oogenblik moeilijker werd, waren wij verpligt ons weder naar het strand te begeven, en het was eerst te zeven ure des morgens, toen wij aan de rivier van *Chilaw* kwamen, die zeer diep, snel en breed is, waardoor wij, niet dan na herhaalde reizen uit al onze magt gefchreeuwd te hebben, aan den tegenovergestelden oever werden gehoord. Eindelijk zagen wij twee lieden in een vaartuig, dat tot den overtocht der reizigers bestemd was, treden, en naar ons toe roeijen, van welken tusfchentijd wij ons bedienden, om van linnen en kleederen te veranderen, ten einde

ons ordelijk aan den Kommandant van deze plaats te kunnen vertoonen.

Zoodra wij te *Chilaw* kwamen, deden wij ons bij hem brengen. Hij ontving ons met veel vriendelijkheid, en bood ons de kerk, of liever eene zaal, tot dit gebruik geschikt, en makende een gedeelte van zijn huis uit, tot woning, benevens zijne tafel, voor den tijd dat wij mogten verkiezen te blijven, aan. Hij heette VAN DER WEJDEN, en was de broeder van eenen Oostindischen Scheepskapitein, dien ik zeer wel kende, dewijl wij aan *de Kaap de Goede Hoop*, waar hij nog naderhand door een Engelsch Kapitein verraderlijk is omgebragt, te zamen in een huis woonden. Het was de vriendelijkste man, dien men zich kan verbeelden; hij onthaalde ons zoo goed, als het hem mogelijk was, hoewel wij niet dan eenvoudige en ambtelooze reizigers waren, die zich noch door hunne kleederen, noch door eenig ander uitwendig teeken in het geringste onderscheidden. Hij verhaalde ons ook; dat Mr. D'ALLEMAND, twee dagen voor onze aankomst, hier was doorgetrokken, en zulk eene buitensporige haast, om *Colombo* te bereiken, had gehad, dat hij zich niet dan met moeite had laten overreden om bij hem het middagmaal te houden.

Toen wij des anderen daags vertrekken wilden, verzocht hij ons met zoo veel aandrang, nog eenen dag te blijven, dat het ons onmogelijk was, het hem te weigeren. Het kostte ons wel te meer *batta* of onderhoud voor onze Koelies; doch daar en tegen konden wij weder uitrusten, en werden onthaald en gediend als koningen. De Sekretaris van den Kommandant, een zeer aardig en gediensfig man, had de vriendelijkheid, ons door de geheele plaats rond te voeren, en ons het merkwaardigste te toonen, dat zij bevatte.

Chilaw is een groot dorp, zeer aangenaam, en, om zoo te spreken, in het midden van een kokosbosch GECEIL.

legen. De rivier, van welke deze plaats zijnen naam ontleent, en aan welkers boorden zij gebouwd is, scheidt haar van den oever der zee, waarvan zij omtrent een kwartier uurs verwijderd zal zijn. Deze rivier neemt haren oorsprong uit het gebergte van *Bocaul*, en vloeit, zoo als gezegd is, bij *Chilaw* in zee. Men heeft er een oud vierkant en klein Fortje, door de eerste overwinnaars van *Indië*, de Portugeezen, opgetigt, dat men eeuwigzins hersteld en verbeterd heeft. In vredestijd bestaat het garnizoen uit dertig tot vijftig man, meestendeels Topazen en Lascaryns; doch dewijl men tegenwoordig in oorlog was met de Engelschen, had men hetzelfde met twee honderd man Europeanen en Maleijers vermeerderd, dat wegens de sterke ligging dezer plaats, eene meer dan genoegzame magt was, om haar tegen eenen twintigmaal sterkeren vijand te verdedigen; dewijl zij als omringd is van afgrijselijke wildernissen, en men haar niet, dan door de rivier met schuiten over te trekken, kan naderen, en daar deze breed en snel is, loopt zij geen het minste gevaar, om bij overrompeling, wanneer men slechts de noodige wacht houdt, te worden vermeesterd, te minder, daar het geschut van het Fort de rivier bestrijkt, en er de nadering van kan verhinderen.

Den laatsten avond dien wij hier bleven, werden wij op eene bruiloft genoodigd waarop de Sekretaris van het Opperhoofd ons bragt. Wij traden in eene groote, door eene menigte waskaarfen verlichte, stoothut, waar wij een aantal vrouwen en meisjes, op stoelen en banken gezeten vonden, die langs de wanden van de hut, welke men met wit lijnwaad had behangen, waren geplaatst. Deze echter, voor zoo vele menschen niet ruim genoeg zijnde, hadden de mannen zich genoodzaakt gezien om buiten dezelve, onder de kokosboomen te verblijven, waar zij, op eenige banken en tafels, zich met het drinken van frische surie en het rooken van sigaren vermaken. Doch:

uit aamiesking dat wij vreemdelingen waren, deed men ons in de hut treden, en wij plaatsten ons ter zijde van de meisjes, die ons het meest behaagden. Al de gasten behandelden ons met veel gulhartigheid en onderscheiding, en overlaadden ons met beleefdheid.

Onder de verschillende soorten van koeken en konfituren, die men ons in groote menigte voordiende, was er bijzonder een onder de laatstgenoemden van eenen uitmuntenden fijnen en aangename smaak. De vrouwen gebruikten bij de thee eene soort van gedroogden visch of ingezouten en wel gepeperd elandsvleesch. In het algemeen verkiezen de vrouwen der Mestiesen en Portugeezen, op *Ceylon* en aan de kust, gezouten dingen, liever dan suiker of andere zoetigheden, bij hunne thee te gebruiken.

Toen het avondmaal gereed was, rigtte men eene soort van tafel op, die de geheele lengte van de hut besloeg, en uit eenige ledige tonnen, daar men planken op leide, te zamen gesteld, en met wit lijnwaad overdekt was, en weldra belaadde men deze tafel met eene groote menigte schotels, met rijst en verschillende toefpijzen en kerry's vervuld, alle uitmuntend wel toebereid. Eerst bediende elk zijne dame, met hetgeen zij op haar bord verlangde te hebben, waarna men het zijne vulde, en het verteerde, zonder lepel of vork, in stede waarvan men zich, volgens de gewoonte van het land, van de handen en vingers bediende. Onze drank bestond uit pons, arak en vellijpattij. Zoodra men met het avondmaal geëindigd had, nam men de tafel weg en maakte zich tot den dans gereed; kort daarna verschenen de speellieden met hunne gongoms (verbazend groote trommels), drie violen en eene soort van schalmei; doch daar de hut geen vloer had, moesten wij in het zand dansen, zoo dat ik door de wolken van stof, die rondom ons oprezen, meende te slikken. Men danste insuschen zonder ophouden voort,

het onmetelijk en woest woud van *Medandampe* konden zien. — Op verscheidene plaatsen bemerkten wij het spoor van tijgers en slangen.

Wij deden ons middagmaal in een klein dorpje, waar wij drie Maleische soldaten met hunne vrouwen vonden, die van *Colombo* kwamen en naar *Chilaw* wilden. Te drie ure des namiddags vertrokken wij van hier, en vervolgden onzen weg, nu eens door kleine boschjes, dan weder door zandige en met struikgewas veyulde pleinen.

Eindelijk kwamen wij tegen vijf ure te *Marawille*, een groot dorp, in eene vermakelijke vlakke, waarin eene groote menigte runderbeesten graasden, en eene halve mijl van de zee gelegen. De Majoral voerde ons op eenigen afstand van de plaats, in eene toop of klein boschje van kokosboomen, waarin zich de Ambellan, of het rusthuis, bevond. Ik maakte in het begin eenige zwarigheden, om den nacht in deze plaats door te brengen, dewijl de gezegde ambellan eigenlijk niets anders, dan eene armzalige hut was, uit eenige met palmladen bedekte palen te zamen gesteld, en die naauwelijks vier menschen konde bevatten; ook meende ik bij mijne intrede in de toop, door verscheidene niet onduidelijke teekenen, bemerkte te hebben, dat zij sterk door olifanten werd bezocht, en de slangen er zich in menigte ophielden. Ik zeide hem deswege, dat dit nachtverblijf ons niet zeer behaagde, en wij liever in het dorp, in de eene of andere ledige hut, wilden slapen; doch hij antwoordde mij, dat deze ambellan voor de reizigers was bestemd, en hij, als Majoral, niet dulden zoude, dat wij elders den nacht doorbragten; er was buitendien, zoo als hij ons verzekerde, geene eenige hut, om ons te kunnen ontvangen, ledig. Gedurende dezen twist ving het reeds aan duister en veel te laat te worden, om eene betere verblijfplaats op te zoeken, zoodat wij ons verplicht vonden, om te blijven waar wij waren. Men voor-

zag ons uit het dorp, om ons laed eenigzins te verzachten, overvloediglijk van al wat wij noodig hadden, of liever van al wat de plaats opleverde, dat voornamelijk in melk, eijeren, kokosnoten en andere vruchten, benevens carwaat, of gedroogden visch, bestond. Wij deden ons avondmaal rondom een groot vuur, dat wij eenige treden van den ambellan hadden aangelegd; waar na wij ons in het zoogenaamde rusthuis begaven, ten einde er voor den regen, die toen aanving te vallen, en voor de wilde dieren in veiligheid te zijn. Onze Koelies leiden zich, zoo goed zij konden, om het vuur neder.

De ambellan was gelegen of gebouwd aan de boorden van eene breede half verdroogde gracht, met struiken en zulk een onnoemelijk getal vorfchen vervuld, dat zij ons bijna met hun gekwaak verdoofden. — Niets dan deze gracht of vijver scheidde ons van de vreeselijke en uitgestrekte wildernis van *Medandampe*, uit welke wij gedurig het brullen van verscheidene verscheurende dieren vernamen, wier schrikverwekkende stemmen ver in de luisterende eenzaamheid weergalmden.

Nadat mijne andere makkers zich reeds aan den slaap hadden overgegeven, opende ik een venster, of liever eene klep van olas of palmbladen, die juist op de gezegde woestijn van *Medandampe* uitzag. De duisternis verhinderde mij, iets anders dan de vuurvliegjes te zien, die zonder twijfel hun aanzijn aan het staande water der gracht hadden te danken, en over de struiken in dansende kringen zweefden. — In deze onmetelijke en verwilderde vlakte woont een oneindig aantal verscheurende dieren, voornamelijk wilde buffels, magtige en ontembare kudden, die geenen meester kennen, en nooit hunne nekken onder den ploeg gebukt hebben. — Hunne vermengde stemmen kaatsten van alle kanten terug. — Angstig zit ik in de strooijen hut, en verwacht den dag. — Het verdoovend gekwaak van legioenen van kikvorfchen,

gevoegd bij de schelle stem der krekels, die zich tusschen de struiken en wortelen bevonden, waarmede de gracht was vervuld, deden den slaap verre van mijne vermoede oogleden vlieden. — Ik hoor het doffe geluid der golven, die zich brullend tegen het schorre strand verbrijzelen; het skelig huilen der honden, die uit het dorp dat der jakhalzen beantwoorden; het klateren van den regen, en het suizen des winds in de struiken en de toppen der hooge palmboomen, wier zware noten met dof geluid tegen elkanderen slaan. — Boven mijn hoofd krast de uit, en zit loerende voor het nest der onnoozele duif, tot dat hij zich eensklaps in hetzelfde werpt, en het angstig gepiep der vermoord wordende jongen, mijne ooren treft.

Eindelijk hield de regen op, en daar in de hut zoo weinig plaats was, dat wij ons niet konden nederleggen, maar verplicht waren op de banken te blijven zitten, plaatsen wij ons tusschen de Koelies bij het vuur, en welhaast overweldigde een diepe slaap onze afgematte leden.

Tegen het aanbreken van den dag ontwaakte ik opeens, door het geschreeuw van ons volk. De oogen openende, bemerkte ik met schrik, twee gedrogtelijke olifanten, die, geene tien schreden van ons af, zeer vreedzaam de takken der boomen voor hun voedsel afrukten. Gelukkig dat een der Koelies, door het geraas dat zij met dezelve te breken maakten, was gewekt geworden; wij hadden anderzins groot gevaar geloopt, van onder hunne voeten te zijn verpletterd geworden, daar onze wacht ingeslapen en het vuur geheel uitgedoofd was.

Door ons plotselijk schreeuwen, en door de geweerfchoten, die wij op hen losten, werden ze zoo verschrikt, dat ze zich met de grootste haast op de vlucht begaven. Maar hoe groot was onze ontsteltenis, toen wij hen een oogenblik daarna zagen terug keeren! Wij oor-

deelden ten minste, dat het dezelfde waren, wegens hunne grootte. Zij liepen op een' vollen draf, en tevens een' doordringenden kreet verheffende, naar ons toe, die nauwelijks van onzen eersten schrik hersteld waren. In een oogenblik waren wij verstrooid, alsof de wind ons had opgenomen. De een liep hier, de andere daar, elk in de vreeze van vervolgd te worden, latende onze geweren en pakkaadje ter prool der vijanden, die echter edelmoediger waren dan wij verwachteden, want na ons op de vlugt gejaagd te hebben, begaven zij zich weder langzaam en gerustelijk uit de toop, slechts nu en dan de dunne takken der boomen afrukkende en eenige schreeuwen verheffende.

Zoodra wij dachten dat ze vertrokken waren, kwamen wij uit onze schuilhoeken te voorschijn, en daar de dag zich reeds begon te vertoonen, braken wij op en gingen weder op weg. Wij hielden nu den oever der zee, op den afstand van een vierde van eene mijl; weldra kwamen wij aan eené wachthut, waar wij drie *Lascarjens* of Indiaansche soldaten, die men aan de kust *Cipaays* noemt, vonden. Deze lieden berigttten ons, dat zij hier gesteld waren, om alarm te slaan, zoo dra zij Engelsche schepen mogten bespeuren, die den oever schenen te willen naderen, om eené landing te beproeven, of ten uitvoer te brengen, het zij met voornemen om het omliggende land uit te plunderen en te verwoesten, of om eenige andere vijandelijke beweegreden. Zij toonden ons eenen grooten houtstapel, dien zij in zoodanig geval moesten aansteken, om er de andere posten, die, op eenen zekeren afstand van elkanderen verwijderd, langs de geheele kust waren geplaatst, van te verwittigen, en op die wijze het alarm tot aan de hoofdsteden en vestingen te verspreiden.

Te twee uur trokken wij met een vaartuig over de rivier *Caimella*, die haren oorsprong uit het gebergte van *Allegoll* neemt, en hier in zee vloeit. Aan den tegen-

overgefelden oever ligt het vermakelijk dorp *Gannipellie*. Daar de plaats ons behaagde, en de levensmiddelen, voornamelijk de visch, er in grooten overvloed waren, hielden wij er ons middagmaal, onder een grooten Talpatboom, daar de ambellan, zoo als alle in *Ceylon*, klein, morfig en duister was. — De visch, dien wij hier vonden, was uitmuntend, en wij, zoowel als onze Koelies, deden een heerlijk maal.

Reeds sedert ons vertrek van *Poeslan* (de eerste plaats waar men niets dan *Singaleesch* sprak), had ik aangevangen, met eene groote menigte woorden van deze taal op te teekenen, om er mij, in geval van nood, van te kunnen bedienen. Ik vond het eene mengeling van het *Grindamsch*, *Hindestausch* en *Malabaarsch* of *Tamoelsch* te zijn; zoo als de Lezer door de volgende woorden zal kunnen oordeelen:

<i>Hollandsch.</i>	<i>Singaleesch.</i>	<i>Hindostausch.</i>
Rauwe Rijst.	<i>Haul.</i>	<i>Chaul.</i>
Gekookte Rijst:	<i>Bat.</i>	<i>Bhat.</i>
Dorp.	<i>Gom.</i>	<i>Gram.</i>
Boom.	<i>Gah.</i>	<i>Gash.</i>
Peper.	<i>Miriss.</i>	<i>Miris.</i>
Een.	<i>Eckhot.</i>	<i>Eck.</i>
Drie.	<i>Tenoi.</i>	<i>Tiin.</i>
Vijf.	<i>Panchoi.</i>	<i>Panch.</i>
Blad.	<i>Pat.</i>	<i>Paat.</i>

En eene groote menigte andere woorden, die eene dergelijke overeenkomst hebben.

Des namiddags te vier ure vertrokken wij van hier, onzen weg door eené zeer schoone landstreek nemende, doorweven met liefelijke kokospopen en vermakelijk gelegen dorpen, in een van dewelke, *Toptoert* genaamd, wij den nacht doorbragten. De inwoners van dit dorp waren

van de Roomsch-Katholijke Godsdienst, en hadden eene kerk en Priester. Deze zwarte Christenen, wel te verstaan die Roomsch zijn, stammen grootendeels nog van de oude bekeerlingen, dien de Portugeezen met het mes op de keel maakten af; men vindt onder de Hollanders vele dorpen, waar deze Godsdienst wordt beleden, voornamelijk in de ommesproken van *Colombo*. en *Jalé*; maar meer ten noorden, en bijzonder in het Koninkrijk van *Jaffanapatnam*, zijn de meeste zwarte Christenen hervormd.

Deze zogenaamde Christenen, hetzij Katholijken of Hervormden, hebben niets van Christenen dan den naam, en zijn, wat hunne Godsdienst betreft, alle in de grootste onwetendheid gedompeld; het is den eersten genoegzaam, het teeken des kruises te kunnen maken, en hetzelfde in goud of koper om den hals te dragen; voor de andere is het prevelen van een gebed reeds toereikend. Wat de Heidenen of *Gentiven* aangaat, die onder het gebied der Hollanders in *Ceylon* wonen, aan deze wordt wel de vrije uitoefening van hunne Godsdienst toegelaten, doch het is hun niet geoorloofd, tempels te hebben, of omgangen en procesiën van afgoden en soortgelijke plegtigheden te verrigten,

De Priester van dit Dorp, vernomen hebbende dat er eenige Europeesche reizigers van *Jaffanapatnam* waren aangekomen, zond ons zijnen Deurwaarder, om ons te verzoeken in zijn huis ons verblijf te komen nemen, en het avondmaal bij hem te houden. Dit kwam niet te onpas, want de ambellan was klein, morfig en vol reizigers, en wij maakten ons reeds gereed den nacht onder den blooten hemel, in het kokosbosch door te brengen, toen wij zijne noodiging ontvingen. Wij begaven ons dan zonder dralen naar den goeden monnik, die ons met eene ongeveinsde gulhartigheid ontving, en op een heerlijk avondmaal en pons (de gewone drank der Europeanen van den tweeden rang aldaar, zijnde de wijn te duur), onthaalde.

Onze gastheer was van de orde van St. FRANCISCUS — een man van een zeer sterk lichaamsgeftel en omtrent veertig jaren oud, waarvan hij bijna de helft in *Ceilan* had doorgebracht; hij was een Franschman, uit *Dyon* geboortig, en verheugde zich geweldig, toen hij vernam, dat ik zijne moedertaal sprak, die hij bijna ten eenenmale vergeten was; de gemakkelijkheden en vaardigheid om zich uit te drukken, had hij ten minste grotendeels verloren. Wij onderhielden elkander tot na middernacht, hebbende mijne reismakkers zich reeds vroeg ter ruste begeven. Hij deelde mij het verhaal zijner levensgevalen mede, die niets bijzonders beheldden, dan dat hij zich bij dien kostbaren en zoo kwalijk geslaagden oorlog bevonden had, dien de Compagnie in het jaar 1760 tegen den Keizer van *Candé* voerde, en niet tegenstaande zij reeds zijne hoofdstad hadden bemagtigd, zeer rampspoedig voor hen uitviel. De aanleiding tot dezen ongelukkigen krijg, was de volgende.

De Heer SCHRÖDER kwam in het jaar 1757 als Gouverneur te *Ceilon* aan. Kort na zijne aankomst vormde hij het ontwerp om den aanbouw des kaneels, die, zoo als men weet, alleen in des Keizers landen wast, tot op het grondgebied der Compagnie uit te breiden, ten einde zij niet meer genoodzaakt zoude zijn, hem de toefremming tot het schillen deszelfs, dat natuurlijk altijd met rijke geschenken moest verzeld gaan, te verzoeken. Hij zond zijn plan naar *Batavia*, waar, het door den Raad volkomen goedgekeurd zijnde, men hem de magt verleende, om in dit geval te handelen, zoo als hem goed dacht.

Het land, waarop men meende dat de boomen het beste zouden voortkomen, was de eigendom der inwoners, en door hen bezeten en bewoond; doch zonder op de elende en armoede te zien, die noodzakelijk onder deze arme lieden moest heerschen, wanneer ze van hunne lan-

den, wier voortbrengfelen hen onderhielden, zouden be-roofd zijn, gebood men hen dit vruchtbaar land aan de Compagnie af te staan, en zich naar eene dorre en woeste streek te begeven, die men hun tot hun verblijf aanwees, en waar zij zich konden nederzetten, indien zij wilden. Deze arme lieden niet kunnende toestemmen, om zoo koelbloedig hunne huizen, tuinen, akkers en wat hen tot nu toe gevoed had, en hun wettiglijk toebehoorde, te verlaten, deden vergeeffche aanzoecken en tegenwerpingen; doch ziende dat men hen niet hoorde en zich gereed maakte om hen door geweld uit hunne bezittingen te drijven, smeekten zij den Keizer van *Candé* om zijne bescherming en voorspraak, die ook oogenblikkelijk eenen Gezant aan den Gouverneur zond, hem biddende, wel te willen overwegen, dat het land, hetwelk deze lieden besloegen, hun wettiglijk toebehoorde, en dat, zoo de Compagnie hetzelfde volstrekt noodig had, men ten minste verplicht was, hun eenen anderen vruchtbaren grond aan te wijzen, om hen voor het verlies schadeloos te stellen, hetwelk zij door het verlaten hunner woningen, velden, bezittingen, enz. zouden lijden.

Doch de trotsche Gouverneur, na de Gezanten smadelijk en met een onbeschoft antwoord aan hunnen Meester weg gejaagd te hebben, maakte zich met geweld van den grond dier ongelukkige bewoners meester. Men kan zich wel voorstellen, dat de Keizer dien hoon niet ongewroken konde verduwen; ook verklaarde hij den Hollanders oogenblikkelijk daarna (zijnde in het jaar 1760) den oorlog, en het geheele eiland stond tegen hen op.

Men zond toen een leger van 5000 man tegen den Keizer, om hem, in zijne ondoordringelijke wouden zelve aan te tasten; doch men had moeten bedenken dat dit geene zoo gemakkelijke onderneming was, waarvan de Portugeezen dikwijls, door de geheele vernieling hun-

ner legers, (zoo als aan CONSTANTINUS DE SÁ, LUDOVICUS TISSERA, en anderen gebeurde) tot een treurig en waar-schuwend voorbeeld hebben gestrekt.

Naauwelijks waren de Hollanders in het midden der wouden gekomen, of zij zagen zich op eens door groote en zware boomen als omsloten, die de *Singaleezen*, om den doortogt te verhinderen, des nachts hadden omgehakt; terwijl men bezig was dezelve uit den weg te ruimen konden de troepen zich niet scharen noch in gelèderen stellen, en de *Singaleezen*, op en achter de zware en dicht bebladerde boomen verborgen, verspreidden den dood alom, zonder dat men zelfs een eenigen van hen bemerkte, of zien konde van waar de doodelijke schicht vloog. — De Pastoor zeide mij dat zij voornamelijk de trommelslagers en officieren tot het doelhunner pijlen kozen, zoodat eindelijk niemand meer den marsch wilde slaan, en de officieren genoodzaakt waren zich in de montering der soldaten te kleeden, ten einde niet zoo spoedig herkend te worden. De transporten van voorraad en mondbehoefsten ontmoeteden dezelfde zwarigheden, want, de weg achter het leger door de *Singaleezen* verhakt en gestopt zijnde, was het hun even zoo moeltelijk, hetzelfde te naderen, als het voor hunne makkers was, voorwaarts te komen; zij liepen hetzelfde gevaar van de doodelijke pijlen der *Singaleezen* en dikwerf vielen, gedurende den nacht, boomen van eene gedrogtelijke hoogte en dikte (te voren bijna geheel doorgezaagd) op hen neder, en verpletterden menschen, beesten en transportwagens. Intuschen was het gros van het leger dag en nacht in een gedurigen angst en onrust; — al de putten en vijvers, die zich op hunnen weg bevonden, waren vergiftigd, zoodat zij, door het gaan en de moeijelikheden, waarmede zij worstelden, verhit zijnde, gresig den doodelijken drank inzwolgen, en bij honderden neder vielen.

In een woord, zij vonden zich eindelijk genoodzaakt, schandelijk en met veel moeite en verlies terug te trekken, en voor eenen vijand te vlugten, dien zij zelfs niet hadden gezien. Men beproefde deze onderneming nog wel eens, doch met even weinig vrucht, en met hetzelfde verlies. Intusfchen werd de Gouverneur SCHRÖDER tot Raad van *Batavia* verheven, tot het aanvaarden van welke waardigheid hij in het jaar 1762 derwaarts vertrok.

Den heer Baron VAN ECK, die hem in zijne plaats op het eiland *Ceilon* verving, gelukte het eindelijk, echter niet dan na vele vruchteloze pogingen, door het verraad van eenen der Opper-bevelhebbers van den Keizer, in het land en door de woeste bosfchen (langs de begane paden en toegangen dien men hem open liet) door te dringen, en kort daarna, zijnde in het jaar 1765, zijn leger voor de rivier *Mavellegonga*, die de hoofdstad *Candé* van drie zijden omsluit, neder te slaan. De Keizer, in tijds hier van verwittigd, zond zijne vrouwen en kostbaarheden in de ontoegankelijke bergen, die zich onmiddellijk achter zijne hoofdstad verheffen, en liet met de Hollanders over den vrede handelen. Doch zij, door hun geluk verwaand geworden, dachten niets minder, dan hem zelven gevangen te krijgen, en verwierpen al de voorflagen, die hij hun deed. Zij trokken dus over de rivier en bemagtigden de stad, zonder de geringste tegeweet; want dezelve was ledig en verlaten. Al wat zij nog daarin vonden, werd geplunderd, de tempels en paleizen vernield; in het kort, zij overlaadden zich met buit, en openden niet eer de oogen over hunnen toestand, dan toen ze zich door duizenden van *Singalezen* omringd en opgesloten zagen, die, al wat men hen van *Colombo* aan versterking van manschappen, zoo wel als aan toevoer van levensmiddelen zond, affneden en onderschepten. De hongersnood begon zich reeds onder hen te doen gevoelen, en de pasfen en doorgangen in de bos-

fchen werden zoo naauw bewaakt, dat het onmogelijk was, hen van het geringste te voorzien. In dezen hopenloozen toestand stierf, tot hun geluk, de Baron VAN ECK, en werd door Mr. J. W. FALK, een inboorling van *Ceilon*, opgevolgd, een man van veel verstand en oordeel, die ook kort daarna den vrede met den Keizer sloot, zonder welk gelukkig toeval het Hollandsche leger, dat zich binnen *Candé* bevond, ontwijfelbaar tot den laafsten man, door den hongersnood zoude zijn omgekomen. — Dus eindigde een oorlog die de Compagnie onnoemelijke sommen en een aanzienlijk getal menschen heeft gekost.

Toen wij den volgenden morgen, omtrent te vijf ure, opstonden, vonden wij onzen gastheer reeds onder eenen boom voor zijne deur gezeren, en ons met de koffij en een goed ontbijt wachtende. Hij trachtte mij te overreden, om mijne makkers te laten vertrekken, en hem eenige dagen of weken gezelschap te houden, mij verzekerende, dat ik mijnen tijd niet zoude beklagen. Doch wel wetende, dat al het vermaak, dat hij mij konde aandoen, in goed te eten en te drinken bestond, bedankte ik hem voor zijn aanbod, en wij verlieten hem, omstreeks te zeven ure, nadat hij ons, behalve twee fleschen beste arak van *Batavia*, zijnen zegen mede op reis gegeven had.

Het landschap, door hetwelk wij nu onzen weg namen, verloor niets van deszelfs schoonheid. Het was eens reeks van schoone toopen en boschaadjes, met duizende van vogeltjes vervuld, wier gezang zich met het schelle roepen der hazelhoenderen vermengde, die er zich in grooten aantal bevonden, en elkanderen van alle kanten beantwoordden.

Wij trekken door verscheidene dorpen, in eenige van welke wij ons met *lanja's* of jonge kokosnoten verfrischen. — Het weder, dat tot nu toe verrukkend schoon was geweest, veranderde op eens, en de allengs verduis-

terende lucht voorfpolde ons een naderend onweêf. Wij hoopten, echter, nog voor dat het losbarfte, *Negombo*, waarvan wij niet ver meer verwijderd konden zijn, te bereiken. Ook zagen wij kort daarna deze fterkte in het verfehiet, en door onze fappen te verhaaften, kwamen wij er eindelijk te tien ure behouden en nog even bij tijds aan; want naauwelijks waren wij in veiligheid, toen het op zulk eene geduchte wijze begon te regenen en te donderen, dat wij reden hadden elkanderen geluk te wenfchen, deze bui zoo gelukkig te zijn ontfnapt.

Bij onze aankomst begaven wij ons zonder verwijl naar den Kommandant, die ons naauwkeurig over onze hoedanigheden, ons voornemen, reisplan, de plaats onzer beftemming, enz. ondervraagde. Na hem te dien opzigte voldaan te hebben, bood hij ons met veel beleefdheid zijne tafel, voor den tijd dat wij zouden mogen verkiezen te blijven, aan, en gaf ons een groot met meubelen voorzien vertrek tot woning, dat voor Europefche reizigers van eenen zekeren rang was beftemd. Men heeft in het dorp buitendien een' ambellan voor de Indianen, en een voor de foldaten en mestiesfen, in dienst der Compagnie; doch deze zijn gemeenlijk vervuld, wegens de groote paffagie van deze plaats.

Het huisgezin van den Kommandant, wiens naam mij vergeten is, beftond uit zijne vrouw en drie reeds huwbare dochters. De jongfte, die zeer fchoon was, fpeelde aardig op de guitar. — Over tafel verhaalde hij ons vrijmoedig en zonder terughouding, dat hij te *Colombo* verfcheidene jaren achter een hofmeester van den Gouverneur FALK was geweest, die hem, om zijne trouwe dienften te beloonen, tot Kommandant of Bevelhebber van *Negombo* had aangefield, hoewel hij nooit als foldaat gediend had, en zelfs geen geweer te laden wist. — „Hieruit ziet gij” — vervolgde hij glimlagchende — „dat men flechts geluk en de aanbeveling der grooten

„ noodig heeft, om fortuin te maken en voorwaarts te „ komen.”

Ik was ten hoogste verbaasd en verontwaardigd, dat eene plaats van zulk een gewigt, zoowel ter oorzaak van hare haven en nabijheid van de hoofdstad *Colombo*, als wegens de kaneelbosfchen, die er zich bevinden, en wier schors als de beste van *Ceilon* wordt geacht, in handen en onder het bestuur van een' man zonder kennis en ondervinding van oorlogszaken was gesteld, alleen omdat hij zijnen heer in hoedanigheid van hofmeester langen tijd had gediend, en eene tafel wel wist te schikken. — Is het dan nog wel te verwonderen, dat de Compagnie ten onder gebracht en verraden is? Op deze en foortgelijke wijzen werden meest al de posten en ambten in des Compagnies bezittingen begeben, en de Engelschen of andere vijanden wisten er zich meesterlijk van te bedienen, en vonden er ook bijna nooit eenige tegenweer van belang.

Negombo, ligt bij de zee gelegen, en door de Portugeezen gebouwd, is hen door de Hollanders in het jaar 1640 afgenomen. De sterkte is in eenen goeden staat, het omliggende land schoon en vruchtbaar, en door eene breede rivier bewaterd, die haren naam van de plaats ontleent. Zoet water en zeevisch heeft men er in overvloed; ook is het hier dat het beste en meest geachte kaneel wordt geveild. Men zegt dat de raven de voorttelling van dezen boom grootelijks bevorderen; door de vrucht, die ten naasten bij de grootte van eene kleine olijf heeft, in te slikken en weder onverduwd te loozen; ook is het deswege wel strengelijk verboden, hen te schieten of te doden, waardoor men in *Ceilon* een onnoemelijk getal dezer dieren vindt, wier stoutheid en roofzucht alle beschrijving te boven gaat, komende zij somwijlen in de opene vertrekken vliegen, weg nemende al wat hen aanstaat. — Het is onwaar dat men het

kaneel door de bosfchen voorbij te trekken, kan ruiken, daar de reuk zich niet verspreidt, dan nadat de binnenfte bast, zijnde het eigentijke kaneel, is ontbloot.

De geheele stad was in opschudding wegens tien kaffers van *Mozambique*, die van een Fransch fchip, dat zich hier ververscht had, gevlugt en ontkomen waren, en toen in de bosfchen omzwierven. Men verspreidde overal een valsch gerucht; dat deze arme kerels al degenen doodden en opaten, die zij konden magtig worden; zonder twijfel, dat de *Singaleezen* (die nooit eenen kaffer hadden gezien) hen, wegens hunne glimmend zwarte kleur, omgekruldé lippen en platten neus, voor duivels of menfcheneters aangezien hadden. Eenige soldaten, die men op hen afzond, vonden hen in het diepste van het woud, en bijna verhoogerd weder.

De Kommandant van *Negombo* toonde ons veel beleefdheid, en verzocht ons herhaalde reizen hier eenige dagen te vertoeven, en te blijven uitrusten. Ik had het gaarne willen doen, doch de kuiper te zeer verlangende om *Colombo* te bereiken, vertrokken wij des anderen daags zeer vroeg, hebbende wij nu niets meer van de wilde dieren te vreezen, daar het land overal bewoond, zonder bosfchen en wildernissen, en met tuinen en dorpen bezand was.

Wethaast bevonden wij ons op eenen zeer fchoonen, breedten en effenen weg, aan beide zijden met boomen beplant, en met dreeven van palmen; kokosboomen, Justhuizen, dorpen, en verftrooidé hutten, doorweven: hier en daar ontmoetten wij fomtijds een *Cafino* of furie kroegje, waar men tevens sterken drank, en *kansja's* of jonge kokosnoten verkocht; het water of nat van welk ik bond; dat veel van den fmaak en reuk van kaneel had. Ook zagen wij niet ver van *Negombo* verscheidene tamme olifanten op eene aangename vlakke wandelen; een enkel man hoedde deze reuzenkudde; on-

der dezelfen merkte ik eenen op van eene buitengewone grootte en schoonheid, en met zeer zware slaganden voorzien; de Keizer van *Condé-oeda* had denzelfen aan den Gouverneur FALK bij het laatste gezantschap geschonken, hoewel hij juist zoo groote redenen niet had om zich daarover te verheugen, daar de gemelde Gouverneur hem door hetzelfde noodzaakte, verscheidene oude gebruiken af te schaffen, zoo als: om hem niet dan knielende te naderen, zich voor den troon ter neder te werpen, en dergelijke ijdele plegtigheden meer, die in zich zelve niets zijn, doch klaarblijkelijk aantoonen, hoe laag die Vorst reeds gezonken, en hoe zeer hij in der Hollanderen magt was. Hij stond al deze vernederende eischen toe, uit vrees voor eenen oorlog, waarmede men hem, in geval van weigering, bedreigde, wel wetende, dat hij door zijn volk, over hetwelk hij als tiran regeerde, niet zeer bemind was, en ligt door hen verraden konde worden.

De rivier van *Colombo*, door de Hollanders de *Groote pas* genaamd, en die haren oorsprong uit den *Adams-piek* (*) neemt, en eenige mijlen benoorden *Colombo* in zee yloeit, bereikt hebbende, trokken wij haar, door middel van een vierkanten bak of trog, over. Het dorpje, aan den anderen oever gebouwd, en *Nasagam* geheeten, schein mij toe wel bevolkt en bloeiend te zijn, zekerlijk ter ootzaak van den grooten doortogt, en we-

(*) *Adams-piek* is een ongemeen hooge berg, ten zuiden van *Ceylon* gelegen, en uit welke drie voortname rivieren ontspringen, als: de *Maweliegonga*, zijnde de grootste en breedste van het eiland, die haren loop zuidoostelijk nemende, voorbij *Cardé*, de hoofdstad des Keizers, vliet; voorts de rivier van *Colombo*, die haren loop ten noordwesten, en de rivier van *Calitoer*, die denzelfen ten zuiden neemt.

Deze berg, ontrent twee mijlen hoog, is bij de Gentiven en Heidenen in groote achting, wegens een platten steen, op denwelken het indruksel van een' reusachtigen voet (volgens hun gevoelen, die van *ADAM*) is ingeprent,

gens de nabijheid der hoofdstad. Wij kochten er een goed gedeelte uitmuntenend zoet water en visch; doch hielden ons middagmaal in een verrukkelijk kokosboschje, dewijl de ambellan met reizigers vervuld, en het weder buitengemeen schoon was.

Het gebeurt dikwijls, dat eene kokosnoot van den boom loslaat, het zij dat de inkhorentjes er den steel van afbijten, ten einde de vrucht ter aarde te doen vallen; wanneer zij dezelve met meer gemak kunnen uiteten, het zij door eenige andere oorzaak, zoodat het gevaarlijk is, het hoofd in de kokostoopen ontbloeit te hebben; want zulk eene vrucht, van zoodanig eene hoogte gevallen, is in staat de hersenpan van een mensch te verbrijzelen, en hem eene gevaarlijke wond toe te brengen. Den kuiper, die wegens de hitte zijn hoed afgezet had, was dit ongeval bijna overgekomen, daar de noot langs zijnen neus nederviel, en zelfs zijn aangezicht eenigzins schrampte.

Na het middagmaal begaven wij ons weder op weg, en kwamen te drie ure aan eenen slagboom, waar de *Desfayonie* (*) van *Colombo* aanvangt. Men vorderde ons eenig geld voor den doortogt af, en na wij ons bij den ontvanger, zijnde een invalide serjant, met een' kop koffij hadden verfrist, vervolgden wij langzaam en al wandelende onze reis. Er heerschte echter eene drukkende hitte; de geheele natuur scheen in eenen staat van kwijning en magteloosheid te zijn; de gewassen en planten waren verflent of gezengd door de zon, en de vijvers en rivieren verdroogd; — mensch en beest zuchtte naar den regentijd, dien men dagelijks verwachtende was.

Tegen den avond bereikten wij een klein dorpje, aan den ingang van hetwelk een luthuis (aan den *Desfave* van *Colombo*, kock, behoorende) gelegen is.

Het Opperhoofd van het dorp, wien wij om een nacht-

(*) *Dessavonie* wil zeggen Provincie, en *Dessave* is zoo veel als Gouverneur van zulk eene Provincie.

verblijft aanspraken, zelde ons dat de ambellan vol reizigers en buitendien niet groot was, maar dat wij, mits eene geringe erkentelijkheid gevende, den nacht in het gemelde lusthuis konden doorbrengen. Dezen voetslag namen wij met veel genoegen aan, en lieten ons oogenblikkelijk derwaarts voeren. De tuinier of huisbewaarder opende ons een zeer wel gemeubeleerd vertrek, in hetwelk wij twee slaapplaatsen vonden; hij stond toe, er ons van te mogen bedienen, en verschaftte ons voor geld al wat men noodig heeft, om een goed avondmaal gereed te maken.

Daar de *salwagen* (eene soort van arak) hier ter plaatse zeer goedkoop was, dacht de bakker zich van zulk eene goede gelegenheid te moeten bedienen, en verliet ons dus oogenblikkelijk na het avondmaal. — Omtrent een uur daarna, terwijl wij nog voor de deur gezeten waren; en ons onder het rooken van eene sigaar over *Jaffanapatnam* en andere zaken onderhielden; zagen wij hem tusschen twee Koelies, die hem voor de deur van een *Casino* of suriekroeg hadden vinden liggen, terug keeren; zijnde zoo dronken, dat hij bijna van alle rede en spraak beroofd was. Verwonderd, hoe hij zich in zoo korten tijd zoodanig had kunnen bezuipen, deden wij hem aan onze zijde op het zand nederleggen, en weldra ontladde zijne maag zich van de door hem te overtollig gebruikte vochten. Hierdoor eenigzins onwuchterd, bragten wij hem, toen het tijd ter ruste was, in huis; doch hij was nauwelijks het vertrek, voor ons bestemd, ingetreden, of hij overlaadde ons met scheldwoorden, en de hand aan zijne lange sabel slaande, trok hij haar plotselijk uit de scheede; en zoude ontwijfelbaar, eer wij het hadden kunnen verhinderen, den kuiper het hoofd hebben gespleten, indien hij niet, het evenwigt verliezende, al zwaaijende tusschen twee stoelen, en oogenblikkelijk in eenen diepen slaap gevallen was. Toen ving hij aan zoo geweldig en

op zulk eene vreemde wijze te snorken, dat wij ons niet onthouden konden er hartelijk om te lagchen, niettegenstaande deze grap gevaarlijke gevolgen had kunnen hebben. — Nadat wij een kusfen onder zijn hoofd gelegd hadden, begaven wij ons insgelijks ter rust; echter verborgen wij te voren zijne sabel en de andere wapenen in eene kas, uit vrees dat het hem, des nachts ontwakende, en zich van dezelve meester ziende, nog eens mogt invallen, ons in zijne dronkenschap om het leven te brengen.

Met het aanbreken van den dag stonden wij op, en deden ons ontbijt met een goeden kop koffij; en na den gastvrijen tuinman te hebben voldaan, verlieten wij dit huis, en te zelfden tijde den bakker, dewijl wij hem met geene mogelijkheid konden wakker krijgen, en wij ten anders verblijd waren, op zoo eene geschikte manier van hem ontslagen te worden,

De aaneenschakeling van lusthuizen, dorpen, en tuinen, waarmede nu onze weg aan beide zijden was bezoomd, — de kroegen en *Casino's*, die wij elk oogenblik aantroffen, en die met zingende en vrolijke Europeesche of Topasche soldaten vervuld waren, en uit welke het luide vreugdegejuich ons tegen klonk, — alles verkondigde ons het einde onzer reize, en de nabijheid van de hoofdstad *Colombo*.

Wij zagen onder weg de ruïnen van eene oude Portugeesche sterkte, en deden ons middagmaal in eene verrukkelijke toop van kokosboomen. Kort daarna braken wij op, en eene schoone laan van hooge boomen, die wij volgden, bragt ons welhaast in de voorsteden van *Colombo*, — Eindelijk eene bogt der laan bereikt hebbende, zagen wij op eens de schoone stad, niet ver van ons, in het verschiep liggen.

Allen wenschten wij (even als men na eenen langdurigen zeetogt doet) elkanderen van harte geluk, dat wij zoo vele gevaren gelukkig ontkomen waren, die ons vaak met het verlies van het leven hadden bedreigd,

Daar men ons verscheidene herbergen had opgegeven, waren wij in de keuze van ons verblijf eenigzins verlezen. Na eenig overleg, gaven wij echter aan die, welke de serjant TOURNOY ons had opgegeven, de voorkeur. Zij had een zeer goed aanzien, en was aan den oever van een meer gelegen. — De hospes ontving ons vrij wel; en nadat wij onze Koelies bedankt en betaald hadden, zetteden wij ons bij eene groote kom met ons neder.

X. H O O F D S T U K.

Vermakelijke leefwijze te Colombo. — Gehéim verlangén. —

MANUEL DE CRUZ. — *Zonderlinge voorslag. — Weiger-
ring. — Heilzame raad van den Kuiper. — Vertrek van
Colombo. — Beschrijving dier plaats.*

Ik, zoo wel als de kuiper, hadden te Colombo verscheidene oude kennissen en vrienden, die zich, na het verlies van *Nagapatnam*, hier hadden nedergezet. Onder dezelve telden wij voornamelijk Mr. MELIN, Koopman, den Heer RAUMER, Ingenieur, den Heer BECHLE, die met de oudste dochter van mijnen voormaligen patroon, KONING, was getrouwd, en vele anderen meer. Ik zond aan al deze Heeren eenen boodschapper, ten einde hen van onze aankomst te verwittigen; en welhaast zagen wij hen gezamenlijk verschijnen. — Men kan zich wel voorstellen, dat wij te zamen meer dan ééne flesch wijn ledigden, en het grootste gedeelte van den nacht in vrolijkheid doorbragten.

Den volgenden morgen begaf ik mij naar den Heer VAN DER KEGGE, Equipagiemeester van den *Desfave* KOCK, en anderen, voor welke ik brieven van aanbeveling had. Ook bezocht ik onzen reismakker D'ALLEMAND, die, in stede van een goed onthaal bij den Gouverneur FALK en Mr. MONNERON aangetroffen te hebben, oogenblikkelijk

bij zijne aankomst was gearresteerd, waarvan hij mij nooit de ware reden heeft willen zeggen; doch, naar hetgeen ik in het vervolg vernam, hield men hem verdacht van een spion der Engelschen te zijn; het is ten minste zeker, dat men iets, hem aangaande, van *Jaffanapatnam* naar *Colombo* geschreven heeft, zoodat men aldaar van zijne aankomst reeds verwittigd was en hem verwachtte, daar men hem, op hetzelfde tijdstip, dat hij binnen de muren kwam, arresteerde. Zijne verwondering en woede op dit oogenblik waren, zoo hij zeide, ligter te verbeelden, dan te beschrijven. Misschiën was hij onschuldig, of niet zoo misdadig als men vooronderstelde. Hoe het zij; het deed mij, hem in zulk een' droevigen staat te zien, te meer, daar hij zonder geld, en eenigzins onpasselijk was.

Wat den Kuiper en mij zelve aangaat, wij vermaakten ons zoo goed als mogelijk, gedurende ons verblijf te *Colombo*, en werden door onze menigvuldige kennissen en vrienden dagelijks in de ommestrekken der stad rondgevoerd, waar wij ons met het spelen van biljard, kegelen, enz. vermaakten; des avonds waren wij gemeenlijk op een bal, bruiloft of partij genoodigd. Dus bragten wij de veertien dagen, dat men den kuiper met eene valsche hoop gevléid had, door, tot men hem eindelijk zeide, dat men reeds over den opengevallen post van baas kuiper beschikt, en denzelven aan een ander gegeven had.

Na een verblijf van twee weken te *Colombo*, vingen wij dus weder aan, eene andere gelegenheid, om naar *Jaffanapatnam* terug te keeren, te zoeken, namelijk de kuiper en ik; want Mr. D'ALLEMAND bevond zich nog in de gevangenis, en de bakker had de behendigheid gehad, zich in de gunst vener Topasche weduwe, wier man kort te voren gestorven was, in te dringen, en met welke hij, zoo als hij zeide, op het punt van trouwen stond. Wij hielden hem het onbehoorlijke en misdadige, van zich met eene zesde vrouw te verbinden, voor, daar

de vijf andere, naar alle waarschijnlijkheid, nog leefden; doch hij spotte met onze vermaningen, ons alleenlijk verzoekende, hem niet te verraden, hetgeen wij hem beloofden, daar wij verheugd waren, dus geheel van hem ontslagen, en niet verplicht te zijn, hem weder naar *Jaffanapatnam* met ons mede te nemen.

De overtocht ter zee was zeker de beste en gemakkelijkste weg, dien wij zouden hebben kunnen verkiezen; doch ongelukkig regeerde de kwade Mousfon nog in al zijne kracht. In dit jaargetijde, wanneer de noordenwinden bijna aanhoudend en dikwijls met vrij sterke vlaggen waaijen, is de scheepvaart aan de kusten van *Ceylon* en voornamelijk in de straat van *Manaar* zeer langwielig en zelfs gevaarlijk, bijzonder met de thony's en andere Indiaanfche barken, wier planken slechts aan elkanderen zijn genaaid. Ook bevond zich maar een dezer vaartuigen op de reede van *Colombo*, hetwelk voor de overvaart van den Heer LOUIS MONNERON (*), naar de kust van *Chormandel*, bestemd was. Wij baden hem, ons tot *Jaffanapatnam*, waar hij zoude aanleggen, de pasfagie in hetzelfde te vergunnen, hem ons deel in de onkosten aanbiedende te betalen; doch te allen gelukke had hij de onbeleefdheid, het ons te weigeren, voor verschooning bijbrengende, dat het vaartuig zelfs niet groot genoeg voor hem, zijne bedienden en goederen was, en hij buitendien nog niet zeker wist, of hij te *Jaffanapatnam* zoude aanleggen, dan wel regt door op *Tranquebaar* aanhouden. Hij vertrok inderdaad drie dagen daarna; doch voor dat wij *Colombo* verlieten, zagen wij hem over land terug komen, hebbende dicht bij het eiland *Caspentyn* schipbreuk geleden, al zijne goederen verloren, en ter nauwer nood het leven gered.

Daar wij dus geen ander middel, om ter zee terug te

(*) Sedert de Fransche revolutie als Rentmeester van de kas van Deductie, enz., genoeg bekend.

keeren, hadden, besloten wij de reis over land en te voet, zoo als wij gekomen waren, te doen, echter niet midden door de wildernissen en wouden, maar langs den gewonen weg, die overal bewoond is.

De dag van ons vertrek was reeds vastgesteld, toen eene kleine onpasselijkheid, die den kuiper overkwam, hetzelfde nog eens vertraagde. Ongeduldig, om weder bij zijne vrouw en kinderen te zijn, beklagde hij zich bitterlijk over dezen tegenspoed. Wat mij belangt, niettegenstaande het verlangen, dat ik had, om ANNA weder te zien, gevoelde ik een heimelijk verdriet, van mij genoodzaakt te vinden, om naar *Jaffanapatnam* terug te keeren, zonder mijn voornemen ten uitvoer te hebben kunnen brengen, of het oogmerk te bereiken, waarom ik deze reis voornamelijk ondernomen had, en ik zoude mij weder, met het grootste vermaak, met eenige liefhebbers verbonden hebben, om het land op nieuw te doorkruisen, indien ik zoodanig een gezelschap slechts had kunnen vinden. Ik verwenschte den armen Koelie en de honigraat, die, hoewel onschuldig, oorzaak waren geweest, dat mijn voornemen, van diep in het land door te dringen, mislukt was. Ik moest mij intuschen deze teleurstelling getroosten, of ten tweedemaal eenen troep avonturiers kunnen vinden, die zich (om eene ijdele nieuwsgierigheid te voldoen) in het midden der tijgers en olifanten zouden durven wagen.

Ik trachtte den kuiper wel van het voornemen af te brengen, om langs den gewonen en bewoonden weg terug te keeren; doch al mijne welsprekenheid was vruchteloos. Ik dreigde zelfs, hem alleen te laten vertrekken; doch hij antwoordde mij koeltjes, dat dit aan mij stond, en ik hem daardoor een groot vermaak zoude aandoen, dewijl hij alsdan zoo veel te minder verbonden en vrij zoude zijn, van te reizen wanneer en zoo spoedig het hem behaagde, dewijl ik niets zocht, dan mij overal op

te houden en onder weg te vermaken; kortom, hij eindigde met te zeggen, dat hij zoo veel mogelijk de reis begeerde te doen zonder ongerustheid en gedurige vrees, van door wilde dieren verscheurd te worden, of de nachten onder den blooten hemel door te brengen, blootgesteld aan de ruwheid der lucht en de beten der slangen, en hij voor het overige zijn volkomen genoegen van al de vermoeyenissen en gevaren had, die wij op onzen weg van *Jaffanapatnam* naar *Colombo*, in de wildernissen ondergaan hadden.

Goede Hemel! wat waren deze vermoeyenissen en gevaren, in vergelijking van die, welke ik in deze zelfde wouden heb ondervonden, er mij alleen, verlaten en door eenen honderdvoudigen wreeden dood bedreigd en omringd vindende.

Het toeval deed mij mijne reismakkers te *Jaffanapatnam* vinden; hetzelfde toeval, of liever mijn ongeluk, bragt mij, gedurende de ziekte van den kuiper, in kennis met eenen Portugees, MANUEL DE CRUZ, genaamd. Hij verkeerde veel in de herberg, waar wij onzen intrek hadden genomen, en kwam er dikwijls eene kom pons drinken; ook spijsde hij met ons aan de gemeene tafel.

Deze man had verscheidene landen in hoedanigheid van koopman, soldaat, bediende, pelgrim, enz. doorkruist, en redeneerde met tamelijk veel oordeel en juistheid over de zeden en gewoonten der verschillende volken, onder welke hij zich bevonden en eenigen tijd gewoon had. Ik zocht met drift zijn gezelschap, ten einde hem tot het verhalen zijner levensgevallen, die, zoo hij zeide, zeer wonderlijk en menigvuldig waren geweest, te verplichten, en hem, over hetgeen hij zeldzaamst en opmerkelijkst in zijne reizen gezien had, te ondervragen.

Eens, dat ik hem mijn verlangen te kennen gaf, om *Candé*, de Hoofdstad des Keizers van *Ceylon* te zien, en mij over de strengheid van dezen Vorst, ten aanzien der

vreemdelingen, beklagde, zeide hij mij, dat deze gestrengheid niet dan eene staatkundige list van hem was, om zijne vijanden te verhinderen, van zich met zijne wouden en bergpasfen bekend te maken, en dezelve zich niet tot lieden van de kleur, als Mestiesfen, Topazen en Malabaren uitstrekke, die zijn land vrijelijk komen bezoeken, zoo wel wegens den koophandel als anderzins, en dat het alleen de Europeanen of blanken (onverschillig van welke natie) waren, die men verhinderde terug te keeren. Hij gaf mij voorts te kennen, dat hij mogelijk binnen kort naar *Candé* stond te vertrekken, waar hij reeds verscheidene reizen was geweest, en dat ik hem dan konde vergezellen, indien het mij behaagde, zich verbindende er mij behouden heen, en weder terug te brengen; — „maar,” vervolgde hij, „ik moet eerst „eene onderneming in de bergen van *Bocaul*-ten uitvoer „brengen, die ik zal doen, zoodra ik eenen reismakker „zal gevonden hebben, op wien ik mij kan vertrouwen, „en die mij noodig is, in eene onderneming, welke mijn „fortuin, zoo wel als het zijne, zal maken. — Ik heb „mijne keuze op u gevestigd, omdat ik u een stout en „ondernemend persoon geloof te zijn, die de avonturen „en de omzwerving bemint; maar voornamelijk dewijl „ik achting voor u heb, en aan uw welzijn, boven dat „van een ander de voorkeur geef.”

Deze aanspraak kon niet anders dan mijne nieuwsgierigheid ten hoogste gaande maken. Ik bad hem dus, zich nader te verklaren. — Na hem de geheimhouding, die hij van mij eischte, beloofd te hebben, verhaalde hij mij, dat hij de laatste reis *Candé* verlatende, met voornemen om zich naar *Poetlan* te begeven, in de bergen van *Bocaul* was verdwaald geraakt, en in het diepste van een dal een naauw en toen bijna verdroogd riviertje had ontdekt, welks boorden met robijnen en andere edelgesteenten waren bezaaid, maar dat hij zich toen niet met de

zelve had durven beladen, uit vrees van te zullen aangehouden worden, door de wachtfoldaten van den Keizer, die alle vreemdelingen, welke hunne, overal verspreide, posten voorbij trekken, doorzoeken, en, wanneer zij edelgesteenten bij hen vinden, zonder verdere omstandigheden levend empaleren, en hij ten andere ook zoodanig door honger en vermoeijenis was verzwakt en ontmoedigd, dat hij niets anders wenschte en zocht, dan uit deze bergen, en in een bewoond landschap te geraken; al wat hij dus had kunnen doen was, zich de plaats wel degelijk in het geheugen te prenten, ten einde haar bij de eerste goede gelegenheid weder een bezoek te geven, maar dat hij sedert twee maanden, die hij reeds terug gekeerd was; en gedurende welken tijd hij van den verkoop van een paar dezer steenen had geleefd, die hij, in zijne haren verborgen, had mede gebragt, naar eenen reismakker zocht, die hem, om verscheidene redenen, volstrekt in deze onderneming noodzakelijk was, en die hij geloofde eindelijk in mij gevonden te hebben, niet twijfelende of ik zoude zulk eene gunstige en gemakkelijke gelegenheid, om mij te verrijken, niet verwaarloozen of van de hand wijzen.

Ik begreep wel voort, dat deze onderneming, die hij mij als zoo gemakkelijk en ligt om uit te voeren trachte voor te stellen, in tegendeel met vele gevaren en moeilijkheden was verzeld, niet alleen dewijl hij volstrekt niemand meer tot deelgenoot van dezen togt wilde toelaten, maar voornamelijk omdat wij zouden genoodzaakt zijn, de begane wegen en paden, waar de foldaten van den Keizer de wacht houden, te mijden, en onzen weg dwars door de verwilderde en ondoordringelijke wouden en woestenijen te nemen, die zich onmetelijk ver achter *Chilaw* uitstrekken, en aan die van *Medadampe* grenzen.

Ik schilderde hem al deze zwarigheden met de levendigste kleuren af, en herinnerde hem het gevaar, dat wij

Itopen, van door de soldaten des Keizers, die de toegangen der mijnen bewaken, waar zich edelgesteenten bevinden, verrast, en op de plaats zelve levendig gespiest te worden. Doch hij antwoordde mij, dat hij dit alles wist, maar dat het kleine riviertje, waarvan hij mij gesproken had, zekerlijk niet bekend was, zijnde er geene de minste waarschijnlijkheid, dat men in het diepste eener vallei, door niemand bezocht, en van kale en hooge bergen omgeven, edele gesteenten zoude zoeken, die zich, volgens het algemeen gevoelen, niet dan in de riviertjes en beken van het zuider-deel van het gebergte van *Allegoll*, der valleijen van *Maturé*, en der bergen van *Uva* bevinden. „ Een zeker bewijs, dat de plaats „ onbekend is, ” — dus ging hij voort, — „ is, dat ik „ er geen het minste teeken vond, dat er ooit een men- „ schelijk wezen zijne voeten heeft gezet, en dat wij op „ den weg, dien wij moeten nemen om er te komen, „ geene wachten, soldaten noch posten zullen ontmoeten. ” — In het kort, hij zeide mij, al wat hem dacht te kunnen dienen, om mij te overreden, hem op zijnen voorgenomen togt te vergezellen. Ik vraagde hem eindelijk twee dagen uitstel, om mij te bedenken, belovende hem als dan een stellig antwoord te zullen geven.

Ik had geen tijd van beraad, om mijn besluit te nemen, noodig. Reeds des anderen daags zeide ik hem, dat ik zijn ontwerp eene hagchelijke en zelfs ondoenlijke onderneming vond te zijn, zoo wel ter oorzaak van den weg, dien wij moesten nemen, als uit vreeze van op de daad betrapt, of voor den Keizer gebragt te worden, die ons zekerlijk eenen wreeden dood zoude doen sterven, of ten minste voor het overige gedeelte van ons leven gevangen houden; dat wij ten andere, gedurende een' zoolangen en moeilijken togt niet in staat zouden zijn om te zelfden tijde onzen mondvoorraad en wapenen te dragen, ten einde de aanvallen der wilde dieren af te weren,

waarvan deze wouden, door niemand bezocht, dan die het toeval of zijn ongefuk derwaarts voerde, wemelden, eindelijk dat hij de gemelde rivier konde misfen, en wij in deze wildernissen verdwalen, en duizend andere onvoorziene toevallen, als ziekte, gebrek aan water of levensmiddelen, enz., ons treffen konden. — In één woord, ik maakte zoo vele tegenwerpingen, dat hij wel bemerkte, dat ik weinig lust had, hem in zijne gevaarlijke onderneming te verzellen. —

Evenwel trachtte hij al de door mij geopperde zwarigheden op te lossen en uit den weg te ruimen, door te zeggen, dat het vuur en onze wapenen ons getoegzaam voor de aanvallen der verscheurende dieren zouden beschermen, dat hij volmaakt den weg wist, en dat, om aan den voet der bergen van *Bocaul* te komen, wij niet dan de rivier van *Chilaw* tot op eene zekere hoogte, waar zij haren loop naar het noorden neemt, hadden te volgen, wanneer wij slechts eenige uren het woud, dat zich van daar tot den voet der gemelde bergen uitstrekt, door te trekken hadden, en wij deze geheele reis in twee of ten hoogste drie dagen konden doen; ook zouden wij op den geheelen weg noch dorp, noch menschen aantreffen, en indien wij bij toeval iemand mogten ontmoeten (dat echter niet waarschijnlijk was), konden wij zeggen, dat wij, ter jagt gaande, verdwaald waren; voorts dat mijne kleding, zoowel als mijn door de zon verbrand aangezigt, mij overal voor een Mestiesch zoude doen doorgaan; en wat de levensmiddelen belangde, dat deze ons niet konden ontbreken, aangezien de groote menigte van vruchten en wildbrad, waarmede deze wouden zoo overvloedig zijn voorzien, en voor het overige tien of twaalf ponden rijst met een *Sjimboe* of klein koperen potje, om dezelve in te koken, benevens eene kleine met arak gevulde kalebas, zulk eene zware vracht niet voor twee personen was, en indien niets dan dit mij terug hield, hij

zich gewillig wilde verbinden, om dezelve geheel alleen te dragen, en eindelijk dat hij de plaats en de bergen, waar zich het riviertje bevond, al te wel opgemerkt en onthouden had, om gevaar te loopen van ze niet weder te kunnen vinden of te verdwalen.

Het was dus dat hij alle zwaarigheden en door mij bijgebragte redenen zocht te bestrijden, en van punt tot punt te beantwoorden. Zijne redenen voldeden mij echter in geenen deele, daar ik klaarblijkelijk zag, dat hij mij dit ontwerp slechts van de schoonste zijde vertoonde, en de gevaren, die wij konden ontmoeten, en die in eenen zekeren zin onvermijdelijk waren, kunstiglijk voor mij trachtte te verbergen. Evenwel mijne zucht voor wonderlijke ontmoetingen, mijn verlangen om het land dieper in te dringen, en de flauwe hoop, dat wij in onze onderneming konden slagen, en ik bij mijne geliefde ANNA in eenen staat zoude terug komen, die ons voor altoos tegen de armoede en behoeftigheid konde beveiligen, haalden mij over.

Ik zeide hem deswege, dat ik befloten had, hem te volgen, indien hij wilde toestaan dat ik den kuiper ons voornemen mededeelde. „ De eenigste en voornaamste zaak, die mij in uw plan het meest mishaagt, — ” — vervolgde ik, — „ is dat wij slechts met ons tweeën zullen zijn; het is te veel gewaagd in deze woeste en wilde streken; ik zal den kuiper overhalen ons te verzellen; duld dat hij mede van de partij zij, het is een onverfaagd en moedig man, die bij de inneming van *Nagapatnam* door de Engelschen veel geleden heeft, met een talrijk huisgezin is beladen, en ter naauwer nood van de voortbrengselen van een' kleinen tuin, dien hij te *Jaffanapatnam* gekocht heeft, bestaat; het vooruitzigt en de hoop, om zich te verrijken, zullen hem misfchien met vreugde deze gelegenheid doen omhelzen; en wanneer hij weigeren mogt ons te verge-

„ zellert, kunt gij, wat zijne stilzwijgendheid aangaar,
 „ gerust zijn; hij is een volkomen eerlijk man, en niet
 „ in staat om u te verraden, of aan iemand, wie hij ook
 „ zij, het minste ongeluk te veroorzaken; in één woord,
 „ het is niet dan op voorwaarde, dat gij een' derden
 „ reismakker (Europeaan of Indiaan, dat is mij onver-
 „ schillig, mits het een' persoon zij, op wien wij kun-
 „ nen vertrouwen,) toestaat, mede te nemen, dat ik be-
 „ sluiten kan, de onderneming te wagen en u te vergezellen.”

Hij gaf dan, hoewel niet zigtbaren tegenzin, zijne toe-
 stemming, dat ik er den kuiper van sprak; maar verklaar-
 de mij teffens, dat hij volstrekt niemand anders (ingeval
 dat deze ons aanbod weigeren mógt), zelfs niet een'
 Koelle in zijne plaats zoude toelaten.

Ik had mij geveid, dat de kuiper, aangezien zijne
 behoeftigen en bekrompenen toestand, deze gelegenheid
 om zijn fortuin te herstellen, gretiglijk zoude omhelzen;
 doch ik was zeer verwonderd, hem op mijn voorstel het
 hoofd te zien schudden en glimlagchen. Hij ried mij,
 den Portugees voor alle duivels te zenden, en mij niet
 door de ijdele en ongegronde hooop van mij te verrij-
 ken, zoodanig verblinden te laten, om een' dweeper in
 het midden van nooit betredene en woeste wouden te
 volgen, en eene rivier met edelgesteenten bezaaid op te
 zoeken, die zonder twijfel niet dan in zijne verhitte ver-
 beelding bestond. „ Welk één vertelstel!” — riep hij
 uit. — „ Geloofst gij dan, dat zulk eene plaats niet lang
 „ reeds zoude zijn uitgevonden, zoo als men al de ande-
 „ re rivieren en mijnen, waarin zich edelgesteenten be-
 „ vinden, heeft ontdekt, en dat de Keizer er zijne
 „ wachten niet zoude geplaatst hebben, zoo als overal.
 „ Die vriend heeft zekerlijk keiſteenen voor robijnen en
 „ topazen aangezien, en ik geloof dat hij er al zoo veel
 „ kennis van heeft als ik. — Laat, bid ik u, al deze
 „ herfenschimmige ondernemingen daar, en vermijd het

„ gezelschap van dien dwaas, die ik vrees dat u het
 „ hoofd nog met al zijne voorstellingen van fortuin zal
 „ doen draaijen, of mogelijk een' kwaden aanslag in den
 „ zin heeft. Ik verrek morgen, zoo als gij weet, —
 „ komt laat ons naar *Jaffanapattanam* terug keeren; uwe
 „ beminde en mijne vrouw verwachten ons zeker met
 „ ongeduld; wat zal ik haar zeggen, indien ik zonder
 „ u terug keere? De smart en het hartzeer dat uw ver-
 „ trek aan de eerstgenoemde veroorzaakt heeft is u be-
 „ kend; hoewel wij toen in egn goed en talrijk gezels-
 „ chaps, en overvloedig met levensmiddelen voorzien
 „ waren, en echter hadden wij veel moeite om haar ge-
 „ rust te stellen. Heb ik haar niet moeten beloven u
 „ niet te verlaten, en gedurende de reis over u als mijnen
 „ eigen zoon te waken? — Hoe wanhopig zal zij dan
 „ zijn en welke verwijtingen zal zij mij niet met recht kun-
 „ nen doen, wanneer zij verstaat, dat ik u in gezelschap
 „ van een' man, dien wij geen van beiden kennen, heb-
 „ laten verrekken, om op woeste bergen, en door on-
 „ begaanbare wouden en wildernissen (in stede van inge-
 „ beelde rijkdommen) mogelijk een wreeden dood of le-
 „ venslange gevangenis te gaan opzoeken?"

Terwijl hij dus tegen den armen Portugees uitvoer-
 was deze in de herberg, en ging gevallen de glazen deur
 van de kamer, waar wij zaten, voorbij. Hij riep hem in
 en deed hem zeer hevige verwijtingen, dat hij mij tot
 zulk eene herfenschimmige en gevaarlijke onderneming
 zocht te overreden, en vermaande hem ernstig mij er
 niet meer van te spreken, indien hij niet verkoos hem
 tot het nemen van maatregelen te verplichten, die hem in
 geenen deele aangenaam zonden kunnen zijn.

De Portugees, zijne gevoelens ontveinzende, stelde
 hem gernst, en bad hem zich niet verlegen te maken,
 dewijl hij deze onderneming, om verscheidene redenen en
 na een rijp overleg, geheel had opgegeven, en er niet

mees aan dicht; in tegendeel was hij voornemens in het
kroet naar de kust van *Charmadai* terug te keeren, waar-
toe hij, bij onze terugreis, ons gezelschap tot *Chilow*,
waas hij, volgens zijn zeggen, eenige zaken had te ter-
trigten, verzocht; hetwelk wij hem gewillig en met ver-
maak toestonden.

Van toen af vingen wij aan alles tot ons vertrek ge-
reedy te maken. Wij namen vier Koelies in dienst, om
onze pakhuizen en de noodigste zaken, als arak, kruiden-
rijen voor de henry's, tabak, enz. te dragen, benevens
al wat wij dachten in de doppen, welke wij moesten
doortrekken, niet te zullen vinden; want men rijt en
andere levensmiddelen behoeftten wij ons niet te behouden,
omdat wij, zoo als gezegd is, bestoeten hadden de terug-
reis langs de kust, die overal bewoond is, te doen.

Nadat wij alles tot ons vertrek geschikt hadden, namen
wij afscheid van onze vrienden en kennissen, al ook van
Mr. D'ALLEMANT, die gader weder met ons had willen
terug keeren, en de onregvaardigheid die velen hem,
volgens zijn zeggen, aandeed, van hem dus, wegens een
ongegronden argwaan, gevangen te houden, verwachtede.
Toen wij des avonds van Mr. WELAN, die ons had ten
eten gelonden, in onze herberg terug kwamen, vonden
wij er den Heer BECHLE, den Ingenieur RAUMER en an-
dere vrienden, die onze terugkomst verwachteten, ons
ons op eene groote kompen te onthalen; die zij dok
voort lieten aanbrengen, en wij maakten ons tot drie
ure in den morgen vrolijk.

Niettegenstaande ons voornemen, om des anderen dags
oogenblikkelijk na het middagmaal te vertrekken, was het
reeds vijf ure na den middag, toen wij *Chilow* verlieten;
andere kennissen, die ons vaarwel kwamen zeggen, wa-
ren er de oorzaak van. — De Koelies, die ons reeds van
een ure af, (zijnde de tijd dien wij in het begin voor
onze afreise hadden bestemd) wachtten, ziende dat wij

niet kwamen, verstróoiden zich de een na den anderen, en wij vonden hen niet dan met veel moeite in de *Cassino's* weder.

Alle eindelijk met een halven roes (hoewel wij zelve niet veel minder) terug gekomen zijnde, begaven wij ons op reis, met vrij minder gevolg en geraas, dan toen wij *Jaffanapatnam* verlieten.

Colombo is ten westen van het eiland *Ceilon*, en aan de zee gelegen. De haven is zeer goed voor kleine schepen of vaartuigen, die groote zijn echter genoodzaakt op de reede te blijven, die omtrent een vierde van eene mijl van de haven verwijderd is; doch waar zij aan hevige en menigvuldige rukwinden zijn blootgesteld. — Deze plaats werd den Portugeezen in het jaar 1656, na een lang beleg, door de Hollanders ontnomen. De sterkte is schoon en op eenige plaatsen zeer wel onderhouden, hoewel zij weder op anderen in een zeer bouwvalligen staat is; toen ik mij te *Colombo* bevond, was men bezig haar met eenige bakwerken (*) te vermeenderen en te versterken; een mijner vrienden, de Heer RAUMER, was er Ingenieur, en had het opzigt over de nieuwe werken. — Het is in de sterkte dat de Gouverneur (†) en de voornaamste personen hun verblijf houden. Men vindt er zeer schoone huizen en straten, ook zijn hier de magazijnen, arsenalen en kantoren der Compagnie.

De stad is zeer aangenaam gelegen, heeft groote en breede straten, en is aan den oever eener schoone en breede, met vischen en krokodillen vervulde, rivier gebouwd. Men heeft er eene groote menigte van herbergen en koffijhuizen, op de Hollandfche wijze ingerigt, waar men zich met het biljard-, kegel-, dam- en andere spe-

(*) De bolwerken van het fort zijn: *Constantia*, *Concordia*, *Victoria*, *Enkhuizen* en *Haarlem*.

(†) Toenmaals de Heer FALK, een zeer achtungwaardig man en inboorling van *Colombo*.

ons wêrreft betaalden wij aan eenige Singaleefche vrouwen, die dit kroegje ophielden, twee schellingen, voor eenige potten Surie, waarmede wij onze Koelies toegeftaan hadden zich, op boze kosten, te onthouden; de vrouwen warden echter met die geld niet tevreden; doch ziende, dat zij niets meer van ons konden verkrijgen, (dewijl wij haar rijdelijk daaraan betaald te hebben, en het ook voor palmwijn, die zeer goedkoop is, meer dan de helft te veel was), wonden zij ons eenige scheldwoorden naar het hoofd, waarin de Koelies en de Portugees haar niets fchuldig bleven.

De maan verlichtte ons nu en dan, door de dikke wolken, die de wind met snelheid voortjaagde. — Met verdriet bemerkten de kuiper en ik, dat onze Koelies zoo befchouwen warden, dat zij zich met moeite in evenwigt hielden, zijnde het de Portugees niet veel minder; toen wij hem onze verwondering te kennen gaven, hoe de ligte palmwijn hen zoodantig had kunnen bevangen, bekende hij ons, dat zij, in ftade van Surie, twee fleschen Talwagen (eene foort van arak) gedronken hadden, en dat het voor de betaling van dezen drank was, dat de Singaleefche vrouwen zoo veel gerucht hadden gemaakt. Het fpeet mij, dat wij deze arme menfchen ongelijk hadden aangedaan; doch weinig van de Singaleefche taal verftaande, was het mij onmogelijk geweest, de ware oorzaak van hunnen twist te begripen.

Naauwelijks waren wij weder een uur op reis, toen de hemel op nieuw door duistere en dikke wolken werd bedekt, en weldra ving het weder aan op eene vefchrikkelijke wijze te regenen. Door eene diepe duifternis omhuld, die ons niet toeliet twee fchreden voor ons uit te zien, doolden wij in den regen en de duifternis, in eene uitgestrekte vlakke rond; de Koelies vingen reeds aan van terug keeren te fpreken; doch de hoop van de eene of andere toop of enig doof aan te treffen, waar

Wij eene schuifplaats zouden kunnen vinden, dreef ons voorwaarts. — Welhaast vertoonde zich een breedé waterbak voor ons, en hield ons plotseljk tegen; de Portugees ried mij den oever te volgen, tot dat wij eene zekere waadbare plaats (die zich, zoo hij zeide, hooger op bevond); zouden hebben gevonden; de Koelies intègendèel hielden staandè, dat men haar moest afzakken, wanneer wij eene brug zouden aantreffen; zij hadden hier over een hevigen twist, intusichen dat de regen ons tot op de huld doofwèekte. Onzeker welke partij te kiezen, besloten wij eindelijk den Portugees te volgen, dewijl de Koelies zelve, ten aanzien der brug, niet overeenstemden; sommige zeiden, dat zij er niet meer was, andere weder dat zij nog bestond. Wij hielden dan den oever der beek en gingen blootvoets (ten einde onze schoenen en kousen in het water niet te bederven), en met ongehooselijk veel moeite voort, zinkendè wij alle bogenblikken tot aan de knieën in den modder en de poelen, diè de dikke duisternis ons verhinderde te zien; na dus een uur voort geworsteld te hebben, zagen wij, tot ons groot verdriet, dat de beek, in stede van smaller, veel breeder en snèlter van loop werd, en het eene dwaasheid zoude zijn verder te gaan. Wij hielden dan weder stil, om te overlèggen wat ons te doen stond en een sedef schold op den Portugees, omdat hij ons zoo kwalijk geraden had. Hij zweeg.

Dè Koelies waren reeds voornemens weder terug te keeren en de brug op te zoeken, doch de kuiper en ik steldèn er ons tegen. Wij besloten kort en goed, den overtocht op de plaats zelve, waar wij ons bevonden, te wagen, hetgeen wij dan ook (niet zonder veel morren van de zijde onzer Koelies) ten uitvoer bragten, en tegen alle verwachting gelukte, komènde het wafel ons niet veel hooger dan de borst.

De andere zijde bereikt hebbende, zakten wij de beek

af, om den weg weder te vinden, dien wij door het volgen van den Portugees hadden verlaten; doch de groote menigte met water gevulde gaten, waarmede de boorden der beek als bezaaid waren, en in welke wij, en voornamelijk onze Koelies, die, half dronken, nog met onze goederen waren beladen, elk oogenblik inzonken, waren oorzaak, dat wij niet veel wegs voortspoedden. — Door de regen, dien de sterke wind ons in het aangezicht woei, en de dikke duisternis, hadden wij veel moeite om bij elkander te blijven, en niet van het overige van het gezelschap af te dwalen; dikwerf moesten wij een' geruimen tijd wachten en roepen, om ons verstrooid en achter gebleven volk bij een te vergaderen; eindelijk verloren wij, tot overmaat van tegenspoed, de oevers der beek, zonder ze te kunnen wedervinden, en in stede van ze te naderen, deden wij gewis niets dan er ons nog meer van te verwijderen; welhaast wisten wij niet meer of wij voor- dan achterwaarts gingen, en wij zwierven in deze uitgestrekte vlakke, even als lieden die men een' doek voor de oogen heeft gebonden. Nieuwe twisten rezen onder degenen die zich verbeeldden den weg te weten; dan volgden wij den raad van den eenen, dan weder van den anderen; men hoorde niets dan de vloeken van den Portugees en het schreeuwen van ons volk, tusfchen het huilen des winds en het geklater van den regen, die ons overstroomde.

Eindelijk, met het aanbreken van den dag, vonden wij den weg weder, en tegen zes ure kwamen wij aan een (in het midden van eene kokostoop gelegen) dorp, *Weri-goer* genaamd, half dood van vermoelijenis en koude (*) tot op den huid doorregend en met slijk bedekt. — Dit had mij, indien ik bijgeloovig was geweest en er acht op gegeven had, de rampen en ongelukken, die ik in het vervolg dezer reize ondervond, kunnen voorspellen,

(*) De nachten zijn Indië, en voornamelijk in den regentijd, tamelijk koud.

Wij vraagden eene oude vrouw, die wij bij het inkomen van het dorp voor eene hut gezaten vonden, of zij ons iets te eten konde gereed maken. Zij antwoordde ons, dat wij binnen een paar uren tijds eenen maaltijd zouden hebben, waarover wij vergenoegd zouden zijn; wij gaven haar het noodige geld om de onkosten te kunnen doen, intusschen dat ons volk een groot vuur aanstookte, waarvoor wij onze natte kleederen droogden en onze verklemde leden warmden. Na wat koffij gedronken en eenige *agapés* (eene soort van uit rijstmeel gebakken koeken), voor ons ontbijt, gegeten te hebben, leidden wij ons voor de deur der hut, op eenige neder, gespreide matten en rondom ons vuur, neder, ten einde eenigzins van onze vermoeijenisfen uit te rusten; hebbende de regen reeds eenigen tijd opgehouden.

Tegen tien ure wekte ons de goede vrouw, en bragt ons in eene andere hut, aan haren zwager toebehoorende. Wij zaten rondom eene op de aarde gespreide mat neder, bestaande ons maal uit rijst, carwaat (*), in de pan gebakken eijeren en eene kerry van *Jakka*, eene vrucht zeer gemeen in *Ceilon* (†), en die met de kokosnoot het voornaamste voedsel der Singaleezen is; zij bereiden en gebruiken dezelve op verscheidene wijzen; van de geroosterde en fijn gestootene pitten der jakka, maken zij eene soort van brood, dat bijna den smaak van kastanjes heeft.

Zoodra wij gegeten en uitgerust hadden, gingen wij onze Koelies in het dorp opzoeken, en vertrokken des namiddags te twee ure, elk van een Talpatblad (§) voor-

(*) *Carwaat*, dus noemt men den gedroogden visch.

(†) Zie de Beschrijving, die dit werk voorafgaat, onder de vruchten.

(§) Een boom reeds elders beschreven, en wiens blad groot en breed genoeg is om drie menschen te kunnen verbergen, en daare bij ongemeen ligt.

zien, onder hetwelk wij beschut waren vóór den regen, die nu ons vertrek op nieuw viel.

Na den grooten weg in het midden van overströmende, of door eene groote menigte kleine beekjes doorfneeden velden, weder gevonden te hebben, kwamen wij eindelijk tegen vijf ure des avonds, langs eene schoone laan van hooge boomen en tot aan den middel doornat en bestrijkt, aan hetzelfde Iusthuis, waar wij, van *Jaffanapatham* komende, den bakker dronken hadden achter gelaten. Daar het reeds laat was, besloten wij er te blijven, makende de Singalees, die er toen het opzigt of de bewaring van had, ons een zeer goed avondmaal gereed.

Het regende den geheelen nacht door; doch des anderen daags hadden wij het schoonste weder. — Een goeden kop koffij met room gedronken, en onzen waard voldaan hebbende, hernamen wij vrolijk onze reis.

Hoe was alles sedert eene maand veranderd! Hoe schoon was nu de natuur! — De regen had de boomen een aangenaam groen verleend, en de stof, die hunne bladeren bedekte, afgewasschen; de aarde was bezaaid met gewassen en planten, die de lucht met een' zachten gedrigen wassm vervulden, — de zon schoot niet meer hare brandende stralen, en de verfrischende wind maakte hare reeds veel verminderde hitte dragelijk. — De takken der rivieren en de beken, die wij, van *Jaffanapatham* komende, droogvoets overtrokken, waren nu tot aan derzelver boorden gevuld, eenige zelfs waren breed, diep en snelvlietend geworden — alles scheen verjongd en herboren; alles was van gedaante veranderd. — Men zag de inwoners der dorpen hunne vergaarbakken herstellen en sluiten, in het veld arbeiden en bezig met dezelve, door kleine kanalen en groeven, van het overtollige water te ontleiden; zij verheugden zich reeds te voren in het vooruitzigt van een' goeden oogst. — Menschen en beesten verhieven hunne harten en stemmen voor den

troon der Almachtigen om hem voor zijne weldaden te danken.

De rivier van *Colombo* overgestoken hebbende, trokken wij door verscheidene dorpen, wier namen ik vergezen heb aan te teekenen, en welker beschrijving niets belangrijks oplevert.

Onze Portugees, gedurende eenigen tijd achter ons gebleven zijnde, zagen wij op eens nit alle magt naar ons toosnelten, vervolgd werdende door zeven of acht oude Singaleesche wijven, met schoppen en spaden gewapend. Op onze vraag, wat de oorzaak was, dat deze vrouwen zoo verbitterd op hem waren, zeide hij ons, dat hij met eenige Singaleesche meisjes, die hij achter eene haag had vinden zitten, een gesprek angevangen had; doch eene van dezelve een' kus hebbende gegeven, hadden zij het op een schreeuwen gesteld, waarop deze oude furien, die hij niet bemerkte had, en niet ver van daar op het veld arbeidden, met hare gereedschappen waren komen aantooopen en hem zekerlijk omgebragt zouden hebben, indien hij bij geluk niet wat sneller dan zij ter been ware geweest.

Deze vinnige vrouwlieden hem, in zulk een talrijk gezelschap, niet durvende aantasten, volgden ons echter een' geruimen tijd, al scheldende, na; de knisper, dien dit geweld eindelijk verveelde, maakte eene beweging alsof hij op haar schieten wilde, en hadde zijn geweer; doch nauwelyks hadden zij dit bemerkte, of alle te gelyke een verschrikkelijk gehuil van woede aanbiddende, zonden zij ons eene hagelbui van steenen naar het hoofd; wij bleven haar hierin niets schuldig, en in een' oogeblik zag men het belangchelykst gevecht van de wereld ontstaan, tot opmitsprekelyk genoeg van eenige voorbijgangers, die van lagchen meenden te bersten, ziende een drietal Europeemen, eenige zwarte Koelies, en een' hoop vervaarlyk schreeuwende en gilende oude wijven, met hangende haren en bleek van toorn, elkanderen met steenen begroeten.

De vijanden, eindelijk op eene gevoelige wijze bemerkende, dat het voordeel van de behendigheid en kracht van onze zijde was, hadden de voorzigtigheid ons het slagveld af te staan, en zich buiten het bereik onzer kogels te hegeven; in plaats van welke zij ons een' geruimen tijd met een' vloed van scheldwoorden bevochten, tot dat zij eindelijk, met het schuim op de lippen, afgetrokken, onder elkanderen nog zeer spidruchtig kiyvende, over de oorzaak van het gevecht, en de ongehoorde en alles te boven gaande stoutheid der beestachtige blanken.

Tegen den middag kwamen wij aan een' slagboom, waar wij een' kleinen rol moesten betalen, ook vonden wij eene *Casino*, in welke wij in haast ons middagmaal hielden. Des avonds te vijf ure bevonden wij ons voor *Negombo*, maar door eene kwalijk geplaatste kieschheid, wilden wij onze opwachting bij den Kommandant dezer plaats niet maken, noch van hem bemerkt worden, om hetwelk te vermijden wij in een klein dorpje, *Sunampit* genaamd, den nacht befloten door te brengen; men toonde er ons, ter zijde eener kerk, eene ledige hut, die in stede van een' ambellan of rusthuis diende. — Wij vonden reeds twee reizigers in dezelve, die, ons gezelschap mogelijk niet verkiezende bij te wonen, bij onze aankomst vertrokken.

Naauwelijks hadden wij met het avondmaal geëindigd toen het zoo verschrikkelijk begon te regenen en te waaien, dat wij onder het dak der oude hut meenden begraven te worden; de regen en wind kwamen er door honderd openingen in, en deden elk oogenblik onze kaars uitgaan, zoodat het ons eindelijk verdroot haar telkens vruchteloos aan te steken, en wij in het duister zitten bleven. — Terwijl de regen door het vermolmded stroomdak, als door eene zeef drong, en wij te vergeefs in den donker, al tastende naar eene drooge plaats zochten, bezouwde het ons niet, weinig, dat wij den Kommandant

van *Negombo*, die ons te voren zoo gastvrij had ontvangen, niet hadden bezocht.

„Het is mij onmogelijk het hier langer uit te houden” — zeide ik eindelijk tegen den Portugees en den kniper — „ik zoude liever geheel en al in de bloote lucht, „aan den regen blootgesteld willen zijn, dan op zulk „eene wijze door deze goten, die op onze hoofden nederstroomen, van alle kanten besproeid te worden; indien gij wilt zullen wij uit de hut gaan, mogelijk dat „wij nog eene *Casino* open vinden, waar wij ten minste „voor den regen beschut zullen zijn, en misschien nog „eenigen tijd kunnen slapen.”

Ik ging hierop, van den Portugees vergezeld, uit de hut; willende de kniper niet mede gaan. — De nacht was van eene schrikbarende duisternis; de regen stroomde van den hemel, en langen tijd zwierven wij tuschen de hutten rond, zonder eenig licht te zien, of de stem van een enkel schepsel; uitgenomen die der honden en nachtuilen, te vernemen; te vergeefs trachteden wij den ambellan weder te vinden; wij zwierven tuschen de hutten, als in een' doolhof, rond, zonder te weten waar wij waren; en niettegenstaande wij herhaalde reizen aan de deuren van verscheidene derzelven klopten, was er echter niemand, die ons antwoordde of opende. — Eindelijk, na nog een' geruimen tijd omgedoold te hebben, verbeeldden wij ons de stemmen van eenige menschen te hooren; wij volgden het geluid, en weldra kwamen wij aan de deur eener groote hut, welke wij tot onze groote vreugde eene *Casino* bevonden te zijn, waar eenige Europeesche soldaten van den naasten wachtpost zich vrolijk maakten.

Wij legden ons op eenige matten neder, die men ons in een beschoten vertrekje aanwees, en in spijt van het geraas en zingen der dronken soldaten, vielen wij welhaast in een' diepen en verkwikkenden slaap.

Tegen het aanbreeken van den dag wakte men ons, volgens de order die wij gegeven hadden, en na den eigesten des *Cafre* voor zijne gastvrijheid te hebben betaald, begaven wij ons naar den kuiper, die den gheoelen nacht geen oog gesloten had, en wien het niet weinig spoet ons niet gevolgd te hebben, zijnde hij nu genoodzaakt om met een' hevigen hoest (dien hij in deze vochtige hut had opgedaan), met vertijfde en vermoede leden, en vermoed van het waken, onze ongemakkelijke voetsnel voort te zetten.

Het regende bij tuschenpoozen, zooda wij onze *Talpat*-bladen niet te vergeefs hadden mede genomen. — De rivier van *Ngombo*, door middel van eene kleine brug, over getrokken zijnde, lieten wij de stad ter linkerhand liggen, en kwamen tegen elf ure, langs een' zeer schoonen weg, in het dorp *Topoerb*, hetzelfde waar wij zoo gastvrij door den Roomschen Priester onthaald werden; het speet mij ongemeen hem niet te vinden; de *Koster* zeide ons, dat hij naar *Colombo* vertrokken was.

Wij deden hier een goed middagmaal met een' haas en eenige patrijzen, en kwamen, zonder eenig toeval, langs een' verrukkenden weg, en met het schoonste weder, tegen den avond te *Gannipelle* (een dorp aan den oever der rivier van *Caimelle* gelegen) aan. De ambtman, of het rusthuis, was zoo klein, morsig en bouwvallig, dat wij verkozen in de bloote lucht te slapen, liever dan aan de beten der slangen en venijnige insecten, die zich gaarne in de vermolmden daken der hutten ophouden, blootgesteld te zijn; ten anderen was de lucht helder, en wij spreidden dus onze matten onder een' grooten tamarindeboom neder.

Het was echter niet dan met veel moeite, en na een' hevigen twist, dat wij den kuiper noodzaakten in het dorp te blijven, hij wilde volstrekt de rivier oversteeken en nog denzelfden nacht de reis tot *Miraville* voortzet-

een, gelukkiglijk dat onze Koelies weigerden verder te gaan, zonder dat, zouden wij toen reeds geseheiden hebben.

De teleurgestelde hoop van baas kuiper te worden, gevoegd bij het verdriet van onnoodige moeite en gevaren (met vrij aanzienlijke onkosten verzeld), te hebben uitgestaan, maakte hem, sedert ons vertrek van *Colombo*, zoo rampmoedig en onvergenoegd, dat wij meer verdriet dan vermaak, in zijn gezelschap hadden. Den geheelen avond was hij misnoegd en deed niets dan binnensmonds te vloeken en te prevelen, en gelegenheid te zoeken om ons te kwellen, zoodat ik, toen het avondmaal geëindigd was en hij nog voortging met brommen, hem verliet, en, terwijl ik eene wandeling langs de rivier ging doen, hem zijn kwaad humeur tegen den Portugees lieft uitrazen.

Des anderen daags trokken wij de rivier van *Caimelle*, die door den regen, ongemeen gezwollen was, in een schuitje over. — Nu volgden wij het zeestrand, dewijl de grond daar vaster en minder met poelen en moerassen vervuld was; doch de regen, welhaast weder, zeer sterk en aanhoudend beginnende te vallen, traden wij in een tamelijk dun begroeid en eenige honderd treden van het strand verwijderd boeghje. Er bevonden zich eene menigte indruksele van dierenpooten (die de Koelies ons zeiden van tijgers te zijn) in het zand; wij zagen evenwel niets dan eenige jakhalzen, die zich op onze aannadering in de struiken verborgen.

Des namiddags te een ure kwamen wij te *Maraville*, dezelfde plaats waar wij het geval met de olifanten gehad hadden: wij deden ons middagmaal in de toop, en vervolgens onze weg te vier ure: het slechte weder vertraagde grootelijks onzen voortgang, en voor wij aan een dorp konden komen, om er den nacht door te brengen, werden wij door zulk een sterken, en met hevige rukwinden verzelden, regen overvallen, dat wij het als een

groot geluk achteden, van nog in tijds eene wachttut bereikt te hebben, in welke wij drie Lascarijns vondert, die ons met veel gastvrijheid ontvingen en hunne slaapplaatsen voor dien nacht aan ons afstonden.

Tegen twee ure des morgens hield de regen en wind op en de lucht werd volkomen helder. De kuiper, ongeduldig zijnde om zijn huisgezin weder te zien, wilde toen volstrekt vertrekken, niettegenstaande de Lascarijns hem rieden om tot het aanbreken van den dag te wachten, dewijl, zoo zij zeiden, de wilde en verscheurende dieren dikwijls de naburige wildernis van *Medandampe* verlaten, om eenige prooi of kréng aan den oever der zee te zoeken; doch doof voor hunne voorstellen, zoo wel als voor de onzen, maakte hij zich tot het vertrek gereed. Zulk eene stijfhoofdigheid en dwingelandij mishaagde mij ongemeen, en was de oorzaak van een' hevigen twist tusschen ons beide, die zoo hoog rees, dat hij eindelijk volstrekt weigerde, langer in mijn gezelschap te reizen.

De woede, van mij zoodanig dóór iemand, die zich mijn vriend noemde, gedwongen en mingeächt te zien, gevoegd bij het verdriet dat zijne hoofdigheid en kwaad humeur mij dagelijks gaf, deed mij op eens besluiten van achter te blijven, en never alleen, dan in het gezelschap van een misnoegd en knorrig man, te reizen, die ons naauwelijks den tijd liet om het middagmaal te houden. Ik zeide hem dus, dat hij, wat mij aanging, dag en nacht konde reizen, zelfs zonder te eten of te drinken, indien hem dit geviel; doch dat ik geen lust had om in zijn gezelschap van honger en dorst om te komen; dat ik deswege langzaam en op mijn gemak nakomen, en *Jaffanapatnam*, mogelijk nog eerder dan hij, bereiken zoude. Ik nam hierop zoo veel linnen uit onze pakkaadje als ik dacht noodig te hebben, en mijne Koesies gebiedende den kuiper te volgen, gaf ik hem het geld

Waarvoor ik hen bedongen had, met verzoek, het hun bij zijne aankomst te *Jaffanapatnam* te geven, en zorg voor mijne goederen te dragen. Ook bad ik hem ANNA gerust te stellen, en haar de reden van onze scheiding bekend te maken; hij beloofde mij dit alles, zijnde hartelijk verheugd van mij ontsagen te zijn, en ik, om de waarheid te zeggen, niet minder; want hij had zulk eene haast om tot zijner te komen, dat hij ons nauwelijks den tijd gaf om ons ergens te legeren of uit te rusten, en sedert ons vertrek van *Colombo* hadden wij bijna dagelijks hevige woordenwisselingen over dit onderwerp. Een brief, dien zijne vrouw hem geschreven had, en in welken zij hem meldde dat zij zich niet te wel bevond, was de oorzaak van deze ongerustheid en begeerte om bij haar te zijn; hij was een goed huisvader en beminde zijne vrouw ongemeen, ook verdiende zij het, en ik konde hem wegens zijne haast niet lakten; doch was ik, die geene zulke redenen van spoed had, verplicht, om mij op eene reis, die ik voor vermaak had ondernomen, mij ter dood toe te vermoeien? Want wat ANNA aanging, ik wist dat zij in zeer goede handen was.

Vóór mijn driftige reisgezelschap ons verliet, fluisterde hij mij nog toe, om in 's hemels naam zoo dwaas niet te zijn om den Portugees in zijne herfenschimmige onderneming te volgen, ingeval hij mij nog daartoe mogt zoeken over te halen, maar, integendeel, mijnen weg voort te zetten, zonder mij veel op te houden. — Gave God dat ik zijnen raad gevolgd had, van hoe vele gevaren en afgrijselijke toestanden was ik niet verschoond gebleven!

Sedert ons vertrek van *Colombo* had die ongelukkige niet opgehouden mij, hoewel in het geheim, van zijn ontwerp te spreken; doch eindelijk, wel bemerkende dat hij niets op mij konde winnen, zweeg hij dienaangaande stil; maar mij van den kuiper gescheiden ziende, dacht

hij met meer vrucht eene nieuwe poging te kunnen beproeven.

Hij zeide mij dus met een blij gelaat, dat hij niet wel-nig verheugd was dat dit misverstand tussehen mij en den kuiper had plaats gehad, en dat hij nu (dewijl ik vrij was) hoopte dat ik geene zwaarigheid meer maken zoude in hem te verzellen. Ik antwoorde hem, dat hij zich echter grootelijks bedrogen had, en deze scheiding van den kuiper geene de minste verandering in mijn besluit had te weeg gebragt, en wel verre van de bergen en boschen te willen afschoopen om kelfteenen, die hij zonder twijfel voor diamanten had aangezien, op te zosken, mijn on-wrikbaar voornemen was, de reis alleen en op mijn gemak tot *Jaffanapatnam* voort te zetten, waar buitendien mijne vrienden en andere personen mijne terugkomst met ongeduld verwachteten.

Toen bad hij mij, hem met aandacht en geduld te willen aanhooren, daar hij mij, zoo hij zeide, zonder eenige achterhoudendheid de ware toedragt der zaak zoude ontdekken, waarna hij niet twijfelde of ik zoude welhaast van gedachten veranderen.

„ Het is genoeg bekend, (dus ging hij voort) dat bij „ de herhaalde en menigvuldige invallen der Portugeezen „ in vorige tijden in het Rijk van *Condé-bada*, de Kei- „ zers hunne rijkdommen, bestaande in paarlen, diamant- „ ten, goud, enz. in groote ijzeren koffers hebben ver- „ borgen, die zij in de rivier van *Mawoliogouga* deden „ zinken, ter plaats waar deze stroom den voet der „ bergen bespoelt, die zich achter de hoofdstad bevinden; „ en waar de Portugeezen hen nooit hebben kunnen over- „ weldigen. Mijn vader, wiens voorouders meestal de- „ ze togten tegen de Keizers van *Condé-oeda* hebben bij- „ gewoond, wist, door eene oude overlevering in onze „ familie, dat de Portugeezen eenen dezer koffers bemag- „ tigd hadden, doch door eene zware nederlaag genood-

„ zaak zijnde met overhaasting terug te trekken, verbor-
 „ gen zij denzelven ergens in het gebergte van *Bocaul*,
 „ op eene plaats aan slechts weinige lieden bekend, met
 „ voornemen denzelven bij de eerste gelegenheid terug
 „ te komen halen; doch daarop door de Hollanders,
 „ die de Keizer tot zijne hulp had ingeroepen, te plot-
 „ selijk verjaagd zijnde, hebben zij dit voornemen niet
 „ ten uitvoer kunnen brengen. Mijn vader heeft mij dit
 „ bij zijn onverwacht overlijden nog even kunnen mede-
 „ deelen, aan mij de uitvoering van eene onderneming
 „ overlatende welke de dood hem verhinderde in persoon
 „ te doen. — Wat ik u dus gezegd heb van eene rivier
 „ met edelgesteenten bezaaid, is zoo min waar als dat ik
 „ in het gebergte van *Bocaul* ben verdwaald geraakt; het
 „ is wel met opzet en na een rijp overleg dat ik mij in
 „ hetzelfde heb begeven, ik wist ten naastenbij de plaats
 „ waar de koffer zich moest bevinden, en hoopte den-
 „ zelve te zullen ontdekken en te kunnen openbreken.
 „ Na lang vruchteloos zoeken wanhoopte ik reeds in mij-
 „ ne onderneming te zullen slagen, toen ik, in de ber-
 „ gen rondwalende en door een smachtenden dorst ge-
 „ pijnigd zijnde, met eene onbeschrijfelijke blijfchap,
 „ een riviertje in de diepte eener vallei onder mij zag
 „ vloeijen; ik haaste mij hetzelfde te bereiken; doch hoe
 „ groot was mijne verwondering, toen ik het voorwerp
 „ van mijn zoeken in de holte van eene der rotsen, waar-
 „ uit de boorden dezer rivier waren zamengefeld, be-
 „ merkte! Het was eene soort van koffer of kist geheel
 „ van ijzer, en op zoo eene kunstige wijze te zamen ge-
 „ steld, dat ik er met al mijn verstand geene opehing,
 „ dekfel of slot aan heb kunnen vinden. — Te vergeefs
 „ poogde ik aan alle zijden om de kist met steenen open
 „ te breken; al mijne moeite was vruchteloos. Ik heb
 „ mij echter de plaats zoo wel gemerkt, dat zij volstrekt
 „ onmisbaar is. — Tot deze onderneming nu is het dat

„ ik u zoek over te halen. Zie nu wat u te doen staat;
 „ intusfchen zwere ik u bij al-wat heilig is, dat wij op
 „ den weg, dien ik u zal aantoonen, geen het minste ge-
 „ vaar van wachtposten, soldaten of iets van dien aard
 „ te vreezen hebben. Geloofst gij dan dat ik zelf deze
 „ onderneming zoude wagen, indien dezelve onnitvoer-
 „ lijk of met te veel gevaar verzeld ware? Het is waar,
 „ wij zullen met eenige moeilijkheden en geringe geva-
 „ ren te kampen hebben; doch om het overige gedeelte
 „ van uw leven in overvloed en gemak te kunnen door-
 „ brengen, is u dit dan geen drie of vier moeilijke
 „ dagen waardig?”

.. Dit alles klonk voortreffelijk en had veel waarfchijnlijk-
 heid. Het geval, aangaande het verbergen van des Kei-
 zers rijkdommen in de *Maweliegonga* en andere rivieren,
 waarop hij zijn verhaal grondde, was mij bekend en on-
 wederfprekelijk waar; doch deze geheele gebeurtenis
 klonk mij zoo romanesk, dat ik niet konde nalaten fom-
 tijds aan de waarheid van zijn verhaal te twifelen; des-
 niettemin was ik besluiteloos wat te doen: aan de eene
 zijde vertoonde zich de rijkdom en het zoo gellefkoosde
 avontuurlijke der onderneming voor mijnen geest, en aan
 den anderen kant zag ik ANNA en andere mijner vrienden
 met een angstig verlangen op mij wachtende. — Eindelijk
 mijne ligtzinnigheid en den aard der onderneming die
 zoowel met mijne begeerte strookte, gevoegd bij de te-
 leurstelling mijner vorige reize, haalden mij over, en den-
 zelfden nacht nog, dat de Portugees op nieuw bij mij aan-
 drong om hem te verzellen, gaf ik mijne toestemming,
 op voorwaarde dat hij mij, bij al wat een mensch heilig
 kan zijn, zweren zoude, dat zijn verhaal in al deszelfs
 omftandigheden waarachtig en niet verfierd was: waarop
 hij mij met de zwaarste eeden voldeed, zwerende, dat al
 wat hij mij gezegd had, volkomen en in den ftiptften zin,
 met de waarheid overeenftemde.

Wij kwamen toen overeen om een paar dagen te *Chilaw* te blijven, ten einde ons van het noodige te voorzien, waarna wij buiten kennis der inwoners dezer plaats in het land indringen wilden. Dit te zamen afgesproken en overlegd hebbende, bleven wij tot des anderendaags 's-morgens in de wachthut, wanneer wij vertrokken, en tegen den middag *Chilaw* bereikten, begevende wij ons echter niet in deze plaats zelve, maar ons verblijf in de hut van een Singalees nemende, welke omtrent een kwartier uurs van daar verwijderd was. Ik veinsde mij hier onpasselijk te zijn, en tot des anderen daags te willen uitrusten.

Intusschen kocht de Portugees al wat hij dacht ons noodig te zullen zijn, hetwelk hij in de struiken dicht bij eene plaats verborg, die wij moesten voorbijtrekken; tot op dat oogenblik zelfs was ik nog besluiteloos, of ik de onderneming zoude wagen dan niet; zulk eene ongewone vrees en inwendig voorgevoel bespeurde ik in mij; men mag mij vrij voor bijgeloovig of kleinmoedig houden, het is niet te min waar, dat ik nimmer zoodanig eene beklemdheid van hart, dan toenmaals heb gevoeld, hoewel ik mij menigmaal in ondernemingen gewaagd heb, die op het uiterlijk aanzien met vrij meer gevaren waren verzeld dan deze. De Portugees echter verdreef welhaast al deze zwaarvoedige denkbeelden, en wist mij zulk een schoon tafereel te vertoon van de rijkdommen, waarvan wij ons gingen meester maken, en bijzonder van de vreemde en merkwaardige zaken, die wij in deze, door niemand bezochte, wildernissen zouden ontdekken, en dat wel de voornaamste en mag ik zeggen eenigste drangreden was, die mij deze gevaarlijke reis deed ondernemen, dat ik eindelijk zelfs naar het oogenblik van ons vertrek begon te verlangen. — Mijn makker bezat de gaaf van overreding in een' hoogen graad; zijne gelaatstreken zelfs (zijnde hij een zeer schoon en welgemaakt man) waren in staat iemand van de waarheid zijns verhaals te overtuigen, al was het nog zoo vreemd.

KIL. H O O F D S T U K.

Aanvang van eenen gevaarvollen togt, — Het oerfte levensgevaar. — Voortzetting der reize. — Aankomst en intrede in het grootte woud. — Moeyelijkheden, hinderntfen, regenspoeden en gevaren. — Het vruemde geluid. — De moedige beer.

Eindelijk verscheen de dag tot ons vertrek bestemd; wij gingen vóór het aanbreeken van denzelfden op reis, en namen, ten einde onzen waard te bedriegen, in het begin den weg naar de rivier, even als wilden wij dezelve op de gewone plaats overtrekken, doch welhaast slopen wij achter de struiken en trokken *Chilaw* om, nemende onzen weg door een moerasfig land, nu eens met struik- en doren-gewasfen, dan weder met kleine digte boschjes vervuld, tot dat wij eindelijk bij de rivier *Mahasferam* kwamen; het was daar, dat de Portugees van onder de struiken onzen reisvoorraad haalde, bestaande uit een' zak met omtrent twintig ponden rijst, dieh hij in het zand had begraven, een paar pistolen, kruid en lood, twee kalebasfen, waarvan de éene ten naastenbij drie pinten arak inhield, zijnde de andere ledig en voor het zoete wáter bestemd, voorts een kleinen schotel van koper en een batika of bord van hetzelfde metaal, een pakje kruidertijen voor de kerry, eene kleine bijl, twintig vademem touw van een duim dikte, benevens eenige vijlen en breekijsers, en een groot beerenvet.

Wij verdeelden nu de vracht onder elkander: buiten mijn geweer, pistolen, sabel, ammunitie en een klein pakje tinnen, befaade ik mij nog met de arak-kalebas (uit vrees dat onze vriend zich van dezelve te veel mogt bedienen) de bijl, en de koperen schotels, latende hem het overige,

Bij de rivier gekomen zijnde zagen wij een' jongen krokodil, die op onze aanmerking in het water sprong. — Daar deze rivier door de zware regens zeer gezwollen en snelvlietend was geworden, hielden wij haren oever, tot elf ure, wanneer wij eene plaats, die niet zoo breed als elders was, vonden. — Voor wij echter den overtocht deden namen wij eerst ons middagmaal; wij zetteden ons onder een' grooten digtbebladerden boom neder en maakten onze rijst gereed, benevens eene kerry van een' haas, dien wij op weg met steenen hadden dood geworpen; zoo menigvuldig zijn deze dieren daar te lande.

Het landschap om ons heen had een ongemeen verwilderd en woest aanzien — eene treurige eenzaamheid trof allerwegen het oog. De oevers der rivier waren zandig en bezaaid met punten van rotsen; tuschen de struiken, waarmede de grond vervuld was, vertoonde zich hier en daar een eenzame boom, en op den afstand eener mijl ter regterhand zag men de wildernis van *Medandampé* zich in eene onmetelijke verte uitstrekken; deze woestijn bestaat niet dan uit zeer hooge dorre en struikgewassen, het verblijf van allerlei soorten van verscheurende dieren, voornamelijk van wilde buffels; men vindt er eene menigte zeer venijnige of verflindende slangen van eene gedroegelijke grootte, zoodat de stoutste jager zich niet in hetzelfde durft te wagen. Ter linkerhand, of aan de overzijde der rivier, verhief zich een dik woud van oude zeer digt ineengesloten boomen, doorweyen met klimopranken en riet.

Na met het middagmaal geëindigd te hebben ontkleedden wij ons. De Portugees verzocht mij de rivier eenige honderd treden hooger op te gaan, en daar uit al mijne magt te schreeuwen, terwijl hij dezelfde zoude overtrekken, ten einde de krokodillen, indien zij er waren, naar mij toe te lokken; hierop een gedeelte van onze vracht op zijn hoofd ladende, bereikte hij gelukkig den over-

Figgenden oever, komende het water hem tot aan de schou-
ders: dus ging hij voort met de rivier over en weder te
trekken en ik met schreeuwen, tot dat hij al onze goede-
ren aan de andere zijde had overgebracht; mij toen een
teeken gevende om insgelijks de rivier door te waden,
ving hij op zijne beurt aan te schreeuwen. Zonder de
waarschijnlijkheid dat zich hier ter plaatse weinige króko-
dillen zouden bevinden, wegens de groote menigte pun-
tige rotsen waarmede het bed der rivier was bezaaid, en
dewijl deze dieren zich gemeenlijk dicht bij den mond der
rivieren onthouden, zoude ik zoo ligtelijk den overtocht
niet gewaagd hebben, daar ik niet veel vertrouwen stelde
in het armzalig hulpmiddel dat mijn reisgezel uitgevonden
had om ze naar zich toe te lokken. Ik trad echter in
het water, hoewel bevende als een blad, en elk oogen-
blik vreezende mij door een dezer schrikkelijke monsters
aan stukken gescheurd, en in derzelver verblijf medege-
sleept te zien — met de grootste ongerustheid zag ik
naar alle kanten rond, houdende mijne bloote sabel in de
hand, met voornemen dezelve in den muil van het eerste
monster te stooten, dat mij zoude durven naderen.

Terwijl ik op zulk eene wijze bezig was met de rivier
door te waden, sloeg ik mijne oogen gevallen naar de zij-
de waar de Portugees, met het aangezigt naar mij ge-
keerd, nog gestadig voortging met zich bijna te bersten
te schreeuwen; op dit zelfde tijdstip zag ik tot mijne
groote omsteltenis een' tijger (zonder twijfel door zijn
geschreeuw aangelokt) uit het woud ten voorschijn ko-
men, van struik tot struik voortsluipen, en mijnen mak-
ker vervolgens met gebogenen rug (even als eene kat die
op een muisje loert) naderen. Ik maakte in het eerst
verscheiden teekenen die hij niet begreep; hierop, mijn
eigen gevaar en vorige omzigtigheid vergetende, haastte
ik mij om de overzijde te bereiken, toen ik den tijger
op nieuws en zeer dicht achter hem zag ten voorschijn

komen, en op het punt van hem te overvallen. Op dat oogenblik, mijn eigen gevaar vergetende, stiet ik een doordringenden gil uit, waardoor het monster zich verschrikt naar mij keerde, en mij onwrikbaar aanzag; mijn reisgezel, hem eindelijk ook bemerkt hebbende, had de tegenwoordigheid van geest om oogenblikkelijk in de rivier te springen. — Het verraderlijke dier zich ontdekt ziende, durfde niet meer naderen, en na ons met zijner grootte slagtaanden aangegrijpsd te hebben, begaf hij zich, van tijd tot tijd den kop naar ons toewendende, weder in het woud.

Toen wij onze goederen wederom opgeladen hadden, hernamen wij onzen weg, en kwamen kort daarna aan de rivier van *Chilaw*, wier oever wij volgden; doch wegens de scherpe punten der rotsen, waarmede de boorden van dezen stroom als bezaaid waren, en om tenzelfden tijde voor de stralen der zon bevelligd te zijn, gingen wij langs den zoom van het woud, dat zich aan onze rechterhand bevond, voort. Wij zagen er veel wilde vruchtboomen; onder anderen van die welke de palpalam of melkvrucht voortbrengen, en van welke ik de beschrijving reeds elders gegeven heb.

Kort daarna bemerkten wij dat de rivier aanving smal-ler te worden, hetgeen de snelheid van haren loop vermeerderde; ook zagen wij vele buffels-mest, waardoor wij oordeelden dat zij dit woud meermalen bezochten; want hun eigenlijk verblijf is de wilde nis van *Medan-dampe*, die verder ter rechterhand van ons af lag.

Ik heb altijd voor de wilde buffels even veel en zelfs meer vrees gehad dan voor de olifanten, het is een ontombaar en verschrikkelijk dier. — Wanneer hij het in het hoofd krijgt om iemand aan te vallen, hetzij dat zijne woede veroorzaakt is door iets van eene roode kleur dat men bij zich draagt, of dat men hem gewond heeft, of wel wanneer men hem ongelukkiglijk op het tijdstip

ontmoet dat hij met een' medeminnaar om het uitsluitend bezit eener schoone van zijn geslacht gestreden, en de nederlaag bekomen heeft, alsdan is het onmogelijk hem te ontkomen; ook zelf wanneer men gelukkig genoeg is om een' boom te bereiken en denzelfden te beklimmen, voor hij den doodelijken stoot heeft kunnen toebrengen; is men, wanneer men zich op geen' vruchboom bevindt, evenwel verloren: hij zal de plaats niet verlaten voor hij het voorwerp zijner wraak in zijne magt heeft, al zoude hij zelfs van honger aan den voet des booms moeten omkomen.

Het woud wemelde hier van eene ontalrijke menigte kleine roode appjes, en verscheidene soorten van vogelen, welke schreeuwen en gezang, met het kloppen der patrijzen en hazelhoenders vermengd, van alle kanten weersgalden.

Tot nu toe was de rivier, tot zeer dicht bij hare oevers, door de boomen van het ons ter negenhand liggende woud gebaard geweest; doch te vijf uren kwamen wij aan eene plaats waar zij eenigzins terug traden en een' hoek van omtrent twee honderd treden diep maakten, hetwelk eene soort van pleintje of opene plaats vormde; de grond was er effen en droog, zoodat wij, hoewel de zon nog niet gedaald was, besloten den nacht hier door te brengen, uit vrees van, voor dat het duister werd, geene plaats meer te zullen kunnen vinden, die, zoo wel als deze, voor een nachtverblijf zoude zijn geschikt.

Onze eerste zorg was ons van eenen goeden voorraad droog hout te voorzien, dat wij bij, eenige treden van elkander verwijderde, hoopen, in de gedaante van een groot halfroond, rondom ons nederlegden; de beide vleugels van dezen halven kring liepen tot aan de rivier, die onzen rug dekte, en in welke wij ons des noods zouden hebben kunnen redden, indien (hetgeen zelden gebeurt)

eenig wild dier ons achter onze verschansing van voor had willen aanvallen. — Voorts plaatsten wij een goeden hoop hout per zijde ons, om de vuren, ingeval zij te vroeg mochten uitgaan, te onderhouden. Deze arbeid hield ons tot het ondergaan des zon bezig; mijn reisgezel maakte toen het avondmaal gereed, en zoo dat het aanving duister te worden, stak ik onze vuren aan.

Het lot getrokken hebbende, wie van ons beiden de eerste drie uren waken zoude, liepen den Portugees te beurt viel, spreidde ik het beereavel (dat ons voor tafel en bed diende) naast een ander vuur neder, dat wij dicht bij de rivier hadden aangelegd, en ongemeen vermoed zijnde sloep ik met zoo veel gerustheid in alsof ik mij midden in mijn huis bevonden had. — Men heeft geen ongelijk met te zeggen dat men zich aan alles kan gewennen. Vóór ik *Jaffanapatnam* verliet en onze reis begon, was het denkbeeld alleen, van mij in deze wilderuitfien door verscheurende dieren of venijnig gewormte onrind te vinden, niettegenstaande mijn hevigen reishet; in staat mij van vrees te doen beven; doch het herhaald gezigt dier monsters verminderde veel van den schrik die hunne eerste verschijning mij inboezemde; hun schreden en gebrul werden mij gewoon, en de zekerheid dat zij het vuur niet zouden durven naderen stelde mij zoo volkomen gerust, dat het mij zelfs eens foort van genoeg gaf hun gebrul rondom mij door het woud te hooren klinken, te weten wanneer ik achter eenige goede vuren verschuist, wel gewapend en in een goed gezelschap was.

Ik sloep gerust door tot dat mijn reisgezel mij wekte om op mijne beurt te waken. Hij gaf mij te kennen dat hij, uitgenomen het getoel van wilde buffels en de zware stappen van eenige groote dieren die het woud doorkruisten, niets gehoord had.

Nadat hij zich had nedergelegd stak ik mijne pistolen in den gordel, teide mijn, met twee kogels geladen, ge-

weer voor mij op mijne kuisen, en eene sigaar aanstekende bragt ik mijnen tijd tamelijk gerust door; nu eens met het vuur door eenige stukken hout te voeden, waar ik zag dat het begon te verminderen, dan weder met mijn dagboek te lezen, na te zien, en er de gebeurtenissen van den verloopenen dag in op te teekenen.

Buiten een gekraak of dof geluid hier en daar in het woud; en herhaalde reizen het draven van eenige groote dieren, die het pleintje, op hetwelk wij ons nedergeslagen hadden, overstaken, en die ik oordeelde wilde buffels te zijn, vernam ik ook van tijd tot tijd een geblaas en beweging in de rivier; hetwelk ik ondersteid door krokodillen te worden veroorzaakt; doch daar deze tweeflachtige monsters nog meer dan de wilde dieren het vuur vreezen, was ik niet ongerust dat zij mij zouden durven aanranden, te meer daar die zijde der rivier aan welke wij ons gelegerd hadden, door eene reeks van puntige rotsen geboord was, en deze dieren nooit op het land komen dan ter plaatse, waar de oever en de grond zandig en effen is, uit vreeze van zich aan den buik te kwetsen, dien zij ongemeen zacht en week hebben, terwijl integendeel hun rug met eene harde en schubachtige huid is overtrokken, die zoo dik is dat geene pijlen of gewaerkogels er kunnen doordringen.

Eindelijk verscheen de dag. — Wij deden ons ontbijt met de overgeblevene rijst van den vorigen avond, en na ons met eene goede teug arak gesterkt te hebben, begaven wij ons op weg, gedurig de oevers der rivier volgende, die haren loop onmerkbaar naar het noorden wendde, zoodat wij welhaast de woestijn van *Medandampe*, die wij achter ons liggen lieten, uit het gezigt verloren.

Het woud aan welks zoom wij voortgingen werd hier onbeschrijfelijk schoon; — boomen van eene verwonderenswaardige dikte verhieven daar hunne trotsche krui-

nen, en hunne digte en ineengeweven lommer liet de stralen der zon slechts in zoo verre doordringen, om er ter naauwernood een treurig daglicht te verspreiden; wij zagen er wier stammen met eene dikke korst van mos waren overtoegen; hetwelk van derzelver ouderdom scheen te getuigen — verschillende soorten van vogelen, waarvan vele ons onbekend waren, huppelden en zweefden hier en daar of waren op de dunne takken der boomen gezeten; hunne aangenaam geschakeerde vederen verrukten het oog, en hunne verwisfelende zangen en schreeuwen vervulden deze sombere gewelven, en weergalmden van alle kanten — eene menigte kleine roode aapjes vermaakten zich met van tak tot tak te springen: bij onze verschijning verdubbelden zij hun schreeuwen en sprongen en maakten de belagchelijkste gebaren en wendingen die men zich kan verbeelden.

Dit woud bekoorde mij, en ik stelde mijn reisgezel voor van er ons dieper in te begeven, zonder evenwel de rivier uit het gezigt te verliezen. — Eene aangename koelte en de geurige uitwafeling der aromatieke planten en wilde vruchten kwam ons te gemoet en herstelde onze verlorene krachten: wij deden ons middagmaal in hetzelfde onder een boom die geheel bedekt was met eene soort van witte bloemen van eenen aangenaamen reuk; ons maal bestond uit twee roode snippen (*); — eene honigraat die wij in een hollen boom vonden, benevens eenige wilde vruchten, diende ons voor een nageregt.

Mijn makker viel na het eten in slaap, doch mijne, zeer tot zwaarmoedigheid geneigde ziel, vond in deze verrukkelijke oorden overvloedige stoffe waarmede dezelve te voeden. Ik gaf mij aan mijne droomerijen over, en het verlangen om met mijne geliefde ANNA mijne dagen

(*). Dus genaamd dewijl hunne pooten zulk eene kleur hebben; zij zijn van de grootte en het gewigt van een hoen, en hun vleesch is ongemeen malsch.

in zulk pene bekoorlijke eenzaamheid te slijten hield af mijne gedachten bezig.

Nadat wij een paar uren hadden uitgerust, vervolgden wij onzen weg; wij zagen eenige troepjes gazellen die mij niet zeer wild toefshenen, en voor de eerste reis sedert ons vertrek van *Ohikaw* olifanten-mest, hoewel zeer verdroogd. Tegen vijf ure des avonds kwamen wij aan de plaats waar de rivier zich in twee takken verdeelt, waarvan de een zijnen loop naar het noordoosten en de andere, zijnde de voornaamste, naar het zuidoosten neemt.

Van hier zagen wij zeer duidelijk de kromen der bergen van *Boaaul* achter een onmetelijk en wijd uitgestrekt woud liggen; mijn reisgezel gaf een' schreeuw van blijdschap, en ze mij met de hand toonende riep hij vol vreugde uit: „welhaast zullen wij aan het einde van al onze moeilijkheden en gevaren zijn, op het hoogst nog twee of drie dagen en ik zal u het oogenblik hooren zegenen toen gij kennis aan mij kreeg.” — Hij zeide mij nog vele andere dingen om mij moed te doen scheppen, de hoop van het welgelukken onzer onderneming in mij te weeden, en de twijfelingen te verjagen die hij dacht in mijne ziel te zien oprijzen.

De zon ging onder en wij haasteden ons om droog hout te kappen, ten einde ons voor de aanvallen der olifanten en wilde buffels, die wij uit verscheidene duidelijke teekenen oordeelden dit woud in menigte te bewonen, te beveiligen. Wij sloegen ons leger aan den driehoek neder dien de rivier bij den mond van haren zuidoostelijken tak vormde, zoodat wij slechts een vierde van een' kring met onze houtmijten te maken hadden om van alle kanten omsloten te zijn — achter ons en aan beide de zijden waren wij door de rivier en de scherpe rotten harer boorden gedekt en tot overmaat van zekerheid stak ik den stam van een' grooten boom die dood en ver-

droogd was, en welke zich slechts eenige treden van ons af bevond, in brand; welhaast hadden wij de grootste en schoonste flambouw van de wereld, wier licht, gevoegd bij het afschijnsel der vuren, die ons omringden, zich verre in den omstreik verspreidde, en zoo wel het geheele pleintje in hetwelk wij gelegerd waren als de zoomen des wouds helder verlichtte.

Wij bragten het grootste gedeelte van den nacht tamelijk gerust door, hoewel wij zoowel ter regter als ter linker zijde een groot getucht in de rivier, benevens het snorren der wilde buffels, die er zich zonder twijfel in baden, vernamen.

Omtrent te drie ure in den morgen hoorde ik op eens het draven van eenige dieren, die hunnen loop regt op ons aan schenen te nemen, bijna op hetzelfde oogenblik zag ik een' tijger met groote sprongen een hert vervolgen; het arme beest schoot onze vuren als een bliksem voorbij, en wierp zich in de rivier om de overzijde te bereiken en de vervolging van zijn' wreedsten vijand te ontkomen. De tijger bleef op ons gezigt eensklaps staan, doch na ons eenige oogenblikken met vonkelende ooggen te hebben aangezien (want op het gerucht dat deze dieren al loopende maakten had ik mijn' makker gaweekt en wij waren met onze geweren in de hand opgestaan en gereed om te vuren) nam hij al huilende de vlugt. Kort daarna verkondigden ons de gezangen der vogelen den dageraad en wij zetteden onze reis met vernieuwde krachten voort.

Nu trokken wij over den zuidoostelijken tak der rivier en traden roos in eene zandige vlakke, die zich tot aan het woud uitstreckte, hetwelk wij op een' afstand van omtrent drie mijlen voor ons zagen. Nu waren wij tot ons leedwezen genoodzaakt de rivier te verlaten, en voor het laatst vulden wij nog onze kalebas met haar helder en verfrischend water. Wij oordeelden ons toch

ontrent twaalf mijlen van *Chilaw* te zijn verwijderd; het is waar, dat dit weinig wegs was afgelegd in twee dagen, doch daar wij zwaar beladen waren konden wij onze reis niet dan zeer langzaam vervorderen, ten andere, geene haast hebbende, namen wij slechts korte dagreizen. Sedert ons vertrek van *Chilaw* zagen wij niet het minste teeken van woningen of menschen, hoewel het land zeer schoon en de grond, naar het mij toescheen, over het algemeen vrij vruchtbaar was. — Wij gingen nu met veel moeite in een fijn en diep zand voort, blootgesteld aan de hitte der zon, die hare stralen lijnrecht op onze hoofden neder schoot; uitgenomen eenige hooge hier en daar verspreide struiken zagen wij niets in onzen weg, dat ons eene vrijplaats of schaduwe, waar wij voor een oogenblik zouden hebben kunnen ultrusten, aanbod: eindelijk tegen vier ure des na den middags kwamen wij, met stof en zweet bedekt en ter dood toe vermoeid, aan het grootte woud, dat deze vlakte omzoomde en zich nog tuschen ons en de bergen van *Bocaul* bevond.

Dewijl het reeds laat was, besloten wij ons hier te legeren en des anderen daags, een geheelen dag voor ons hebbende, om dit woud (hetwelk ons vrij verschillend, dikker en wilder toescheen, dan hetwelk wij den vorigen morgen verlaten hadden) door te trekken, hoopten wij met het vallen van den nacht aan den voet der bergen te komen.

Ons avondmaal bestond uit eenige talingen, die wij onder weg gedood hadden, terwijl zij onder het bereik onzer geweren voorbij gingen, om zich in de rivier te begeven. — Den geheelen nacht door, hoorden wij de treurige stem van eenige aafs of lujaards (*), die elkanderen beantwoordden, van tijd tot tijd afgebroken door

(*) Zie de algemeene beschrijving van *Ceylon*, vóór dit werk, onder de dieren.

het schreeuwen der nachtuilen en vleedermuizen en het huilen der jakhalzen.

Des anderen daags traden wij in het woud, met een tegenzin van mijne zijde, waarvan ik geene reden zoude kunnen geven, indien het de zwaarigheden niet waren, waarmede ik voorzag, dat wij in het doortrekken van hetzelfde zouden te worstelen hebben, ter oorzaak van deszelfs ongemeene dikte en wildheid. — Mijn reisgezel schiep mij toe; treurig en peinzend te zijn, mogelijk een voorgevoel van het ongeluk dat hem wachtte. Ik vraagde hem of er geen andere weg, om deze bergen te bereiken, was, dan dwars door deze wildernissen en wouden; hij antwoordde mij, dat er zich meer ten noorden, ter zijde van *Poestan*, wel een pad of toegang bevond, hetwelk op deze bergen aanvørde, doch dat wij met hetzelfde te volgen een' grooten omweg zouden genomen hebben; na het gelukken onzer onderneming echter, beloofde hij mij, langs dezen weg te zullen terug keeren.

Dij onze intrede in het woud vonden wij hier en daar eenige openingen, die ons het doordringen eenigzins gemakkelijk maakten, doch welhaast werd hetzelfde zoo dicht en met struiken vervuld, dat wij ons met veel moeite een' weg dwars door de doornen, struikgewassen en drooge bladeren moesten banen, waarmede de aarde bedekt was en onder welke de slangen zich gaarne ophouden en dikwerf verscholen liggen. Op elk geruisch, dat wij in de struiken en het onkruid, waarmede wij omringd waren, hoorden, stonden wij, met de pistool in de hand, plotselijk stil, uit vrees, dat hetzelfde door eenig wild of venijnig dier veroorzaakt werd, hetwelk voornemens was, ons te overvallen.

Na op zulk eene vermoeijende wijze omtrent een uur voortgetrokken te hebben, hoorden wij op eens een groot gerucht ter linkerzijde, hetwelk ons met suelheid naderde; door het geknor, waarmede het verzeeld ging, oordeelden wij spoedig, dat het niet dan een troep wilde zwijnen kon-

de zijn. Ik wist, dat deze dieren zelden een mensch aanvallen, doch dat men zich moet wachten van zich in hunnen weg te bevinden, wanneer zij in het loopen zijn: zonder dus lang te overleggen, wierpen wij oogenblikkelijk onze goederen ter aarde, en met behulp der lianen, die van de boomen nederhingen en dezelve omslingerden, klommen wij met den grootsten spoed op een' dergenen die ons het naaste bij waren.

Naauwelijk hadden wij den eersten tak bereikt, toen wij een' troep van omtrent dertig wilde zwijnen in een' snellen draf (hunne gewone wijze van loopen) naar ons zagen toekomen, hunnen loop regt onder den boom door nemende, op welken wij gezeten waren; zoodra zij ons bemerkten, maakten zij een onbeschrijfelijk getier en geknor, en scheidden zich voort in twee benden. — Een dezer dieren, dat zich aan het hoofd dergenen bevond, die juist op onze goederen vielen, deed, verschrinkt op het gezigt van de rol touw, die voor zijne voeten lag, op eene belagchelijke wijze, een' sprong ter zijde, doch zich toen woedend op hetzelfde werpende, droeg hij het eenige treden ver, op zijne voerpooten weg.

Toen wij hen ver genoeg dachten verwijderd te zijn, klommen wij weder van den boom af en hernamen onzen moeilijken weg, den koers oostelijk nemende. Een klein kompasje diende ons voor wegwijzer, want onder boomen wier insengegroeiide toppen voor het grootste gedeelte een ondoordringbaar en onafgebroken groen gewelf vormden, en met hooge struiken omringd waren, die ons somtijds verhinderden drie schreden voor ons te zien, zoude het ons volstrekt onmogelijk geweest zijn, den weg te houden, of, zoo wij denzelven verloren hadden, dien weder te vinden.

Welhaast hadden wij weder eene nieuwe ontsteltenis. — Een' boom van buitengewone dikte voorbijgaande, scheen het ons toe de stem van eenige onbekende dieren

zeer nabij ons te vernemen; wij zagen naar alle kanten rond, doch niets bemerkende begaf ik mij (met de pistool in de hand) naar de andere zijde van den boom, waar ik, tot mijne groote verwondering, zag dat dezelve hol was, en tot schuilplaats aan eene beerin verstrekte (welke tot ons geluk afwezend was), en dat hare twee jongen, die te zamen speelden, oorzaak van het gerucht waren hetwelk ons zoo bevreemd had. Zoodra zij ons bemerkten werden zij bevreesd, en gingen zich in een hoek verbergen, van waar zij ons al brommende aangrijsden. Ik bad den Portugees, die hen dooden wilde, hen te verschoonen; doch zonder zich om mijne redenen te bekrennen, maakte hij zich reeds gereed hem aan zijne sabel te rijgen, toen wij op eens, eenige schreden achter ons, eene groote beweging in de struiken vernamen; wij begaven ons zonder verwijl en met den meesten spoed op de vlugt; elk oogenblik vrezende de oude beeren achter onze hielten te hebben, en door hen overvallen te worden.

Na een half uur gaans kwamen wij aan een moeras met eene soort van onkruid van drie à vier voeten hoog bedekt: — ten einde een' grooten omweg te vermijden wilde mijn makker hetzelfde overtrekken, doch wel wetende dat in soortgelijke plaatsen de tijgers en voornamelijk venijnig gewortte zich gaarne onthouden, stelde ik er mij tegen en vertoonde hem het gevaar waaraan wij ons gingen blootstellen; desniettegenstaande ging hij voorwaarts en ik volgde hem van nabij; wij hadden echter nog geen tien schreden gedaan toen zich de korst (waarmede de hitte der zon dezen modderpoel overtogen had) onder onze voeten begaf en wij tot aan de knieën in denzelfden zonken; te zelfden tijde werden wij door eene wolk van moskieten van de grootste soort, die op eens van tuschen het onkruid en de struiken ten voorschijn kwamen, zoodanig aangevallen dat al de ontbloote plaatsen van ons

ligchaam er in een oogenblik mede bedekt waren, voor wij onze beenen uit den modder konden terug trekken. Er ons eindelijk uitgeworfeld hebbende, zetteden wij het met den meesten spoed op een loopen, doch deze op bloed verhitte infekten vervolgden ons tot in het woud en verlieten ons niet dan toen zij het aangezigt en de handen met puisten (door hunne venijnige beten veroorzaakt) bedekt hadden.

Het was niet dan met veel moeite dat wij dit moeras omtrokken, ter oorzaak der dikke struikgewassen, waarmede dezelfs boorden begroeid waren en wegens den verderfelijken stank die hetzelfde uitwasemde op de plaatsen waar de oppervlakte nog met geene korst bedekt was.

De andere zijde bereikt hebbende zagen wij op een kleinen afstand twee beeren, waarvan de een bezig was met eenen boom te beklimmen, terwijl de andere om denzelfven heen liep en de wacht scheen te houden; zoodra zij ons bemerkten klom de eerste met overhaasting af en vlugtte in het bosch, doch de tweede, moediger dan deze, staarde ons onbewegelijk aan en toonde al grijnzende zijne tanden.

„Ik geloof dat dit dier het op ons gemunt heeft” — zeide ik aan mijnen reisgenoot — „laat ons eens zien wat zijn voornemen is, of liever laten wij een kleinen omweg nemen om hem te vermijden.” — Hij spottete met mijne vrees. — „Indien het nog een olifant of buffel ware” — gaf hij mij ten antwoord — „dan zoude ik u gelijk geven, maar voor een beer te vlugten is schande; — gij zult zien hoe ik hem zal doen loopen.”

Op deze woorden ging hij voorwaarts, uit al zijne magt schreeuwende en het dier in de Singaleefche taal scheldwoorden zeggende, doch hij veranderde welhaast van toon, ziende de beer, in stede van te vlugten, met

groote sprongen op hem toekomen. — „*Jesus Maria esta vil!*” — riep hij uit en in een oogenblik wierpen wij onze pakkaadje ter aarde, en onze geweren opnemende en de bajonet aan dezelve vastmakende, posteerden wij ons achter twee zware boomen, en kwamen in de haast overeen van niet dan binnen het bereik onzer kogels, en de een na den ander op den beer te schieten, ten einde tijd tot het wederladen te hebben, en om dus het gevaar en den aanval van het dier onderling te deelen.

Nauwelijs hadden wij dit elkander toegeroepen, of ik zag het dier, op eene vreeselijke wijze huilende, geene tien treden van mij. — Ik gaf vuur en had het geluk het den regterpoot te verbrijzelen; hij viel op den neus; doch zich oogenblikkelijk weder oprigtende, liep het op zijne achterpooten snelijk naar den Portugees, (achter welken ik mij reeds terug getrokken had om op nieuws te laden:) deze schoot insgelijks, doch miste: toen, in stede van het woedende monster zijne bajonet voor te houden of een pistool op hetzelfde te losfen, redde hij zich achter eenen anderen boom; het dier hem vervolgende zond ik hetzelfde een' kogel in de zijde, waarop het schuimbekkende van woede op eene schrikbarende wijze begon te brullen en te huilen, en (met den gezonden poot tegen een' boom geleund) al waggelende staan bleef.

Wij dachten reeds dat hij slaauw werd en wachteden op het oogenblik van hem te zien nederzigen, toen hij op eens eenen vreeselijken schreeuw verheffende en gelijk een losgelaten pijl op ons toeschietende, ik hem onverhoeds zoo dicht bij mij zag, dat ik nauwelijs den tijd had mijne sabel te trekken en ze hem tot aan het gevest in den buik te stooten, op het oogenblik dat hij reeds den poot uitstrekke om mijnen arm te vatten. Ik liet hem het wapen te prooi, dat hij uit de wond rukte

en er woedend zijne tanden in sloeg; zich toen op de aarde rondwentelende gaf hij welhaast onder onze slagen den geest.

Zonder ons lang op te houden met onzen vijand (dien ik een oor affneed, hetwelk ik ten teeken der overwinning met mij nam,) te bezien, verwijderden wij ons zoodra mogelijk van de plaats des gevechts: de vrees voor een ander bezoek van beeren en het verlangen om spoedig aan het einde onzer reize te komen, deed ons onze stappen verhaasten en onze reis met meer dan gewonen spoed voortzetten.

De beeren van het eiland *Ceilon* zijn niet zoo groot noch kwaadaardig als die van de noorderstreken van *Europa*: het gebeurt zelden dat men door hen aangevallen wordt, ten zij door eene beerin die men hare jongen wil ontrooven. — Hij, die ons met zoo veel verbitterdheid en woede aanviel, dacht zekerlijk dat wij zijn verblijf of zijne schuilplaats gingen ontdekken, waar heen het wijfje zonder twijfel gevlugt was en voor welks verdediging en die zijner familie, hij zich zoo moedig als noodlottig had opgeofferd.

Wij namen een' omweg om de plaats te ontwijken waar wij de beerin zich hadden zien heen begeven: — met angst en omzigtigheid gingen wij voort, uit vrees van op nieuws het een of ander wild dier te verjagen of te verschrikken. Aan een', met morfig water vervulden poel gekomen zijnde, zetteden wij er ons ter zijde neder om van de vermoeyenissen van onzen marsch en van het gevecht dat wij hadden geleverd, uit te rusten; hierna sterkten wij onze harten met eene goede teug arak en vulden onze kalebas met dit morfig water, uit vrees van geen ander te zullen vinden.

Het was reeds drie ure in den achtermiddag en de moeite niet meer waardig, om ons middagmaal te bereiden: wij besloten dus er ons van te onthouden en nog een

paar uren voort te gaan. Ingeval van een' nieuwen aanval van eenig wild dier kwamen wij overeen beide (indien het mogelijk ware) op een' zelfden boom te klimmen, waar wij een groot voordeel op een' beer of tijger zouden hebben die ons mogt willea naklimmen, het zij met hem door pistoolschoten te dooden of te kwetsen, of hem den snuit of de pooten af te houwen, indien hij onder het bereik onzer sabels kwam. Ook besloten wij, ons van onzen *batika* of koperen schotel te bedienen met op denzelfen te slaan en door zulk een, in deze wouden, vreemd geluid de verscheurende dieren en het venijnig gewormte, die zich in onzen weg mogten bevinden, te verjagen of hen ten minste te verhinderen, ons onverhoeds te overvallen.

XIII. HOOFDSTUK.

Verdubbeling der zwaarigheden. — Gevaarvolle nachts. — Treurige toestand en voortzetting der reize. — De verhevens slaappleats. — De krenge. — Te vroege blijdschap. — Onvoorzienne hinderpaal.

Hoe verder wij nu kwamen hoe meer het woud verstopt en ondoordringelijk werd, en wij worstelden met ongelooflijk veel moeite, tegen de hindernissen van allerlei aard, die ons voorkwamen, en, in stede van te verminderen, elk oogenblik schenen te vermeerderen en op een te hoopen. — De grond was alom bedekt met eene hooge laag van doornen, distelen en onkruid, en dikwerf waren wij genoodzaakt een' omweg van twintig en meerder treden te doen, om vijf of zes voorwaarts te komen. — Oude stammen van zware omgevallene of overhellende boomen, door ouderdom en verrotting uitgehold, en als omringd en ingehuld door een wijsch

omkleedfel van klimöp en andere gewassen, sloten ons meer dan eens den weg af, en noodzaakten ons verscheidene reizen, om terug te keeren en een' anderen uitweg te zoeken; wij zagen er, wier uiterlijke deelen van een geheel frisch en gezond voorkomen waren, en die nogtans niets goeds, dan de schors, aan zich hadden, zijnde het binnenste niet dan stof en asch, in hetwelk wij somtijds tot aan den buik inzonken, wanneer wij op dezelve traden om ze over te komen. Voeg hierbij de opgeworpene heuveltjes der *Vaijo's*, of witte mieren; waarvan sommige vier à vijf voeten hoog waren, benevens de klimöpranken, die somtijds eenen ondoordringelijken ineengeweevenen muur vormden.

De klimöp daar te lande, die na genoeg met de onze overeenkomt, is eene soort van lange, buigzame en vezelachtige ranken die de boomen omringen, beklimmen en weder afdalen, en zich in allerlei rigtingen om de takken hechten en strengelen, of zich (even als netten) ineenwewende, volstrekt den doorgang stuiten en stoppen. Ook hadden wij veel van de roode of zoogenaamde vuurmieren te lijden, welke van de takken die wij aanraakten bij honderden op ons neder regenden, en niettegenstaande wij de voorzorg gebruikten onze handen en aangezichten met doeken te bewinden, konden wij echter niet verhinderen van er, van tijd tot tijd, door gebeten te worden; hun beet veroorzaakte oogenblikkelijk een' brand en ontsteking, even alsof men zich aan brandnetelen gewond had. Doch hetgeen onzen voortgang bovenal bezwaarlijk maakte, was eene soort van biezen, of vezelachtige *rotans*, die langs den grond voortschoten en zich zoodanig ineenstrengelden, dat onze voeten er zich somtijds, even als in een' strik, in verward vonden; zij waren met seherpe en lange doornen omringd en gewapend, aan welke wij onze beenen en kousen deerlijk wonden en opscheurden.

Deze blèzen bragten echter eene vrucht, van de groote en gedaante eener olijf en grijs van kleur, voort, welke onder eene fijne schubachtige schel, eene blaauwachtige zelfstandigheid in zich bevatte, die zuur van smaak en zeer verfrischende was. Wij voorzagen ons van een goeden voorraad dezer vruchten, dewijl ons water reeds ten einde liep, en wij niet wisten of wij, voor den avond, versch zouden vinden, om ons avondeten mede gereed te maken.

Hoewel het geluid van den koperen schotel of *batika*, waarop wij van tijd tot tijd sloegen, volgens alle waarschijnlijkheid de wilde dieren voor ons deed wegvlugten, dewijl wij er geen een ontdekten, vreesde ik echter dat dit zelfde gerucht of geluid hen zoo wel konde aanlokken als verjagen, en dat zij ons mogelijk van nabij en op een' kleinen afstand volgden. Wij ontmoeteden geen een stuk groot wildbraad, als herten, reebokken, gazellen of elandsdieren; dit was ook niet vreemd, daar deze foort van dieren gemeenlijk opene en onbelommerde bosschen bewonen, en die plaatsen de voorkeur geven waar zij geene belemmering in hunnen loop of vlugt ontmoeten in geval zij door een' tijger mogten vervolgd worden: — dit verscheurend dier, zoowel als de beer, bevindt zich in alle wouden, voornamelijk in diegenen die dik en wild zijn; de eerste vindt er beter gelegenheid om zich te verbergen en zijne prooi te verrassen, en de andere overvloed van honig en *Palpalam* of andere vruchten, zijn voornaamste voedsel.

Eindelijk, na twee uren van moeijelijken en afmattenden arbeid, kwamen wij, half dood van vermoeidheid, het gezigt en de handen met hoogroode puisten bedekt en met opgescheurde en bloedende beenen, aan een' grooten kuil, verryld met een stilstaand en modderig water; hier besloten wij den nacht door te brengen dewijl wij deze plaats, wegens de nabijheid van het water, zeer geschikt

vonden om onze rijst te koken, hoewel hetzelfde zoo morlig was dat wij verpligt waren het door een' doek te zijgen; hetgeen zich nog in onze kalebas bevond bewaarden wij alleen om onzen dorst te lesfchen, en wij spaarden hetzelfde zoo lang wij van de vruchten der biezzen of *rottans* vonden, van welke wij telken reize een' goeden voorraad mede namen.

Nauwelijks bleef ons krachts genoeg over om droog hout te kappen en ons avondmaal gereed te maken, dat uit eene kerry van patrijzen en eenige gebraden veldhoenders bestond. — Eenigzins van de ongemakken van dezen dag hersteld zijnde, begon ik met mijnen makker over onzen tegenwoordigen toestand te redeneren en over de weinige hoop die wij hadden van des anderendaags de bergen te bereiken, indien (zoo als wij reden hadden te gelooven) het woud even wild en ondoordringelijk bleef. Hij spotte met mijne vrees en deed zijn best om eene goede houding te vertoonen, hoewel zijne ongerustheid mogelijk grooter dan de mijne was, en te midden van zijne geveinsde vrolijkheid doorscheen. — „Het „ woud moet zekerlijk van deszelfs digtheid verliezen en „ minder ineengesloten worden, hoe meer wij de bergen „ naderen” — zeide hij — „ op het ergst genomen is „ het slechts een kwade dag te meer; wij zijn nu te ver „ gekomen om weder terug te keeren; houd moed, mijn „ vriend, het einde kroont het werk, en zoo als ik re- „ den heb te hoopen, zullen wij voor de vermoeyenisfen „ en ongemakken, die wij op dezen togt lijden, rijkelijk „ betaald worden.”

Ik zweeg. — Wat konde ik hem antwoorden? ik was beschaamd minder moed dan hij te toonen; doch het berouwde mij met al mijn hart, mij in zoo vele noodelooze, zwarigheden gewikkeld, en dit avontuur ondernomen te hebben; en niettegenstaande al wat hij zeide, om mij van het tegendeel te overtuigen, gevoelde ik maar al te wel

dat een togt, zoo moeilijk als deze, ons in minder dan drie dagen zoude doen bezwijken, in welk geval wij niet dan een treurig uiteinde onzer onderneming, te verwachten hadden.

Ik had mij verbeeld dat zich in dit woud weinig verscheurende dieren bevonden, doch ik bedroog mij. — Naauwelijks bedekte de nacht deze treurige en eenzame oorden met zijn sloers, of wij vernamen niet alleen het brullen der tijgers, maar ook het blaffen en janken der jakhalzen, benevens het schreeuwen van meer andere dieren, wier geslacht ik uit hunne stemmen niet konde onderscheiden.

Welhaast vermeederde het getier om ons heen tot zulk een' graad dat wij wel voorzagen van na zulk een' moeilijken dag een' slapeloos en ongerusten nacht te zullen doorbrengen. — Dit helsche concert naderde ons intusfchen meer en meer, en welhaast zagen wij bij de schemering onzer vuren, de muzikanten en zangers, hier en daar tusfchen de boomen ten voorschijn komen. Hun getal vermeederde elken oogenblik, en men zoude gezegd hebben dat al de monsters van dit woud zich bijeen verzameld hadden, om een' algemeenen aanval op ons te ondernemen. Welhaast flouter wordende naderden zij onze vuren en wij waren er op het laatst geheel van omringd.

Het getier dat zij maakten was waarlijk schrikbarend, en dikwerf scheen het ons toe dat zij elkander bevochten en verscheurden: — somtijds volgde, na een langdurig gebrul, eene algemeene en plotselijke stilte, tot dat een oogenblik daarna een van hen zijne stem wederom verhief en door de geheele bende beantwoord werd. — Hunne schrikverwekkende schreeuwen en kreten, vermengd met het treurig gehuil der jakhalzen, klonken door het geheele woud en vervulden onze zielen met angst en vrees.

Het viel ons niet zeer zwaar te begrijpen dat wij van

dezen onszangenamen en gevaarlijken toestand, waarin wij ons bevonden, zelve oorzaak waren, met ons ter zijde van deze watergroeve te legeren, waardoor wij de dieren verhinderden hunnen dorst te leschen. — De verfscheurende en andere dieren, zoowel als het wild, blijven gemeenlijk gedurende den dag in hunne holen en schuilplaatsen verborgen, en het is niet dan tegen den nacht dat zij zich uit dezelve begeven om te drinken en prooi te zoeken. Het water is in deze digte wouden over het algemeen vrij schaars, men vindt somtijds in den omtrek van drie of vier mijlen niet dan eenige kuilen of poelen door den regen gevuld en wier water in den goeden mousson dagelijks vermindert, zoo door de drinkers als de hitte der zon. Er bevond zich mogelijk in de ommestrecken geen andere dan die van welken wij bezit genomen hadden, zoodat het niet te verwonderen was dat zoo veel verhitte en door den dorst gekwelde dieren, woedend werden van ons het middel, waarmede zij aan hunne behoefte konden voldoën, te zien beslaan en er de nadering door onze vuren van te verhinderen; hoewel wij hun den doortogt gaarne hadden willen vrij laten, indien wij mogelijkheid hadden gezien ons op den een of anderen boom te redden, zonder ons van onze vuren te verwijderen of gevaar te loopen van (voor wij er een' bereikt hadden) in duizend stukken te zijn gescheurd. — Dus bleven wij tot omstreeks middernacht in eenen onbeschrijflijken angst, vrezende elk' oogenblik dat de woede van den dorst de vrees voor het vuur, bij de monsters die ons omringden, mogt overwinnen, en hen een' algemeenen aanval op ons doen wagen.

Onze vrees was niet geheel en al ongefgrond. Twee tijgers, stoutere dan de anderen, kwamen met afgemetene treden voorwaarts, gevolgd door eene groote menigte andere dieren, onder welke wij voornamelijk beeren on-

derscheidde. De twee vermetelen, tot dicht bij onze vuren genaderd zijnde, bleven op eens staan, ons gedurende eenige oogenblikken met vonkelende oogen aanziende en op eene verschrikkelijke wijze op de tanden knarsende. — Eensklaps staken zij hunne koppen in de lucht en stemden zulk eene afgrijselijke *duo* aan, dat wij van angst meenden te bezwijken, en moeite hadden de wapenen in onze bevende handen te houden, daar wij dachten dat dit gebrul het teeken tot den aanval was, dewijl het te zelfden tijde door al de andere monsters van rondom beantwoord werd. — In waarheid! onze toestand was in staat het kloekmoedigste hart te doen beven.

Eindelijk naderde een der tijgers zoo dicht bij, dat hij slechts éénen sprong te doen had om ons te bereiken, ik nam toen het dikke eind van een' zwaren en brandenden tak en wierp hem denzelven zoo gelukkiglijk op den neus, dat hij al steigereend eene zoo belagchelijke buiteling deed, dat ik mij, bij eene andere gelegenheid, niet van lagchen zoude hebben kunnen onthouden. Met de grootste overhaasting nam hij de vlugt, en zijn makker verwijderde zich insgeijks kort daarna; zij werden echter van tijd tot tijd door andere vervangen, zelfs de jakhalzen durfden zich voor ons vertoonen; wij zagen deze dieren gedurende den geheelen nacht rondom onze vuren waren, en het was niet dan door pistoolschoten en aanhoudend met brandende houten te werpen, dat wij hen op eenigen afstand en in de benoodigde vrees hielden.

Eindelijk vingen de schaduwen des nachts aan allengs te verdwijnen en onze vijanden met hen; zij verloren zich de een na den anderen in het dikke des wouds; hunne schreeuwen en hun gebrul deden zich slechts in de verte hooren, en wij dankten God van ons uit zulk een groot gevaar gered te hebben. — Na ons met het overblijffel van ons vorig avondmaal en eene goede teug arak gelaafd te hebben, hernamen wij onzen moeijelijken togt, hoewel overstelpt van vermoeidheid en slaap.

'drie of vier mijten vervoonden, zoo als wij naar gissing (hoewel met onzekerheid) oordeelden, daar wij ze twee dagen te voren even zoo ver van ons dachten verwijdend te zijn.

Het was in deze struiken, op welke het eerder mogelijk scheen te loopen, dan er in door te dringen, dat wij ons een' weg of liever een' ingang moesten zoeken te banen. Wij doolden er even als in een' doolhof rond, en vaak waren wij er dermate van omringd, dat wij de grootste moeite hadden om de plaats waardoor wij een' oogenblik te voren uitgeworfeld waren weder te vinden; het was ons onmogelijk eene schrede voor ons te zien, wegens de hoogte der heesters en struiken tusfchen welke wij ons bevonden, en die de lengte van een mensch ver te boven ging; voeg hierbij het gevaar aan hetwelk wij ons blootgesteld zagen, van onverhoeds op het verblijf eens tijgers (die zich gewoonlijk in struikgewassen ophouden en waarvan deze wildernis wemelde) te vervallen. Hoe zouden wij ons kunnen verweren, zwak en magteloos zoo als wij waren, zonder een' boom waarop wij ons konden redden of de bekwame ruimte om bijna eene trede te verzetten, veel minder tot een gevecht? het onverwachte van den overval niet eens in aanmerking genomen. Ach! hoe menigmaal verwenschte ik in mij zelven mijne ligtgeloovigheid, en dwaze zucht naar vreemde togten en reizen die mij in deze belemmering hadden gebragt!

Met het kompas in de hand zochten wij een' uitweg, doch vaak bevonden wij ons, na verscheidene omwegen gemaakt te hebben, weder zeer nabij de plaats waar wij kort te voren waren ingedrongen, somtijds zelfs nog meer achterlijk; voeg bij dit alles een diep en gloeiend zand, waar wij tot aan de enkels inzonken, en op hetwelk wij dikwerf de indrukfelen der slangen die er over gekropen waren, zoowel als het spoor der tijgers en andere verfcheurende monsters zagen.

Tot op dat oogenblik was het weder verrukkelijk schoon en droog geweest, doch nu veranderde het zich tot regen, die ook kort daarna, in eene hevige bui, begon te vallen; dit yerligtte ons eenigzins, daar het de lucht en den grond verkoelde, en de wolken de stralen der zon onderschepten.

Aan den voet van een' eenzamen boom gekomen zijnde, zetteden wij ons neder om uit te rusten en voor den regen onder zijne digte sommer beschut te zijn. Wij hadden hier nauwelijks eenige oogenblikken vertoefd, of wij hoorden eene groote beweging in den boom en zagen eene tijger- of wilde kat, door onze tegenwoordigheid ontryst, van tak tot tak springen; dan klom zij tot in den top, dan zakte zij weder tot op de helft des booms neder; ik zag het oogenblik naderen dat zij op onze hoofden ging springen; want de tijgerkat van de Oost is dikwerf meer te vreezen dan den tijger zelven, voornamelijk wanneer zij zich in verlegenheid, of door een' vijand gedrongen of in het nauw gebragt ziet. Wij verwijderden ons deswege eenige schreden, ten einde haar vrijheid te laten om af te komen, hetwelk zij dan ook in minder dan drie sprongen deed.

Daar de dag zich ten einde neigde, en de boom, onder welken wij ons bevonden, zeer hoog en digt bebladerd was, besloten wij den nacht tusfchen zijne takken door te brengen; — de treurige noodzakelijkheid verpligte ons daartoe, dewijl de struiken ons zoo digt omgaven, dat het onmogelijk zoude geweest zijn, een' kring van vuur rondom ons te maken, wijd genoeg, om ons in deszelfs midden, zonder ons te branden, te kunnen nederzetten; ten andere vonden wij ter naauwernood droog hout genoeg om onze rijst te koken, veel minder om verscheidene groote vuren aan te stoken, en gedurende den nacht te voeden. Het touw dat wij bij ons hadden was ons nu van een' grooten dienst; wij vlochten en

stregelden het tusschen twee groote takken door, even als een net, op hetwelk wij ons konden nederleggen, zonder gevaar van te vallen; en ten einde de inflagen van het touw ons niet zouden knellen, hadden wij dezelve met bebladerde twijgjes overdekt.

Niet wetende of wij den volgenden dag aan den voet der bergen zouden komen, maakten wij ons avond- en middagmaal te gelijkertijd gereed, dat is te zeggen, wij verdubbelden onze portie rijst, zoodat wij genoeg in voorraad hadden, om het koken den volgenden dag na te laten.

Zoodra het begon duister te worden, hingen wij onze goederen aan een' tak, en toen na onze verhevene slaapplaats klimmende, plaatsten wij ons zoo goed in dezelve als de naauwe ruimte toeliet, wel is waar in eene ongemakkelijke en halfzittende houding, doch ten minste zeker voor eene onverhoedsche overvalling, en in staat ons het voordeel te verweren.

Met eene zekere soort van genoeg rookten wij onze sigaren, daar het denkbeeld van voor allen overval in zekerheid te zijn, ons vermaak deed vinden in de verschillende schreeuwen der nachtvogels en wilde dieren, die ons van alle kanten omringden. Eene beweging die wij van tijd tot tijd boven onze hoofden vernamen, deed ons echter oordeelen, dat wij de eenigste bewoners van dezen boom niet waren, en dat er zich nog, niettegenstaande de tijgerkat en twee pistoolschoten die wij er in lossen voor wij ons in dezelve begaven, eenig ander dier of vogel in moest bevinden. — Al pratende en gisfende wat het konde zijn sliepen wij in.

In het midden van een' zachten slaap werd ik plotselijk door iets heets gewekt, dat mij op het aangezicht viel en hetwelk ik, aan den misfelijken stank waarmede het verzeeld was, bevond de pis van een' aap of ander dier te zijn. — Naauwelijks verkondigde het kakelen des patri-

zen en hazelhoederen; het gekweel der vogels en de schreeuwen der woudraven, die op de toppen der boomen gezeten waren, het aanbreken van den dag of wij verlieten onze schuilplaats, in welke ik eene ongestoorde rust zoude genoten hebben, zonder het morsig dier dat mij het aangezicht had gezalfd.

Wij maakten onze wapenen schoon, en het touw van de boomtakken los; ons toen met wat overgeblevene rijs, en eene teug arak gesterkt hebbende, zagen wij de eerste stralen van het glansrijk daggesternte, de toppen der bergen van *Bocaul* vergulden, die zich nu zeer duidelijk en nabij aan ons vertoonden; op dit gezigt herleeftde onze moed, en wij hernamen onze reis met venieuwden ijver en krachten, ons verzekerd houdende van nog ontwijfelbaar vóór het vallen van den avond aan den voet dezer bergen aan te komen; — echter niettegenstaande al onze pogingen en moeiten kwamen wij slechts zeer langzaam voorwaarts, ter oorzaak der omwegen die wij dikwerf genoodzaakt waren te nemen om een' doorgang in deze verwarde heester- en struikgewassen te vinden.

Na omstreeks een uur te hebben voortgegaan, roken wij den verderfelijken stank van eenig kreng, hetgeen ons vreezen deed dat wij ons in de nabijheid van het verblijf eens tijgers of ander verscheurend dier bevonden. Met het geladen geweer in de hand verwijderden wij ons van die zijde waar deze stank deszelfs oorsprong scheen te nemen, doch nauwelijks waren wij weder een kwartier uurs voortgegaan, toen deze zelfde stank op nieuws doch vrij sterker dan te voren onzen reuk trof; wij vonden ons toen zoo omsloten en omringd van hooge heesters en struiken, dat het ons onmogelijk was te oordeelen van welken kant dezelve voortkwam. In den onbeschrijflijken angst van juist op het verblijf des monsters te vervallen wanneer wij het meest trachteten hetzelfde te vermijden, besloten wij, in 's hemels naam, met over-

gehaalde geweren en geladene pistolen regt door te gaan. — Nauwelijks hadden wij eenige treden in eene naauwe opening gedaan, toen wij, tot onze groote verwondering de lichamen van een' tijger en beer, niet ver van elkander verwijderd, uitgestrekt op de aarde zagen liggen; zij waren reeds half vergaan en bedekt met mieren die hen verteerden; dicht hierbij vonden wij het verblijf des tijgers, naar de beenderen van zijne prooijen en de geraamten zijner jongen, die door de mieren waren ontveescht, te oordeelen. — De beer was waarschijnlijk bij toeval de schuilplaats des tijgers genaderd en door denzelfven aangevallen, welk gevecht noodlottig voor hen beiden was geweest. Wij verwijderden ons van deze plaats zoo spoedig als onze beenen en de digte struiken het ons toelieten.

De lezer denke niet dat zich in dit woud geene slangen bevonden, dewijl ik geen gewag heb gemaakt van de verschillende soorten derzelfven, die wij, sedert onze intrede in deze wildernissen, bemerkten en die wij gelukkig vermeden, of die op het geraas dat wij met onze koperen schotel maakten voor ons de vlugt namen; wij vreesden deze kruipende dieren meer dan de wilde of verscheurende, tegen welke wij ons des noods nog konden verdedigen. Het is onbegrijpelijk hoe wij ontsnapten van door hen gewond te worden; aangezien de groote menigte die er zich moest bevinden, naar de menigvuldige sporen en indrukfelen die wij van hen op het zand bemerkten, en het groote aantal van oude huiden die zij hadden afgelegd, en naar degenen, die wij zagen, of wier geblaas wij vernamen, te oordeelen.

Het mag elf ure geweest zijn toen het ons onmogelijk was eene trede verder voort te gaan; de diepte en hitte van het zand, de moeite die wij hadden met ons een' weg dwars door verwilderde struiken en dorens te banen, en de verzengende stralen der zon. — dit alles matte ons

dermate af, dat wij van verbeidheid aan den voet van een' eenzamen boom, dien wij op onzen weg vonden, nederzegen; geukkig dat wij den avond te voren onze portie rijst verdubbeld, en dus nog iets te eten hadden; want op dit oogenblik waren wij gewis niet in staat geweest het gereed te maken of het noodige hout om het te koken bijeen te zoeken. Na ons dan eenigermate met de overgeblevene koude rijst verfterkt te hebben, sliepen wij beurtelings een uur, en gingen toen weder op weg, vol hoop van nog vóór het ondergaan der zon de zoo lang gewenschte bergen van *Bocaul* te bereiken, die zich nu op den afstand van, naar gissing, twee mijlen voor ons gezigt vertoonden; te meer daar de heesters en struiken aanvingen min gesloten en ineengegroeid en de grond harder en steenachtiger te worden, en daarbij de boomen, naarmate de struiken afnamen, vermeerderden. Welhaast konden wij voorwaarts gaan, zonder verplicht te zijn, van elk oogenblik groote omwegen te nemen, en de boomen, die wij aan hunne zwarte schors voor ebbenhouten erkenden, vermenigvuldigden in zulk een' graad dat wij ons tegen vijf ure op nieuws in een woud bevonden; wij zagen er geen eenigen vruchtboom, en bij gevolg waren er de vogelen schaars — de grond was tamelijk vrij van struiken, ook oordeelden wij dat dit bosch weinig wilde of verscheurende dieren konde bevatten of verbergen.

Wij vonden onder weg een' kuil met een tamelijk helder water vervuld; het groote gebrek dat wij aan hetzelfde leden deed ons geen acht geven op eene menigte kleine roode slangetjes van twee à drie duimen lengte, doch niet dikker dan eene groote naald, die in hetzelfde zwommen; wij dachten ze al te klein te zijn om venijn bij zich te voeren, of het water te kunnen vergiftigen: dus zegen wij hetzelfde slechts door een' doek, vulden er on-

de kalebas mede en bedienden er ons van, zonder de minste vrees of kwade uitwerking.

Daar wij onophoudelijk voortgingen, naderden wij met groote schreden de bergen — niets wederhield ons meer, niets hinderde ons — reeds verheugden wij ons op den dag van morgen, en alle vermoënissen, gevaren en tegenspoeden die wij geleden hadden werden vergeten; de begeerte en nieuwsgierigheid naar de rijkdommen en inhoud van den koffer hield alleen al onze gedachten bezig en gaf ons nieuwe krachten — reeds geloofden wij alle zwarigheden en de voornaamste hindernissen overwonnen te hebben en luid juichten wij in de blijdschap van ons hart — toen wij ons op eens door eene groeve of een kanaal van om trent 30 voeten breed, en naar alle waarschijnlijkheid zeer diep, tegengehouden zagen, die ons den weg dwars affloot en zich regts en links, zoo ver het gezigt konde reiken, uitstreckte.

Dit kanaal, zonder twijfel door de eene of andere rivier of stroom gegraven, wier bronnen opgedroogd waren of die mogelijk een' anderen loop genomen had, was tot aan deszelfs boorden met eene zoo digte en ineen gegroeide massa van struiken, hagen, dorens en andere heesters en planten vervuld, dat wij reeds op het eerste gezigt niet dan te wel bemerkten, dat het eene volstrekte onmogelijkheid was aan deszelfs overgestelden oever te komen, met ons een' weg dwars door dezen diepen en vasten klomp van onkruid te willen banen, zonder ons aan eenen onvermijdelijken dood prijs te geven, en wij dus een ander middel moesten zoeken om den overtocht te bewerkstelligen.

XIV. H O O F D S T U K.

Vruchtelooze pogingen tot den overtocht. — Wanhopige onderneming. — Beklagenswaardig uiteinde van den Portugees. — Allerakeligste toestand. — Treurige overdenkingen, en zwaarmoedige gepeinzen.

Overstelft en ter nedergeslagen door zulk eenen onvoorzienen hinderpaal nu wij reeds dachten het doel van onzen bezwaarlijken togt bereikt te hebben, zagen wij elkander aan, zonder kracht te hebben van een woord te kunnen voortbrengen — eene diepe stilte heerschte gedurende eenigen tijd onder ons; doch welhaast onzen moed hernemende, zeide ik aan mijnen makker, dat ons niets anders overbleef dan dezen afgrond (die toch wel eens een einde nemen moest) hetzij van de regter of linker zijde te volgen. Ik zocht hem te overreden de regter zijde te nemen, daar deze ons ontwijfelbaar naar de plaats zoude voeren waar deze vloed zijnen oorsprong had genomen; doch hij haalde mij integendeel over om hem gedurende eenigen tijd af te zakken, en indien zich alsdan geen overtocht vertoonde, wilde hij met mij tot zijnen oorsprong opklimmen.

Wij vervolgden dan onzen weg langs dezen uitgedroogden bergstroom, doch hoe meer wij denzelven afzakten, hoe breeder hij werd, en de duisternis welhaast deze treurige wildernissen bedekkende, waren wij verplicht stil te houden en ons te legeren. Wij hadden nauwelijks droog hout genoeg bijeen verzameld om eenige vuren aan te stoken, toen ons de nacht reeds met zijne schaduwen bedekte.

Wij kookten toen voor den volgenden dag mede, ten einde ons alsdan niet te moeten ophouden om ons eten te bereiden. Gedurende en na ons avondmaal hielden

wij ons met niets dan met deze verwenschte groeve bezig, en wij vermoedden onze herfenen met gisfingen over haren oorsprong, loop en het zekerste middel om haar over te trekken. — Eindelijk, door vermoeidheid overmand, viel mijn reisgenoot in slaap, terwijl ik de eerste drie uren de wacht hield.

De uitgedroogde rivier, aan welkers oever wij gelegerd waren, verzekerde ons van achteren, zoo als drie vuren die wij aangelegd hadden het van voren deden; wij waren dus genoegzaam voor een' aanval beveiligd, te meer daar zich buiten al deze voorzorgen nog een boom in ons midden bevond, op welchen wij ons in geval van nood hadden kunnen redden. — Buiten het brullen van een' tijger, die zich in het woud aan den oever der rivier bevond, vernamen wij, gedurende den geheelen nacht, niets.

Zoodra de dag verscheen begaven wij ons weder op reis, gedurig de rivierbedding afzakkende, tot omtrent negen ure, toen ik mijn' makker bad stil te houden. Ik felde hem voor, om op onze treden terug te keeren en een' overtocht te zoeken, met de rivier opwaarts te trekken, doende ik hem opmerken, dat hoe meer wij haar afzakten, hoe breeder en dieper zij werd, en wij eindelijk wel aan de zuidelijkste keten der bergen van *Couragahing* zouden kunnen komen, indien wij nog langer voortgingen haar van die zijde te volgen.

Op de plaats waar wij ons toen bevonden, was dit kanaal meer dan 30 treden breed, en zoo vervuld met krenpelbosch, struiken en wilde gewassen, en zoo dicht in een gegroeid, dat ik geloof dat men er eerder over had kunnen wandelen, dan onder doordringen; ten anderen, waren de wederzijdsche oevers diep, ruw, scherp en bijna loodregt.

Hij liet zich dan overreden om terug te keeren en eenen overtocht hooger op te zoeken. — Een hinderpaal

ZOO onverwacht als deze, had ons geheel en al verlegen en moedeloos gemaakt; treurig en vol ongerustheid gingen wij voort; niet dat wij wanhoopten in het eind deze noodlottige diepte te zullen overkomen, maar dewijl zij ons de plaats onzer bestemming een dag of drie later zoude doen bereiken.

Het was omtrent één uur des namiddags toen wij, met zweet en stof bedekt, aan een' grooten boom kwamen, die zich aan den oever van dezen afgrond verhief; hier hielden wij stil om ons middagmaal te nemen, gedurende hetwelk mijn makker zeer diepzinnig en peinzend was, en een ontwerp in het hoofd scheen te hebben. Naauwelijks hadden wij het eten geëindigd, toen hij mij met een vrolijk gelaat zeide, dat hij een middel geloofde te hebben gevonden, om met onze goederen deze verwenschte diepte te kunnen overtrekken, zonder noodig te hebben onzen tijd, met haar langs te trekken, te verliezen. Zie hier zijn plan: de boom onder welken wij gezeten waren bevond zich toevallig regt over een' anderen, die zich aan den tegenovergestelden oever verhief, deze twee boomen schoten zeer groote en zware takken over de groeve, die elkanderen tot op 15 à 20 voeten naderden; zijn voornemen nu was, zich in dezelve neder te laten en met de bijl' een' weg te midden der dorens, struiken, enz. te banen en zoodra hij aan den anderen oever gekomen zoude zijn, moest ik het einde van ons touw aan den laadstok hechten en met een weinig buskruid overschieten, als wanneer hij hetzelfde aan een' tak van den boom aan zijnen kant zoude vastmaken, zoo als ik, (doch iets hooger) aan den mijnen insgelijks moest doen; hierdoor zoude het mij gemakkelijk vallen, mij met onze goederen naar den anderen tak te laten overgliden.

Dit ontwerp was niet slecht verzonnen, en het scheen mij het eenigste dat ons overbleef; doch ik konde niet

begrijpen hoe het hem mogelijk zoude zijn deze onzagelijke massa van wilde gewassen, in welke men geene de minste opening bespeurde, door te dringen. Ik stelde hem dus de moeilijkheid en het gevaarvolle van zijn ontwerp voor; doch hij zeide mij dat hij zich de handen en het aangezicht (slechts eene kleine opening voor zijne oogen latende) mer doeken zoude bewinden. „Boven- dien” — vervolgde hij — „ben ik het die u in al deze onaangenaamheden gewikkeld heb, het is niet meer dan billijk, dat ik er de grootste gevaren van draag en er u moet zoeken uit te helpen.” Ik maakte nog eenige tegenwerpingen; doch ziende dat hij volstrekt besloten had zijn ontwerp ten uitvoer te brengen, stemde ik er eindelijk, hoewel met weerszin, in toe, alleenlijk deed ik hem beloven om, in geval hij de zaak te ondoenlijk, of met te veel gevaar verzeld, bevond, liever terug te keeren dan zich te ver te wagen, of een ongeluk toe te brengen.

Na eene goede teug arak genomen te hebben, ving hij aan zich op handen en voeten in dezen afgrijselijken chaos te dringen, terwijl ik uit al mijne magt de koperen schotels tegen elkanderen sloeg, om eenig venijnig gewormte, dat er zich mogelijk in mogt bevinden, te verjagen. Vóór hij zich in deze diepte begaf, smeten wij verscheidene zware steenen in het midden van den afgrond, doch de struiken waren zoodanig in een geweyen, dat ik verzekerd ben dat geen een den grond bereikte. Ik stelde hem voor het touw om zijn lijf te binden, ten einde ik (het andere einde vasthoudende) in staat zoude zijn hem, indien het noodig ware, terug te trekken of hem te helpen, om er spoediger uit te kunnen kruipen, doch hij zeide mij dat dit meer kwaad dan goed zoude doen, dewijl hetzelfde zich om de wortels der gewassen konde strengelen en hem verhinderen voorwaarts te komen.

„Hij arbeidde een' geruimen tijd, alvorens hij tot de lengte van zijn ligchaam was doorgedrongen; doch hem eindelijk uit het gezigt verliezende, zette ik mij op den rand der diepte neder en hield mijne oogen meer dan een kwartieruurs onbewegelijk en in de grootste ongerustheid op den overgestelden oever gevestigd, in de verwachting van hem te zullen zien ten voorschijn komen. — Op eens echter bemerkte ik in het midden der struiken eene ongewone beweging, verzeid met het doordringende schreeuwen en de nare gillen van mijnen armen makker, die ik te zelfden tijde werktuigelijk herhaalde. Ik twijfelde geen oogenblik of hij was in gevaar; doch hoe hem bijstand te bieden? In de wanhoop die mij vermeersterde, loste ik de pistolen, ik sloeg op den koperen schotel, ik liep ginds en herwaarts als een dol mensch, zelfs naderde ik de plaats waardoor mijn roekelooze makker ingeklopen was, en luisterde met de grootste opmerkzaamheid; doch niets dan eene akelige stilte vernemende, barstte ik in luidе jammerklagen uit, en riep hem met de teederste namen.

Eindelijk, bijna bezwijkende, en voelende dat ik mij kwalijk bevond, zette ik mij aan den rand des kanaals, in hetwelk mijn beklagenswaardige reisgenoot zijn leven had geëindigd, neder, en de smartelijkste overdenkingen rezen in mij op. Het is mij onmogelijk de verschillende handelingen, die zich toen van mijne gefolterde ziel meester maakten, te beschrijven; indien al de angsten en wederwaardigheden van mijn geheel leven opeengehoopt waren om één schrikkelijk uur te vormen, konde het niet dan flauw vergeleken worden bij hetgeen ik op dat oogenblik leed.

„Genadige hemel!” — riep ik in de smartelijkste vervoering uit. — „Wat zal mijn lot zijn! hoe zal ik uit deze wildernissen geraken, en mij geheel alleen tegen de verscheurende monsters, en al de ijsfelijkheden die

„ mij omringen, en mij elk oogenblik met een' wreedén
„ dood dreigen, beveiligen!"

In voortgelijke zwaarmoedige gepeinzén verzonken, bevond ik mij als in een' staat van bewusteloosheid, die mij tot de prooi van een' tijger of ander dier, indien het zich had vertoond, zoude gemaakt hebben. — Doch ik was tot het ondergaan van nog wreeder tegenspoeden bestemd.

Tot des namiddags twee ure had ik bijna niet opgehouden te beproeven, of ik mijnen ongelukkigen makker konde te hulp komen, of hem ten minste doen weten (indien hij nog leefde) dat ik niet vertrokken was; zelfs had ik mij tot drie of vier schreden in de opening, die hij gemaakt had, gewaagd; doch eindelijk ziende dat alles vruchteloos was, en zijnde afgemat door vermoeidheid, heesch van het schreeuwen, en verbrand door de hitte der zon, zette ik mij aan den voet des booms neder, den treurigen toestand, waarin ik mij door mijne eigene schuld bevond, beweene: weldra echter ving ik aan met middelen in het werk te stellen, om mij uit de wreede ongelegenheid, daar ik mij ingewikkeld zag, te redden. De liefde tot het leven heerscht altijd boven alle andere aandoeningen in den mensch; de ongelukken kunnen dezelve wel voor een oogenblik doen zwijgen, doch nooit volkomen uitdooven. — Deze aangeborene neiging, die alle wezens noopt, voor de bewaring van hun leven te zorgen, was het, die mij mijne gedachten ernstiglijk op middelen ter behouding van het mijne deed wenden.

„ Waarom" — vraagde ik mij zelve — „ zal ik nog
„ langer wachten? het gevaar omringt mij van alle kan-
„ ten, laat ik dus mijne reis hervatten, mogelijk vinde
„ ik een pad of middel om uit deze wildernissen te ge-
„ raken; indien mijne pogingen vruchteloos zijn, welaan-
„ ik waag niets, hier te sterven of elders is dezelfde zaak."

„Ik hsd. slechts een oogenblik noodig om mijn besluit, sangaande den weg, te nemen. — Naar *Chilaw*, te mid- den der wouden en wildernissen, langs den weg dien wij gekomen waren, terug te keeren, was mij aan eenen bijna zekeren dood prijs te geven; ik herinnerde mij met schrik de gevaren, moeilijkheden en hindernissen, waarmede wij op dien weg te worstelen hadden. Zoude ik in staat zijn geweest dezelve, geheel alleen, en ter neer- slagen door verdriet en vermoeidheid, te overwinnen? zonder een vriend om mij te vertroosten, en in geval van nood te helpen of bij te staan. Het kanaal naar het noorden af te zakken was even zoo min raadzaam, daar deze weg mij regstreeks op de kale bergen van *Caura- gahing* zoude voeren; er bleef mij dus niets anders over, dan langs deszelfs boorden, naar het zuiden, voort te gaan.

„Mogelijk is de redding nader bij dan ik wel denk” — zeide ik in mij zelve — „waarom verlies ik den moed „ of put mijne nog overige krachten in een nutteloos ge- „ zucht en geween uit? Ik moet in het eind toch wel „ woningen of menschen aantreffen. Het eenigste wat ik „ te vreezen heb, zijn de wilde dieren; doch ik ben „ wel gewapend, en kan des nachts vuur maken, en mij „ dus voor hunne aanvallen beveiligen; ten andere heb „ ik genoegzame levensmiddelen voor verscheidene da- „ gen; vele reizigers hebben zich vaak in nog wanhopi- „ ger omstandigheden dan de mijne, en aan alles gebrek „ lijdende, bevonden, en echter hebben zij zich weten „ te redden.”

Dus zocht ik mij zelve eenigzins op te heuren, en mijne gepijnigde ziel met de hoop van spoedige redding te vleijen en gerust te stellen, toen een denkbeeld, hetwelk mij op dat oogenblik te binnen schoot, weder eens- slags al den moed, dien ik mij zelve insprak, ter neder sloeg. — „Hemel!” — riep ik uit — „indien dit

„kanaal zich eens westwaarts keerde en mij in de vrees-
 „felijke wildernis van *Madandampe* voerde, mijn dood-
 „ware onvermijdelijk!”

Intusfchen stelde ik mij weder eenigzins wegens de
 onwaarfchijnlijkheid van deze gifting gerust, en het
 overige gedeelte van den dag mij ten nutte willende ma-
 ken, om deze noodlottige plaats te verlaten en een beter
 nachtverblijf op te zoeken; ftond ik op en maakte alles
 tot mijn vertrek gereed.

Ik had alle moeite der wereld om tot het fcheiden van
 mijnen armen reismakker over te gaan, het fcheen mij
 toe alsof ik een gedeelte van mij zelve ging verlaten;
 zoo waar is het, dat niets de menfchen meer aan elkan-
 deren verbindt dan gezamenlijk tegenfpoeden en ongeluk-
 ken te ondergaan; zij fluiten dan eene vriendschap die
 des te fterker is naar mate dat de wederzijdsche verplig-
 tingen, die een moeilijken en gevaarvollen togt verzei-
 kelen, grooter zijn.

Deze man, die ik nog maar federt kort kende, en hon-
 derde reizen op eenen dag verwenschte, dat hij mij over-
 reed had, hem te volgen, werd mij waard; zoowel, om-
 dat ik zijne hulp en zijn gezelfchap in deze treurige wil-
 dernissen nu moest misfen, als door het medelijden, het-
 welk zijn droevig uiteinde mij inboezemde. — „Vaar-
 „wel!” — riep ik uit, fmeltende in tranen — „vaar-
 „wel! ongelukkige makker, offer der onvoorzigtigheid,
 „welhaast zullen mijne beenderen, zoo als de uwe, ge-
 „durende eenigen tijd in de ingewanden eens monfers
 „rondgedragen worden; helaas! gij zijt nog gelukkiger
 „dan ik, uwe smarten zijn geëindigd, daar ik moge-
 „lijk slechts eenige oogenblikken te langer leef, om des
 „te feller al de ijsfelijkheden van een' eenzamen dood te
 „gevoelen.” — Eindelijk voor de laafte reis nog een'
 blik, vol droefheid, op de noodlottige plaats werpende,
 waar ik mijnen ongelukkigen rampgenoog vertoren had,

Verwijderde ik mij van daar, met eene beklemdheid van hart, die mij schéén te zullen smoren.

Dus ging ik met langzame schreden voort, volgende den oever van het kanaal, overstelpt van droefheid, vermoeidheid en vrees, en gebukt onder den last van verscheidene dingen, die tot mijn levensonderhoud en mijne verdediging volstrekt noodzakelijk waren; — ik was beladen met mijn geweer, een paar pistolen, den koperen pot en schotel om mijne rijst in te koken en van te eten, eenige ammunitie, omtrent tien ponden rijst en de nog halfgevulde arak-kalebass, waarvan ik den inhoud met het water, dat ik in een' kuil vond, vermengde; daar en boven had ik de sabel van mijn reismakker genomen, om mij, in stede van eene bijl, tot het afhakken van droog hout te dienen, ten einde de mijne daardoor niet te breken of te beschadigen.

Na omtrent een half uur gaans bleef ik eenslags staan; de schreeuwen van een' jakhals, dien ik niet ver van mij gewaar werd, deden mij den aanval eens tijgers vreezen, die, volgens het algemeen gevoelen der Indianen, bijna altijd door deze soort van wilden hoed verzeld of gevolgd is, het zij om heft van de nabijheid eener prooi te verwittigen, of om zich met den kop en de ingewanden, dien de tijger nooit vreet, te voeden. Ik maakte mij dus gereed hem te verwachten, doch ziende niets verskijnen vervolgde ik mijnen weg, al zuchtende over de gevaren aan welke ik elk oogenblik zoude blootgesteld zijn.

Een gedruisch dat ik in het woud, aan de andere zijde des kanaals, vernam, mij uit de treurige gepeinzen waarin ik gedompeld was gewekt hebbende, doorliep ik met een treurig en moedeloos oog de voorwerpen die mij omringden. Deze wildernissen mij toen dubbel afgrijselijk toeschijnende, gevoelde ik op dat tijdstip hoe troebstelijk het is eenen rampgehoor te hebben, die onze wederwaardigheden en gevaren met ons deelt. Men moe-

digst elkanderen wederzijds aan, en de een rekeat altijd op den bijstand van den anderen. — Nu geheel alleen beoefde ik op de minste beweging die ik in de struiken of het krenpelbosch vernam, ik was in eenen gedurigen angst en ongerustheid; in elken struik geloofde ik een wild dier verborgen en ieder oogenblik het laatste van mijn leven te zijn.

Deze noodlottige gracht of uitgedroogde vloed, dien ik tot nu toe gevolgd had, was en bleef altijd dezelfde, te weten even breed en tot aan de boorden met eene volstrekt ondoordringelijke massa van krenpelbosch, doornen, en struiken vervuld. Haar loop, die zich min of meer naar het oosten wendde, verdreef echter voor dit oogenblik de vrees die ik had, dat zij mij in de verschrikkelijke wildernis van *Medandampe* zoude voeren.

Daar de zon weldra haren loop ging eindigen, besloot ik, bij gebrek van eene betere verblijfplaats, den nacht bij een' grooten verdroogden boom, dien ik op mijnen weg aantrof, door te brengen. Mijne eerste zorg was, denzelven te beklimmen en er eene genoegzame hoeveelheid dood hout af te kappen, hetwelk mij lang genoeg bezig hield, en de nacht ving reeds aan, deze treurige eenzaamheid met zijnen digten sluier te bedekken toen ik gereed was en afklom. Ik stak oogenblikkelijk mijne vuuren aan, om mijn eten te bereiden; den geheelen dag zonder het minste voedsel doorgebracht hebbende, plaagde de honger mij geweldig: daar ik te zeer vermoede was om nog ter jagt te gaan, en eenig wild neder te leggen, moest ik mij bij mijne rijst slechts met mologanier of peperwater vergenoegen.

De dag voor eenen stikdonkeren nacht plaats gemaakt hebbende, overdacht ik met een verdubbeld afgrijzen, het akelige van mijnen toestand. Hoe vele schrikbarende denkbeelden vertoonden zich niet aan mijnen geest! — De vrees van in het midden dezer wildernissen om te ko-

men, was de eenigste niet die mijne ziel benaauwde; ik had nog te duchten van in de handen der soldaten des Keizers van *Candé* te vallen. Alleen, en gewapend zoo als ik was, zoude men mij ontwijfelbaar voor hem voeren, en niettegenstaande mijne gelijkenis naar een' *Mesties*, konde hij mij aan verscheidene ondubbelzinnige teekenen ligt voor een' Europeaan erkennen; de kleur mijner haren en oogen was alleen genoegzaam geweest om mij te verraden; ten andere: wat zoude ik hem kunnen zeggen om zijnen argwaan weg te nemen? konde ik hem doen gelooven dat ik, om slechts aan eene ijdele nieuwsgierigheid te voldoen, gewaagd had geheel alleen zijne wouden te doorkruifen en dat midden door eene wildernis waar nog nooit éen menschelijke voetstap was ingedrukt geweest? zoude dit voorwendfel alleen mijnen ondergang niet bewerkt hebben? Het is om de nieuwsgierigen te verwijderen, en een' onverhoedschen overval te vermijden, dat al de naauwe toegangen tot dit Rijk (overal anders door een bolwerk van wouden, wildernissen en onoverstijgbare bergen omsloten) met zoo veel zorg en naauwkeurigheid bewaakt worden, dat zelfs de best bekende inwoners dezelve niet kunnen doorgaan, zonder te zelfden tijde eene foort van paspoort te vertoonen en zich aan het allerstrengste onderzoek te onderwerpen. Het is waar, ik had kunnen zeggen, dat ik in deze wouden was verdwaald geraakt; doch indien men zelfs deze uitvlugt had geloofd, zoude ik gewis geen ander lot, dan dat van alle Europeanen, te wachten hebben, die, het zij door desertie als anderzins, in de handen van dezen Vorst vallen, en die hij, na hun een bestaan bezorgd te hebben, in afgelegene plaatsen verbant, of ter oppassing van zijn' perfoon bij zich houdt, waar zij verplicht zijn hun geheele leven door te brengen, zonder hoop van ooit uit hunne uitgestrekte gevangenis te geraken, of hun geboorteland weder te zien.

Onder voortgelijke moedbeemende gedachten, verreesde ik mijn treurig maal. Ik had hetzelfde nog niet geheel geëindigd, toen het brullen der wilde dieren, die zich tot nu toe niet dan in de verte hadden laten hooren, rondom mij vermenigvuldigde, en mij noodzakten mijn behoud in den boom te zoeken. Mij dwars op een' dikken tak, dien ik tot mijn nachtverblijf uitgehozen had, nedergezet hebbende, gebruikte ik de voorzorg van mij wel sterk met doeken aan dengenen, waar ik met mijnen rug tegen leunde, vast te binden, en mijn geweer insgelijks voor mij aan een' tak hangende, gaf ik mij aan de Goddelijke bescherming over.

XV. HOOFDSTUK.

Verschrikkelijke nacht. — De gehorende spjn. — Het onweder. — Ijselijke ontwaking. — Voortzetting der reize. — Herlevende hoop. — Wanhopige toestand.

Dat men zich verbeelde wat ik moest gevoelen, mij geheel alleen in het midden dezer schrikkelijke duisternis bevindende, overgelaten aan al de afgrijselijke herfenbeelden die zich elk oogenblik voor mijnen verbijsterden geest vertoonden; de doodsche en akelige stilte die rondom mij heerschte, slechts nu en dan door de schreeuwen en het gebrul der wilde dieren afgebroken, vervulde mijne ziel met een onuitdrukkelijken angst.

Het was in zulk eene aanhoudende ongerustheid, dat ik een gedeelte van den nacht doorbragt, en niettegenstaande ik ten hoogste door vermoeidheid was afgemat, en mijne verzwaarde oogleden zich elk oogenblik, in spijt van mij zelven, sloten, deed echter het nabijzind brullen der wilde dieren, zelfs het minste gerucht, mij telkens weder met schrik ontwakē, en eenslags oprij-

Zen; alsdan met verwilderde oogen rondom mij ziende, duurde het vaak eenige minuten, voor en al eer ik mij mijnen treurigen toestand herinnerde, of mij, te binnen konde brengen waar ik mij bevond.

Uit éene van deze onrustige sluimeringen, in welke een nare droom mij de verschrikkelijke gebeurtenis van den verkoopenen dag weder op het klaarste voor den geest stelde, ontwaakte ik. — Hemel! welk een afgrijselijk voorwerp vertoonde zich aan mijne oogen! — Bij het flauwe licht van mijn bijna verdoofd vuur, meende ik mijnen verongelukten reisgenoot, eenigen treden van den boom, te bemerken, hij scheen zijne doffe oogen op mij gevestigd te hebben, en mij een teeken met de hand te maken, van hem te volgen. Op dit verschrikkelijk gezigt verbleef zich het vleesch op mijne beenderen, en de haren rezen op mijn hoofd; ter nauwer nood konde ik adem halen, en zonder de voorzorg die ik gelukkiglijk gebruikt had, om mij aan den tak vast te binden, ware ik ontwijfelbaar naar beneden gevallen.

Dat men zich, indien het mogelijk zij, mijn vreeselijken angst voorstelt; ik beefde gelijk een blad dat door den wind wordt bewogen, en het koude zweet vloeide langs al mijne leden met groote druppels af. Met half geopenden mond en verwilderde oogen, zag ik eene poos dit spooksel aan, hetwelk, na mij nog eens een teeken, om hem te volgen, gemaakt te hebben, verdween, latende in mijne ziel een indrukfel van schrik na, dat ik te vergeefs trachtte uit te wischen.

Na van den angst, die mij beheerschte, eenigermate bekomen te zijn, door bedenkingen over de ongegrondheid mijner vrees, en het bestaan van zoodanig een verschijnsel, een gevolg van mijn droom en verhitte verbeelding, liet mij mijn vuur, dat bij gebrek van voedsel hitging, in eene diepe duisternis, te midden van welke mijne oogen niet anders dan het blaauwe schijnsel der

dwaallichtjes konden bemerken, die hier en daar over het kanaal huppelden. Met het levendigste ongeduld zuchtte ik naar den dag; het gevaar wel kennende, waaraan ik mij blootfelde indien ik insliep, stelde ik al mijne krachten te werk om den slaap van mijne oogleden te verwijderen; doch in spijt van al mijne pogingen, en niettegenstaande mijne ongerustheid, maakte hij zich weldra van mijne zinnen meester.

Het was elf ure toen ik ontwaakte; de zon schoot hare stralen loodrecht op mij neder, een brandende dorst verteerde mij, en ik gevoelde eene hevige pijn langs den rug en de dijen, veroorzaakt door de onnatuurlijke en ongemakkelijke houding, in welke ik zoo vele uren had doorgebracht, en die al mijne leden verstijfd en gevoelloos had gemaakt. Afgeklommen zijnde, zag ik met niet weinig verwondering, dat het overblijffel van mijn avondmaal, hetwelk ik wegens de wilde dieren genoodzaakt was geweest met overhaasting te verlaten, verdwenen was; zonder twijfel dat een *Adivi* (*), *Mongoe* (†) of mischien eene slang, zich daarvan had meester gemaakt; gelukkig dat ik de voorzigtigheid had gebruikt om mijn zak met rijst aan een boomtak te hangen.

Na den dorst die mij kwelde gelescht te hebben, laadde ik weder op, en begaf mij op weg; eene hevige pijn in al mijne leden en een brandende hemel, voor welken ik geene de minste schuilplaats vond, verzwaarde mij den marsch boven alle verbeelding. Met veel moeite sleepte ik mij op mijnen eenzamen weg voort, mijne ziel werd door de wreede onzekerheid van de toekomst, en van het einde mijner ongelukken gefolterd, terwijl op iederen stap het doorgloeide stof in mijne oogen brandde en mijne verdroogde lippen bedekte.

Aan een poel gekomen zijnde, zette ik mij neder

(*) Jakhals. (†) Eene soort van wezel.

Om eenigzins uit te rusten en mijne kalebas met een modderig water te vullen. Het was twee uren des namiddags, ik besloot mijnen weg tot vier uren voort te zetten, en mij van het middagmaal te onthouden, hopende voor dien tijd aan den voet der bergen te komen, die ik nu op niet meer dan eene mijl afftands rekende te zijn, en welkers kale kruipen, die tot aan de wolken schenen te raken, zich boven den top van het dikke woud, hetwelk den overgestelden oever des kanaals bezoomde, verhieven.

Ik wilde opstaan, om mijnen weg te vervolgen, toen ik bijna aan mijne voeten het afschuwelijk infekt bemerkte, waarvan ik wel had hooren spreken, het was, in één woord, de afgrijselijke gehoorde spin. Hoewel ik al mijn leven een' onoverwinnelijken afkeer voor deze soort van infekten heb gevond, had ik evenwel de nieuwsgierigheid haar van nabij te bezigtigen. — Haar bruinachtig en ruig ligchaam had meer dan zes duimen omtrek, en hare pooten, ter dikte van eene penneschacht, hielden een hagedisje omkneeld, dat zij met gulzige woede het vleesch van de teedere leden scheurde: duidelijk konde ik de vurige oogen in haren kop zien rollen, en een klein takje nemende, waarvan ik haar het eind onder den neus hield, schoot zij er gelijk een bliksem op toe; de vrees en afkeer voor dit afschuwelijk gedrogt deed mij het takje loslaten, en met zoo veel snelheid vlugten alsof mij eene slang vervolgde.

De grond die zich tusschen het kanaal en de wouden bevond, en die hetzelfde gedurig op den afftand van vijf tot zes schreden aan beide de zijden bezoomde, was dor, en steenachtig, hier en daar verhieven zich de toppen van scherpe rotsen uit een fijn en aschachtig zand, en men werd van rondom niet dan eenige verstrooide en eenzaam groeiende struiken gewaar,

Bedekt met zweet en stof, hetwelk, door mij de keel

en neusgaten te vullen, een' aanhoudenden dorst en ondragelijke hoofdpijn veroorzaakte, zettede ik mijn' moeijetijken en treurigen weg voort. De geheele dag was verfmorrend en meer dan gewoen heet geweest, hetgeen mij voor een nabijzind onweër deed duchten. Ook had ik mij niet bedrogen, en onfeilbare teekenen deden mij er welhaast niet meer aan twijfelen. — Zwarte en koperkleurige wolken, aan opeengehoopte en onmetelijke regenbergen gelijk, kwamen met eene schrikverwekkende langzaamheid nader, en vingden aan, een' dikkelen en duisteren sluif over het schitterend azuur des hemels te strekken; met moeite schenen zij de bliksems en den regen, waarmede zij bezwangerd waren, terug te houden, reeds begonnen zij zich over het woud, dat ik aan mijne rechterzijde had, uit te strekken, en de zon te naderen, die welhaast door haar dik sloers overtoegen stond te worden.

Verblijsterd op dat gezigt, zettede ik mijne voeten met al de snelheid voort, daar de vrees mij toe bekwaam maakte, ten einde een' grooten digtbelommerden boom te bereiken, dien ik in de verte gewaar werd. Er aan te komen en op te klimmen was voor mij, hoewel half dood van vermoedheid en zwakheid, slechts het werk van een oogenblik; ik haastte mij, met er al de doode takken af te kappen, die ik gewaar werd, en spoedig stak ik een vuur aan, hopende nog voor dat het onweër uitbarstte, tijds genoeg tot het bereiden van mijn avondmaal te zullen hebben; waarna ik al het drooge hout, dat ik van rondom vinden kon, bijeen verzamelde. Zoodra ik, ten minste voor den eersten nood, genoeg dacht te hebben, krom ik weder in den boom, en met eenige takken in elkanderen te vlechten, maakte ik mij eene, min of meer gemakkelijker, verblijfplaats dan die van den vorigen nacht gereed,

Het was omtrent zes ure toen ik met al deze beschik.

kingen geïndigd had: ik was zoodanig door vermoeidheid afgemat, dat ik, zoodra ik van den boom afgeklommen was, gevoelloos aan den voet van denzelven nederzeeg, en gedurende eenige minuten in eene foort van bezwijming of onmagt, met eene sterke hartklopping vergezeld, liggen bleef. Weder bij mij zelven gekomen zijnde, hield ik mij onledig met een veldhoen, dat ik geschoten had, te plukken, ten einde er eene soep van te maken; waarna (zijnde de rijst reeds gekookt) ik mijn maal met een weinig meer gerustheid verteerde; de vrees van door het onweder overvallen te worden, voor ik gegeten en mij eene plaats tot een nachtverblijf bereid had, veranderde in de hoop van met den schrik vrij te komen; daar de zwarte wolken, die mij zoo veel ongerustheid hadden gebaard, onbewegelijk aan den horizon vastgehecht schenen te blijven, en, niertegenstaande de onophoudelijke bliksemstralen, die derzelyer koperkleurige randen verlichteden, hoorde ik den donder niet dan zeer flauw en bij langen tusschenpoozen rollen. Het is waar, dat de wolken zich op eene schrikbarende wijze op een hoop, ten, en al nederdalende, met haren uitgestrekte voet op de toppen der boomen schenen te willen rusten; doch ik vleide mij dat zij zich zouden verdeelen of eenen anderen weg nemen.

Zonder den dooden stam van een' omgevallen boom, die zich bij geval geene tien schreden van mijne schuilplaats bevond, en daar ik den brand in stak, zoude ik zeer in verlegenheid geweest zijn, daar het vuur, dat ik in den beginne had aangelegd, bij gebrek aan droog hout, niet groot genoeg was om lang te kunnen duren.

Eindelijk, na mijne levensmiddelen aan een' tak van den boom opgehangen te hebben, klom ik denzelven in, plaatste mij in mijn priëel, en beval mij in de bescherming der Goddelijke voorzienigheid. De slaap zich van mijne vermoeide oogleden, niertegenstaande de droevige denk-

beelden, die onophoudelijk mijnen geest vervulden; welhaast meester makende, zoude ik de mij zoo noodige rust gemaakt hebben, indien dezelve niet door eene reeks van akelige droomen gestoord ware geworden. Onder anderen verbeeldde ik mij op eene puntige en eenzame rots, en in het midden eener, door eenen woedenden orkaan bewogene, zee te zijn gezeten; de rots zuchtte onder het geweld der schuimende baren die brullend tegen hare wanden braken, en door eenen loeijenden wind met kracht voortgestuwd werden: met schrik ontwaakte ik. Hemel! welk een vreesfelijk tooneel trof mijn gezicht! — De hemel scheen geheel in vuur, en wisselde staag met een' verschrikkelijken dag in de dikste duisternis af — mijne oogen werden verblind door de schitterende blikfems, die van alle kanten door het uitspanfel dwaalden, en oogenblikkelijk door verdoovende donderslagen gevolgd werden, die met een schrikverwekkend gedruisch van den eenen gezigteinder tot den anderen weërgalmden. — Eindelijk, een slag die al de vorige overtrof, die alles overtrof wat ik van dien aard in mijn geheele leven gehoord had, en die het mij onmogelijk is te beschrijven, of te doen begrijpen, barstte juist boven mijn hoofd los, en deed het geheele uitspanfel door een onbeschrijfelijk gekraak weërgalmen; de aarde dreunde er van, en een sterke zwavelstank benam mij voor een oogenblik de ademhaling. Deze vreesfelijke slag scheen het teeken tot den strijd te zijn, die zich tusschen de elementen ging aanheffen; een geweldige storm verhieft zich nu, en ik had alle moeite om mij aan de takken van den boom vast te houden; door het schudden van welken ik elk oogenblik vreesde ter aarde geworpen te worden, en om te zelfden tijde mijn' neus en mond voor eene verbazende menigte zand en stof te beveiligen, dat mij, af draaijende, gelijk eene dikke wolk, omhulde — mijn vuur verdween in een oogenblik; de wind verstrooide

het verre van mij, en er bleef geen vonkje van over; dat, hetwelk de verrotte stam verteerde, werd insgelijks weldra door stroomen van water uitgedoofd, die gelijk een zondvloed van den hemel vielen.

Er is mij niets dan een flauw en verward denkbeeld overgebleven van hetgeen, gedurende drie uren, dat deze stuiptrekking der natuur duurde, gebeurde; met geslotene oogen, en het hoofd op mijne kniën geleund, bleef ik in eene soort van wezenloosheid, aan den dood gelijk, zitten; somtijds, door een' afgrijselijken donderslag uit mijne verdoofdheid gewekt, waagde ik het mijn hoofd even op te ligten; doch welhaast verborg ik hetzelfde weder, daar de schitterende bliksems, die zich bij menigte in den dampkring kruisten en slingerden, mij niets anders dan de akeligheid der plaats, waar ik mij bevond, deden bemerken. Eindelijk verminderde de wind en regen min of meer; doch het onweêr woedde nog met dezelfde heftigheid, het schaen zelfs te vermeerderen, en een dof en afgebroken geraas en gebulder verzelde gestadig de verschrikkelijke slagen des donders, die honderdvoudig in de naburige bergen terug kaatsten.

Ik bevond mij zonder tegenspreken in eenen zeer hachelijken toestand; de aantrekking van mijn geweer en van mijne pistolen, die ik evenwel niet durfde verlaten, en mijne gevaarlijke schuilplaats, deden mij elk oogenblik vreezen een' plotselijken dood te sterven, of; hetgeen nog erger was, verlamd of verminkt te worden, en mijn ellendig aanzijn door den honger of door de tanden der verscheurende dieren te zullen eindigen. — Ijdele vrees, ik was veroordeeld om te ondervinden, dat er nog wreeder rampen zijn, dan al diegenen aan welke men in de afgrijselijke woestijnen van *Ceylon* of *Zenar* kan blootgesteld zijn. Hoe dikwerf heb ik sedert niet gewenscht, dit zoo zeer gevreesde tijdstip te genaken, bij welkers verschijning ik zoude geglimlacht hebben, als het ver-

doode kind, dat zijne moeder ziet, die het zoekt en de armen naar hetzelfde uitstrekt.

De lezer vergeve mij deze kleine uitweiding, ik was mijzelven niet meester. Ach! indien hij wist aan hoe vele ongelukken en tegenspoeden ik zoo vaak ben blootgesteld geweest! hoe vele gevaren reeds mijn hoofd gedreigd hebben; indien hem het grievende verdriet, dat aan mijn hart geknaagd en mijne ziel verscheurd heeft, bekend was, en indien hij wist dat mijn geheele leven, van mijne geboorte af aan, niet dan eene aaneenschakeling van de ongemeenste en wonderlijkste gebeurtenissen en ongelukken is geweest, dan zoude hij, in eenen zekerem zin, deze onnatuurlijke wenschen regtvaardigen en verhoonen.

Het onweér bedaarde eindelijk langzamerhand. — Tot op de beenderen doorregend, van koude bevende, en door vermoeidheid en slaap afgemat, wachtte ik met ongeduld naar den dag, te meer daar ik aan den voet des booms eenig gerucht meende te vernemen. Te vergeefs trachtte ik de duisternis en den regen, die nog bij tuschenpoozen viel, met mijne angstige blikken door te dringen, ten einde het dier te kennen dat mij ontruste. Ik had mij reeds met het denkbeeld geveid, dat zich hier op plaats weinig verscheurende dieren zouden bevinden, daar ik, sedert het tijdstip dat ik alleen in deze wildernissen ondoorde, buiten twee beeren aan de overzijde des kanaals, niet dan eenige troepen wilde zwijnen was gewaar geworden, die mij meer vrees verwekt, dan kwaad hadden gedaan. Dit gerucht, dat lang genoeg duurde, ontruste mij niet weinig, doch hield eindelijk met den dag, die zich begon te vertoonen, op.

Van den boom afgeklommen zijnde, bemerkte ik met verdriet dat mijne rijst door den regen geheel bevochtigd was, en ik vreesde zeer, dat zij bederven zoude indien het weder bij voortdoring betrokken en regenachtig bleef.

Na mijne wapens schoon en gereed gemaakt te hebben, begaf ik mij weder op weg, als zijnde het beste middel om mij te verwarmen en aan het einde mijner ongelukken ize komen.

Ik was nog niet lang voortgegaan, toen ik in de verte meende te bemerken, dat het woud, hetwelk gedurig het kanaal ter rechterzijde op een' zekeren afstand omzoomde, en aan welkers kant ik mijne reis voortzette, op eens deszelfs lijnrechte loop eindigde, en een' plotselijken keer naar het oosten nam, die mij den weg scheen te zullen afsluiten. Nu geloofde ik mij zonder de minste hoop van redding verloren te zijn. — „Groote God!” riep ik met het naaste gevoel van droefheid uit, „wat zal mijn droefig lot zijn? indien dit verwenschte kanaal mij, zoo als waarschijnlijk is, dwars door dit ondoordringelijk woud voert, dat van verscheurende monsters en wilde dieren wemelt, tegen wier aanvallen ik welhaast niets anders dan, door eene opeenhooping van rampen, uitgeputte krachten zal tegen te stellen hebben, En indien ik ook zelfs voor het oogenblik hunne moorddadige tanden en klauwen ontkome, zal ik echter, in deze uitgestrekte wildernis dwalende, weldra onder de vermoeijensissen en ellende bezwijken en hunne prooi daardoor des te gemakkelijker maken.” — Ik zoude echter niet lang in deze ongerustheid gebleven zijn, indien een ligte nevel, die op de toppen der boomen en struiken rustte, mij niet belet had te zien, dat het kanaal met het woud gelijkelyk van loop veranderde; in de treurigste overdenkingen gedompeld, zag ik het niet, dan toen ik nog omtrent eene halve mijl van den plotselijken omdraai, die mij zoo veel angst had verwekt, verwijderd was. Eene menigte rotsen, achter welke zich de kale kruinen van eene rij bergen verhieven, schenen zich bij deze plaats te bevinden. De levendigste vreugd maakte toen plaats voor de zuchten en wanhoop, die

reeds sedert zoo lang de eenigste aandoeningen mijner ziel waren geweest. — „God zij geloofd!” riep ik in eene vervoering van blijdschap uit, „zie daar mij mogelijk „aan het einde mijner rampen; ik zie ze eindelijk van „nabij, deze zoo lang gewenschte bergen, en geen „eenige hinderpaal doet zich meer op die mij kan tegen- „houden dezelve te bereiken.” — Met al den spoed die mijne zwakke krachten wilden toelaten, begaf ik mij op weg, doch de stralen der zon, die aanvingen zich te doen gevoelen, herinnerden mij aan mijne natte rijst en kleederen. — „Het zal beter zijn” — dus sprak ik tot „mijzelven — om dit alles te droogen, en voornamelijk „een goed middagmaal te nemen; deze doode boom dien „ik hier dicht bij gewaar word, levert mij middelen om „mijne rijst te koken; het is mogelijk dat ik van dezen „avond geen droog hout kan vinden, of dat een onweêr „mij op nieuws overvalt, en mij verhindert mij door een „goed maal te versterken.” — Ten anderé schenen de bergen, die zich voor mij vertoonden; en die ik genoodzaakt zoude zijn te bestijgen, van boomén en groenten ontbloot te zijn.

Ik stak dus vuur aan en welhaast begon mijne rijst in de chumbo of het koperen bekken te koken, ik had mij kunnen vergenoegen dezelve met wat Mologonier of peperwater te eten, doch overwegende dat ik, om mijne krachten te herstellen, een vaster voedsel noodig had, laadde ik mijn geweer, na er den kogel afgenomen te hebben, met schroot; mijne kleederen toen in de zon te droogen leggende, begaf ik mij, geheel naakt, in de struiken, ten einde mij een wildbraad te bezorgen; doch er deed zich niets op, en zonder eene bende perroketten, die boven mijn hoofd voorbij trokken, en waarvan ik er vier ter neder schoot, zoude ik evenwel genoodzaakt geweest zijn, mij met mijne rijst met peperwater te behelpen.

Het was omstreeks van elf ure toen ik mij wederom op weg begaf; de hoop van welhaast menschen en bewoonde plaatsen te zullen aantreffen deed mij de moeijelijkheid van op een' steenachtigen, ruwen en met puntlige rotspitfen bezaaiden weg voort te gaan, met geduld verdragen, zijnde bovendien nog aan de brandende stralen der zon blootgesteld, die mij vlak in het aangezigt schenen en tegen welke ik geene de minste schuilplaats aantrof.

De hoop die mijnen moed aangewakkerd had was echter van geen langen duur; naar mate dat ik de rotsen naderde, die zich voor mij verhoogden, voelde ik dezelve allengs verdwijnen. — Eene doodelijke ongerustheid maakte zich van mijne zinnen meester, die ook welhaast in het hevigste gevoel van wanhoop verkeerde, mij aan den voet eener steile rots, die zoo vlak gelijk een muur en omtrent 50 voeten hoog was, bevindende en die mij even als een onoverstijgbaar bolwerk den weg afneed. Onbewegelijk en met angstige blikken doorliep ik gedurende eenige oogenblikken dit ontzaggelijk gevaarte — doch geen uitweg, geen doorgang, noch opening deed zich op. Op dat afgrijselijk gezigt begaven mij mijne krachten, gevoelloos en als door een' straal des blikfems getroffen zank ik ter aarde, eene doodelijke koude verspreidde zich over mijn ligchaam en mijne, door zulk eene opeenstapeling van rampen geschokte, ziel was in dien staat van sombere verdoving en gevoelloosheid die zeer weinig van den dood verschilt. — Gedurende meer dan een kwartier-uurs bleef ik in dezen treurigen toestand. Eindelijk weder herkomende drukte ik de wanhoop, die mijne ziel vervulde, door luide en smartelijke klagten uit; met alle teekenen van woede en razernij wierp ik mij ter aarde, gaf mij zelve hevige vuistslagen in het gezigt en op de borst, en verwenschte met schrikkelijke vloeken den armen Portugees die voor zijne onbezonnenheid reeds genoeg gestraft was geworden.

Langzamerhand echter bedaarden deze heftige aanblijvingen en verkeerden in zuchten en geklag. — „Geduldige God!“ — riep ik op den toon der hevigste wanhoop uit — „ben ik dan veroordeeld om in deze woest te oorden te vergaan, na zoo vele vermoelijkenissen en ellende? op het oogenblik dat ik mij reeds zoo nabij het einde van mijn lijden dacht te zijn, vind ik er mij meer dan ooit van verwijderd en geheel van alle gemeenschap met menschen afgesneden!“ — Dus bragt ik eenigen tijd in onnut geklag door, tot dat ik, eindelijk overwegende dat ik niets deed dan het overige mijner krachten uitputten, en mij dus onbekwaam te maken om deze rotsen en bergen, indien het mogelijk ware, te overstijgen, hetzelfde staakte en min of meer bedaarde.

Ik rigtte mij dan op, ten einde met meer nauwkeurigheid de plaats waar ik mij bevond te onderzoeken; wel dra echter was ik volkomen overtuigd, dat mijn toestand waarlijk wanhopig was; het uitzigt rondom mij was woest, verwilderd en bepaald; ter linkerzijde had ik het kanaal, welkers boorden, door de verhooging van den grond, van eene buitengewone hoogte en steilte waren geworden, en in de diepte van hetwelk zich altijd eene nog zoo dooréengewevene en dichte massa van struiken en gewassen vertoonde, dat het alles maar één ligchaam scheen te zijn, over hetwelk men zoude gedacht hebben te kunnen wandelen, vóór mij eenen overhellenden uitloop van eene rij rotsen, die van den eenen kant over den noodlottigen afgrond hingen, en aan de andere zijde zich diep in het woud, dat ik aan mijne rechterhand had, uittrekte, en die dus de kleine ruimte gronds, welke zich tusschen beiden bevond, geheel affneed, vertoonende overal eene geheel effene zijde en zoo steif gelijk een muur. De eenigste plaats, die aan een aap of ander springend dier nog mogelijk zoude geweest zijn te beklimmen, was boven het kanaal, waar de rots meer dan

Zeven voeten vooruit sprong en tot op de struiken nederdaalde. Hier was zij min of meer met reten en gaten voorzien en niet zoo steil; doch het denkbeeld alteen van mij over deze bedding van onkruid en struiken te zien hangen, in welke de minste valsche stap mij zoude hebben doen instorten, en die mij gelijk eene golf zoude ingezwolgen hebben, was reeds in staas mij van vrees te doen beven; ten andere zoude ik genoodzaakt geweest zijn, mijn geweer en levensmiddelen achter te laten, indien ik deze onderneming had willen beproeven en zelfs daarin geslaagd ware.

XVI. HOOFDSTUK.

De Pambou-rajah. — Gewaagde sprong. — Wonderbaar redding. — Moedbenemende vooruitzigten. — De afgruyselijke stem.

Er bleef mij dan geen ander besluit te nemen over, dan dat van de zijde der rots in het bosch te volgen; ten einde dezelve, indien het mogelijk ware, om te gaan, of eene plaats te vinden die minder steil was, en waar ik haren top zoude kunnen beklimmen; doch heb zoude mij even mogelijk geweest zijn de rots zelve door te dringen, als mij eenen weg dwars door eene digte masfa van ranken, wortels, lianen en wilde struiken en planten te banen, die zich rondom de rots door elkander slingerden en aan dezelve, even als de teenen om eene mand, gehecht waren, waardoor mij de nadering, op meer dan tien treden na, verhinderd werd. — „Is het „mogelijk!” riep ik met de grootste droefheid uit, „dat zoo vele rampen zich zoodanig op éenen togt kunnen vereenigen, en dat zoo vele onoverkomeelijke hindernissen zich van alle zijden kunnen vertoonen!”

Wendende van woede en spijt volgde ik den zoom van het woud, om te zien of ik geen middel om er in te dringen konde vinden; daar ik hoopte dat, met de rots langs te gaan, ik in het einde toch wel eene plaats moest aantreffen waar ik haar zoude kunnen beklimmen. Omstreeks vijftig schreden op eene zoodanige wijze terug gegaan zijnde, had ik het genoeg eene nauwe opening te bemerken, door welke ik mij dan ook met veel moeite in het bosch drong. Nauwelijks was ik er ingetreden, toen ik een schrikverwekkend geblaas en eene ongemeene beweging in een' dikken boom vernam, dien ik eenige treden van mij af bemerkte. Met al de snelheid, daar de vrees mij toe bekwaam maakte, vlugtte ik naar de rots, waar ik ademloos aankwam, ik doorliep ze in haast nogmaals met mijne oogen, doch de onmogelijkheid om hare oppervlakte te bereiken ziende, deed de wanhoop mij plotselijk het besluit nemen van weder op mijne voetstappen en langs het kanaal terug te keeren, tot aan de plaats waar ik mijn' reisgezel verloren had, om van daar nog eens, doch nu zonder gezelschap, de afgrijselijke wildernis door te trekken in welke wij, van *Chilaw* komende, zoo vele gevaren en moeilijkheden hadden geleden. Dit wanhopig voornemen scheen mij echter op dit oogenblik het beste toe dat ik konde nemen, en het eenigste middel dat mij in mijnen treurigen staat overbleef. Zonder mij dus lang te bedenken, of de gevaren, de vermoijenissen en hagchelijken toestand te overwegen waaraan ik mij ging blootstellen, maakte ik mij reeds gereed mijn geweer en pakkaasje, dat ik ter aarde geworpen had, weder op te nemen, toen eensklaps hetzelfde geblaas, dat mij met zoo veel overhaasting uit het woud had doen vlugten, op nieuw mijne ooren trof — ik zie om — eene monsterensê slang van gedrogtelijke grootte, schuift langzaam uit het woud, door dezelfde opening die ik een oogenblik te voren, door er in te dringen,

had gemaakt, en snijdt mij daardoor volstrekt allen terugtocht af. Op dit gezigt scheen de aarde zich onder mijne voeten te openen; ik geef een' naren gil: door verbaasheid en schrik verbijsterd, wist ik niet wat te doen; de moed en hoop begaven mij oogenblikkelijk, en mijne verwarde en duizelige gedachten dwaalden rond, zonder zich zoo spoedig op een voorwerp te kunnen vestigen. — Ik stond als door den donder getroffen, en wist niet welk besluit in zulk een haghelijk tijdstip en in een zoo dringend gevaar te nemen — waar vlugten? — waar mij verbergen? Ik zag het verschrikkelijke monster gereed mij in te zwelgen; ik zag zijne vonkelende oogen en door toorn gezwollen hals.

Het sneed mij volmaakt de vlucht af, en liet mij geen middel over dan mij in het kanaal te werpen, dat zich aan mijne linkerzijde bevond; vóór mij had ik den lijnregten wand der rots en ter regter zijde benam mij het ondoordringelijke weeffel van ranken, lianen, enz., die zich van de rots langs den zoom van het woud uitstrekten, alle hoop om van die zijde te ontsnappen. — Welk een toestand, groote God! — Men moet zich in eene voortgelijke omstandigheid bevonden hebben om er al de afgrijpselijkheid van te kunnen gevoelen.

Eene onoverwinnelijke besluiteloosheid hield mij in het onzekere; doch het afschuwelijke monster zijnen breeden muil ziende opsperren en zijnen loop verhaasten om mij te vatten, zijnde het slechts omtrent honderd schreden meer van mij verwijderd, wierp ik mij, gelijk een wanhopende, tegen de rots, aan die zijde waar zij in het kanaal overhing. Ik deed een' sprong van meer dan vijf voeten hoogte en even veel afstands, om mijne handen in eene spleet te vestigen en . . . . het gelukte. Zonder het dreigende gevaar waarin ik mij bevond, en dat mij de noodige krachten en behendigheid verleende, zoude ik nimmer in staat zijn geweest een' dergelijken sprong te

doen. — Ik bleef eenige oogenblikken boven den afgrond aan mijne handen hangen, voor ik met mijne voeten eene min of meer oneffene plaats konde vinden om ze neder te zetten, en mijne armen van de zwaarte van mijn ligchaam te ontheffen: gedurende deze angstvolle sparteling riep ik God uit grond van mijn hart aan, in de vrtes van elk oogenblik door het monster, dat mij vervolgde, gevat en verlonnen te worden; gelukkiglijk was hij niet van de soort die op den staart en met opgeheven ligchaam kruipt zoo als de *Naga* of brilslang. — Ik deed ongeloofelijke pogingen om mijn leven te redden. Met mij aan elke verhevenheid, aan elken uithoek te klemmen, met mij aan elke spleet vast te houden, gelukte het mij den rand der rots te vatten, en mij eindelijk op hare oppervlakte te heffen.

Buiten alle bereik van het monster dat mij vervolgde, zeeg ik bijna zonder gevoel aan den rand der rots neder — de hevige pogingen die ik gedaan had, mijn van ontsteltenis kloppend hart, en het huiverig denkbeeld aan het gevaar dat ik kwam te ontsnappen, benamen mij in het eerste oogenblik bijna de ademhaling; al mijne leden beefden en werden door stuiptrekkende bewegingen geschokt. Ik bleef eenigen tijd in eene sprakelooze verbijstering gedompeld, die mij voor dat oogenblik het gevoel van mijnen beklagenswaardigen toestand benam; doch het denkbeeld dat ik alles verloren had, hetwelk mijn leven zoude hebben kunnen verlengen, trok mij weldra uit dezen gelukkigen staat van gevoelloosheid, en liet mij de zwaarte mijner rampen op nieuw, in derzelver ganschen omvang, gevoelen.

Ik rigtte mij wankelende op, en mijne oogen naar de slang gewend hebbende, zag ik haar bezig mijne rijst, die zich in een' zak van geitenvel bevond, te verflinden: na dezelve ingezwolgen te hebben, wandelde zij, onder een schrikverwekkend gebiaas, in het rond, zweepende

Met haren langen staart het stuivende zand. Eindelijk vertrok zij, en begaf zich, door dezelfde opening waar door zij gekomen was, weder in het woud. — Met ijzing zag ik haar gedrogtelijk ligchaam, doot geelachtige en zwartgevlakte schubben bedekt; van tijd tot tijd verhief zij haren schrikbarenden kop; ik zag hoe zij hare knoestige ringen naar zich trok, verlangde en langzaam over het zand nasleepte — zij scheen mij toe de lengte van zeventig voeten te hebben, en de omtrek van haar ligchaam was wel tweemaal zoo dik dan het mijne.

Met eene onuitsprekelijke droefheid zag ik te zelfden tijde mijn geweer en mijne pistolen in de diepte liggen. Zonder dit onherstelbaar verlies zoude ik de ontmoeting der slang als eene zeer gelukkige gebeurtenis aangemerkt hebben; — doch met dat al is het zeker, dat ik evenwel in een' zekeren zin aan haar mijn behoud te danken had; mij door haar gedrongen en op het punt ziende van onder hare verslindende kaken mijn leven te verliezen, zag ik mij genoodzaakt met geslotene oogen, zonder te overwegen wat ik deed, en aan hoe groot een gevaar ik mij blootstelde, tegen deze, naar oogenschijn onbeklimbare, rots te springen en dezelve te bestijgen, — de vrees voor een' oogenblikkelijken dood had mij den moed en de beklindigheid verleend. Nooit zoude ik het in eene andere omstandigheid hebben durven ondernemen, het denkbeeld alleen had mij doen beven en mij onbekwaam gemaakt om het uit te voeren; ik zoude dus genoodzaakt geweest zijn het verwilderd woud in te dringen dat zich aan mijne regter zijde bevond, en waar ik waarschijnlijk nooit levende zoude uitgekomen zijn, of op mijne voetstappen terug te keeren en op nieuw de afgrijselijke woestijnen door te trekken, in welke wij zoo veel geleden hadden — tegenwoordig geheel alleen, neerslagtig en moedeloos zijnde, zoude ik wel aan al deze gevaren ontsnapt zijn? Met eene onuitdrukkelijke ongerustheid overzag ik

de voorwerpen die mij omringden. Welk een treurig uitzicht deed zich aan mij op! de rots op welke ik mij bevond, was een gedeelte van eenen krans van onbestijgbare, ruwe en opeengestapelde rotfen, die eenen verschrikkelijken afgrond omringden, in het midden van welchen het noodlottige kanaal zich om den voet der afgebroekte rotswanden boog. Op dit gezigt, als door schrik versteend, zag ik maar al te wel dat ik nog in lang niet aan het einde van mijn lijden was; het wild en woest tafereel, dat zich aan mij vertoonde, en het gebrek aan alles wat mijn leven moest verlengen, deed mij voorzien, dat ik, meer dan ooit, gevaar liep hetzelfde te verliezen, en dat niet dan een wonder mij konde redden.

De zon had bijna haren loop geëindigd — de hoop waarmede ik mij vleide dat mijne verlossing mogelijk nader bij was dan ik wel dacht, onderdrukte de weemoedige bedenkingen die in mij opstegen, en zonder lang te overwegen wat mij te doen stond, of waarmede ik mij in deze verschrikkelijke woestenij zoude voeden, rigtte ik mij met een beklemd hart op en verwijderde mij, nemende den weg oostelijk, voor zoo verre namelijk als de verwardelijk op elkander gestapelde rotfen, tusfschen welke ik mij weldra bevond, het toelieten. Zonder het regenwater dat ik hier en daar in eenige groeven en spleten vond, en dat mij de vrees benam om van dorst om te komen, zoude ik ontwijfelbaar terug gekeerd en weder afgeklommen zijn, om mijn geweer en andere noodwendigheden die ik had moeten achterlaten te hernemen, en liever gewaagd hebben om tot *Chilaw* langs den ouden weg terug te keeren, dan mij (in het gevaar om van dorst te verfmachten) in het midden van deze verschrikkelijke afgronden te wagen.

De rigting van dit woeste oord liet mij geene keus wegens mijnen te nemen weg over. Ik hoopte dat met de vreesfelijke vallei langs te gaan, (in den boezem van

welke het kanaal zich slingerde,) ik in het einde toch wel een' uitweg of opening, waardoor ik uit deze bergen en rotten konde geraken, moest aantreffen; het viel mij niet zwaar te begrijpen, dat dit ongelukkige kanaal, dat zich onophoudelijk tegen mijnen doortogt verzette en alleenlijk scheen te bestaan om mij tot wanhoop te brengen, niet dan een nu verloren vloed was, welkers vochtige en slijkerige bedding de massa van dikke struiken en andere gewassen had doen voortkomen, waarmede dezelve toen vervuld was; desniettegenstaande wanneer ik overwoog, dat ik mij geheel alleen tusfchen deze kale en ruwe rotten bevond, waar de minste valsche trede mij tusfchen de kloven en spleten, die zich alom bevonden; zoude hebben doen storten en waarvan het oog de diepte niet waagde te peilen — wanneer ik mij, zwak en door vermoeidheid overmand zag, zonder levensmiddelen of wapenen, om mij dezelve te verschaffen, of mij tegen de aanvallen der wilde dieren te verdedigen, aan wier genade ik mij nu volkomen zag blootgesteld, dan bemagtigde de wanhoop mijne ziel, en vertoonde mij de onmogelijkheid om zulk eene opeenhooping van hinderpalen en tegenspoeden te overwinnen. — En wie zoude in zoodanig eenen toestand den moed niet verloren hebben!

Langzaam vervorderde ik tusfchen de afgebrokkelde en losse stukken mijnen moeilijken weg; dan eens was ik genoodzaakt te klimmen, dan weder mij te laten glijden, somtijds zelfs was ik genoodzaakt van de eene puntige rots op de andere te springen, in het grootste gevaar van mij te verminken of den hals te breken, dikwerf ook moest ik diepe kloven en scheuren overzetten, of de rots die ik afgeklommen was weder op nieuw beklauseren, ten einde eenen beteren doorgang te vinden.

Bij de annadering van den nacht zag ik naar eene geschikte plaats om, waar ik denzelfden zoude kunnen

doorbrengen, en voor den regen als anderzins beschut zijn; wat de wilde dieren aangaat, geloofde ik het niet noodig te zijn ze te vreezen, dewijl het hun volstrekt onmogelijk zoude geweest zijn, de minste prooi tusfchen deze dorre roffen te vinden. Ik plaatste mij eindelijk aan den voet eener rots, welke, door het vooruitspringen van het bovenfte gedeelte, eene foort van gewelf of grot vormde; in mijne zakken tastende, vond ik tot mijne groote blijdfchap, de tonteldoos, die ik gelukkig niet bij mijne overige pakkaadje had achter gelaten; voor ik mij dus ter neder legde gebruikte ik de voorzorg van eenige handenvol verdroogde ranken en dorens aan te fteken, ten einde het gewormte of de infekten te verjagen, die zich in de nabijheid der plaats, waar ik dacht te rusten, mogten bevinden, waarna mij ter aarde werpende, met het hoofd aan een' fteen geleund, liet ik eenen vlijen loop aan mijne treurige gepeinzen en tranen,

Hoewel ten hoogfte afgemat en half dood van vermoeldheid, verjoeg echter het gedurig denken aan mijnen droevigen toefland, al de fleep uit mijne oogen — de honger, aan welken ik mij blootgefteld zag, drukte mij minder; het fcheen dat de natuur in mij hare werkingen had opgefchort, opdat ik mij met niets, dan met den verfchrikkelijken ftaat waarin ik mij bevond, zoude bezig houden; gelukkig nog voor dat oogenblik, dat ik den prikkel van deze laafte nooddruf niet gevoelde, ik had niets meer om danzeiven te voldoen; ik vond niets getwaars op deze woefte bergen; — geen levend wezen had zich aan mijne oogen vertoond, uitgenomen de arenden die boven mijn hoofd zweefden, en vaak met de fnelheid des blikfems nederschoten, om eenige kleine grijze flangen en hagedisjes te vatten, die hier en daar, al hijgende, langs de fcherpe kanten der roffen rondkropen,

Met het hoofd op de hand geleund, was ik geheel en al in de droefgeeflige denkbeelden verzonken, die deze

afgrijfelijke eenzaamheid in mijne ontfelde ziel deden geboren worden — de maan gaf een flauw licht van achter de wolken, die haar bedekten en met snelheid voort jaagden; van tijd tot tijd dreef zij dezelve uit een, en vertoonde zich in al haren glans, doch zich een oogenblik daarna weder achter hare vale gordijn terug trekkende, diende zij slechts om het akelige van dit oord te vermeerderen. — Eene doodsche stilte heerschte rondom mij; uitgenomen een dof gerucht, hetwelk uit den boezem der vallei of afgrond onder mij scheen voort te komen, vernam ik niet het minste geluid dat tot een levend wezen behoorde, zelfs niet dat der nachtuilen — mijn verwarde en verbijsterde geest vestigde zich dan eens op de reusachtige en wonderlijke gedaanten, die de schaduw en der rotfen aan mij vertoonden, dan weder op ANNA, wier aandenken mij een onbeschrijfelijk harteleed veroorzaakte. „Helaas!” riep ik uit, „ik zal haar waarschijnlijk nooit weder zien, dit teeder voorwerp mijner liefde: tusschen deze kale rotfen dolende zal ik welhaast onder de verzenigde slagen van den honger, der vermoeijenis en der wanhoop bezwijken — te vergeefs zal mijne geliefde mij van dag tot dag wachten; te vergeefs zal zij mij van den kuiper terug eischen; hij heeft al wat hem mogelijk was gedaan, om mij van deze ongelukkige onderneming af te stekken; mij zelven alleen heb ik de rampen, die mij nu zoo zeer benaauwen, en die ik mij alle door mijne ligtgeloovigheid en dwaze reislust zoo roekeloos brokkend heb, te wijten. — Doch ik ben er genoeg voor gestraft! Mogelijk nog twee dagen en het overblijffel van mijn eilendig aanzijn is de prooi der roofvogels en infektien: — onbetreurd zal mijn ligchaam vergaan en de ontfelde ziel deszelfs banden verbreken om uit haren treurigen kerker te ontsnappen; mijne, door de brandende zon uitgedroogde beenderen, zullen dengenen met

„fijing vervullen, dien het toeval of het ongeluk in ~~de~~
 „woeste en verlatene oord mogt voeren.” — Door
 voortgelijke klagen en droefgeestige denkbeelden, martel-
 de ik gedurig mijnen geest af; mijne zoo onophoudelijk
 geschokte ziel was in eenen gedurigen staat van onrust
 en schrik.

Het mag omtrent middernacht geweest zijn, toen ik
 op eens uit mijne treurige mijmeringen getrokken werd,
 door een geluid als dat van het blaffen van honden, van
 tijd tot tijd verzeld met doffe en holle toonen, die van
 den berg schenen voort te komen, welke zich aan de
 overzijde van het kanaal bevond. Vóór ik nog mijne ge-
 dachten konde bijeenbrengen, om te oordeelen wat het
 konde zijn, vernam ik hetzelfde geluid achter mij, doch
 op eenen geruimen afstand: ik meende duidelijk de stem-
 men van verscheidene personen te vernemen, die luid-
 keels en schaterend lachten; hetgeen een onbeschrijfelijk
 naar contrast met het stille van den nacht en de vorige
 eenzaamheid en doodsche stilte des oords maakte. Dit
 geluid duurde eenige minuten, en scheen dan snellijk te
 naderen en zich dan weder even zoo snel te verwijderen.
 — Ik stond van mijne zitplaats op. Eene plotfelijke ril-
 ling doorliep al mijne leden, en met een van angst klop-
 pend hart, luisterde ik toe; uit de wijde verte klonken
 in vliegende haast de blaffende toonen door de diepe stil-
 te van den nacht, en werden beantwoord door de echo
 der naburige rotsen — nu heerschte wederom de akeligste
 stilte rondom mij. — Op eens hoorde ik, achter de rots
 waar ik mij bevond, duidelijk een' naren en weérgalmen-
 den gil geven. Het bloed stolde in mijne aderen; ik kon-
 de het onmogelijk langer uithouden. „Ik moet zien wat
 „het is” — zelde ik in mij zelven — „al ware het de
 „duivel in persoon.” Ik wapende mij hierop met eenen
 grooten steen, en stortte half wanhopig uit mijne grot
 of verblijfplaats. Op hetzelfde oogenblik kwam van ach.

ter eene, geene tien treden van mij verwijderde, rots, zulk een mengfel van vreemde toonen voort, zoo valscli, doordringend, afgrijselijk en ongemeen, dat ik met mijne vingers in de ooren, van ijzing en schrik doordrongen, en doodelijk door dit helsch rumoer ontfeld, met zoo veel overhaasting in mijne grot terug snelde, dat ik mij het hoofd, tegen een uitstek der rots, bijna aan stukken liep. — Het bloed langs mijn aangezicht gulfende, trok ik mij, beyende gelijk een blad, in den verwijderden hoek terug.

Ik geloof niet, aan spoken of verschijningen, noch ben vreesachtig of ligt vervaard; indien ik het geweest ware zoude ik zekerlijk niet gewaagd hebben mijn gezelschap en reismakkers te verlaten, en het woestste en eenzaamste gedeelte, mogelijk van het geheele eiland, te doorkruisen; reeds aan deze nare en treurige oorden gewoon, vreesde ik niets meer dan de wilde dieren. — Degenen die bij het lezen van dit waarachtig voorval met een' glimlach den neus en de schouders optrekken, mij van lafhartigheid en belagchelijke vrees beschuldigende, dezen hunnen moed en houding zoude ik in eene soortgelijke gelegenheid wel eens willen zien. Ik meen hierdoor niet te zeggen of volstrekt staande te willen houden, dat de afschuwelijke klanken, die mij zoo veel schrik veroorzaakten, bovennatuurlijk waren; de verlichte wereld zoude mij niet willen gelooven, ook zelfs wanneer ik in staat ware, het met drogredenen te kunnen staven; doch ik ben daarentegen ook vastelijk verzekerd, dat geen levend wezen of bekend schefsel, hoe ook genaard, in staat is zulke onwelluidende, stuitende en verschrikkelijke toonen voort te brengen.

Hetgeen mij zelf tot op dit oogenblik het wonderlijkste en onbegrijpelijkste voorkomt, is, dat deze stemmen, geluiden, klanken en schreeuwen (want hetgeen ik hoorde, was een mengfel van dit alles) ieder oogenblik ver-

anderden, en zich bij korte tuschenpoozen aan overgestelde en ver van elkander verwijderde plaatsen deden hooren; dan vernam ik dezelve eens in het diepste des afgronds of vallei onder mij, dan weder een oogenblik daarna op den top des bergs.

Mijn voornemen was in den beginne, het verhaal van dit wonderlijke voorval niet te vermelden, uit vreeze van mij in een belagchelijk licht te stellen; doch ik heb naderhand te *Jaffanapatnam*, van verscheidene geloofwaardige personen, uitgebreider en naauwkeuriger narigten; dit wonderlijk geluid betreffende, ontvangen, en die mij op mijn verhaal verzekerden; dat zich wel meer in de bergen en aan de oevers der *Maweliegonga* vreemde stemmen deden hooren, waarvan men geene reden konde geven, en die de *Chingaleezen* zich verbeeldeden de stemmen van eenige verbannen *Radsjah's* of kwaaddoende geesten te zijn, doch dat de Europeanen er den naam van woudduivels aan geven (*). — In het kort ik laat het aan den lezer, daarover te denken zoo als hij verkiest. Na dit laatste rumoer, vernam ik verder niets, uitgenomen het dof geluid der afbrokkelende rotsstukken, die van de schuins afloopende zijden der bergen rolden, en met groot geweld in den zich onder mij bevindenden afgrond nederploften. Het overige gedeelte van den nacht bragt ik in gedurige angsten en benaauwdheid door, die den slaap verre van mijne oogleden deed vlieden — eindelijk verscheen de zoo lang gewenschte dag en ik vervolgde mijnen moeilijken weg.

(*) In *WOLFF's* reizen naar *Ceylon* wordt van hetzelfde geluid gewag gemaakt. *Aant. van den Uitgever.*

XVII. HOOFDSTUK.

Gevaarlijke bergbestijging. — De slang. — De nevel. — De val. — De kuikendief. — Trage vordering. — De aangename vond.

Gedurende verscheidene dagen aan de ongemakken der lucht blootgesteld, geen ander dak dan den hemel en geene rust hebbende, door zorgen, schrikken, en voornamelijk door ongemakken verzwakt, waren mijne krachten zoodanig uitgeput, dat ik genoodzaakt was van tijd tot tijd te rusten, om frischen adem te scheppen.

Her was omtrent negen ure toen ik mij uit deze opeenhooping van rotsen bevond uitgekomen te zijn, en mij op eens aan den voet eens steilen en geheel van groente ontblooten bergs zag; breede en diepe kloven en scheuren, die zich aan mijne beide zijden bevonden, en tuschen welke ik even als op een eiland stond, verhinderden mij denzelven om te gaan, en lieten mij niet anders over dan hem te beklimmen, of op mijne voetstapen terug te keeren. — Mij nedergezet hebbende, overwoog ik gedurende eenigen tijd de zwarigheden, met welke ik zoude te worstelen hebben, en de gevaren, waaraan ik zoude blootgesteld zijn.

Eindelijk al mijne krachten bijeenverzameld hebbende, ving ik aan denzelven te Beklimmen — men kan ligt denken wat het mij kostte op deszelfs kruin te geraken! Dikwijls, wanneer ik mij aan eene uitstekende rotpunt meende vast te houden, voelde ik haar onder mijne handen afbreken, en alsdan het evenwigt verliezende, was ik vaak in gevaar met haar naar beneden te storten. Eindelijk geraakte ik, na ongeloofelijke moeite, en geheel uitgeput en ademloos, op den top.

Eenigzins tot mij zelve gekomen zijnde, zocht ik

met gretige oogen naar een weinig waters, om een brandenden dorst te lesschen, die mij verteerde; gelukkig vond ik nog iets in de holten en spleten der rots. — Mij wat verfrist hebbende, zette ik mij neder, en met een beknepen hart wierp ik al bevende een treurigen blik op de voorwerpen, die mij omringden. Aan den eenen kant werd mijn gezicht door steile en kale bergen bepaald, en aan den anderen zag ik, zoo ver mijne oogen reikten, niet dan eene onafgebroken aaneenschakeling van wouden, die zich in den verren verwijderden gezigteinder in dikke en duistere golven verlorren — mijn geest door schrik bevangen, was van afgrijzen doordrongen, en mijne bedwelmden zinnen en droevige blikken dwaalden onder deze opeengehoopte rotsten troosteloos rond. Onder mij zag ik niet dan diepe steilten, die in afgrijselijke afgronden eindigden, of overhangende rotsten, die elk oogenblik dreigden in te storten, en, om zoo te spreken, onder het gewigt der lucht schenen te bezwijken; de zwarigheden werden hoe langer hoe grooter, en waren, naar het zich liet aanzien, opoverkomelijk, der wanhoop alleen was het mogelijk ze gering te achten.

Met een hart vol schrik en afgrijzen bemerkte ik, dat, hoewel de helling des bergs van die zijde, waar ik denzelven bestegen had, ongemeen steil en onbeklimbaar was, dit nog in geene vergelijking kwam bij die zijde, waar ik moest nederdalen; hier was dezelve bijna regtflindig, uitgenomen daar, waar de berg in het kanaal liep, en een gedeelte van deszelfs boorden vormde.

Ik werd in mijne troostelooze gedachten gestoord door het zien van eene slang, van omtrent drie duimen dik en even veel voeten lengte, die bezig was een hagedisje te vervolgen, dat met een angstig geluid zijn best deed om te ontkomen; uit medelijden voor het arme schepseltje, wierp ik met eenen steen naar zijne vijandin en had

het geluk haar den rug te verbrijzelen; haar nadrende deed zij vruchteloze pogingen mij te ontvlieden. Op eens schoot mij in gedachten mij van haar tot voedsel te bedienen; het was mij bekend, dat men de venijnigste slangen, zoo als de *Naga* bij voorbeeld, konde eten, en dat men ze zelfs in geneesmiddelen en afkookfels gebruikte, om diegenen hunne krachten weder te geven, die aan slepende ziekten geleden hebben, of door de tering bedreigd worden; ook wist ik zeer wel, dat haar venijn zich niet dan in twee kleine blaasjes achter de bovenste hondstanden bevindt, zoodat ik geene de minste zwaarigheid maakte mij van diegene te bedienen, die ik doodde. Ik wilde haar, wierp den kop en de ingewanden weg, en haar in stukjes gefneden hebbende, roostte ik dezelve bij een vuur, dat ik in haast van eenige dorre struiken, die ik hier en daar tuschen de rotfen vond, aanmaakte; de honger deed mij haar uitmuntend vinden, ook liet ik niets over.

Terwijl ik dus bezig was op den top van een' hemelhoogen berg dit armhartig maal te verteren, vergaderden zich van tijd tot tijd eenige kleine wolkjes, die boven mijn hoofd dreven, en waarvan eenige nu en dan tegen de zijden der berg schaafden, bijéén, en omhulden mij allengs met een' dikken en ondoorzienbaren nevel. Ik hoopte dat zij slechts voorbijgaande waren en de wind ze weldra uiteendrijven of van den top des bergs verjagen zoude; doch tot mijn' uitersten schrik bleef ik door dezen mist omringd, die zich allengs zoodanig verdikte, dat ik in het kort geene trede rondom mij meer zien konde.

De stormen en onweëren zijn op de bergen zeer menigvuldig, bovendien was het nu het jaargetijde daarvan; ik vreesde dus niet zonder reden door een van beiden overvallen te worden, en ik verbeeldde mij deze wolken er reeds de voorloopers van, of mogelijk er mede bezwangerd te zijn. Waar zoude ik vlugten voor derzel-

ver woede? de plaats, waar ik mij bevond, was effen en ontbloot van struiken of groente; ik zag niet het minste toevlugtsoord voor de hevige winden, die mij gelijk eene veer in de lucht opgenomen, of voor de stroomen van regen, die mij versmoord of met zich medege-sleept zouden hebben, indien een storm of onweër mogt losbreken. Ook gebeurt het dikwerf, dat zülke wolken voor eenige dagen op de toppen der bergen blijven rusten, of ze niet verlaten dan om plaats voor andere te maken — dit denkbeeld deed mij rillen: de schrikkelijke gedachte van mij mogelijk dusdanig op den top eens kalen bergs tegengehouden en den weg afgesneden te zien, drong zich aan mij met maar al te veel waarschijnlijkheid op, want hoe zoude ik in staat zijn, om langs zulk eene steile en met scheuren, kloven en afgronden doorzaaide schuinte neder te dalen, die mij verhinderen zoude te zien waar ik mijne voeten zette? de minste valsche pas zoude mij in de diepte hebben doen nedertuimelen, die zich onder mijne voeten bevond. — „O God!” riep ik vol wanhoop uit, „wat droevig lot is het mijne! ben ik dan zoo lang te midden eener menigte van doods-gevaren bewaard gebleven, om hier op den top van een' hemelhoogen berg van honger en ellende te ver-gaan, in het midden eener verschrikkelijke woestijn, van alle hulp beroofd en als afgesneden van de geheele wereld!” — Deze gedachte had iets zoo snijtends, iets zoo schrikkelijks voor mij, en dit lot scheen mij zoo ijsfelijk toe, dat ik liever verkozen had de proof van een wild dier te zijn en in deszelfs ingewanden rondgedragen te worden, dan op zulk eene wijze even als in de lucht te sterven.

Vele gevaren hadden reeds mijn hoofd bedreigd, doch geene daarvan had zulk eenen afschrikkenden indruk op mij gemaakt; de vrees voor zoodanig een lot was zoo groot in mij, dat in stede van mij neer te slaan of den

moed te benemen, zij mij integendeel eene floutheid of blinde roekeloosheid inboezemde, die ik meende moed te zijn, doch in den grond niet anders dan wanhoop was. — Ik besloot dan mij zelve uit deze verlegenheid en gevaarlijken toestand te redden, en den berg, terwijl ik nog de noodige krachten bezat, af te klimmen, zonder te wachten dat de nevel zich mogt opklaren, hoewel dit mij aan eenen bijna zekeren dood prijs geven was.

Ik trachtte mij derhalve zoo veel mogelijk te herinneren en voor den geest te brengen de plaatsen, waar ik het aftijgen min of meer uitvoerlijker had gedacht te zijn, en in mijne verbeelding na te gaan de rigting, die ik houden moest, om aan deze en gene kleine verhevenheid of kloof te geraken, en de plotselijke steilten of rotten, die ik dacht onder het gewigt van mijn ligchaam zich te zullen ontwortelen, te vermijden. Deze voorzorg was hoogst noodzakelijk; ten einde het steunfel mijner voeten niet te missen of te verliezen, en in den afgrond, boven welken ik zoude komen hangen, neder te tuimelen.

Na mij dus herhaalde reizen in gedachten geprent te hebben, waar en hoe ik mijne schreden in deze nederdaling moest zetten en rigten, voor zoo veel de onbeschrijfelijke angst toeliet, in welken ik mij, ter oorzake van het gevaarlijke der onderneming, bevond, stond ik op en naderde stap voor stap den scherpen rand van den top des bergs; doch toen ik mij aan denzelfden en op de plaats, waar ik moest nederdalen, bevond, gevoelde ik mij op eens, door de vrees van het gevaar, waaraan ik mij ging blootstellen, tegengehouden; ik overwoog, dat het eene alleronvoorzigtigste en onberadendste stap was, gelijk aan die, welke mij in dit mijn ongeluk had gebracht; dat ik mij even als een roekeloze dwaas ging blootstellen, om tusfchen deze rotten te worden verpletterd, en dat ik beter doen zoude, nog een paar uren te

wachten, om te zien, of de nevel niet opklaren zoude; aan den anderen kant de vrees, van op deze verhevene plaats door een onweër of rukwind, waarmede de wolken, die mij omringden, bezwangerd konden zijn, overvallen te worden; de waarfchijnlijke hoop, dat zij mogelijk niet dan de kruin of den top des bergs mogten bezetten, en dat ik mij, met eenige vademen neder te dalen, mogelijk op eens in de vrije lucht zoude bevinden; het ongeduld en verlangen, om mij uit deze ontzettende bergen en rotsen, en in een bewoond land te zien; de zekerheid, dat ik geen' tijd te verliezen had, en ieder oogenblik mij dierbaar was: dit alles moedigde mij aan, het nederdalen te wagen. — De gedachten aan het fchrikkelijke gevaar, waaraan ik mij ging blootstellen, deden mij intusfchen welhaast weder van besluit veranderen.

Eene pijnlijke besluiteloosheid hield mij dus in het onzekere, tot eindelijk de vrees voor een stormwind of onweër, dat ik elk oogenblik meende te zullen uitbarften, waarvan ik reeds het begin in de beweging der wolken dacht te befpeuren, mij tot de gewaagde onderneming deed besluiten. — Mij op de knien werpende, deed ik een kort gebed, mijne ziel aan den Almagtigen bevelende; en nu zonder langer te dralen, zonder langer aan de ftem van angst en vrees gehoor te verleenen, snel ik voort met geflotene oogen, kom aan den rand, en laat onder het uiten van de woorden: „genadige „God! sta mij bij!” mijne voeten glijden. — Gedurende eenigen tijd, dat ik te bedwelmd was, om te weten wat te doen, bleef ik aan mijne handen, waarmede ik den rand des bergs krampachtig hield vastgeklemd, hangen — ik ben verzekerd, indien ik mij weder had kunnen opheffen, dat ik het gewis niet zoude gelaten hebben, en dan had ik zeker niet weder gewaagd mij nog eens aan zulk een waarfchijnlijk levensgevaar bloot te stellen, en was ontwijfelbaar op den top des bergs van honger en gebrek omgekomen.

Bindelijk echter werd mij het gewigt van mijn ligchaam te zwaar, en ik zocht mijne voeten ergens op neder te zetten. Nu ving ik aan langzamerhand en met de grootste omzigtigheid te vorderen en af te stijgen; elke trede was de stoffe van een rijp beraad, en niet voor dat ik van een' anderen steen of stuk rots verzekerd was, verliet ik diegenen waarop mijne voeten rusteden; ik hield en klemde mij aan elke punt of uitstek, en ligte kloofjes of kleine verhevenheden hielden mij boven de diepte. Intusschen, niettegenstaande al mijne gebruikte behoedzaamheid, vatte ik dikwerf struiken, wier dorre wortels onder mijne handen afbraken, somtijds met een' beschroomden voet op eene kwalijk gevoegde rots drukkende, om te beproeven, of zij mij konde dragen, voelde ik dezelve onder het gewigt van mijn ligchaam buigen, zich los maken, glijden, rollen en met een' flauwen klank zich in de diepte verliezen, en ik bleef alsdan voor eenige minuten aan mijne handen boven de diepte hangen, voor dat mijne voeten op nieuw een steunfel konden vinden.

Eindelijk, na honderde malen in gevaar geweest te zijn van het leven te verliezen, en naar beneden te tuimelen, na meer dan drie kwartier uurs in deze pijnlijke oefening doorgebracht te hebben, vond ik mij op eens uit den nevel en in eene heldere lucht te zijn, doch te zelfden tijde zag ik met den grootsten schrik, dat ik van de rigting, die ik mij voorgenomen had te houden, geheel was afgedwaald, en dat ik, in stede van in eene rechte lijn neder te stijgen, een vierde van een' kring om den berg had gemaakt, die mij eenige treden verder in een' onvermijdelijken afgrond zoude gevoerd hebben.

Ik was dan genoodzaakt mijnen koers te veranderen, doch de ijsfelijke houding, in welke ik mij bevond te zijn, veroorzaakte mij zulk eene duizeling, dat het mij onmogelijk was de minste beweging te maken. Zoo lang

de nevel mij het gezicht had benomen, klauterde ik zonder veel vrees af, in de verbeelding dat ik mij op den weg bevond, dien ik mij in gedachten op den top des bergs voorgeteekend had; doch mij nu tegen de bijna regtstreekige zijde van een' steilen berg en boven een' zwarten afgrond-zierende hangen, had de vrees mijne leden als verlamd, zoodat ik meer dan een kwartier uurs, zonder de minste beweging te durven maken, liet voorbijgaan; twintigmaal beproefde ik het op het laatst de plaats te verlaten, waar ik mij bevond, doch telken reize doorliep eene koortsachtige rilling mijne leden, die mij den doodelijken val voorspelde. Welk een schrikkelijke toestand! o God! mijn hart sloeg hoorbaar, en een klam zweet bedekte mijn ligchaam; hoe gaarne zoude ik niet gewenscht hebben, mij nog op de kruin des bergs te bevinden! ik zag reeds het oogenblik naderen, dat ik zoude moeten loslaten, of dat mijne beenen en knien weigeren zouden mij langer te dragen; het gevaar was even zoo, indien niet nog grooter, dan toen ik door de slang vervolgd werd. — Ik was geheel wanhopig en volstrekt radeloos; in dezen ijsfelijken staat bemerkte ik niet, dat de wolken langzamerhand nederdaalden, zoodat ik mij nog eens door dezelve omhuld zag. Als toen de verschrikkelijke diepte niet meer onder mij ziende, begon ik langzamerhand geruster te worden: deze plotfelijke schrik, die mij zoo op eens bevangen en tot alle beweging volstrekt onbekwaam gemaakt had, verdween allengs en ik ving op nieuw met mijne gevaarlijke oefening aan.

Omtrent een kwartier uurs met de grootste moeite en angstvalligheid afgedaald zijnde, had ik mij onder anderen aan een' struik of heestergewas vastgehouden; doch, o hemel! hoe schrikte ik, toen ik hetzelfde zich onder mijne handen voelde ontwortelen. — Vóór ik den tijd had in deze haast iets anders te grijpen, had ik het steunsel mijner voeten verloren, en botsende en stotende viel ik

ruimelende in den afgrond neder. — Zoodra ik wedet tot mij zelve kwam, bevond ik mij in de diepte en dicht bij het kanaal. Gelukkig dat de berg bij zijnen voet niet zeer steil, en ik niet diep gevallen was, anders had ik hier zeker mijn einde gevonden; echter was ik zeer bedwelmd en gekneusd.

De schrik van mijnen val, de vermoëjenis en zwakheid, gevoegd bij het gezigt van het gevaar, dat ik met dezen berg af te stijgen, geloopt had, beving mij dèmate, dat ik bijna zonder gevoel nederzank, en een' geruimen tijd, zonder mijnen weg voort te zetten, doorbragt.

De liefde tot het leven, dit werktuigelijk doch onafschatbaar gevoel, hetwelk onophoudelijk alle schepsels tot hun behoud drijft, keerde weldra al mijne gedachten op dit eenige voorwerp, en ik voelde dat ik mij met de grootste standvastigheid moest wapenen, wilde ik het mijne redden. Ik besloot derhalve, liever dan mijne weinige nog overige krachten in nutteloos geweest en gekerm te verspillen, alles te wagen, om mij aan den schrikkelijken staat, in welchen ik mij bevond, te onttrekken.

In dit voornemen ving ik aan mij te midden dezer rotsen een' weg te banen, tevens, zoo veel mogelijk, den loop van het kanaal volgende. — Ik had nog geene honderd treden gedaan, toen ik, een' wouw of kuikendief, op de punt eener rots bemerkende, zachtjes nader sloop; en hem zoo gelukkig en behendiglijk met een' steen naar den kop smeet, dat ik hem denzelven verbrijzelde, en hij dood ter aarde viel. Vol vreugde van iets te hebben om den honger, die mij op nieuw kwelde, te verligten, en zonder de minste aanmerking op het walgeffike schepsel te maken, scheurde ik eenige dorre ranken los, die hier en daar tuschen de rotsen hingen, en stak er den brand in; na mijnen vogel geplukt, van het ingewand gesledigd en in stukken gesneden te hebben, braadde ik denzelven zoo goed als mogelijk bij het vuur; niets dan de woedende

honger; die mij kwelde, konde mij hem doen eten, zoo droog, taai en wanfmakelijk was zijn vleesch; ik verteerde hem echter geheel en al, en voelde mij toen veel verlichter en van eene zware maagpijn, die ik te voren had, ontheven.

Na dit treurig maal begaf ik mij weder op weg, en kort daarna zag ik mij als gevangen tusfchen eene menigte hemelhooge rotfen, zoo zelfs, dat zij mij verhinderden iets anders dan dezelve, mijnen teruggelegden weg, en den hemel boven mij, te zien; ik voer echter voort deze puntige en door elkander geworpene klompen te beklauteren, ten einde, indien het mogelijk ware, een' uitgang te vinden. Zoodanig ingesloten, legde ik weinig wegs af, en vorderde niet dan met veel moeite — de zon, hare stralen op de kale rotfen werpende en weerkaatsende, vervulde de lucht met eene ondragelijke hitte, en veroorzaakte mij eenen aanhoudenden dorst; gelukkiglijk dat het regengetijde nog niet geheel had opgehouden, zoodat ik nog hier en daar, in kleine kloven en spleten, water genoeg vond, om aan deze nooddruft te voldoen; indien ik mij tusfchen deze kale bergen en rotfen in den droogen mousfon bevonden had, ware ik gewis reeds den eerften dag bezweken. Er was echter ook niets anders dan dit weinige water; geen eenige boom, geene de minfte groente; niet dan eenige verdroogde bosfen dorens of fruikgewasfen, hingen treurig hier en daar tusfchen de spleten der rotfen.

Dus dwaalde ik in het midden dezer steenklompen eenzaam rond; bij elke opening vleide ik mij een' uitweg uit dezen doolhof te vinden, en telkens zag ik mij in mijne verwachting te leur gesteld, geftadig vertoonden zich nieuwe hindernifen in mijnen weg; dan waren het onoverftijgbare steenmasfa's, en dan weder diepe kloven, daar ik genoodzaakt was mij in te laten afzakken en weder tegen op te klauteren, ten einde van mijnen koers

naar het oosten niet af te dwalen. — Reeds ving de dag aan te neigen, en ik zag nog even weinig uitkomst als in den beginne, zoodat ik verplicht was eene plaats te zoeken, waar ik den nacht zoude kunnen doorbrengen; ook vond ik welhaast onder zulk eene menigte rotfen van allerlei gedaanten twee, welke met derzelve aaneengeslotene toppen een klein gewelf vormden.

Troosteloos, en door neêrslagtigheid en wanhoop overmeesterd, zettede ik mij neder, met betraande oogen mijne treurige wildernis doorloopende. Op de laatste stralen der zon, die de toppen der mij omringende bergen verguldden, wierp ik een treurig en droevig gezicht, en de akeligste zwaarmoedigheid maakte zich van mijne zinnen meester; te vergeefs zocht ik mijnen moed op te beuren — de naarheid van den nacht en der plaats, de weinige hoop die ik had, van tegen zoo veel lijden te bestaan, vervulde mijne ziel met afgrijzen en schrik.

Geheel in deze treurige mijmeringen verzonken, overviel mij de nacht voor ik het bemerkte. Nu tot mij zelve komende, zag ik met verwilderde oogen rondom mij; duizende van schrikbeelden vertoonden zich aan mijne verbeelding, en de puntige rotfen van allerlei gedaanten kwamen mij als zoo vele dreigende reuzen of monsters voor. Weldra viel een dikke mist, die mij geheel en al het zwakke gezicht der voorwerpen, die mij omgaven, benam; — huiverende door de vochtigheid van dezen nevel, kroop ik onder de rots, die mij tot nachtverblijf moest verstrekken.

Gaarne zoude ik een vuur aangemaakt hebben om mij te verwarmen; doch ik had hier het hulpmiddel van het hout niet, en dit gemis vermeederde de akeligheid der wildernis en van mijnen toestand; het is waar, ik had niet noodig voor de wilde dieren te vreezen, daar ik ligt konde nagaan, dat er zich geene in plaatsen zouden bevinden, waar niet de minste prooi voor hen te vinden

was; maar ik verlangde naar vuur, uit hoofde van de koelte des nachts, welke op dien verhevenen grond zeer gevoelig was; en dewijl ik mij voorstelde dat het eene soort van vertroosting of gezelschap voor mij zijn zoude, en tot vermindering der duisternis en naarheid des nachts konde dienen. Niemand, dan diegenen, die zich in een' toestand, aan de mijne gelijk bevonden, of die even als ik, in duistere, met wilde monsters vervulde wouden gereisd hebben, weten en kennen het vermaak en de gerustheid, welke men gevoelt, wanneer men zich alsdan door eenige goede ruren omringd ziet: men meent zich ten minste, (hoewel dit juist niet altijd het geval is) in zekerheid voor de aanvallen der verschreurende dieren te zijn; buitendien heeft het vuur nog dit voordeel in de wouden, dat men in eenige verwijdering rondom zich kan zien, waardoor men niet aan eenen plotse-lijken overval blootgesteld is, en dat het veel van de skaligheid dezer woeste oorden vermindert, waar men niets dan het droevig geroep van den nachtuil, en het gehuil der wilde dieren, dat van alle kanten onder deze uitgestrekte sombere gewelven weergalmt, verneemt.

Ik zeg mij den van dit genot verstoken, in stede van hetwelk ik dit gebrek zoo veel mogelijk door den slaap te vergoeden trachtte. Langen tijd waren echter mijne pogingen vruchteloos; en niertegenstaande mijne ongemeene vermoeid- en afgematheid, vlood dezelve van mijne oogleden. Mijne treurige gedachten en overdenkingen volgden elkanderen, in zulk eene menigte op, en vervulden mijne ziel met zoo veel bitterheid en bezouw, dat het mij onmogelijk was een oog te sluiten — mijne moeder — mijne geliefde — mijne vrienden — ach! alles wat mij voorheen dierbaar en waard was, vertoonde zich beurt om beurt voor mijnen verhitte geest. — „Helaas!” riep ik uit: „indien hun mijnen treurigen toestand bekend ware, indien zij wisten wat ik lijde

„ en zij van den schrikkelijken staat, waaria ik mij be-
 „ vind, bewustheid hadden, wat zonden zij niet voor
 „ mij beven, en hoe groot zoude niet hunne wanhoop
 „ of hun medelijden zijn.” — Van tijd tot tijd werden
 mijne klagelijke uitboezemingen door een dof geraas af-
 gebroken, hetwelk de echo drievoudig in deze nare een-
 zaamheid deed terug galmen: dit gerucht werd zonder
 twijfel door de stukken rotsen, die los geraakten, en
 met een' doffen klank in het kanaal nedertuimelden, ver-
 oorzaakt; telken reize dat ik het hoorde, liep eene hui-
 vering door al mijne leden, dewijl ik gestadig de her-
 nieuwing der gruwelijke toonen, en het helsch rumoer
 van den vorigen nacht vreesde.

Vol van doodelijken angst en ongerustheid over mijnen
 tegenwoordigen toestand, en het lot dat mij beschoeren
 was, zettede ik mij dan op den grond neder, dan we-
 der strekte ik mij langs de klamme wanden der rots uit.
 Eindelijk mijne hand werktuigelijk in mijne zakken bren-
 gende, voelde ik door een gat, dat zich in een derzel-
 ven bevond, vijf sigaren, die tusfchen de voering van
 mijn' rok waren in gevallen. — Welk een vond! het
 fcheen alsof ik een' fchat ontdekt had. — Ik was zoo-
 danig aan het rooken gewoon, dat het gemis van tabak
 mij bijna evènzeer drukte als het gebrek aan voedsel;
 mijne sigaren, waarvan ik eenen goeden voorraad bij mij
 had gehad, waren in mijn' reiszak, bij de vervolging
 der slang, achter gebleven. Ik sloeg vuur met mijn staal.
 en rookte mijne sigaar met een' wellust, gelijk aan die,
 welken men ondervindt, wanneer men na het lijden van
 grooten dorst, denzelfen op eens met eenen aangena-
 men en verfrischenden dronk lescht.

Naar mate dat ik rookte verdwenen ook al mijne fom-
 bere denkbeelden, het een na het andere, en het zij
 dat de oogenblikkelijke gerustheid die dit genot mij deed
 gevoelen, mijne ontroerde zinnen stilde, het zij dat de

tabaksrook eene bedwelmende uitwerking op mijne lichte en verzwakte maag voortbragt; genoeg, mijne verzwaarde oogleden sloten zich allengs onwillekeurig, mijn hoofd zonk tegen den klammen rots-wand en ik sliep in.

XVIII. H O O F D S T U K.

Wanhopig vooruitzigt. — Flaauwe fraal van hoop. — Teleurstelling en laatste poging. — Het kanaal. — De Oedoembo. — Redding. — MANIOPPOE. — Aankomst te Poetlan en Jaffanapatnam. — Besluit.

Het was hoog dag toen ik ontwaakte, mijn ligchaam was geheel gekneusd, vergezeld met eene zware pijn in de lenden, en eene huivering, die mij sterk voor de koorts deed vreezen; een brandende dorst kwelde mij, en ik gevoelde maar al te wel aan mijne zwakheid, dat deze dag mogelijk de laatste van mijn leven konde zijn, indien ik niet iets vond, waarmede ik mijne uitgeputte krachten konde herstellen. — Zuchtende stond ik van mijne harde legerstede op, en na met een weinig waters min of meer een brandenden dorst gelescht te hebben, hernam ik mijnen moeilijken togt, zoo veel mogelijk den koers oostelijk houdende, ten einde uit dezen doolhof te geraken.

Ik vorderde zeer weinig, en dit nog met onbegrijpelijke moeite, mij tusschen zulk eene vervaarlijke menigte rotsen, die zich rondom mij verhieven, bevindende, en die ik onophoudelijk moest opklauteren en weder afdalen, en uit hoofde van de zwakheid, waartoe het gemis aan voedsel, en de afmatting en angsten, die ik gedurig onderging, mij gebragt hadden, zoodat ik, na eene min of meer ongemakkelijke of steile rots beklommen te hebben, telken reize genoodzaakt was uit te rusten en frischen adem te scheppen. — De zon, die hare stralen van alle

kanten tegen de kale rotswanden terugkaatste, en de ingeslotenheid der plaats, benevens de hoogte der mij omringende rotfen, waardoor geen verfrischend windje tot mij konde komen, veroorzaakten eene allerondragelijkste en verfmorende hitte, welke mijne rampen en vermoeidheid aanmerkelijk vermeerderden. Met een bekommerd en benepen hart, de oogen met tranen, die mijn schrikbarende toestand mij van tijd tot tijd uitperste, gevuld, dwaalde ik gelijk een verlorene schaap tusfchen deze verwaarljke menigte van rotfen: te vergeefs zocht ik een troostgrond te bedenken, mijn moed had mij geheel verlaten, en eene doodelijke neerflagtigheid had zich van mijne ziel meester gemaakt.

In de eerste rampen en ellenden, die ik na het verlies van mijnen reisgenoot in deze wildernissen leed, werd ik ondersteund door de hoop, dat ik mij met elken stap dien ik deed gestadig nader bij het uiteinde derzelven bevond; doch de onverwachte hindernissen en gevaren, door welke ik mij zoo op eens omringd en tegengehouden zag, en de waarfchijnlijkheid, dat ik niet in staat zoude zijn dezelve te verduren, en over te komen, en ik niet lang meer aan de vernielende pogingen van den honger en der vermoeijensfen zoude kunnen tegenftand bieden, deden mij welhaast de vleijende hoop van nog gered te worden, verliezen; ik bevond mij in zulke moedbenemende voorftizigten, dat ik, helaas! mijn gewis verderf in een' zekeren en onvermijdelijken dood voor oogen zag.

Herhaalde reizen had ik getracht weder een' wouw of anderen roofvogel, waarvan ik nu en dan eenige op de toppen der rotfen zag nederftrijken, te verrassen; maar, hetzij dat ik min gelukkig of behendig dan de eerste keer was, of, hetgeen waarfchijnlijker is, dat mijne zwakheid mij verhinderde met de vereischte kracht en juistheid te werpen; het wilde mij volftrekt niet weder gelukken, er een zoodanig te treffen, dat ik hem in mijne magt kreeg.

De zon had reeds meer dan de helft van haren loop afgelegd, toen ik mij op eens vlak voor het kanaal bevond, welks rigting ik na het afdalen van den berg reeds niet meer had kunnen volgen, uit hoofde der menigte rotsen, die er mij de aanadering van verhinderden; de vreugd, die ik op het eerste gezigt van deze heillooze kolk gevoelde, vervloog welhaast, zoodra ik bemerkte dat zij meer dan tweehonderd voeten diepte had en hare boorden niet veel minder dan loodregt waren. — Hoewel hare bedding nog met struikgewassen was gevuld, zag ik echter hier en daar stukken rots zich uit dezelve vertoonen hetgeen mij oordeelen deed, dat deze laag van heester- en struikgewassen niet meer zoo ineengesloten en zamengepakt konden zijn; ten andere, bedekten zij niet meer de geheele breedte der bedding, zoodat zich aan beide zijden plaats genoeg bevond, om te kunnen langs gaan.

De hoop, dit laatste gevoel, dat zich in het menschelijk hart verdooft, begon op nieuw in mij te herleven; ik viede mij namelijk, dat met de oevers van het kanaal te volgen, voor zoo veel de rotsen, waarmede zij bezaaid waren, dit mij zouden toelaten, ik in het eind toch wel aan deszelfs hoofd of oorsprong moest komen — ik had ook wezenlijk nog geen uur voortgegaan, of ik zag het voor mij, doch te zelfden tijde meende ik tevens te bemerken, dat ik van dezen kant niets te hopen had, dewijl een amphitheater van onbeklimbare en hemelhooge rotsen, gelijk een' krans, hetzelfde omfloten.

Ziende dus dat het hier gansch onmogelijk was in deze kolk af te dalen en dezelve aan de andere zijde weder te beklimmen, moest ik het wel opgeven hier eenen overtocht te wagen; het eenigste middel, dat mij overbleef, was, eenige rotsen van vervaarlijke hoogte en steike over te klauteren, ten einde daardoor diegenen om te gaan en te vermijden, door welke het hoofd des kanaals gevormd werd; in het vertrouwen dat mij dit niet onmogelijk zou-

de zijn, droeg ik, zoo veel mijne krachten en de ruwe grond het toelieten, door, doch welhaast zag ik mij tegengehouden door schrikverwekkende afgronden, vreesfelijk diepe kloven en scheuren, waar men niet zonder ijzen konde inzien, in staat om den stoutsten te doen beven, en die mij in mijnen verderen voortgang sluiten en volstrekt tegenhielden. Het is moeilijk den schrik, die mij als toen beving, behoorlijk af te scheffen, eene diepe suffende neerslagtigheid en razende wanhoop maakten zich beurtelings van mijne gepijnigde ziel meester, zelfs de hoop, deze laatste steun der ongelukkigen, verliet mij ik zag geen einde aan mijne rampen, zij vermenigvuldigden zich meer en meer, en mijne sterk verminderende krachten daarentegen voorspelden mij den afgrijselijksten dood.

„Helaas!” riep ik uit met het naafste gevoel van droefheid en wanhoop, „deze plaats dan zal de eindpaal van mijn leven en rampen zijn? verlaten, zonder voedsel, zal ik in het midden dezer rotsen eenzaam mijne brokende oogen sluiten en de doodsangsten ondergaan; niemand zal tegenwoordig zijn om mijnen laatsten zucht te ontvangen en mijn verstijfd lijk voor de verscheurende benden der roofvogels te bewaren.” — Tranen liepen over mijne wangen onder deze treurige alleenpraak.

Wat is het gevoel der rampen, die ons zijn overgekomen, verschillend van dat, hetwelk derzelver aandenken in ons voortbrengt! hoe meer ik ze mij herinner, des te minder kan ik begrijpen door welk een wonder ik in staat ben geweest ze te dragen en over te komen. Langer dan een half uur bleef ik zitten, de oogen in tranen badende, en in luide en bittere klagten den angst mijner ziel uitboezemende; eindelijk stond ik wankelende op, ten einde op nieuw en met meer naauwkeurigheid te onderzoeken, of er dan volstrekt geen middel was, de mij omringende zwarigheden, te overwinnen, en eenen uitweg of doorgang

uit deze rotfen op te sporen — al mijne moeite was te vergeefs, en ik zag klaarblijkelijk, dat mij niets anders overbleef, dan mij op nieuw in den schrikkelijken chaos van rotfen te begeven, daar ik mij kwam uit te redden, of terug te keeren, en de oevers van het kanaal te volgen, tot dat ik eene plaats zoude vinden, alwaar het mij eenigzins mogelijk ware, in hetzelfde neder te dalen, en aan de overzijde te geraken. Het eerste middel schein mij zoo schrikkelijk toe, en voorfpeelde mij eenen zoo zekeren dood, dat ik er niet, zonder te huiveren, aan konde denken; het tweede intusfchen beloofde mij geenen veel beteren uitflag; de bedding des kanaals, van deszelfs oorsprong tot een kwartier uurs verder, was, wel is waar, iets lager, er bevonden zich minder struikgewasfen enz. in, en dan nog maar in het midden; doch mijne zwakheid, de aannadering van den nacht, en de weinige waarfchijnlijkheid, dat er zich eene gefchikte plaats ter afdaling zoude bevinden, ontmoedigde mij dermate, dat ik voor eenigen tijd den lust en de begeerte, om mijn leven te redden, verloor.

Het was drie ure, en ik was verzekerd, dat voor het ondergaan der zon, mijn lot beflist moest zijn, en dat ik mij slechts tot den dood te bereiden had, indien ik ftande dien tijd geenen uitweg en iets, waarmede ik mijne uitgeputte krachten konde herftellen, had gevonden. In dit schrikkelijk vooruitzicht ging ik dan treurig voort, gefladig den loop van het kanaal volgende, en zoo dicht den oever naderende, als de fcherpe rotfen, waarmede dezelve bezoomd was, mij wilden toelaten.

De zon naderde reeds fterk het einde van hare loopbaan, en geene de minfte fchijn of plaats, ter afdaling in het kanaal, had zich nog opgedaan; integendeel de oevers fchenen veel eer als met den beitel loodregt gehouwen te zijn, en hingen op eenige plaatsfen zelfs als gewelven over — reeds konde ik niet meer gaan van vermoeid-

heid, en ging niet dan wankelende en stapvoets voort; de hoop van gered te worden was in mij verdwenen; ik zag voor mij neder, en deed geene moeite meer tot behoud van mijn leven — voor de laatste maal wilde ik nog eens den oever van het kanaal naderen, en, dan geen middel ter afdaling in hetzelfde vindende, slechts naar eene plaats omzien, waar ik den nacht konde doorbrengen, en die mij te gelijker tijd tot een graf zoude kunnen verstrekken, indien ik, zoo als mijne ongemeene zwakte mij voorfpeelde, des anderen daags niet in staat zoude zijn weder op te staan.

In dit wanhopig voornemen spande ik mijne overgeblevene krachten te zamen, om op eene hooge rots te geraken, vanwaar ik den loop des kanaals eenige roeden ver, konde nagaan; hoe beefde ik niet van vreugde, ziende op een' kleinen afstand den aan mijne zijde zich bevindenden oever ingestort! — ik klom van de rots af, haastte mij, zoo veel mijne krachten wilden toelaten, er aan te komen, en zag met het onbeschrijfelijkst genoegen, dat de puin mij tot in het midden van het bedde de afdaling gemakkelijk maakte. Hoewel mijne beenen onder mij van vermoeidheid knikten, en zonder te overwegen dat de nacht mij zoude overvallen en verbinderen den anderen oever te beklimmen, en ik dus noodzaak zoude zijn tot des anderen daags in deze diepte te vertoeven, voor ik aan den oorsprong of het hoofd des kanaals konde komen, als zijnde de eenigste plaats, waar ik, uit hoofde der weinige zich aldaar bevindende struiken, dezen afgrond oversteeken, en den tegenovergestelden oever en bewoonde plaatsen zoude bereiken kunnen — zonder aan het gevaar te denken dat ik door venijnig gewormte konde loopen, daalde ik met onbegrijpelijke drift, en half glijdende, half tuimelende, neder, losbrekende rotfen sleepten mij dikwerf mede, ik sprong van de eene op de andere, in gedurig gevaar.

van mijne beenen te breken; ik was met zoodanig een* ijver om beneden te komen bezield, alsof mij een wild dier vervolgde, of dat ik mij in het diepste van dezen afgrond op eens te *Jaffanapatnam* en in de armen mijner geliefde en vrienden overgebracht zoude zien.

In het midden dezer overhaaste afdaling werd ik digt bij mij eene Oedoembo, of foort van hagedis of krokodil gewaar (*), welke (zonder twijfel door het gerucht en de beweging die ik maakte) verschrikt uit eene spleet ten voorschijn kwam. Met eenen sprong verdween de tusschenruimte, die mij van haar schreidde; ik sneldte toe en greep haar bij den langen staart, op het oogenblik dat zij zich tusschen de steenen en rotsen meende in te dringen; met veel moeite trok ik haar terug, dewijl zij zich zeer sterk vastgeklemd hield, doch toen, zonder te vreezen dat zij mij zoude bijten, sloeg ik haar tegen de rots den kop te pletteren. — Gelukkig als een koning kwam ik eindelijk om laag, mijn hart klopte van vreugde: terwijl ik mij nederzette om wat uit te rusten, bezag ik met een onttidrukkelijk genoegen mijne vangst, waarvan ik de uitmuntendheid en het goed, dat mij derzelve sterkende elgenschap doen zoude, kende.

Het begon reeds duister te worden. Rondziende bemerkte ik niet ver van mij eene kleine, min of meer van den grond verhevene, holte in eene rots, hier besloot ik den nacht in door te brengen; ik haastte mij derhalve eenige dorre strulken bij een te zoeken, en dezelve naar mijn verblijf te brengen en in brand te steken, waarna ik mijne Oedoembo begon te villen en van de ingewanden te ledigen. Zij woog slechts drie ponden; die, welke bij eene rivier en op een' vruchtbaren grond leven, zijn grooter en wegen somtijds wel acht of twaalf

* (*) Dit dier wordt in het Singaleesch *Teelgois* genaamd, en is reeds beschreven: Zie pag. 106.

poeden. — Ik sneed haar dan in stukken en welhaast had ik er de helft, meer van verslonden dan genuttigd, nauwelijks liet ik mij den tijd dat de stukken gaar waren. Indien het vleesch van dit dier niet zoo versterkend en te gelijk gemakkelijk te verteren ware geweest, geloof ik zekerlijk dat de menigte en de gulzigheid, waarmede ik at, voor mij noodlottig zoude zijn geworden.

Na mijn maal geëindigd te hebben wierp ik mij op mijne knien, God met al mijn hart dankende van mij tot zoo ver voor den hongerdood bewaard te hebben; mijn moed herleefde en ik nam vastelijk het besluit, om mij niet weder aan de wanhoop over te geven, en tot het niterste toe den moed te behouden. — Met de streelende hoop van des anderen daags aan het einde van al mijne rampen te zijn — met den aangenaamen troost van iets te hebben, waarmede ik ten minste een of twee dagen voor den honger was beveiligd, legde ik mij, zonder de minste ongerustheid of vrees van mij zoo alleen in dezen akeligen afgrond te bevinden, neder — zonder voor den aanval van het een of ander dier te duchten; integendeel, ik viel in zoo een' diepen slaap, dat ik niet voor het hoog dag was ontwaakte.

Na dan van mijnen voorraad, dien ik den vorigen avond geheel aan het vuur geroost of gebraden had, eenige stukjes genuttigd te hebben, deed ik het overgeblevene in mijne zakken, en begaf mij nu, getrooster en gesterkter dan ooit, naar den oorsprong of het hoofd des kanaals op wey; daar de struiken zich niet dan in het midden van de bedding bevonden, had ik hetzelfde voor negen ure geheel bereikt en over de stukken rots, die hier en daar uitsaken, heenklauterende, bevond ik mij welhaast aan de andere zijde der struik. en heestergewassen, in welke mijn ongelukkige reisgenoot zijn leven verloren had en die mij zoo lang den overtocht verhinderd hadden; hier was echter geene mogelijkheid den oever,

wegens deszelfs steilte, te beklimmen, maar ik had te voren onder weg reeds eene plaats opgemerkt, die mij gemakkelijk toefcheen, en zonder lang te toeven begaf ik mij derwaarts, en zag mij weldra aan de andere zijde van dit gevloekt kanaal, de voornaamste bron van al de rampen, tegenspoeden en gevaren, die mij en mijn' ongelukkigen reismakker in zoo ruime mate op dezen heiloozen togt troffen.

Nu worstelde ik mij met veel moeite door eenige struiken, die aan deze zijde het kanaal bezoomden, en . . . . op eens geef ik een' schreeuw; mijne zinnen werden door den te sterken schok bedwelmd en ik zonk magteloos ter aarde. Langen tijd mag ik dus gelegen hebben voor ik weder tot mij zelve kwam: — doch welk eene ontwaking! — hoe kan ik den Lezer de vreugd doen befeffen, die mij gelijk een elektriek vuur doortintelde, ziende mij in het midden van een matig dik woud, op een begaan en breed pad, met versche voetstappen van menschen betreden en door eene hooge haag bezoomd.

Nu begon ik uit al mijne magt te loopen, even als een verdwaald kind, dat in het verschiet de welbekende woning zijner ouderen gewaar wordt, en met uitgestrekte armen juichend op dezelve toejlt — nu kwam ik aan een' hoek, doch had denzelven nauwelijks bereikt, of ik bleef op eens stokstijf staan; met onbewegelijke oogen staarde ik voor mij uit, mijne kniën schokten tegen elkan- deren en eene zichtbare beving liep door mijne leden — te vergeefs opende ik den mond en deed herhaalde pogingen om een geluid voort te brengen; mijne lippen sloten zich telkens weder, alleen vloten stroomen van tranen over mijne holle kaken.

Hoe zal ik mijn gevoel uitdrukken, of aan den Lezer begrijpelijk maken — ach! er is mij geen toestand bekend, die eene gewaarwording kan opwekken, gelijk aan die, welke ik ondervond, ziende op eene kleine opeen-

plaats in het woud eenen troep Singaleezen en osfen, die zich daar gelegerd hadden en hunnen maaltijd hielden. In den aanvang werden zij mij niet gewaar, doch eindelijk weder eenigermate tot mij zelve komende, ontsnapten mij eenige uitroepingen, waarvan ik geen meester was.

Zij waren niet weinig verwonderd mij te zien, en kwamen met de grootste vebaasdheid naar mij toe, doch hadden mij nog niet geheel bereikt, toen de te groote blijdschap van mij gered te zien, mij overweldigde, en ik plotseling in eene diepe slaauwte ter aarde zank. — De goede lieden deden zeker al wat zij konden, om mij weder bij te brengen, hetwelk hun dan ook eindelijk gelukte. — Ik was geheel ongesteld en voelde hevige steken in de zijden, met zware hoofdpijn en duizeligheid verzeld, waarop mij eenige afkookfels van planten toegediend werden, die mij welhaast in een' diepen en verkwikkenden slaap dompelden. Des andere daags omtrent te acht uren (dus na omtrent een en twintig uren geslapen te hebben) wekte men mij om de reis te vervorderen. Men deed mij op een' der osfen zitten, en toen eerst was het dat ik eenigzins tot bedaren kwam, en mij wat verligter gevoelde. — Ik bevond mij in eene karavane van vier en twintig man, en meer dan vijftig beladene osfen: het opperhoofd ziende, wilde ik denzelven naderen om hem mijnen dank te betuigen, doch hoe groot was mijne verwondering, vindende het den braven MANIOPPOE (*) te zijn. Hij was niet min verbaasd dan ik, mij zoo geheel alleen, in het midden der schrikkelijkste wildernissen; wedervindende; ook gaf hij mij weldra de begeerte die hij had te kennen, om te weten door welk toeval ik daar geraakte. Dit was echter de minste moeite; ik gaf voor, bij *Chilaw*, met nog een' Mesties, op de jagt gegaan te zijn, en na eenige dagen in de boschen rondgestroopt te

(*) Zie bladz. 109.

hebben; op onze terugkomst door een' Ronkedoor aangevallen te zijn, waarvan mijn makker het slagoffer was geweest; voorts dat ik door den schrik mij van het betreden pad verwijderd en, in het dichtste des wouds de vlugt genomen hebbende, verdwaald was, en nu reeds drie dagen zonder voedsel tuschen de bayre rotten omgezworven had, die zich aan ons in het verschiet vertoonden.

Bij het einde van mijn verhaal, hetwelk hun door den *Ajankie* vertolkt werd, hieven zij de handen en het aangezicht ten hemel, hunne verbaasdheid in luide, doch voor mij onverstaaubare woorden, uitboezemende. — De *Ajankie* verhaalde mij op zijne beurt, dat zij van *Deghligianour* kwamen en naar *Poetlan* gingen om zout te laden; mijne vreugd was niet gering, hoorende dat zijn weg ook juist de mijne was; ik verzocht hem dus mij tot genoemde plaats in zijn gezelschap te laten medereizen, waarin hij met het grootste genoegen bewilligde.

Wij vervolgden dan onzen weg en kwamen zonder het minste toeval binnen drie dagen te *Poetlan* aan, waar ik van den braven *MANIOPPE*, met veel aandoening scheidde en een vaartuig afhuurde, dat mij in het kort te *Jaffanapatnam* (*) en in de armen mijner vrienden en geliefde wederbragt. — Niets van ons wederzien, daar men mij reeds lang meende omgekomen te zijn — niets van hunne verwondering, uitgelaten blijdschap en verrukking — niets van *ANNA*; — zulke tooneelen zijn meer beschreven, doch hebben nooit de verwachte uitwerking voortgebragt.

Dus, waarde Lezer! ben ik gelukkig aan het einde vener reize gekomen, die mij bij elken stap met een'

(*) *Jaffanapatnam* is te vaak beschreven, om hier ter plaatse eene herhaling te maken. Het fort *Ham-en-hiel* is tusschen de eilanden *Amsterdam* en *Leijden* gelegen, en insgelijks op een klein eilandje gebouwd, hetwelk aan het garnizoen plaats genoeg om langs het fort te wandelen overlaat. Zie *Titelzignet*.

nieuwen dood bedreigde — eene reize, die in mijne ziel onuitwischbare indrukfelen nagelaten en eene geheele verandering in mijne gemoedsgesteldheid voortgebragt heeft — mij de wisselvalligheden des levens uit een ander oogpunt heeft doen beschouwen en mij geleerd, om *nooit in eenig gevdar, hoe groot ook, den moed te verliezen, en het schrikkelijk tijdstip des doods met gelatenheid en een vrolijk hart te gemoet te zien.*